

Zmluvné strany prehlasujú, že sú k uzatváranému právnomu úkonu oprávnené a k právnym úkonom v plnom rozsahu spôsobilé a to za nasledovných podmienok.

Č. Predmet a účel zmluvy

Predávajúci predáva a kupujúci kupuje nehnuteľnosti – pozemky nachádzajúce sa v katastrálnych územiach uvedených v tabuľke.

Kat.územie	P	R	Výmera m2	Druh pozemku	LV č.	Por. vi na LV	Podiel	Vykupovaný diel	Výmera dielu m2	N parcela KNC	D pozemku	Výmera novov. parcely m2
PORÚBKA	651	KNE	6625	Trvalé trávne porasty				2	90	2317/38	Zastavané plochy a nádvoria	90
POLUVSIE NAD RAJČANKOU	664	KNE		Trvalé trávne porasty				1	42	1219/2	Trvalé trávne porasty	42
POLUVSIE NAD RAJČANKOU	665	KNE	429925	Trvalé trávne porasty				3	169	1257/4	Zastavané plochy a nádvoria	169

Kupujúci kupuje tieto nehnuteľnosti z dôvodu majetkoprávneho vysporiadania stavby “ I/64 Poluvsie-most 104“, v zmysle GP č. 47 680 415-11/2019 v k.ú. Poluvsie nad Rajčankou, overený dňa 14.10.2019 pod č. G1-2052/2019 a GP č. 47 680 415-12/2019 v k.ú. Porúbka, overený dňa 15.10.2019 pod č. G1-2075/2019, ktoré vyhotovila GeoŽilina s.r.o., Borová 3203/29, Žilina.

Čl. III. Kúpna cena, spôsob jej určenia

1/Kúpna cena je stanovená vo výške .

2/Výška kúpnej ceny pozemku bola určená znaleckým posudkom č. 163/2019 zo dňa 21.10.2019 ktorý vypracoval:

Z M, znalec z odboru stavebníctvo, Baničová č.25, Žilina, v súlade s Vyhláškou MS SR č.213/2017 Z.z..

Finančná náhrada za jeden m² bola určená vo výške pre každú novovytvorenú parcelu.

Tabuľka č.2:

Parcela	Register	ZP	Cena za m2 [€]	Záber v m2	Cena za záber [€]	Podiel	Cena za podiel [€]
664	E	163/2019	18,93	42	795,06	1/702	1,1326
665	E	163/2019	18,93	169	3199,17	1/702	4,5572
651	E	163/2019	18,93	90	1703,7	1/702	2,4269

Σ [redacted]

Čl. IV. Platba

Kupujúci poukáže dohodnutú kúpnu cenu predávajúcemu v lehote **do 60 dní** odo dňa obdržania právoplatného rozhodnutia príslušného Okresného úradu, katastrálneho odboru o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, prostredníctvom peňažného ústavu. V prípade neuvedenia čísla účtu bude platba zaslaná poštovou poukážkou na adresu a meno predávajúceho len jedenkrát. Miestom plnenia je trvalý pobyt predávajúceho uvedený v zmluve, pokiaľ je na území Slovenskej republiky.

Čl. V. O [redacted] ustanovenia

- 1/ Predávajúci vyhlasuje, že predmet zmluvy je v jeho vlastníctve a jeho zmluvná voľnosť nie je obmedzená.
- 2/ Táto zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpísania účastníkmi a právne účinky vkladu vznikajú v zmysle § 28 ods. 3 zák. č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov na základe právoplatného rozhodnutia O [redacted] K [redacted] odboru o jeho povolení po zverejnení zmluvy v zmysle § 5a zákona č. 211/2000 Z. z. v platnom znení v nadväznosti na § 47 a zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov. Týmto okamihom kupujúci nadobúda vlastnícke právo k nehnuteľnosti.
- 3/ Predávajúci prehlasuje, že na nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom kúpy neviazu žiadne ťarchy, vecné bremená.
- 4/ Predávajúci súhlasí, aby v prípade potreby kupujúci zabezpečil rozhodnutia o vyňatí z pôdneho a lesného fondu.

Čl. VI. Záverečné ustanovenia

- 1/ Táto zmluva bola uzatvorená na základe slobodnej a vážnej vôle účastníkov zmluvy, nebola uzatvorená v tiesni, ani za nápadne nevýhodných podmienok.
- 2/ Zmluvné strany berú na vedomie, že právne účinky tejto zmluvy sú v zmysle § 47a zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na § 5a zákona č. 211/2000 Z.z. v platnom znení, podmienené aj jej zverejnením.
- 3/ Ak by zmluva nebola zverejnená do 3 mesiacov od jej uzavretia, ako je uvedené v čl. V. bod 2 tejto zmluvy, tak platí, že v zmysle § 47a zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov k uzavretiu zmluvy nedošlo.
- 4/ Predávajúci podpísaním tejto zmluvy vyjadruje svoj súhlas so spracovaním svojich osobných údajov v súlade so znením § 13 ods. (1) zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov na účely uzatvorenia zmluvy.
- 5/ Predávajúci podpísaním tejto zmluvy dáva súhlas, aby kupujúci podal návrh na povolenie vkladu nehnuteľnosti v prospech kupujúceho.
- 6/ Predávajúci a kupujúci sa dohodli na tomto splnomocnení: predávajúci ako splnomocniteľ udeľuje kupujúcemu ako splnomocnencovi splnomocnenie na zastupovanie v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, a to na základe návrhu na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, ktorého prílohou bude táto zmluva a na opravu prípadných chýb v počítaní, v písaní, alebo iných zrejmych nesprávností v návrhu na vklad, alebo v tejto zmluve, a to formou dodatku k tejto zmluve (§ 42 ods.4 katastrálneho zákona v platnom znení).
- 7/ Táto zmluva je vyhotovená v 4 exemplároch, 1 exemplár pre kupujúceho, 1 exemplár pre predávajúceho a 2 exempláre pre Okresný úrad, katastrálny odbor.
- 8/ Účastníci prehlasujú, že túto zmluvu si riadne prečítali, porozumeli jej zneniu a na znak súhlasu ju vlastnoručne podpísali.

V, dňa

V Žiline, dňa 15.01.2020

Predávajúci:

Kupujúci:

B [redacted]

[redacted] B [redacted]
riaditeľ IVSC Žilina

Zelené nakupovanie!

Príručka zeleného verejného obstarávania
3. vydanie

Dôležité upozornenie

Táto príručka je informatívnym dokumentom útvarov Komisie a v žiadnom prípade ju nemožno považovať za záväznú pre túto inštitúciu. Potrebne je tiež pripomenúť, že táto príručka podlieha zmenám na základe vývoja práva EÚ vrátane revízie smerníc o verejnom obstarávaní a judikatúry Súdneho dvora. Predstavuje stav z februára 2016.

Tretie vydanie príručky bolo zostavené na základe zmluvy č. [REDACTED] medzi Európskou komisiou a sieťou ICLEI – Miestne samosprávy a udržateľnosť s podporou spoločnosti Public P [REDACTED] A [REDACTED] (PPA).

E [REDACTED] D [REDACTED]

je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky o Európskej únii

Bezplatné telefónne číslo (*):

[REDACTED]

(*) Niektorí operátori mobilných sietí neumožňujú prístup k číslam začínajúcim sa na 00 800 alebo za takéto hovory môžu účtovať poplatok.

Viac informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete (<http://europa.eu>).

Katalogizačné údaje sú uvedené na konci tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016

doi: [REDACTED]

© Európska únia, 2016.

Rozmnožovanie je povolené len v prípade, že sa uvedie zdroj.

Obsah

Úvod

Zelené obstarávanie: základné informácie

Kapitola 1 – Úvod

- 1.1 Politika v oblasti GPP
- 1.2 Stanovenie priorít a cieľov
- 1.3 Vzdelávanie a usmernenie
- 1.4 Zdroje kritérií GPP
- 1.5 Používanie systémov elektronického verejného obstarávania
- 1.6 Monitorovanie a preskúmanie GPP
- 1.7 Nadväzovanie kontaktov

Kapitola 2 – Postup verejného obstarávania

- 2.1 Úvod
- 2.2 Základné zásady verejného obstarávania
- 2.3 Výber postupu
- 2.4 Trhové konzultácie
- 2.5 Ekonomické odôvodnenie GPP
- 2.6 Rámcové dohody

Kapitola 3 – Vymedzenie požiadaviek zákazky

- 3.1 Vymedzenie predmetu zákazky
- 3.2 Environmentálne technické špecifikácie
- 3.3 Špecifikácia materiálov a výrobných metód
- 3.4 Použitie variantných riešení
- 3.5 Používanie kritérií GPP a značiek
- 3.6 Overovanie súladu s technickými špecifikáciami

Kapitola 4 – Výber a vylúčenie uchádzačov

- 4.1 Úvod
- 4.2 Kritériá vylúčenia
- 4.3 Podmienky účasti
- 4.4 Dôkazné prostriedky
- 4.5 Hodnotenie zoskupení

Kapitola 5 – Zadanie zákazky

- 5.1 Všeobecné pravidlá pre zadanie zákazky
- 5.2 Uplatnenie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk
- 5.3 Náklady na životný cyklus
- 5.4 Neobvykle nízke ponuky

Kapitola 6 – Doložky o plnení zákazky

- 6.1 Pravidlá upravujúce zmluvné ustanovenia
- 6.2 Doložky o plnení zákazky na dodanie tovaru
- 6.3 Doložky o plnení zákazky na poskytnutie prác alebo služieb
- 6.4 Monitorovanie plnenia zákazky

Kapitola 7 – Hlavné odvetvia GPP

- 7.1 Budovy
- 7.2 Stravovacie služby a zásobovanie potravinami
- 7.3 Vozidlá cestnej dopravy
- 7.4 Výrobky využívajúce energiu

Príloha – Príslušné právne predpisy a politiky

Uvod

Zelené verejné obstarávanie (ďalej len „GPP“) je dôležitým nástrojom na dosiahnutie cieľov environmentálnej politiky týkajúcich sa zmeny klímy, využívania zdrojov a udržateľnej spotreby a výroby, najmä vzhľadom na význam výdavkov verejného sektora na tovary a služby v Európe. Zelené verejné obstarávanie je v oznámení Európskej komisie s názvom *Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie* vymedzené ako „ako proces, pomocou ktorého sa verejné orgány snažia získať tovary, služby a práce so zníženým environmentálnym vplyvom v celom životnom cykle v porovnaní s tovarmi, službami a prácami s rovnakou primárnou funkciou, ktoré by získali inak.“¹ V tejto príručke sa opisujú možnosti uplatňovania GPP podľa smerníc o verejnom obstarávaní z roku 2014.²

GPP možno uplatniť na zákazky nad aj pod prahovou hodnotou v prípade uplatňovania smerníc o verejnom obstarávaní. Smernice o verejnom obstarávaní z roku 2014 umožňujú orgánom verejnej moci zohľadňovať environmentálne aspekty. Platí to aj počas činností pred realizáciou verejného obstarávania ako súčasť samotného procesu obstarávania a pri plnení zákazky. Cieľom pravidiel týkajúcich sa vylúčenia a výberu je zabezpečiť minimálnu úroveň dodržiavania environmentálnych právnych predpisov dodávateľmi a subdodávateľmi. Techniky ako výpočet nákladov na životný cyklus, špecifikácia udržateľných výrobných procesov a používanie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk sú dostupné na pomoc verejným obstarávateľom pri identifikovaní environmentálne výhodnejších ponúk.

Táto príručka je navrhnutá tak, aby slúžila orgánom verejnej moci pri úspešnom plánovaní a uplatňovaní GPP. Praktickým spôsobom sa v nej vysvetľujú možnosti, ktoré ponúka právo Európskej únie, a približujú sa jednoduché a efektívne prístupy k ekologickejšim zákazkám. Príručka sa riadi systémom a štruktúrou postupu verejného obstarávania. Uvádzajú sa v nej tiež mnohé skutočné príklady zeleného nakupovania uskutočneného orgánmi verejnej moci v celej EÚ.³ Vypracovaná bola pre verejné orgány, ale mnohé nápady a prístupy sú rovnako vhodné aj pre podnikových obstarávateľov. Mala by tiež pomôcť dodávateľom tovaru a poskytovateľom služieb, najmä menším podnikom (MSP), lepšie porozumieť environmentálnym požiadavkám, ktoré sa čoraz častejšie objavujú vo verejných obstarávaniach.

¹ COM (2008) 400, s. 4.

² S [] E [] parlamentu a Rady 2014/23/EÚ o udeľovaní koncesii (smernica o koncesiách), smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (smernica o verejnom obstarávaní), smernica 2014/25/EÚ o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (smernica o verejnoprospešných službách), Táto príručka sa týka najmä smernice o verejnom obstarávaní, aj ostatné dve smernice však poskytujú väčšinu rovnakých možností týkajúcich sa podpory GPP.

³ Dôležité upozornenie: Aj keď informácie v príručke boli starostlivo preverené, Európska komisia nenesie žiadnu zodpovednosť v súvislosti s konkrétnymi prípadmi uvedenými v príručke alebo na webových stránkach, na ktoré sa uvádzajú odkazy.

Mnohé verejné orgány v Európe uplatňujú v praxi nielen GPP, ale aj SPP (trvalo udržateľné verejné obstarávanie) vrátane environmentálnych a sociálnych kritérií pri ich rozhodovaní o nákupoch. Táto príručka sa konkrétne zaoberá environmentálnymi aspektmi verejných súťaží. V smerniciach z roku 2014 sa tiež uvádzajú viaceré nové možnosti spoločensky zodpovedného verejného obstarávania, ktoré sa v tomto dokumente neposudzujú.

Prečo zelené nakupovanie?

Výdavky verejnej správy na práce, tovar a služby predstavujú približne 14 % H⁴ E⁴, čo je približne 1.8 bilióna EUR ročne.⁴ Využívaním svojej kúpnej sily na výber tovarov, služieb a prác s menším vplyvom na životné prostredie môže verejná správa významne prispieť k cieľom v oblasti udržateľnosti na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. GPP môže byť významnou hnacou silou inovácií a môže reálne podnecovať priemysel k vývoju ekologických výrobkov a služieb. Platí to najmä v odvetviach, v ktorých verejní obstarávatelia predstavujú významnú časť trhu (napr. stavebníctvo, zdravotnícke služby alebo doprava).

Príklady zelených zákaziek

- energeticky úsporné počítače
- kancelársky nábytok z udržateľného dreva
- nízkoenergetické budovy
- recyklovaný papier
- upratovacie služby pomocou environmentálne vhodných čistiacich prostriedkov
- elektrické, hybridné alebo nízkoemisné vozidlá
- elektrická energia z obnoviteľných zdrojov energie

GPP môže orgánom verejnej moci umožniť úspory finančných prostriedkov, najmä ak sa zohľadní celý životný cyklus zákazky a nielen kúpna cena. Nákup výrobkov, ktoré sú energeticky účinné alebo šetria vodu, môže napríklad výrazne napomôcť zníženiu účtov za elektrinu, plyn a vodu. Obmedzenie nebezpečných látok vo výrobkoch môže znížiť náklady na likvidáciu. Orgány, ktoré uplatňujú GPP, budú lepšie pripravené na meniace sa environmentálne výzvy, napríklad na zníženie emisií skleníkových plynov alebo prechod na intenzívnejšie obehové hospodárstvo.

⁴ Ukazovatele verejného obstarávania na rok 2013, Európska komisia (2015). V týchto údajoch nie sú zahrnuté výdavky podnikov verejnoprospešných služieb; skoršie odhady (2011) vrátane verejných obstarávaní v oblasti verejnoprospešných služieb boli vo výške približne 19 % H⁴ E⁴, čo predstavuje viac ako 2,3 bilióna EUR.

Právny rámec

Právny rámec pre verejné obstarávanie je vymedzený ustanoveniami Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva“) a smernicami EÚ o verejnom obstarávaní podľa výkladu Európskeho súdneho dvora. Z medzinárodného hľadiska je EÚ viazaná podmienkami Dohody o vládnom obstarávaní (GPA) Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a bilaterálnymi obchodnými dohodami. V praxi sa dodržiavanie týchto nástrojov spravidla dosiahne rozšírením rovnakých práv, aké sa uplatňujú na hospodárske subjekty EÚ, na subjekty so sídlom v tretích krajinách.

V uvedenom rámci sú stanovené viaceré pravidlá a zásady, ktoré je potrebné dodržiavať pri zadávaní verejných zákaziek. Environmentálne ciele v tomto rámci možno vykonávať viacerými spôsobmi, ako sa vysvetľuje v tejto príručke.

Právne predpisy v danom odvetví

Právne predpisy EÚ viažu sa na konkrétne odvetvie ukladajú záväzné povinnosti v prípade verejného obstarávania určitého tovaru a služieb, napríklad stanovením noriem minimálnej energetickej účinnosti, ktoré sa musia uplatňovať. Záväzné povinnosti v súčasnosti platia okrem iných v týchto odvetviach:

P G

„GPP je nástrojom hospodárskej rastu: odhaduje sa, že v roku 2020 predaj v oblasti ekologických priemyselných odvetví dosiahne 2,2 bilióna EUR“, OECD (2013)⁵

„Keby sa verejný sektor zlepšil v zelenom nakupovaní, dokázali by sme vyriešiť súčasne viaceré problémy. Zlepšili by sme klímu a životné prostredie a zároveň prispeli k tvorbe rastu a pracovných miest v podnikoch, ktoré vyvíjajú zelené technológie. Inými slovami, zelené verejné obstarávanie je jedným z kľúčov k transformácii sveta na ekologické hospodárstvo“, dánsky minister pre životné prostredie (2012).⁶

Mesto Regensburg uplatnilo GPP pri obstarávaní verejnoprospešných služieb, čo pomohlo v priebehu 15 rokov ušetriť 10 miliónov EUR nákladov na energiu a vodu.

Len v samotnom Holandsku by sa ušetrili tri milióny ton CO₂, keby všetky holandské orgány verejnej moci uplatňovali vnútroštátne kritériá trvalo udržateľného verejného obstarávania, ku ktorým patria aj ekologické kritériá. Spotreba energie verejného sektora by sa znížila o 10 %.⁷

⁵ Mapovanie osvedčených postupov na podporu zeleného verejného obstarávania (OECD, 2013) na strane 4. K dispozícii na adrese

<http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH%282013%293&docLanguage=En>.

⁶ Zelené verejné obstarávanie je kľúčovým prvkom pre zelený rast (dánske ministerstvo životného prostredia a potravín, 2012). K dispozícii na adrese [\[adresa\]](#).

⁷ De impact van het programma duurzaam inkopen anno 2011 na strane 4 (holandské ministerstvo infraštruktúry a životného prostredia, 2011).

• **K** [redacted] **I** [redacted] **zariadenia** – IT výrobky nakupované ústrednými orgánmi verejnej správy musia spĺňať najnovšie minimálne požiadavky energetickej účinnosti, ktoré sú predpísané nariadením EÚ o programe Energy Star (nariadenie č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení).⁸

• **Vozidlá cestnej dopravy** – všetci verejní obstarávatelia musia v rámci postupu verejného obstarávania zohľadniť prevádzkové energetické a environmentálne vplyvy vozidiel. K dispozícii je spoločná metodika na výpočty prevádzkových nákladov počas celej životnosti (smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy).

• **Budovy** - na verejné budovy sa uplatňujú minimálne normy energetickej efektívnosti stanovené na vnútroštátnej úrovni na základe spoločnej metodiky EÚ. Od 1. januára 2019 musia byť všetky nové budovy, ktoré používajú a vlastnia orgány verejnej moci, „budovami s takmer nulovou spotrebou energie“ [smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie)]. V smernici o energetickej efektívnosti⁹ sú tiež stanovené povinné požiadavky týkajúce sa obnovy budov vo vlastníctve verejných subjektov a obstarávania takých budov alebo uzatvárania nových zmlúv na také budovy, ktoré spĺňajú minimálne normy energetickej účinnosti.

Okrem toho majú niektoré členské štáty osobitné pravidlá, ktoré tvoria záväzné normy GPP pre konkrétne odvetvia alebo typy zákaziek. Aj keď posudzovanie týchto právnych predpisov nepatrí do rozsahu pôsobnosti tejto príručky, verejní obstarávatelia by mali zabezpečiť, aby zodpovedali vnútroštátnym požiadavkám.

⁸ Platí to pre zákazky na dodanie tovaru v hodnote nad prahovou hodnotou v prípade uplatňovania smerníc o verejnom obstarávaní.

⁹ Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. V prílohe III k smernici sú vymedzené opatrenia, ktoré ústredné orgány verejnej správy musia prijať a ktoré iné orgány verejnej moci môžu prijať na dobrovoľnom základe.

Z [redacted] **G** [redacted] **na úrovni EÚ**

• **K** [redacted] **E** [redacted] **pre GPP**

Na pomoc verejným obstarávateľom pri identifikácii a obstarávaní ekologickejších výrobkov, služieb a prác boli vypracované environmentálne kritériá verejného obstarávania pre 21 skupín výrobkov a služieb, ktoré možno priamo zaradiť do súťažných podkladov. Tieto kritériá GPP sa pravidelne kontrolujú a aktualizujú, aby zohľadňovali najnovšie vedecké údaje o výrobkoch, nové technológie, vývoj na trhu a zmeny v právnych predpisoch. Väčšina kritérií je dostupných vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

• **Asistenčné pracovisko**

Európska komisia zriadila asistenčné pracovisko, ktoré poskytuje informácie o GPP a odpovede na otázky zúčastnených strán. Kontaktné údaje sú k dispozícii na webovej stránke GPP
<http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>

• **Informácie**

Webová stránka GPP je ústredným miestom pre informácie o praktických a politických aspektoch uplatňovania GPP. Na stránke sa uvádzajú odkazy na celý rad zdrojov týkajúcich sa environmentálnych aspektov, ako aj informácie o GPP na miestnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. Obsahuje zoznam minulých a prebiehajúcich projektov súvisiacich s GPP, upozornenie na novinky s najnovšími správami a udalosťami týkajúcimi sa GPP, zoznam odpovedí na často kladené otázky (FAQ), glosár hlavných termínov, príklady GPP a túto príručku.

Všetky sú k dispozícii na stiahnutie z webovej stránky:
<http://ec.europa.eu/environment/gpp>

GPP v politike EÚ

Zelené verejné obstarávanie bolo potvrdené vo viacerých politikách a stratégiách EÚ, čo dokazuje, že sa uznáva jeho potenciál podporiť udržateľné využívanie prírodných zdrojov, nastoliť zmeny v správaní smerom k udržateľnej spotrebe a výrobe a podnecovaniu inovácií. V akčnom pláne obehového hospodárstva prijatom v decembri 2015 sa na GPP poukazuje ako na jedno z opatrení, ktoré sú potrebné na zabezpečenie účinnejšieho a efektívnejšieho využívania zdrojov.

V rámci sú uvedené konkrétne materiály, ktoré boli vypracované na úrovni EÚ na podporu GPP. Podrobný zoznam politík, stratégií a právnych predpisov EÚ týkajúcich sa GPP je uvedený v prílohe.

Zelené verejné súťaže v Írsku

Írsko v roku 2012 prijalo svoj akčný plán GPP nazvaný *Green Public Procurement (GPP) Action Plan* (Zelené verejné súťaže). Uvedeným plánom sa má dosiahnuť, aby 50 % všetkých verejných obstarávaní v ôsmich skupinách výrobkov a služieb bolo zelených. V roku 2014 uverejnila Agentúra na ochranu životného prostredia rozsiahly súbor kritérií a usmernenie, ktoré majú orgánom pomôcť dosiahnuť tento cieľ. Kritériá vychádzajú z kritérií stanovených na úrovni EÚ, ale so zreteľom na osobitné nákupné zvyklosti a štruktúru trhu v Írsku. V usmernení sa uvádzajú aj právne predpisy na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni.

Akcie na vnútroštátnej a miestnej úrovni

Na vnútroštátnej úrovni už väčšina členských štátov EÚ uverejnila národné akčné plány (NAP), v ktorých sú vytýčené rozmanité akcie a podporné opatrenia pre zelené verejné obstarávanie (GPP) alebo trvalo udržateľné verejné obstarávanie (SPP).¹⁰ Mnohé si stanovili ciele týkajúce sa GPP alebo SPP buď z hľadiska celkového verejného obstarávania, alebo pre jednotlivé skupiny výrobkov a služieb.

Súbory kritérií pre GPP alebo SPP vypracovali aj viaceré krajiny a regióny. V mnohých prípadoch sú podobné kritériám EÚ pre GPP s určitými úpravami zohľadňujúcimi konkrétne okolnosti alebo priority orgánov, ktoré ich pripravili. Väčšina súborov kritérií vychádza z údajov z posudzovania životného cyklu (LCA), ak sú k dispozícii, spolu s environmentálnymi značkami a dôkazmi, na ktorých sa zakladajú.¹¹

Postupy zeleného a trvalo udržateľného obstarávania si osvojili aj jednotliví verejní obstarávatelia na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. V niektorých prípadoch ich opatrenia poslúžili pri príprave národných akčných plánov, v iných členských štátoch boli prevzaté ako príklady. Mnohé takéto príklady sa uvádzajú v tejto príručke a ďalšie osvedčené postupy sa neustále zavádzajú v rámci EÚ. Zbierka vyše 100 takýchto príkladov sa uvádza na adrese:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_en.htm.

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm.

¹¹ P. E. E., E. M. a N. A. and Comparison of N. G. and S. P. P. C. and U. S. (2010) http://ec.europa.eu/environment/gpp/studies_en.htm.

Zelené obstarávanie: základné informácie

V tejto príručke sa vysvetľuje, ako sa má uskutočňovať zelené nakupovanie a rozoberá sa každá fáza postupu verejného obstarávania. Základné kroky sú uvedené ďalej s odkazom na oddiel príručky, v ktorom sa uvádza viac informácií.

Úvod

- Oboznámte sa s **rozsahom a potenciálnymi prínosmi GPP**, ako aj zdrojmi, ktoré sú k dispozícii.

Kapitola 1

- Zapojte sa do tohto procesu a zabezpečte politickú podporu osvojením si **politiky GPP** s jasnými **definíciami** a **cieľmi** vhodnými pre vašu organizáciu.
- Stanovte **priority** pre skupiny výrobkov a služieb, ktorými sa budete zaoberať, na základe existujúcich **kritérií GPP**, **environmentálnych značiek** a ďalších zdrojov.
- Zavádzajte aktivity v oblasti **poskytovania informácií**, **vzdelávania**, **nadväzovania kontaktov** a **monitorovania**, ktoré vám pomôžu pri dosahovaní cieľov.

Kapitola 2

- Posúďte, ako ekologické požiadavky ovplyvnia **postup verejného obstarávania** tovaru a služieb, ktoré ste si vybrali, a ako ich budete uplatňovať v súlade s **právnymi povinnosťami**.
- Získajte prehľad o výrobkoch a službách dostupných na trhu **zapojením dodávateľov** a **odôvodnite ekonomický zmysel GPP** na základe **nákladov na životný cyklus**.

Kapitola 3

- Pri verejnom obstarávaní stanovte **predmet** a **technické špecifikácie** verejných zákaziek tak, aby boli zohľadnené environmentálne vplyvy počas celého životného cyklu tovaru, služieb alebo prác, ktoré nakupujete a zvážte použitie **značiek** na vymedzenie vašich požiadaviek.

Kapitola 4

- Uplatnite, kde je to vhodné, podmienky účasti založené na kritériách **technickej spôsobilosti v oblasti ochrany životného prostredia** alebo opatrenia **environmentálneho manažérstva a riadenia dodávateľského reťazca** a **vylúčte uchádzačov, ktorí nedodržiavajú platné environmentálne právne predpisy**.

Kapitola 5

- Stanovte také **kritériá na vyhodnotenie ponúk**, ktoré podporia uchádzačov v dosahovaní ešte vyšších úrovní environmentálneho správania, ako ste špecifikovali, a uplatňujte ich transparentne. Posúďte **náklady na životný cyklus** pri porovnávaní ponúk a zamietnite ponuky s **neobvykle nízkou cenou**, ak nie sú v súlade s environmentálnymi právnymi predpismi.

Kapitola 6

- Stanovte **doložky o plnení zákazky**, v ktorých budú zdôraznené environmentálne záväzky dodávateľov tovaru alebo poskytovateľov služieb a uveďte príslušné **nápravné opatrenia** v prípade ich neplnenia. Zabezpečte systém **monitorovania** týchto záväzkov a to, že sa budú uplatňovať aj na **subdodávateľov**.

Kapitola 7

- Identifikujte konkrétne prístupy založené na GPP k verejnému obstarávaniu v odvetviach, ktoré majú značný vplyv, napr. **administratívne budovy, potraviny a hromadné stravovanie, vozidlá a výrobky využívajúce energiu**.

Kapitola 1 – Uplatňovanie GPP

Uplatňovanie zeleného verejného obstarávania si vyžaduje určité plánovanie: stanovenie rozsahu GPP vo vašej organizácii, stanovenie priorít a cieľov vašich aktivít, organizovanie príslušného vzdelávania pre zamestnancov a monitorovanie plnenia. Všetky tieto prvky môžu byť súčasťou politiky GPP. Podporovať by ich mali aj prevádzkové postupy vašej organizácie a systémy elektronického obstarávania.

Usmernenie uvedené v tejto kapitole môže použiť každý orgán verejnej moci, ktorý chce uplatňovať GPP. Vo väčšine krajín EÚ boli zavedené národné akčné plány (NAP)¹², čo pravdepodobne bude mať vplyv na strategický prístup orgánov v danej krajine k uplatňovaniu, napríklad z hľadiska stanovených cieľov, prioritných skupín výrobkov a požiadaviek na monitorovanie.

1.1 Politika v oblasti GPP

Mnohé orgány verejnej moci v Európe sa rozhodli zaviesť politiku GPP alebo zahrnúť záväzky týkajúce sa uplatňovania GPP do iných politík. Zelené verejné obstarávanie si vyžaduje efektívnu spoluprácu medzi jednotlivými oddeleniami a zamestnancami v rámci organizácie. Podpora na vysokej úrovni sa považuje za dôležitý faktor, ktorý rozhoduje o úspechu uplatňovania GPP.

Najúčinnejšia politika GPP by mala:

- zahŕňať jasné ciele, priority a časové rámce (pozri oddiel 1.2),
- určiť rozsah činností v oblasti nakupovania (t. j. vzťahuje sa na celý orgán, alebo len na niektoré oddelenia? Na ktoré skupiny výrobkov a služieb sa vzťahuje?),
- určiť, kto je zodpovedný za realizáciu politiky,
- zahŕňať mechanizmus vhodného monitorovania plnenia (pozri oddiel 1.5).

Politika GPP by mala byť v súlade s existujúcimi politikami a stratégiami v oblasti verejného obstarávania a udržateľnou prevádzkou organizácie. Na zabezpečenie toho, aby sa dala uvedená politika realizovať, sú obvykle potrebné informácie interných užívateľov, dodávateľov a vedenia. Možno budete chcieť požiadať o externé poradenstvo alebo partnerské preskúmanie zo strany iných organizácií verejného sektora uplatňujúcich GPP alebo sietí uvedených v oddiele 1.7.

¹² Ďalšie informácie týkajúce sa národných akčných plánov sú k dispozícii na adrese http://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm.

Po zavedení politiky by sa mala pripraviť určitá forma operačného realizačného plánu, mali by sa vytýčiť konkrétne úlohy, povinnosti a harmonogram. S politikou a realizačným plánom by sa mali potom v čo najväčšej miere oboznámiť, najmä zamestnanci, ktorých sa to najviac týka, a dodávatelia, ktorí zohrávajú úlohu pri plnení politiky.

1.1.1 Zriadenie pracovnej skupiny

U [REDACTED] G [REDACTED] si vyžaduje efektívnu spoluprácu medzi jednotlivými oddeleniami a zamestnancami v rámci organizácie. Bude pravdepodobne potrebné zapojiť úradníkov zodpovedných za finančné prostriedky, životné prostredie a verejné obstarávanie, ako aj niektoré oddelenia špecializované na oblasť stavebníctva, energetiky alebo informačných technológií.

V mnohých orgánoch sú povinnosti týkajúce sa obstarávania rozptýlené v rámci celej administratívy. Zriadenie pracovnej skupiny pozostávajúcej zo zástupcov jednotlivých oddelení pri vypracovávaní politiky GPP, stanovovaní priorít a cieľov a posudzovaní potrieb vzdelávania môže pomôcť zabezpečiť angažovanosť všetkých zúčastnených a splnenie týchto potrieb.

1.2 Stanovenie priorít a cieľov

Pri zavádzaní postupov GPP do verejného obstarávania je spravidla potrebné postupovať po jednotlivých krokoch. Jednou z možností je zamerať sa spočiatku na vybraný malý rozsah skupín výrobkov a služieb. Pilotné aktivity v rámci konkrétnych oddelení, ktoré majú najväčší záujem o zapojenie sa, môžu napomôcť pri predvádzaní úspešnej realizácie a získavaní väčšieho uznania.

1.2.1 Ako stanoviť priority

Pri určovaní toho, ktoré oblasti výrobkov, služieb a prác sa majú uprednostniť, by sa mali spočiatku zohľadniť tri hlavné faktory¹⁴:

Plánovanie trvalo udržateľného verejného obstarávania potravín v Spojenom kráľovstve

V roku 2014 Ministerstvo životného prostredia, potravín a vidieckych záležitostí Spojeného kráľovstva (Defra) stanovilo rámec pre trvalo udržateľné verejné obstarávanie potravín s názvom *Plán verejného obstarávania*¹³. V pláne, ktorý schválil predseda vlády Spojeného kráľovstva, je uvedená konkrétna vízia, ciele a výsledky trvalo udržateľného obstarávania potravín, k čomu patrí zapájanie a podpora dodávateľov s cieľom poskytovať a zabezpečovať udržateľné potraviny a hromadné stravovanie. Súčasťou tejto politiky je prístup k ekonomicky najvýhodnejšej ponuke, ktorý je založený na prehľade ukazovateľov výkonu a ktorý zahŕňa využívanie zdrojov, ako napr. energia, voda a odpad, vplyvy na životné prostredie, rozmanitosť a sezónnosť, dobré životné podmienky zvierat a spravodlivý a etický obchod.

¹³ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese [REDACTED].

¹⁴ Tieto faktory posudzovala Európska komisia a väčšina členských štátov EÚ pri výbere skupín výrobkov a služieb na prípravu kritérií GPP.

- **Vplyv na životné prostredie** – Vyberte také výrobky (napr. vozidlá vozového parku) alebo služby (napr. upratovacie služby), ktoré majú veľký vplyv na životné prostredie počas svojho životného cyklu.

- **Význam z hľadiska rozpočtu** – Zamerajte úsilie v rámci orgánu na oblasti významné z hľadiska výdavkov.

- **Potenciál ovplyvnenia trhu** – Zamerajte sa na oblasti, kde je najväčší potenciál na ovplyvnenie trhu. Môže to byť z dôvodu veľkosti alebo zviditeľnenia zákazky alebo významu, ktorý dodávatelia prikladajú existencii klientov z verejného sektora.

Pri konečnom výbere odvetví by ste mali potom posúdiť aj niektoré ďalšie faktory:

- **Politické priority.** Existujú určité miestne environmentálne priority, ako napr. kvalita ovzdušia v meste, spotreba energie/vody alebo nakladanie s odpadom, adaptácia na zmenu klímy, ktoré by ste mohli priradiť?

- **Dostupnosť environmentálne výhodnejších alternatív na trhu.** Analýza trhu môže pomôcť pri zisťovaní, či sú k dispozícii vhodné alternatívy, ktoré majú znížený vplyv na životné prostredie. Preverte príslušné environmentálne značky a certifikácie.

- **Nákladové hľadiská.** Mohli by byť ekologickejšie alternatívy nákladovo neutrálne, alebo budú mať vplyv na rozpočet? Pri posudzovaní „nákladov“ by sa mali zohľadniť všetky náklady počas životného cyklu: kúpna cena, náklady na užívanie (napr. spotreba energie/vody, údržba) a náklady na likvidáciu (pozri oddiel 5.3). V niektorých prípadoch môžu byť dostupné granty alebo dotácie na investície do ekologickejších alternatív, takže sa oplatí vyhľadať relevantný program.

- **Dostupnosť kritérií.** Pre mnohé skupiny výrobkov a služieb boli vypracované kritériá zeleného nakupovania, ktoré možno zahrnúť priamo do vašej verejnej súťaže bez potreby zdĺhavého výskumu charakteristík environmentálnych vlastností a analýzy trhu. Komisia EÚ pre GPP sa v čase prípravy vzťahovali na 21 skupín výrobkov a služieb a sú k dispozícii v základnej aj úplnej verzii (pozri oddiel 1.4.1). V mnohých krajinách EÚ sú k dispozícii aj vnútroštátne alebo regionálne kritériá.

- **Zviditeľnenie.** Do akej miery budú vaše aktivity v oblasti GPP viditeľné pre verejnosť, trh, iných verejných obstarávateľov a vašich zamestnancov? Uvedomia si, že sa usilujete o zlepšenie environmentálneho správania? Nápadné zmeny, ako napr. typ vozidiel, ktoré orgán využíva alebo prechod na ekologické potraviny v jedálni, môžu pomôcť pri zvyšovaní informovanosti o vašej politike GPP a zlepšiť imidž vašej organizácie.

- **Praktické hľadiská.** Existujú nejaké významné zákazky, ktoré sa majú obnoviť, alebo existujú dlhodobé zákazky pre určité skupiny výrobkov/služieb? Koľko času a finančných prostriedkov je k dispozícii na realizáciu? Existujú konkrétne skupiny výrobkov/služieb, kde už existujú nejaké skúsenosti v environmentálnej oblasti?

1.2.2 Stanovenie cieľov GPP

Na posúdenie pokroku a na komunikáciu vašich zámerov v rámci organizácie a širokej verejnosti je nevyhnutné stanoviť jasné ciele.

K týmto cieľom môžu patriť:

- Celkové ciele verejného obstarávania – napr. 80 % verejného obstarávania (podľa hodnoty a podľa počtu ponúk) by do roku 2018 malo obsahovať kritériá GPP. Ciele na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni môžu byť odlišné.
- Ciele pre špecifické produkty/služby, napr. aby do roku 2017 bolo 60 % jedál podávaných v školských jedálňach ekologických, aby do roku 2018 všetky upratovacie služby používali výrobky spĺňajúce kritériá environmentálnej značky EÚ.
- Operačné ciele, napr. všetci pracovníci zaoberajúci sa verejným obstarávaním absolvujú do roku 2017 vzdelávanie v oblasti GPP, alebo všetkým zamestnancom budú na intranete orgánu k dispozícii usmernenia týkajúce sa GPP.

Pri posudzovaní cieľov verejného obstarávania je dôležité jasne vymedziť z operačného hľadiska, čo sa počíta za zelené verejné obstarávanie. V prípade mnohých cieľov stanovených členskými štátmi na vnútroštátnej úrovni sa verejné obstarávanie považujú za zelené, ak zahŕňajú vnútroštátne kritériá GPP alebo kritériá EÚ pre GPP.

1.3 Vzdelávanie a usmernenie

Ak chcete úspešne uplatňovať GPP, zamestnanci musia mať zodpovedajúce praktické zručnosti, znalosti a prístup k informáciám. Vzdelávanie a usmernenie môže byť potrebné napríklad v súvislosti s týmito otázkami:

- Ako začleniť environmentálne aspekty do postupov verejného obstarávania (pozri kapitoly 2 – 7)
- Kde hľadať pomoc pri príprave environmentálnych kritérií (pozri oddiel 1.4 a kapitolu 3)
- Ako posudzovať a overovať informácie týkajúce sa environmentálnej oblasti, ktoré predložili účastníci (pozri oddiely 3.6 a 5.2)

Flámska vláda sa zameriava na trvalo udržateľné verejné obstarávanie

Flámska vláda v Belgicku si stanovila cieľ, aby 100 % jej verejných obstarávaní spĺňalo stanovené kritériá pre trvalo udržateľné verejné obstarávanie do roku 2020. Kroky na dosiahnutie tohto cieľa sú alebo budú vytýčené v rade akčných plánov vzťahujúcich sa na roky 2009 – 2011, 2012 – 2014, 2015 – 2017 a 2018 – 2020. Každý akčný plán bude obsahovať usmernenie, kritériá a mechanizmy monitorovania na zabezpečenie toho, aby všetky ministerstvá dokázali splniť tento cieľ.

- Ako hodnotiť náklady životného cyklu vo verejnom obstarávaní (pozri oddiel 5.3)

V tejto príručke sa poskytuje úvod k týmto témam a uvádzajú sa ďalšie zdroje informácií a usmernenia, ak sú k dispozícii. Príručka však nenahrádza podrobné vzdelávanie o GPP.

Mnohé krajiny a regióny EÚ majú vzdelávacie programy týkajúce sa GPP buď ako samostatné vzdelávacie moduly, alebo sú začlenené do všeobecnejšieho vzdelávania o verejnom obstarávaní.

Niektoré verejné orgány pripravili usmernenie k tomu, ako by sa malo GPP uplatňovať v rámci aktivít v oblasti verejného obstarávania. Súčasťou tohto usmernenia môžu byť napríklad špecifické kritériá GPP, ktoré by sa mali použiť pre určité skupiny výrobkov a služieb.

Na vnútroštátnej úrovni bývajú často k dispozícii príručky a nástroje na webových stránkach vyhradených GPP a v niektorých prípadoch existujú národné asistenčné pracoviská pre zelené verejné obstarávanie. Asistenčné pracovisko existuje aj na európskej úrovni a možno ho kontaktovať prostredníctvom údajov uvedených na webovej stránke EÚ pre GPP na adrese <http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>.

1.4 Zdroje kritérií GPP

Termín „kritériá GPP“ zahŕňa nielen podmienky účasti a kritériá na vyhodnotenie ponúk, ale aj špecifikácie a doložky o plnení zákazky, ktoré môžu pomôcť pri ekologizácii vašej zákazky. Identifikácia zdrojov kritérií GPP je dôležitým krokom v uplatňovaní GPP.

Vzdelávanie o GPP na Sardínii (Taliansko)

G E, súčasť regionálnej siete Sardínie pre GPP, podporuje provinčné vlády, obce a iné orgány verejnej moci a miestne spoločnosti v uplatňovaní zeleného a trvalo udržateľného obstarávania. Činnosti zahŕňajú „technické laboratória“, t. j. vzdelávacie semináre organizované na všetkých regionálnych územiach s cieľom pomôcť účastníkom pri navrhovaní a realizácii konkrétnych aktivít, ako napr. zelené postupy obstarávania, politiky, stratégie alebo správanie. Vďaka vzdelávaniu sa dosiahla vysoká úroveň zapájania verejných obstarávateľov do GPP vrátane malých obcí. Z analýzy vyplýva tiež nárast predkladania zelených ponúk od miestnych podnikov.

Odborné centrum pre SPP a inovačné verejné obstarávanie v Holandsku

PIANOo, holandské odborné centrum pre verejné obstarávanie, pracuje pre sieť, ktorá zahŕňa približne 3 500 odborníkov v oblasti verejného obstarávania, a s touto sieťou aj spolupracuje. Všetci holandskí odborníci v oblasti verejného obstarávania tu môžu nájsť informácie a nástroje týkajúce sa trvalo udržateľného verejného obstarávania a inovačného verejného obstarávania. C P poskytuje nástroje a zdroje vrátane súkromnej diskusnej platformy, prístup k vzdelávacím nástrojom a najlepším postupom, koučing v oblasti realizácie, pracovné skupiny a kurz PIANOo zameraný na právne predpisy o verejnom obstarávaní. PIANOo prispieva k zvýšeniu profesionality pri verejnom obstarávaní v Holandsku, zlepšuje trvalú udržateľnosť verejných obstarávaní a uľahčuje interakcie s trhom.

1.4.1 K [REDACTED] E [REDACTED] pre GPP

Ako bolo uvedené v úvode, EÚ vypracovala kritériá GPP pre viaceré skupiny výrobkov a služieb, ktoré sa pravidelne kontrolujú a aktualizujú. Kritériá sú navrhnuté tak, aby sa mohli priamo zaradiť do súťažných podkladov a aby zahŕňali informácie o metódach overovania.

Väčšina kritérií je dostupných vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

V čase prípravy boli zahrnuté tieto skupiny výrobkov a služieb:¹⁵

- Čistiace prostriedky a upratovacie služby
- Kopírovací a grafický papier
- Kombinovaná výroba tepla a elektriny (KVET)
- Administratívne budovy
- Elektrické a elektronické zariadenia používané v odvetví zdravotnej starostlivosti
- Elektrická energia
- Stravovacie služby a zásobovanie potravinami
- Nábytok
- Záhradnícke výrobky a služby
- Zobrazovacie zariadenia
- Vnútorne osvetlenie
- K [REDACTED] I [REDACTED] zariadenia
- Projektovanie, výstavba a údržba ciest
- Zdravotnotechnické armatúry
- Verejné osvetlenie a dopravná signalizácia
- Textílie
- Záchody a pisoáre
- Doprava
- Stenové panely
- Infraštruktúra odpadových vôd
- Ohrievače vody

K [REDACTED] G [REDACTED] vychádzajú z údajov z rôznych zdrojov a pre každú skupinu výrobkov sa pripravuje technická podkladová správa na identifikáciu zohľadnených skutočností. Ako dôkazová základňa sa využívajú dostupné vedecké informácie a údaje, osvojuje sa prístup životného cyklu a zapájajú sa rôzne zainteresované strany. Proces prípravy kritérií pre väčšinu skupín produktov riadi od roku 2011 Spoločné výskumné centrum Komisie v Seville (Španielsko).¹⁶

Súčasťou kritérií EÚ pre GPP sú dve „úrovne“ pre každé zahrnuté odvetvie:

- **Základné kritériá** sú navrhnuté tak, aby umožnili jednoduché uplatňovanie GPP, zameranie na kľúčovú(-é) oblasť(-ti) environmentálnych vlastností výrobku alebo služby a ich cieľom je udržiavať administratívne náklady spoločností na minimálnej úrovni.

¹⁵ Aktualizovaný zoznam kritérií sa uvádza na webovej stránke GPP:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

¹⁶ Ďalšie informácie o pripravovaných kritériách sa uvádzajú na adrese
http://susproc.jrc.ec.europa.eu/product_bureau/projects.html.

• **Komplexné kritériá** zohľadňujú viac aspektov alebo vyššie úrovne environmentálneho správania a majú ich používať orgány, ktoré pri podpore environmentálnych a inovačných cieľov chcú ešte ďalej.

Všetky kritériá EÚ pre GPP spolu s technickými podkladovými správami, v ktorých sú uvedené hlavné aspekty pre výber kritérií, sú k dispozícii na stiahnutie na webovej stránke GPP (<http://ec.europa.eu/environment/gpp>). Pomoc pri výklade a uplatňovaní kritérií poskytuje asistenčné pracovisko pre GPP.

1.4.2 Ďalšie zdroje kritérií

Okrem kritérií EÚ pre GPP vypracovali viaceré medzinárodné, vnútroštátne a regionálne orgány súbory kritérií, ktoré sa vzťahujú na celý rad skupín výrobkov a služieb. Postupy prijímania týchto kritérií sa menia, aj keď mnohé sú podobné ako systém EÚ pre GPP. Odkazy na niektoré hlavné súbory kritérií sa uvádzajú na webovej stránke EÚ pre GPP.

1.4.3 Značky

Existujú mnohé environmentálne značky, ktoré obstarávateľom slúžia ako pomôcka pri identifikovaní udržateľných výrobkov alebo služieb. Najhodnotnejšie značky z hľadiska GPP sú značky, ktoré sú založené na objektívnych a transparentných kritériách a ktoré udelila nezávislá tretia strana. Tieto značky môžu zohrávať významnú úlohu pri príprave technických špecifikácií a kritérií na vyhodnotenie ponúk a pri overovaní súladu. Osobitné pravidlá, ktoré sa vzťahujú na používanie značiek vo verejnom obstarávaní, sa posudzujú v príslušných oddieloch tejto príručky.¹⁷

Ďalej sa uvádzajú jednotlivé typy existujúcich environmentálnych značiek:

Značky spĺňajúce viaceré kritériá – Ide

o najbežnejší typ environmentálnej značky, ktorá sa aj najčastejšie používa v GPP. Značky spĺňajúce viaceré kritériá sú založené na vedeckých poznatkoch o vplyve výrobku alebo služby počas ich životného cyklu na životné prostredie, od ťažby surovín, cez výrobu a distribúciu, fázu používania a konečnú likvidáciu. Používajú sa pri nich viaceré kritériá, ktorými sa pre danú značku stanovuje norma. Pre každú skupinu výrobkov

Environmentálna značka EÚ

Environmentálna značka EÚ bola ustanovená v roku 1992 s cieľom podporiť podniky, aby uvádzali na trh výrobky a služby, ktoré sú ohľadupľnejšie k životnému prostrediu. Produkty a služby, ktorým bola udelená environmentálna značka EÚ, sú označené logom kvetu, podľa ktorého ich spotrebitelia – vrátane verejných aj súkromných obstarávateľov – môžu ľahko identifikovať. Environmentálna značka EÚ sa v súčasnosti vzťahuje na 34 výrobkov a služieb vrátane papiera, textílií, čistiacich prostriedkov, mazív, prístrojov, výrobkov pre domácnosť a záhradníckych produktov a turistického ubytovania.

Ďalšie skupiny výrobkov a služieb sa priebežne pridávajú.

¹⁷ Pozri oddiely 3.5 a 5.2.3.

alebo služieb, na ktorú sa vzťahujú, sú stanovené odlišné súbory kritérií. K takémuto typu značky patrí napríklad **environmentálna značka EÚ** (kvet),¹⁸ **N S**¹⁹ a **Blue Angel**²⁰.

Značky pre jeden parameter – Založené sú na jednom alebo viacerých kritériách typu „splňa/nespĺňa“ súvisiacich s konkrétnym parametrom, napr. energetickou účinnosťou. Ak výrobok tieto kritériá splňa, môže byť označený touto značkou. Takýmto typom značky je napríklad **ekologická značka EÚ** alebo značka **E S** pre kancelárske zariadenia.

Značky špecifické pre odvetvie – K značkám špecifickým pre odvetvie patria lesné certifikačné schémy prevádzkované takými organizáciami ako **FSC** (Lesná dozorná rada)²¹ alebo **PEFC** (Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém).²²

Značky pre triedy výrobkov – Tieto značky znamenajú skôr zaradenie výrobkov alebo služieb do tried podľa ich environmentálnych vlastností v danom parametri než kritériá typu „splňa/nespĺňa“. Patrí k nim **energetická značka EÚ**, na základe ktorej sa výrobky, ktoré spotrebúvajú energiu, triedia podľa energetickej účinnosti.²³

Kritériá, z ktorých vychádza každá z uvedených značiek, sú verejne dostupné. Ako sa uvádza v oddiele 3.5, v smerniciach o verejnom obstarávaní sa rozlišuje medzi značkami, v prípade ktorých všetky kritériá súvisia s predmetom zákazky, a značkami, ktoré zahŕňajú širšie kritériá, ako napr. kritériá týkajúce sa všeobecných postupov riadenia.

1.5 Používanie systémov elektronického verejného obstarávania

V smerniciach z roku 2014 sa stanovuje prechodné obdobie na úplné elektronické obstarávanie do roku 2018 (2017 v prípade centrálnych obstarávacích organizácií).²⁴

Používanie systémov elektronického obstarávania je vo väčšine členských štátov dobre rozvinuté a tieto systémy môžu predstavovať cenný nástroj na podporu uplatňovania GPP. Systémy elektronického obstarávania vám môžu umožniť sledovať používanie kritérií GPP a overiť si, či dodávatelia poskytli požadované informácie na preukázanie súladu. Uľahčí sa tým potvrdenie účinnosti politiky GPP a získavanie informácií na monitorovanie a hodnotenie činností, ako sa uvádza ďalej.

¹⁸ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>.

¹⁹ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.svanen.se/en>.

²⁰ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.blauer-engel.de/en>.

²¹ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.fsc.org>.

²² Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.pefc.org>.

²³ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese

http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/energy_labelling_en.htm. V júli 2015 Komisia navrhla revíziu označovania energetickej účinnosti s cieľom zaviesť znovu stupnicu A až G, pričom A je energeticky najúčinnnejšia trieda a G je najmenej účinná. Tento návrh sa uvádza v oznámení **COM(2015) 341 final**.

²⁴ Článok 22 a článok 90 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

Ak si zvolíte možnosť použiť systém elektronického obstarávania alebo ho budete chcieť prispôbiť tak, aby pomáhal pri uplatňovaní GPP, možno budete chcieť posúdiť tieto otázky:

- Dajú sa zákazky s kritériami GPP jasne označiť a sledovať?
- Dá sa systém prepojiť so zdrojmi kritérií GPP (napr. z databázy alebo značky) tak, aby sa dali jednoducho zahrnúť do zákaziek?
- Umožňuje systém výpočet nákladov na životný cyklus, napr. so zabudovaným nástrojom na tento účel?
- Uľahčuje systém novým dodávateľom získať informácie o vašich požiadavkách v rámci GPP?

Elektronické systémy ovplyvňujú postupy verejného obstarávania, a preto je dôležité, aby sa neprehliadala ich úloha pri uľahčovaní GPP.

1.6 Monitorovanie a preskúvanie GPP

Na posúdenie pokroku pri dosahovaní cieľov je potrebné zaviesť účinný systém monitorovania. Mal by zaznamenávať, ktoré verejné obstarávania a/alebo zadané zákazky zahŕňali kritériá GPP. V ideálnom prípade by mal zavedený monitorovací systém zahŕňať aj informácie o tom, aký vplyv na životné prostredie majú rozhodnutia o nákupe.

Niektoré členské štáty EÚ zaviedli alebo zavádzajú systémy na monitorovanie uplatňovania GPP na vnútroštátnej úrovni, v rámci ktorých sa môžu ustanoviť osobitné postupy na zhromažďovanie informácií.

Odporúča sa tiež kvantifikované monitorovanie pokroku, pravidelné kvalitatívne preskúvanie aktivít v oblasti GPP so zameraním na prekážky, ktoré sa vyskytujú, nápravné opatrenia a ďalšie potrebné vylepšenia spolu s posúdením budúcich cieľov.

Mesto Barcelona využíva monitorovanie na rozvoj GPP

Po viac než 15 rokoch práce v oblasti zeleného verejného obstarávania a jeho realizácie mesto Barcelona preskúmalo a vypracovalo vysoko participatívny spôsobom nové pravidlá upravujúce zahrnutie kritérií udržateľnosti do verejných zákaziek. Urobilo tak po ustanovení novej obecnej vyhlášky o zodpovednom verejnom obstarávaní v roku 2013. Začlenenie ekologických požiadaviek je teraz povinné pre všetkých verejných obstarávateľov uskutočňujúcich verejné obstarávanie na vozidlá, elektrickú energiu, stravovacie služby a zásobovanie potravinami, stavebníctvo, drevo a celý rad ďalších kategórií obstarávania s vysokou prioritou. Aktualizované boli aj monitorovacie systémy v mnohých z týchto oblastí s vysokou prioritou a vypracovaný bol automatický sledovací systém.

1.7 Nadväzovanie kontaktov

Mnohé problémy, ktoré sa vyskytujú pri zavádzaní GPP, sú pre všetky orgány verejnej moci spoločné a dalo by sa mnoho vyťažiť prostredníctvom nadväzovania kontaktov a spolupráce s inými orgánmi. Výmena informácií napríklad o environmentálnych kritériách používaných

vo verejných obstarávaníach alebo o dostupnosti ekologických výrobkov na trhu môže pomôcť ušetriť čas a námahu.

Na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni boli vytvorené viaceré siete zamerané na zelené a trvalo udržateľné obstarávanie. N[] P[] v oblasti zeleného verejného obstarávania (www.groenneindkoeb.dk) v Dánsku umožňuje obstarávateľom vymieňať si odborné poznatky (pozri rámček), rovnako ako aj francúzska regionálna sieť pre Veľký západ (<http://www.reseaugrandouest.fr>) a viaceré regionálne siete v Taliansku. Na európskej úrovni cieľom kampane Procura+ je cezhraničná výmena skúseností v oblasti GPP a podpora jednotlivých účastníkov pri jeho uplatňovaní na miestnej úrovni (<http://www.procuraplus.org>).

Ďalšie informácie o vnútroštátnych a medzinárodných sieťach GPP/SPP sú k dispozícii na webovej stránke GPP.

**Inšpirovanie ostatných
k zavádzaniu GPP prináša
výsledky v Dánsku**

Dánske partnerstvo pre zelené verejné obstarávanie je koalícia orgánov verejnej správy, ktorá zodpovedá za približne 13 % ročných verejných výdavkov na verejné obstarávanie v Dánsku. Všetci členovia partnerstva raz do roka predkladajú správu o úrovni plnenia svojich cieľov v oblasti GPP v rámci partnerstva vrátane plnenia cieľov a kritérií zeleného verejného obstarávania vo svojej organizácii. Každý rok štyria partneri vypracujú prípadovú štúdiu o výsledkoch konkrétneho zeleného verejného obstarávania z hľadiska energetických a environmentálnych vplyvov, ako aj finančných úspor. Tieto prípady sa použijú ako inšpirácia pre ostatných, aby zaviedli GPP do svojich verejných súťaží.

Kapitola 2 – Postup verejného obstarávania

Zhrnutie

- Na verejné obstarávanie sa vzťahujú všeobecné zásady vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ a osobitné pravidlá stanovené v smerniciach. Obidva pramene práva sa vzťahujú na GPP.
- Základom je prípravná fáza. V záujme dosiahnutia environmentálnych cieľov je potrebné pred začatím verejného obstarávania uskutočniť dôkladnú analýzu a plánovanie, ktoré tiež môžu pomôcť zabezpečiť efektívny priebeh postupov a dosiahnuť najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou počas celého životného cyklu.
- Na uplatňovanie GPP sa môžu použiť rôzne postupy na základe predmetu vašej zákazky a informácií zhromaždených vo fáze pred verejným obstarávaním. Postupy, ako napr. súťažné konanie s rokovaním a súťažný dialóg by mohli byť vhodné v prípade, ak potrebujete prispôbiť riešenie vašim konkrétnym potrebám.
- Výpočet nákladov na životný cyklus, spoločné verejné obstarávanie, rámcové dohody alebo zadávanie zákaziek v oblasti energetickej efektívnosti môžu napríklad pomôcť pri preukazovaní úspor nákladov prostredníctvom GPP alebo znižovaní investičných bariér.

2.1 Úvod

Na to, aby zelené verejné obstarávanie mohlo fungovať, je potrebné vedieť, ako čo najviac vyťažiť z postupov verejného obstarávania. Politika v oblasti GPP, ak sa nevykonáva dôsledne, môže znížiť efektívnosť praktických aspektov, napr. v otázke, aký postup sa použije, aké kritériá sa uplatnia a ako sa majú správne posúdiť a overiť environmentálne tvrdenia.

2.2 Základné zásady verejného obstarávania

Vo verejnom obstarávaní ide o zosúladenie ponuky a dopytu na to, aby bolo možné dodať tovary, služby a práce, ktoré je verejný sektor povinný zabezpečiť. Pomer medzi kvalitou a cenou je jednoznačne kľúčovým faktorom, rovnako ako potreba zabezpečiť dobrú úroveň hospodárskej súťaže a súlad s právnym rámcom EÚ a vnútroštátnym právnym rámcom. GPP možno s týmito cieľmi spojiť a v mnohých prípadoch k nim bude pozitívne prispievať, napríklad znížením nákladov na životný cyklus alebo odporúčením dodávateľom, aby aktualizovali svoju ponuku výrobkov alebo služieb.

Pomer medzi kvalitou a cenou

Obstarávatelia majú v prípade každého obstarávania povinnosť získať najlepšiu kvalitu za peniaze daňových poplatníkov. Určenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky nemusí nevyhnutne znamenať prijatie len najlacnejšej ponuky. Znamená to nájsť riešenie, ktoré

nákladovo najefektívnejšie spĺňa požiadavky, ktoré ste uviedli, vrátane environmentálnych požiadaviek. V prípade najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou sa nehodnotí len cena tovaru a služieb, ale prihliada sa aj na také faktory ako kvalita, účinnosť, efektívnosť a vhodnosť na daný účel. K týmto faktorom môže patriť aj ochrana životného prostredia a môže sa teda spolu s ostatnými posudzovať ako rovnocenný aspekt pri zadávaní zákazky.

Spravodlivosť

- Spravodlivé konanie znamená uplatňovanie zásad vnútorného trhu, ktoré tvoria základ smerníc o verejnom obstarávaní a vnútroštátnych právnych predpisov založených na týchto smerniciach. Najdôležitejšie sú tieto zásady:

- **Nediskriminácia** – verejní obstarávatelia musia zabezpečiť rovnaký prístup k zákazke hospodárskym subjektom zo všetkých krajín EÚ a z krajín s rovnakými právami.²⁵

- **Rovnaké zaobchádzanie** – podľa tejto zásady sa vyžaduje, aby v porovnateľných situáciách nedochádzalo k rozdielnemu zaobchádzaniu a v rozdielnych situáciách k rovnakému zaobchádzaniu, ak takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené. Napríklad na všetkých uchádzačov sa musia vzťahovať rovnaké termíny a každému sa musia poskytnúť rovnaké informácie, avšak ponuky s rozdielnymi úrovňami environmentálneho správania by mali dostať iný počet bodov na základe environmentálneho kritéria na vyhodnotenie ponúk.

- **Transparentnosť** – možnosti predkladať ponuky musia byť oznámené v dostatočnom rozsahu, aby bolo možné zabezpečiť hospodársku súťaž. Postup rozhodovania v rámci verejného obstarávania musí byť tiež transparentný, aby sa vylúčilo riziko uprednostňovania a svojvôle zo strany verejného obstarávateľa. Verejní obstarávatelia musia informovať neúspešných uchádzačov o dôvodoch zamietnutia ich ponúk.²⁶

- **Proporcionálnosť** – znamená, že opatrenia prijaté v rámci postupu verejného obstarávania by mali byť primerané sledovaným cieľom a nemali by prekračovať rámec nevyhnutný na ich dosiahnutie.

2.3 Výber postupu

Fáza prípravy každého verejného obstarávania je mimoriadne dôležitá. Pri výbere postupu by ste mali zvážiť, v ktorej fáze budete môcť uplatniť environmentálne kritériá alebo aspekty.

Napríklad:

²⁵ Táto povinnosť sa rozširuje aj na hospodárske subjekty z krajín, ktoré sú zmluvnými stranami D███ W███ o vládnom obstarávaní. Zoznam týchto krajín sa uvádza na adrese http://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

²⁶ Článok 55 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

- Vo **verejnej súťaži** môže ponuku predložiť každý hospodársky subjekt. Všetci uchádzači vyhovujúci podmienkam typu „splňa/nesplňa“, ktoré ste zadali, budú oprávnení na to, aby bola ich ponuka posúdená. Budete tak mať prístup k maximálnemu výberu možných environmentálne vhodných riešení – ale nebudete si môcť vybrať, koho vyzvete na predloženie ponuky, napríklad na základe jeho environmentálnej technologickkej spôsobilosti.

- V **užšej súťaži** môžete posúdiť environmentálnu technologickú spôsobilosť z predchádzajúcej fázy a môžete tiež obmedziť počet hospodárskych subjektov, ktoré vyzvete na predloženie ponúk. Ak je dostatok vhodných záujemcov, na predloženie ponuky je potrebné vyzvať minimálne piatich.²⁷ Na základe tohto postupu pozostávajúceho z viacerých fáz môžete určiť primeranú úroveň environmentálneho správania, na ktorú zamieriate svoje špecifikácie, kritériá na vyhodnotenie ponúk a doložky o plnení zákazky. Obmedzením počtu účastníkov súťaže však môžete prísť o ponuky s vysokou úrovňou environmentálneho správania.

Súťažný dialóg na elektrický trajekt v Nórsku

Nórske riaditeľstvo verejných ciest si chcelo obstarat' nový trajekt, ktorý je energeticky účinnejší o 15 až 20 % než trajekt, ktorý je v prevádzke. V rámci dvojfázového postupu verejného obstarávania spustilo riaditeľstvo súťažný dialóg s cieľom nájsť inovačné riešenia pre energeticky účinné trajekty. Zriadená bola poradná skupina a pripravili sa súťažné podklady a hodnotiace kritériá. Ponuka si nevyžadovala žiadne osobitné technológie. Víťaznou ponukou vyhotovenou v rámci partnerskej spolupráce s prevádzkovateľmi trajektov, inžinierskymi firmami a lodenicami bol trajekt na elektrický pohon. Nový trajekt bol uvedený do prevádzky v roku 2015 a vďaka nemu sa dosiahlo 70 % zníženie nákladov na palivo a zníženie emisií CO₂ o 89 % ročne.

„Súťažný dialóg nám umožnil spojiť sa s dodávateľmi a pripraviť v rámci partnerskej spolupráce inovačné a nízkoemisné riešenia.“ E. [REDACTED] T. [REDACTED]
Sandvik, nórske riaditeľstvo verejných ciest

- **Súťažné konanie s rokovaním a súťažný dialóg** môžu využiť orgány verejnej moci na obstarávanie, ktoré vyžadujú prvok prispôsobenia existujúcich riešení, návrh a inováciu, alebo v niektorých iných prípadoch²⁸. Tieto postupy môžu v rámci GPP poskytovať výhody, pretože zavádzajú prvky flexibility, ktoré nie sú k dispozícii v otvorenej a užšej súťaži, a môžu umožniť lepšie pochopiť a kontrolovať vplyv environmentálnych požiadaviek na cenu. V záujme dosiahnutia najlepších výsledkov si však obidva postupy vyžadujú určitú úroveň zručností a skúseností, pokiaľ ide o spoluprácu s dodávateľmi.

²⁷ Článok 65 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

²⁸ V článku 26 ods. 4 smernice 2014/24/EÚ sa uvádzajú podmienky, za ktorých možno tieto postupy použiť. Verejní obstarávatelia v zmysle smernice 2014/25/EÚ môžu postupy rokovacieho konania a súťažného dialógu všeobecne používať.

Keď má verejný obstarávateľ záujem o obstaranie tovaru alebo služieb, ktoré nie sú v súčasnosti dostupné na trhu, môže vytvoriť **inovatívne partnerstvo** s jedným alebo viacerými partnermi. Vytvorením štruktúrovaného partnerstva sa umožní výskum a vývoj, odskúšanie a následné obstaranie nového výrobku, služby alebo práce²⁹. Obzvlášť vhodné to môže byť v prípade, keď súčasný stav v odvetví nie je na takej úrovni, aby mohol spĺňať environmentálne nároky stanovené verejným orgánom, ako napr. adaptácia na zmenu klímy alebo riadenie prírodných zdrojov.

Každý z uvedených postupov ponúka viaceré fázy, kde možno uplatniť ekologické aspekty:

- predmet a technické špecifikácie,
- podmienky účasti a kritériá vylúčenia (napr. dodržiavanie environmentálnych právnych predpisov, technická a odborná spôsobilosť),
- kritériá na vyhodnotenie ponúk,
- doložky o plnení zákazky.

V ďalšej časti tejto príručky sa každej fáze venuje jedna kapitola, v rámci každého oddielu sa rozoberajú spôsoby, ako zohľadniť životné prostredie a uvádzajú sa praktické príklady a odporúčania.

2.4 Trhové konzultácie

Pri rozhodovaní o tom, ktorý postup použiť a ako najlepšie zahrnúť environmentálne kritériá z oddielov uvedených vyššie, je vhodné mať určité znalosti o trhu, napr. o dostupnosti, nákladoch a možných praktických dôsledkoch ekologickejších alternatív.

Dialóg s dodávateľmi nábytku v Baskicku

V roku 2006 sa úrad IHOBE (baskický úrad environmentálneho manažérstva) zapojil do otvoreného dialógu so skupinou dodávateľov nábytku s cieľom pomôcť pri príprave environmentálnych kritérií a s cieľom pripraviť trh na budúce verejné obstarávanie. Úrad IHOBE teraz pravidelne organizuje semináre, kde sa so zainteresovanými dodávateľmi diskutuje o environmentálnych kritériách, ktoré sa majú použiť v pripravovaných verejných súťažiach.

Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím

Ak na trhu neexistuje riešenie, ktoré zodpovedá vašim požiadavkám, môžete tiež zvážiť možnosť obstarat' priamo služby v oblasti výskumu a vývoja, ktoré vám pomôžu nájsť najvhodnejšie riešenie. Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím je prístup, ktorý si verejní obstarávatelia môžu zvoliť na obstaranie služieb v oblasti výskumu a vývoja, ak sú splnené podmienky článku 14 smernice 2014/24/EÚ. Umožní vám nachádzať postupne najlepšie možné riešenia na základe štúdií uskutočniteľnosti, návrhov a prototypov od viacerých spoločností. Obstaranie aktuálneho vypracovaného riešenia(-í) je potom potrebné uskutočniť prostredníctvom riadnych verejných obstarávaní.

²⁹ Postup na vytvorenie inovatívneho partnerstva je stanovený v článku 31 smernice 2014/24/EÚ. Ak obstarávate len služby výskumu a vývoja, môžete využiť výnimku zo smerníc a uplatňovať prístup známy ako obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím. Vysvetlené to je v dokumente COM (2007) 799 *Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím: Podpora inovácií s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľné verejné služby vysokej kvality v Európe*.

Niektoré základné informácie môže poskytnúť jednoduchý online výskum trhu. Ak chcete získať podrobnejší obraz trhu, môžete sa pred verejným obstarávaním zapojiť aj do dialógu s potenciálnymi dodávateľmi. Toto môže byť obzvlášť užitočné, ak budete chcieť uplatniť ambiciózne environmentálne požiadavky alebo posúdiť inovačné riešenia, ktoré sú na trhu pomerne nové.

Smernice o verejnom obstarávaní výslovne umožňujú predbežné trhové konzultácie s dodávateľmi na účely získania odporúčaní, ktoré môžu použiť pri príprave postupu³⁰. Tento proces sa musí prebiehať transparentným a nediskriminačným spôsobom.

Výsledky konzultácie nesmú nespravodlivo zvýhodňovať niektorého zo zúčastnených dodávateľov. Ak tomu chcete predísť, mali by ste zabezpečiť, aby boli informácie dostupné všetkým potenciálnym záujemcom alebo uchádzačom a umožňovali dostatok času na prípravu ponúk.

Odporúča sa v dostatočnom predstihu informovať trh o verejných súťažiach, ktoré budú zahŕňať environmentálne kritériá. Na základe toho budú mať dodávatelia dostatok času na to, aby sa mohli pripraviť na vaše požiadavky. Jedným zo spôsobov je uverejnenie predbežného oznámenia. Ďalšou možnosťou môže byť uverejnenie informácií na vašej webovej stránke alebo usporiadanie informačného dňa pre dodávateľov, ktorí majú záujem.

2.5 Ekonomické odôvodnenie GPP

V rámci GPP sa môže využívať celý rad uznávaných nástrojov verejného obstarávania, ktoré prispievajú k finančnej efektivite a môžu tak pomôcť pri odôvodnení uplatňovania vyššie uvedených environmentálnych noriem.

K týmto prístupom patrí:

- **Výpočet nákladov na životný cyklus –** Rozhodnutia vo verejnom obstarávaní sa ešte

³⁰ Článok 40 smernice 2014/24/EÚ.

Ekologizácia centralizovaného verejného obstarávania v Maďarsku

Maďarské generálne riaditeľstvo pre verejné obstarávanie a zásobovanie je zodpovedné za zadávanie zákaziek, ktoré využíva asi 1000 verejných orgánov v celej krajine. V rokoch 2010 – 2011 sa uskutočnilo 12 postupov verejného obstarávania, ktoré zahŕňali ekologické kritériá v celkovej hodnote zákazky 90 miliárd HUF (338,6 milióna EUR). Používané kritériá sa vzťahujú napríklad na maximálnu spotrebu energie pre osobné počítače a súlad s kritériami, na ktorých sú založené systémy ekologickej certifikácie pre papierové výrobky (napr. FSC).

Spoločné obstarávanie elektrických vozidiel vo Švédsku

V roku 2011 spustilo 296 organizácií pod vedením mesta Štokholm spoločné obstarávanie na elektrické vozidlá. Metóda spoločného obstarávania sa použila na:

- zníženie administratívnych nákladov pre zúčastnené organizácie,
- dosiahnutie zníženia ceny,
- vyslanie silného signálu pre trh o dopyte,
- zabezpečenie toho, aby k takýmto vozidlám mali prístup aj menšie obce.

Partneri sa dohodli, že spoločne prispievajú k špecifikácii vozidiel vrátane kritérií na emisie CO₂ a náklady na životný cyklus. Výsledkom prvého obstarania v roku 2012 bolo zníženie emisií CO₂ o 34 ton, čo je 95 % zníženie v porovnaní s rovnocennými benzínovými vozidlami.

„Spoločné využitie našich zručností a znalostí a informovanie dodávateľov o tom, že tu existuje určitý dopyt, je kľúčovým faktorom na zabezpečenie toho, aby naše vozidlá boli čo najefektívnejšie.“
E. S. [redacted], projektová manažérka programu Čisté vozidlá v Štokholme

stále často zakladajú na kúpnej cene. V prípade mnohých výrobkov a prác však môžu byť náklady vzniknuté počas používania a likvidácie tiež veľmi významné, napr. spotreba energie, údržba, likvidácia nebezpečných materiálov. Zohľadnenie nákladov na životný cyklus vo verejnom obstarávaní má z ekonomického hľadiska jasný zmysel. Keďže kúpnu cenu, náklady za energiu a údržbu môžu uhrádzať rôzne oddelenia v rámci jedného orgánu, stanovenie nákladov na životný cyklus v postupoch verejného obstarávania si bude pravdepodobne vyžadovať spoluprácu v rámci celého orgánu.

Ďalšie informácie o výpočte nákladov na životný cyklus sa uvádzajú v Kapitole 5 a na webovej stránke EÚ pre GPP

(<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>).

- **Spoločné obstarávanie** – Spoločné obstarávanie je spájanie aktivít v rámci verejného obstarávania skupiny orgánov verejnej moci s cieľom dosiahnuť úspory prostredníctvom hromadného nákupu, znížených administratívnych nákladov a spoločných environmentálnych, technických znalostí a znalostí trhu. Tento typ verejného obstarávania môže byť obzvlášť cenný v prípade GPP, kde možno spoločne využívať zručnosti v oblasti životného prostredia a znalosti trhu, pokiaľ ide o ekologické výrobky a služby. Spoločné obstarávanie sa môže uskutočniť napríklad v prípade, keď ústredné inštitúcie zodpovedné za obstarávanie na regionálnej alebo celoštátnej úrovni vykonávajú verejné obstarávanie v mene orgánov verejnej moci.

- **Zadávanie zákaziek na zlepšenie energetickej efektívnosti** – je zmluvný vzťah medzi vlastníkom budovy alebo nájomníkom (vrátane orgánov verejnej moci) a spoločnosťou E S C (ESCO) na účely zlepšenia energetickej efektívnosti budovy. Investičné náklady obvykle pokrýva spoločnosť ESCO alebo tretia strana, napr. banka, takže sa nevyžadujú žiadne výdavky zo strany orgánu verejnej moci. S E sa uhrádza poplatok obvykle viazaný na garantované úspory energie.

Po špecifikovanom zmluvnom období sa úspory na základe zlepšenia energetickej efektívnosti budovy vrátia orgánu verejnej moci. Zadávanie zákaziek na

Zmluva o energetickej účinnosti použitá na zníženie spotreby energie v obecných budovách v meste Vantaa (Fínsko)

V priebehu roka 2011 zadalo mesto Vantaa spoločnosti E S C (ESCO) zákazku na zlepšenie energetickej účinnosti 14 obecných budov. Na základe zmluvy o energetickej efektívnosti zabezpečila, aby sa opatrenia na úsporu energie a súvisiace úspory nákladov realizovali rýchlejšie, ako by to bolo inak možné za použitia investícií z rozpočtu mesta. Technické špecifikácie obsahovali záruku od spoločnosti ESCO na úsporu energie a doby splácania. Počas 8-ročného zmluvného obdobia sa celkové množstvo emisií CO₂ zníži o 7 500 ton a mesto usporí na nákladoch na energiu ročne [redacted]. Úspory presahujúce danú hodnotu sa rozdelia medzi mesto a spoločnosť ESCO.

Riešenia v oblasti GPP prostredníctvom rámcovej dohody v Nemecku

V roku 2013 agentúra pre verejné obstarávanie spolkového ministerstva vnútra v Nemecku uverejnila oznámenie o verejnej súťaži na 50 000 počítačových systémov typu tenký klient v hodnote 15 miliónov EUR. Vo verejnej súťaži boli špecifikované technické normy a zmluvné ustanovenia vrátane záruky o súlade s environmentálnymi aspektmi týkajúcimi sa súčiastok, hluku a nakladania s odpadom. Rámcová dohoda bola uzavretá na 24 mesiacov s voliteľným predĺžením o 12 mesiacov. Úspory energie za päť rokov boli vypočítané na [redacted] kWh elektrickej energie, čo zodpovedá 29 000 tonám CO₂.

zlepšenie energetickej efektívnosti sa často uskutočňuje pre skupiny budov, aby zákazky boli pre potenciálnych investorov atraktívnejšie.

2.6 Rámcové dohody

Jedným zo spôsobov, ako zvýšiť efektívnosť verejného obstarávania pri uplatňovaní GPP, môže byť uzatváranie rámcových dohôd. Rámcovú dohodu možno podpísať s jedným alebo viacerými hospodárskymi subjektmi a zadané môžu byť viaceré zákazky bez potreby opakovania celého postupu verejného obstarávania.³¹ Rámce môžu prispieť ku GPP umožnením väčšej flexibility pri zadávaní zákaziek a v niektorých prípadoch spojením dopytu viacerých orgánov alebo v priebehu času. Môžu tiež zvýšiť stimuly pre dodávateľov, aby ponúkli environmentálne lepšie riešenia vzhľadom na možnosť získať viaceré zákazky, a tak pokryť všetky dodatočné náklady pri zavádzaní týchto riešení.

³¹ Článok 33 smernice 2014/24/EÚ.

Kapitola 3 – Vymedzenie požiadaviek zákazky

Zhrnutie

- Pri vymedzení predmetu zákazky si verejní obstarávatelia môžu slobodne zvoliť, čo chcú obstarávať. Poskytuje sa tak dostatok priestoru na zahrnutie environmentálnych hľadísk pod podmienkou, že sa tým nenaruší trh, t. j. obmedzením alebo zamedzením prístupu k nemu.
- Dôkladná analýza potrieb so zapojením príslušných zainteresovaných strán vám pomôže vymedziť rozsah pre ekologizáciu zákazky a zabrániť zbytočným nákupom.
- V prípade potreby možno špecifikovať úrovne environmentálneho správania, určité materiály a výrobné metódy. Špecifikácie sa môžu týkať ktorejkoľvek fázy životného cyklu, napr. ťažby surovín, spracovania, balenia, dodania, fázy používania alebo likvidácie.
- Ak sa uchádzačom umožní predkladať variantné ponuky, môže to pomôcť pri identifikovaní ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, ktorá predstavuje aj vynikajúce výsledky v environmentálnej oblasti.
- Technické normy, značky, ako aj súbory kritérií EÚ a vnútroštátne súbory kritérií pre GPP sú cennými zdrojmi informácií pri príprave špecifikácie. Osobitné podmienky platia v prípade, ak chcete od uchádzačov požadovať, aby boli držiteľmi značky, a rovnocenné značky sa musia akceptovať.

3.1 Vymedzenie predmetu zákazky

„Predmet“ zákazky vypovedá o tom, aký výrobok, službu alebo prácu chcete obstaráť. Výsledkom tohto procesu určenia bude spravidla základný opis výrobku, služby alebo práce, môže sa však použiť aj na opis fungovania alebo výkonu (pozri oddiel 3.2.3). Výber predmetu zákazky je mimoriadne dôležitý, pretože určuje prípustný rozsah špecifikácií a iných kritérií, ktoré môžete použiť. Vzťahuje sa na neho požiadavka „súvislosť s predmetom zákazky“, o ktorej sa hovorí v kapitole 5.

3.1.1 Právo vybrať si

V zásade môžete predmet zákazky slobodne vymedziť tak, ako vyhovuje vašim potrebám. Právne predpisy v oblasti verejného obstarávania sa nezaoberajú príliš tým, čo verejní obstarávatelia kupujú, ale tým, ako to kupujú. Z tohto dôvodu smernice o verejnom obstarávaní neobmedzujú predmet zákazky ako takej.

V niektorých prípadoch na základe výberu určitého výrobku, služby alebo prác môže však dôjsť k narušeniu rovnakých podmienok v oblasti verejného obstarávania pre spoločnosti v rámci EÚ. Preto sú potrebné určité ochranné opatrenia. Tieto ochranné opatrenia spočívajú v prvom rade v tom, že vo všetkých prípadoch sa uplatňujú ustanovenia zmluvy týkajúce sa nediskriminácie, slobody poskytovania služieb a voľného pohybu tovaru, a teda sa uplatňujú

aj na verejné zákazky pod prahovými hodnotami podľa smerníc alebo na určité aspekty zákaziek, na ktoré sa smernice výslovne nevzťahujú.³²

V praxi to znamená, že sa musíte postarať o to, aby vaše vymedzenie zákazky nemalo vplyv na prístup k verejnému obstarávaniu iných hospodárskych subjektov z EÚ alebo hospodárskych subjektov z krajín s rovnakými právami.³³ Druhým ochranným opatrením je, že podľa pravidiel verejného obstarávania sa technické špecifikácie nesmú stanoviť diskriminačným spôsobom.³⁴ K tomu patrí povolenie rovnocenných možností, keď sa odkazuje na konkrétnu normu. Ďalšie usmernenie k tomu, ako možno túto povinnosť splniť pri použití environmentálnych špecifikácií, sa uvádza v oddiele 3.2.

3.1.2 Posúdenie vašich aktuálnych potrieb

Zásadným krokom pred začatím postupu verejného obstarávania je posúdiť vaše aktuálne potreby z hľadiska potenciálneho vplyvu zákazky na životné prostredie. Z patričných konzultácií s internými alebo koncovými užívateľmi môže vyplývať, že sa dajú použiť menšie objemy alebo environmentálne vhodnejšie možnosti. Najlepším riešením v niektorých prípadoch môže byť vôbec nenakupovať. Napríklad môže dôjsť k tomu, že budete môcť spoločne využívať zdroje alebo zariadenia s inými orgánmi. Nakupovanie opätovne použitých, recyklovaných alebo prerobených výrobkov môže tiež prispieť k myšlienke obehového hospodárstva.³⁵

Posúdenie potrieb pre tlač v Spojenom kráľovstve

V roku 2012 mestská rada v Portsmouthe a organizácia WRAP vykonali posúdenie potrieb s cieľom zlepšiť využívanie tlačových zdrojov, preskúmať potenciál na zníženie výdavkov a vplyvu na životné prostredie. Uskutočnilo sa to v rámci stratégie *Nulový odpad na skládky*. Pri preskúmaní požiadaviek na tlač sa zistilo, že úspory možno dosiahnuť zvýšením efektívnosti pri projektovaní, tlači a výrobe projektov. Faktory efektívnosti boli následne zapracované do výzvy na prekladanie ponúk a od uchádzačov sa požadovalo, aby preukázali, ako obmedzili odpad. Rada môže teraz v prípade potreby vyhlásiť verejnú súťaž na nové zákazky na dodanie tlačiarenských služieb, ktoré poskytnú pridanú hodnotu z finančného aj environmentálneho hľadiska.

³² Ďalšie informácie o pravidlách a zásadách, ktoré sa uplatňujú, sa uvádzajú vo výkladovom oznámení Komisie o právnych predpisoch Spoločenstva uplatniteľných na zadávanie zákaziek, na ktoré sa úplne alebo čiastočne nevzťahujú smernice o verejnom obstarávaní (2006/C 179/02).

³³ Napríklad hospodárske subjekty z krajín, ktoré sú viazané dohodou WTO o vládnom obstarávaní. Zoznam týchto krajín sa uvádza na adrese http://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

³⁴ Článok 42 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ. Článok 60 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

³⁵ Viac informácií o obehovom hospodárstve sa uvádza na adrese <http://ec.europa.eu/environment/circular-economy>

Dosiahnutie zhody, pokiaľ ide o rozsah potrieb, môže verejným obstarávateľom pomôcť pri prijímaní rozhodnutí zohľadňujúcich životné prostredie v neskorších fázach postupu verejného obstarávania. Napríklad zákazky na upratovanie, hromadné stravovanie alebo tlač, ktoré sú šetrnejšie k životnému prostrediu, sa budú dať realizovať oveľa ľahšie, ak budú užívatelia týchto služieb a produktov vedieť, čo majú očakávať a budú rozumieť dôvodom, ktoré stoja za zmenou. Podobne sa na základe predchádzajúcej dohody o prijateľnej vnútornej teplote budovy môžu uplatniť prísnejšie normy energetickej efektívnosti, a tak dosiahnuť finančné úspory v zákazke na renováciu alebo na správu zariadení.

Keďže posudzovanie potrieb sa vykonáva spravidla pred začatím postupu verejného obstarávania, nemusíte mať všetky informácie potrebné na posúdenie vplyvu zákazky na životné prostredie. Na získanie prehľadu o vplyve na životné prostredie počas celej životnosti určitého výrobku alebo služby je často užitočné včas sa oboznámiť s príslušnými kritériami GPP (pozri oddiel 3.5). Pri hľadaní potenciálnych riešení na minimalizáciu vplyvu obstarávaného tovaru alebo služieb na životné prostredie môžu pomôcť aj trhové konzultácie vykonané pred verejným obstarávaním (pozri oddiel 2.4).

3.1.3 Určenie hlavných vplyvov na životné prostredie

V prípade každej individuálnej zákazky sa bude posudzovať odlišný súbor potenciálnych vplyvov na životné prostredie. V prípade zákaziek na dodanie tovaru, služby a práce sa zvyčajne posudzujú trochu odlišné aspekty:

Zákazky na dodanie tovaru:

- environmentálny vplyv materiálov použitých na výrobu výrobku (napr. sú suroviny z obnoviteľných zdrojov?),
- vplyv na použité výrobné procesy,
- spotreba energie a vody výrobku počas používania,
- trvanlivosť/životnosť výrobku,
- možnosti recyklácie/opätovného použitia výrobku po ukončení životnosti,
- balenie a doprava výrobku.

Zákazky na poskytovanie služby:

- technické znalosti a kvalifikácie pracovníkov na vykonávanie zákazky spôsobom šetrným k životnému prostrediu,
- výrobky/materiály použité pri realizácii služby,
- riadiace postupy zavedené na minimalizáciu vplyvu služby na životné prostredie,
- spotrebovaná energia a voda a odpad vzniknutý pri vykonávaní služby.

Zákazky na práce:

- zákazky na práce môžu mať okrem všetkých aspektov uvedených vyššie významné vplyvy na životné prostredie, napr. v súvislosti s využívaním pôdy a plánovaním dopravy,
- v prípade niektorých projektov bude potrebné uskutočniť formálne posúdenie vplyvov na životné prostredie a z výsledkov by mali vyplynúť informácie pre vaše verejné obstarávanie,
- ďalšie osobitné usmernenia týkajúce sa zákaziek na práce sa uvádzajú v kapitole 7.

Zabránenie greenwashingu

Čoraz väčší počet spoločností sa prezentuje na trhu ako ekologické alebo udržateľné, avšak nie vždy to môžu aj dokázať.

Dodávatelia napríklad môžu poskytnúť tvrdenie o prehnane vysokej úrovni energetickej účinnosti alebo sa zamerať na pomerne nevýznamný vplyv na životné prostredie a tvrdiť, že postupujú ekologicky. Z tohto dôvodu je dôležité, aby:

- ste sa pred uverejnením oznámenia o vašom verejnom obstarávaní oboznámili s vplyvmi plánovaného nákupu na životné prostredie,
- vaše technické špecifikácie boli založené na posúdení vplyvov na životné prostredie počas celého životného cyklu výrobku (napr. na základe environmentálnej značky tretej strany),
- požiadajte dodávateľa o zodpovedajúci dôkaz tvrdení o environmentálnom správaní (pozri oddiel 3.6).

Dobrým spôsobom, ako získať prehľad o environmentálnych vplyvoch konkrétnej zákazky, je oboznámiť sa s príslušnými kritériami EÚ pre GPP a technickými podkladovými správami, v ktorých sa vysvetľujú hlavné vplyvy a to, ako ich možno riešiť pri obstarávaní.

3.1.4 Výber zeleného názvu zákazky

Takýto názov umožňuje záujemcom rýchlo zistiť, čo sa požaduje a vysiela posolstvo, že dôležitou súčasťou zákazky budú environmentálne vlastnosti výrobku alebo služby. Použitie environmentálneho názvu vysiela posolstvo nielen potenciálnym dodávateľom, ale aj miestnej komunite a iným orgánom verejnej moci.

Po posúdení vašich skutočných potrieb, vykonaní všetkých potrebných trhových konzultácií a výbere vhodného názvu pre vašu zákazku, ste pripravení na vyhotovenie špecifikácie vašich požiadaviek.

3.2 Environmentálne technické špecifikácie

3.2.1 Technické špecifikácie

Po vymedzení predmetu zákazky budete musieť tento predmet vyjadriť v technických špecifikáciách, ktoré sa uvádzajú v súťažných podkladoch. Je to podobné, ako keď sa skica premení na obraz. Technické špecifikácie majú dve funkcie.

- Poskytujú trhu opis zákazky tak, aby sa spoločnosti mohli rozhodnúť, či majú o ňu záujem. Týmto spôsobom pomáhajú určiť úroveň hospodárskej súťaže.
- Poskytujú merateľné požiadavky, podľa ktorých možno ponuky vyhodnotiť. Predstavujú minimálne kritériá súladu. Keď nebudú jasné a správne, povedú nevyhnutne k nevhodným ponukám. Ponuky, ktoré nespĺňajú technické špecifikácie, sa musia zamietnuť, pokiaľ ste výslovne nepovolili variantné riešenia.

Zelené názvy v zákazkách v rámci Európy

Vo verejných súťažiach sa čoraz častejšie používajú zelené názvy, aby vyslali signál, že v rámci zákazky sa zohľadňujú environmentálne vplyvy. Napríklad:

- *Zabezpečenie energeticky účinného verejného osvetlenia v grófstve Kerry* (krajské zastupiteľstvo grófstva Kerry, Írsko)
- *Vnútorne dokončovacie práce pomocou environmentálne šetrných stavebných materiálov a výrobkov* (Maltská univerzita)
- *Zákazka na poskytnutie služby zameranej na úspory energie v 12 školách* (katalánske ministerstvo školstva, Španielsko)
- *Zákazka na dodanie ekologického a recyklovaného papiera* (P, Taliansko)

Technické špecifikácie sa musia týkať charakteristík konkrétnej obstarávanej práce, tovaru alebo služby a nie všeobecných schopností a kvalít hospodárskeho subjektu.³⁶ Veľmi dôležité je tiež, aby boli rovnako jasné a zrozumiteľné pre všetky hospodárske subjekty a aby ste vedeli overiť súlad pri posudzovaní ponúk (pozri oddiel 3.6). Povinnosť zabezpečiť transparentnosť znamená, že technické špecifikácie budú v samotných súťažných podkladoch jasne uvedené.³⁷

Technické špecifikácie sa môžu formulovať odkazom na európske, medzinárodné alebo vnútroštátne normy a/alebo z hľadiska výkonu alebo funkčnosti.³⁸ Môžu takisto odkazovať na kritériá, ktoré sú vymedzené v značkách.³⁹ Smernice o verejnom obstarávaní vám umožňujú formulovať technické špecifikácie z hľadiska úrovne environmentálnych a klimatických vlastností výrobku, služby alebo práce.⁴⁰ Môžete napríklad požadovať, aby počítač nespotreboval viac než určité množstvo energie za hodinu, alebo aby vozidlo nevypúšťalo viac než určité množstvo znečisťujúcich látok. Môžete tiež špecifikovať výrobné procesy alebo metódy pre tovar, službu alebo prácu – táto možnosť sa rozoberá ďalej v oddiele 3.3.

Luxembursko špecifikuje udržateľné čistiace prostriedky

V roku 2013 mesto Luxemburg uskutočnilo verejnú súťaž na poskytovanie čistiacich prostriedkov a upratovacie služby. V počiatočnej fáze boli spolu s luxemburským úradom na ochranu životného prostredia vypracované technické špecifikácie. Z analýzy vyplynulo, že len 15 % predtým používaných prostriedkov neobsahovalo škodlivé látky. Súčasťou technických špecifikácií pre novú verejnú súťaž bol zoznam zakázaných látok v prostriedkoch a kritériá na vyhodnotenie ponúk zamerané na obmedzenie používania iných. Trh sa rýchlo prispôbil a ponuku predložili štyri spoločnosti. Vďaka tomuto prístupu mesto dokázalo vytvoriť zdravšie prostredia pre svojich zamestnancov aj občanov.

3.2.2 Normy a iné technické referenčné systémy

Normy zohrávajú hlavnú úlohu v ovplyvňovaní návrhov výrobkov a procesov a mnohé normy obsahujú environmentálne charakteristiky, ako napr. využívanie materiálov, trvanlivosť alebo spotrebu energie alebo vody. Odkazy na technické normy vrátane environmentálnych charakteristík môžete priamo zahrnúť do svojej špecifikácie, čo vám pomôže jasne vymedziť predmet. V smerniciach o verejnom obstarávaní sa európske, medzinárodné alebo vnútroštátne normy a rôzne iné technické referenčné systémy uvádzajú ako jeden zo spôsobov, ako možno vymedziť špecifikácie.⁴¹ Ak sa uvádza odkaz na normu, musí byť sprevádzaný slovami „alebo rovnocenné“.⁴²

To znamená, že musí byť uznaný dôkaz o súlade s rovnocenným štandardom. Tieto dôkazy môžu byť vo forme skúšobného protokolu alebo osvedčenia od orgánu posudzovania zhody. Uchádzač sa môže tiež oprieť o technickú dokumentáciu výrobcu, ak nemôže získať dôkazy

³⁶ Článok 42 ods. 1 a príloha VII k smernici 2014/24/EÚ, článok 60 a príloha VIII k smernici 2014/25/EÚ.

³⁷ Pozri vec 225/98 *Komisía/Francúzsko* v bodoch 81 – 83, v ktorých sa konštatuje, že technické špecifikácie stanovené výlučne na základe odkazu na klasifikácie vo francúzskych právnych predpisoch majú nepriamy diskriminačný účinok.

³⁸ Článok 42 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

³⁹ Článok 43 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ, článok 61 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁰ Príloha VII k smernici 2014/24/EÚ, príloha VIII k smernici 2014/25/EÚ.

⁴¹ Článok 42 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

⁴² Článok 42 ods. 3 písm. b) smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 písm. b) smernice 2014/25/EÚ.

od tretej strany v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť. Verejný obstarávateľ musí potom určiť, či sa tým dosiahol súlad.⁴³

3.2.3 Výkonnostné alebo funkčné špecifikácie

Smernice o verejnom obstarávaní výslovne umožňujú verejným obstarávateľom uplatniť špecifikácie založené na výkonnostných alebo funkčných požiadavkách.⁴⁴

Výkonnostná/funkčná špecifikácia bude opisovať požadovaný výsledok a to, ktoré výstupy (napríklad z hľadiska kvality, množstva a spoľahlivosti) sa očakávajú vrátane toho, ako sa budú merať. Uchádzačovi nebude predpisovať vstupy, ani pracovnú metódu. Uchádzač má možnosť navrhnúť najvhodnejšie riešenie.

Prístup založený na výkone zvyčajne poskytuje väčší priestor pre inovácie a niekedy podnieti trh k vývoju nových technických riešení. Pri stanovovaní výkonnostných špecifikácií by ste si mali starostlivo premyslieť, ako budete spravodlivým a transparentným spôsobom hodnotiť a porovnávať ponuky. Uchádzača môžete požiadať, aby uviedol, ako dosiahne požadovaný výsledok a úroveň kvality špecifikovaných v súťažných podkladoch.

Energetická účinnosť v maltských školách prináša výsledky

V meste Pembroke na Malte vnútroštátny orgán zodpovedný za školy (Nadácia pre školy budúcnosti) požadoval, aby nová školská budova bola energeticky sebestačná na základe využívania výroby energie na mieste z obnoviteľných zdrojov. Uchádzači mohli predstaviť rôzne riešenia na dosiahnutie tohto cieľa. Do špecifikácie boli zahrnuté aj určité minimálne požiadavky týkajúce sa napríklad energetickej účinnosti a účinného hospodárenia s vodou. Ďalšie body boli pridelené počas fázy zadávania zákazky za ešte lepšie výsledky. Zvýšila ponuka na inštaláciu solárnych panelov a veterných turbín a v prvých desiatich mesiacov od zadania zákazky sa vyrobilo celkovo 35 000 kWh.

Ak máte záujem o udržiavanie teploty v administratívnej budove na určitej hodnote, mohli by ste to urobiť stanovením veľmi podrobných špecifikácií pre vykurovací systém. Prípadne by ste mohli stanoviť, že budova musí mať konštantnú vnútornú teplotu 18 – 20 °C a nechať na uchádzačoch, aby predložili rôzne možnosti. Uchádzači by sa potom mohli rozhodnúť pre inovačné systémy vykurovania a ventilácie, ktoré znížia závislosť od fosílnych palív. Môžete ich požiadať, aby poskytli technické údaje na potvrdenie uskutočniteľnosti metódy, ktorú navrhli. Potrebné je tiež zvážiť, ako zapracujete presné podmienky ponuky do vašich zmluvných ustanovení. Ďalšie usmernenie k tejto téme sa uvádza v kapitole 6.

⁴³ Článok 42 ods. 5 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 5 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁴ Článok 42 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

3.3 Špecifikácia materiálov a výrobných metód

To, z čoho je výrobok vyrobený, spôsob, ako sa vyrába a ako sa služba alebo práca vykonáva, môže v značnej miere prispievať k ich vplyvu na životné prostredie. Podľa smerníc o verejnom obstarávaní možno pri vymedzovaní technických špecifikácií zohľadniť materiály a metódy výroby alebo poskytovania, aj keď tieto nie sú „súčasťou hmotnej podstaty“ zakúpeného, napríklad elektrickej energie, ktorá sa vyrába z obnoviteľných zdrojov energie alebo potravín vyrobených z ekologického poľnohospodárstva.⁴⁵

Keďže všetky technické špecifikácie by však mali mať súvislosť s predmetom zákazky, môžete zahrnúť len tie požiadavky, ktoré sa vzťahujú na výrobu tovaru, službu a prácu a nie tie, ktoré sa týkajú všeobecných postupov alebo politík hospodárskeho subjektu. Tak ako v prípade všetkých kritérií verejný obstarávateľ musí zabezpečiť, aby pri špecifikovaní materiálov alebo výrobných metód boli zohľadnené zásady zmluvy týkajúce sa nediskriminácie, rovnakého zaobchádzania, transparentnosti a proporcionality.

3.3.1 Špecifikácia materiálov

Ako verejný obstarávateľ máte právo na trvať na tom, aby výrobok, ktorý kupujete, bol z určitého materiálu, alebo aby obsahoval určitý percentuálny podiel recyklovaného alebo opätovne použitého materiálu. Môžete tiež stanoviť požiadavky týkajúce sa obmedzení nebezpečných látok vo výrobku. Hneď na začiatku môžete uviesť odkaz na právne predpisy, ktoré obmedzujú rizikové alebo nebezpečné látky, napr. na smernicu o obmedzení používania určitých nebezpečných látok⁴⁶ alebo na nariadenie REACH alebo CLP.⁴⁷

Nákup 100 % recyklovaného papiera v Bulharsku

Bulharské ministerstvo životného prostredia a vody sa rozhodlo stanoviť pri objednávke papiera na používanie v úrade požiadavku, aby papier obsahoval 100 % recyklovaných vlákien. Pri analýze trhu pred verejným obstarávaním sa ukázalo, že tento prechod na environmentálne vhodnejší papier by dal urobiť bez zvýšenia ceny. Po tomto úspešnom verejnom obstarávaní ministerstva bulharský ústredný úrad pre verejné obstarávanie uzavrel rámcovú dohodu na dodanie 100 % recyklovaného papiera pre viaceré orgány verejnej moci.

Maďarské mesto si vyberá menej škodlivé chemikálie

Maďarské mesto Miskolc malo záujem nakúpiť ekologickejšie alternatívy pre viaceré svoje potreby. Napríklad pri zimnej údržbe ciest rozmrazovaním mesto prešlo od chloridu sodného na octan vápenato-horečnatý, ktorý je menej korozívny a nezvyšuje hladinu sodíka v pitnej vode. Tieto požiadavky sú zapracované do technických špecifikácií súťažných podkladov mesta.

⁴⁵ Článok 42 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ a článok 60 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁶ Smernica 2011/65/EÚ o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach.

⁴⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí.

Typické prístupy založené na GPP by zahŕňali obmedzenie nebezpečných látok v čistiacich prostriedkoch a textíliách, alebo požiadavku, aby hospodárske subjekty preukázali, že drevo pochádza zo zdrojov získavaných udržateľným spôsobom. V záujme zabezpečiť dodržiavanie zásady nediskriminácie uvedenej v zmluve by takéto obmedzenia mali byť založené na objektívnom hodnotení rizík. Značky a kritériá GPP slúžia ako užitočné referencie, pretože sú založené na vedeckých informáciách a posúdení životného cyklu materiálov a látok použitých v príslušných výrobkoch a službách.

3.3.2 Výrobné postupy a metódy

Smernice o verejnom obstarávaní umožňujú, aby ste do technických špecifikácií na zákazky na dodanie tovaru, poskytnutie služieb a uskutočnenie stavebných prác zaradili požiadavky týkajúce sa výrobných postupov a metód. Nie je však dovolené trvať na výrobnom postupe, ktorý je chránený alebo inak dostupný len jednému dodávateľovi alebo dodávateľom v jednej krajine alebo regióne, pokiaľ takýto odkaz nie je odôvodnený výnimočnými okolnosťami zákazky a nie je doplnený slovami „alebo rovnocenné“.

Mimoriadny význam má zásada proporcionality – ako viete zabezpečiť, aby požiadavky, ktoré stanovíte pre výrobné postupy, skutočne prispievali k environmentálnym cieľom, ktoré sa snažíte presadzovať? K príslušným špecifikáciám pre výrobné postupy a metódy môžete dospieť na základe podrobnej analýzy životného cyklu tovaru, služieb alebo prác, ktoré kupujete.

Posúdenie životného cyklu umožňuje uskutočniť analýzu vplyvu výrobkov na životné prostredie „od kolísky až po hrob“.

K tomu teda patrí aj ťažba a spracovanie surovín, výroba a ďalšie fázy výroby až po fázu využívania a likvidácie.

Európska komisia nastavuje dodávateľom nábytku vysokú latku

Európska komisia zaraďuje do svojich verejných súťaží na dodanie nábytku celý rad environmentálnych požiadaviek, ktoré sa týkajú celého životného cyklu. Uchádzači sa musia zaviazat' k dodržiavaniu kritérií udržateľnosti pre každé štádium životného cyklu príslušného nábytku. Kritériá zahŕňajú tieto aspekty:

- povinne uvedený pôvod dreva,
- najmenej 50 % certifikovaného udržateľného obsahu v dreve,
- výsledovateľnosť použitého certifikovaného a necertifikovaného dreva,
- obmedzené použitie nebezpečných látok,
- najlepšie dostupné techniky pri povrchovej úprave nábytku,
- účinné systémy čistenia odpadu v ovzduší a vode pri výrobe koží,
- zníženie prchavých organických zlúčenín a emisií formaldehydu ($\leq \frac{1}{2}$ E1).

Ostatné kritériá sa týkajú životného cyklu obalových materiálov, optimalizácie v súvislosti s preťažením počas dopravy a skladovania a využívania integrovanej železničnej a cestnej dopravy. Ku každej súčasti nábytku by mal byť priložený informačný list týkajúci sa údržby a manipulácie na konci životného cyklu s cieľom separovať položky, ktoré vážia viac ako 50 gramov, označenia plastových dielov na účely zhodnotenia a týkajúce sa zberu a zhodnotenia použitého nábytku.

Posúdenie životného cyklu individuálnej zákazky si vyžaduje značné ďalšie úsilie. Kritériá, na ktorých sú založené značky typu I (pozri oddiel 3.5.1), obvykle vychádzajú z posúdenia životného cyklu skupín výrobkov a služieb, na ktoré sa vzťahujú, a môžu pomôcť pri identifikácii kritérií vhodných pre výrobné postupy a metódy. V kritériách EÚ pre GPP sú

tieto zistenia zohľadnené a stanovujú sa nimi príslušné výrobné metódy pre niektoré skupiny výrobkov a služieb vrátane elektrickej energie, potravín a nábytku.

3.4 Použitie variantných riešení

Variantné riešenia sú prostriedkom na zvýšenie flexibility vašej špecifikácie a môžu viesť k návrhu environmentálne vhodnejšieho riešenia. Prístup, v rámci ktorého sa použijú variantné riešenia, znamená, že uchádzačom umožníte predložiť alternatívne riešenie spĺňajúce určité minimálne požiadavky, ktoré ste určili, ale nemusí spĺňať vašu celkovú špecifikáciu. Napríklad môžete špecifikovať vozidlá na bežné palivo (benzín alebo nafta), ale umožniť alternatívne poháňané vozidlá, elektrické alebo hybridné vozidlá ako variantné riešenie. Ponuky s variantnými, ako aj bez variantných riešení sa potom vyhodnocujú podľa rovnakého súboru kritérií na vyhodnotenie ponúk, aby sa mohla určiť ekonomicky najvýhodnejšia ponuka.

Tento prístup môže byť užitočný, ak nie ste istí o vplyve nákladov alebo iných vplyvov alternatívneho výrobku alebo služby, napríklad či zavedenie prísnejších izolačných noriem v zákazke na stavebné práce nespôsobí posun termínu dokončenia. Uchádzačom tiež môžete povoliť, aby predložili viac než jednu ponuku: štandardné a variantné riešenie. Variantné riešenia musia samozrejme tiež súvisieť s predmetom zákazky, t. j. nemôžu sa týkať záležitostí, ktoré nesúvisia s obstarávaním, ktoré chcete uskutočniť.

Aby ste mohli prijať variantné riešenia vo verejnom obstarávaní, musíte:⁴⁸

- v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania uviesť, že variantné riešenia sú prípustné,
- uviesť minimálne požiadavky, ktoré variantné riešenia musia spĺňať a
- uviesť všetky špecifické požiadavky na predloženie variantných riešení v ponukách (napr. že variantné riešenie sa môže predložiť len spolu s ponukou bez variantného riešenia).

3.5 Používanie kritérií GPP a značiek

Ako je uvedené v oddiele 1.4, značky a súbory kritérií EÚ a súbory vnútroštátnych kritérií pre GPP sú užitočným zdrojom informácií pri príprave vašich požiadaviek vo verejnom obstarávaní. K [] E [] pre GPP sú navrhnuté tak, aby sa mohli priamo zaradiť do súťažných podkladov a aby zahŕňali informácie o metódach overovania. Väčšina kritérií je dostupných vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Značky možno použiť dvomi rôznymi spôsobmi v súvislosti s technickými špecifikáciami:⁴⁹

- na pomoc pri vypracovávaní vašich technických špecifikácií na účely stanovenia charakteristík výrobkov alebo služieb, ktoré nakupujete,
- na overenie súladu s týmito požiadavkami na základe uznania značky ako jedného z prostriedkov preukázania súladu s technickými špecifikáciami.

⁴⁸ Článok 45 smernice 2014/24/EÚ, článok 64 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁹ Možné využívanie značiek pri posudzovaní kritérií na vyhodnotenie ponúk sa rozoberá v kapitole 5.

Umožnením overenia treťou stranou môžu značky pomôcť ušetriť čas a zároveň zabezpečiť, aby sa vo verejnom obstarávaní uplatnila vysoká úroveň ochrany životného prostredia.

3.5.1 Podmienky používania značiek

Značky tretích strán sa podľa smerníc z roku 2014 môžu využívať rôznymi spôsobmi a v niektorých prípadoch je možné požadovať značku ako súčasť technických špecifikácií. Na takéto použitie značky je potrebné preskúmať požiadavky na získanie značky, ktoré potvrdzujú, že:

- i) sa vzťahujú len na kritériá, ktoré súvisia s predmetom zákazky,
- ii) sú založené na objektívne overiteľných a nediskriminačných kritériách,
- iii) značky sa stanovujú v rámci otvoreného a transparentného postupu, na ktorom sa môžu zúčastniť všetky príslušné zainteresované strany vrátane orgánov verejnej správy, spotrebiteľov, sociálnych partnerov, výrobcov, distribútorov a mimovládnych organizácií,
- iv) sú dostupné pre všetky zainteresované strany,
- v) sú stanovené treťou stranou, nad ktorou hospodársky subjekt, ktorý sa uchádza o značku, nemôže uplatňovať rozhodujúci vplyv.⁵⁰

Dánske mesto sa uchádza o environmentálnu značku

Mesto Kolding (Dánsko) so značným úspechom zaraďuje kritériá environmentálnej značky EÚ spolu s ďalšími environmentálnymi značkami do všetkých svojich verejných obstarávaní na výrobky, na ktoré sa vzťahujú tieto značky. Príslušné kritériá environmentálnych značiek sa zaraďujú priamo do technických špecifikácií alebo kritérií na vyhodnotenie ponúk. Uvádza sa, že kópia osvedčenia o environmentálnej značke sa považuje za úplné overenie splnenia podmienok, uznáva sa však aj alternatívna dokumentácia. Najnovšie verejné súťaže, v ktorých sa použili kritériá environmentálnej značky, sa vzťahujú na čistiace prostriedky, kopírovací papier, uniformy, služby pracovne (na používaný prací prostriedok), tlačiarenské služby (na používaný papier), hodvábný papier a správu vozového parku (na používané mazivá).

Väčšina značiek zodpovedajúcich klasifikácii ISO typ I⁵¹ bude vyhovovať týmto podmienkam, aj keď môžu obsahovať aj kritériá, ktoré nie sú špecifické pre obstarávaný výrobok alebo službu, ako napr. všeobecné požiadavky na riadenie. Na určenie, či ide o takýto prípad, by ste mali predtým, ako uvediete odkaz na značku vo vašich dokumentoch, preskúmať všetky kritériá, na ktorých sa značka zakladá – väčšina je voľne dostupná online.

⁵⁰ Článok 43 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ, článok 61 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

⁵¹ ISO [redacted], Environmentálne značky a vyhlásenia – Environmentálne označovanie typ I – Zásady a postupy

Ak ste presvedčený, že značka spĺňa uvedené podmienky, môže byť zahrnutá do vašich technických špecifikácií. Stále však musíte uznať aj iné značky, ktoré majú rovnocenné požiadavky, t. j. preukazujú, že sú splnené rovnaké objektívne kritériá. Ak uchádzač môže preukázať, že nemohol získať značku v príslušných lehotách⁵² z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť, potom musíte zvážiť alternatívne dôkazy, ktoré predloží, napr. technickú dokumentáciu, ktorá preukazuje, že sú splnené požiadavky na získanie značky.

Ak značka obsahuje niekoľko požiadaviek, ktoré sa týkajú vašej zákazky, ale ostatné nesúvisia s predmetom zákazky, napríklad také, ktoré sa týkajú všeobecných postupov riadenia, potom môžete uviesť odkaz len na špecifické kritériá značky, ktoré súvisia s predmetom zákazky a nepožadujú samotnú značku.⁵³ V skutočnosti sa za osvedčený postup môže považovať to, keď sa vždy uvedie odkaz na kritériá, na ktorých je založená značka, s cieľom zabezpečiť, aby boli všetky relevantné a zrozumiteľné pre všetkých uchádzačov.⁵⁴

3.6 Overovanie súladu s technickými špecifikáciami

Bez ohľadu na to, či vychádzate pri príprave vašej špecifikácie z technických noriem, značiek alebo kritérií EÚ alebo vnútroštátnych kritérií pre GPP, osobitnú pozornosť by ste mali venovať tomu, ako budete overovať tvrdenia uchádzačov o súlade. V súťažných podkladoch by ste mali vopred stanoviť typy dôkazov o súlade, ktoré uchádzači môžu predložiť. Často sa to robí tak, že sa poskytne orientačný zoznam a uvedie, že sa uznávajú aj iné rovnocenné formy dôkazov. Environmentálne požiadavky sú často zložité a posúdenie súladu si niekedy môže vyžadovať technické znalosti. V prípade mnohých environmentálnych špecifikácií však existujú spôsoby overenia súladu, ktoré si nevyžadujú technických odborníkov.

Napríklad:

- Hneď na začiatku uvedte odkaz na príslušné environmentálne právne predpisy, ktoré musia dodržiavať všetky hospodárske subjekty EÚ, napr. smernicu o OEEZ⁵⁵ alebo

Č. G. zahrňa výroby s environmentálnou značkou

V Českej republike sa požaduje, aby vnútroštátne ministerstvá zahrňali do verejných súťaží environmentálne kritériá. Rovnaký postup sa odporúča ďalším orgánom verejnej správy a ministerstvo životného prostredia je zodpovedné za zhromažďovanie údajov o tejto praxi. Na obstarávanie IT výrobkov a nábytku boli vypracované osobitné prístupy. Z najnovších údajov vyplýva, že ministerstvá vynaložia každoročne približne 20 miliónov EUR na výroby s environmentálnou značkou, pričom kotly, IT zariadenia a papier a kancelárskej potreby predstavujú najväčší podiel nákupov, na ktoré sa vzťahuje environmentálna značka.

⁵² V záujme maximalizovania šancí, aby hospodárske subjekty mohli získať požadovanú značku, by sa táto požiadavka mala čo najskôr oznámiť, napríklad ak je uverejnené predbežné oznámenie, mohol by sa v ňom uviesť odkaz na značku(-y), ktorá(-é) sa použije(-ú). Okrem toho by sa na zámer použiť značky mohlo poukázať na profile kupujúceho alebo webovom sídle verejného obstarávateľa.

⁵³ Článok 43 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 61 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

⁵⁴ Vo veci C-368/10 *Komisia/Holandské kráľovstvo* Súdny dvor dospel k záveru, že technické špecifikácie by sa vždy mali vzťahovať na kritériá, na ktorých je založená značka, namiesto toho, aby sa vzťahovali len na samotnú značku, pokiaľ tieto kritériá nie sú stanovené v právnych predpisoch (body 67 až 70 rozsudku). Potrebné je však poznamenať, že tento rozsudok bol vydaný pred novými, prísnejšími požiadavkami na značky zavedenými v rámci smerníc z roku 2014.

⁵⁵ Smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ).

nariadenie o dreve.⁵⁶ Dôkaz o súlade s týmito právnymi predpismi alebo príslušnými vnútroštátnymi vykonávacími predpismi spravidla poskytne uchádzač, keďže toto je základná podmienka pre podnikanie v EÚ.

- Značky sa môžu použiť na overenie súladu s ďalšími environmentálnymi požiadavkami spôsobom uvedeným vyššie.
- V prípade potreby možno vyžadovať skúšobný protokol alebo osvedčenie od orgánu posudzovania zhody, ak akceptujete osvedčenia od rovnocenných orgánov posudzovania zhody. Toto je jeden zo spôsobov na zistenie, že výrobok spĺňa konkrétnu špecifikáciu alebo úroveň výkonu. V prípade značiek musíte posúdiť technickú dokumentáciu alebo inú formu dôkazu, ak uchádzač nemá prístup k skúšobnému protokolu alebo osvedčeniu v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť.⁵⁷
- V niektorých prípadoch môže byť potrebné akceptovať vlastné vyhlásenie uchádzačov, že spĺňajú environmentálne požiadavky, keď nie je možné počas postupu obstarávania preukázať súlad s dodržiavaním cieľa na základe objektívneho dôkazu tretej strany.⁵⁸ Ak je to dovolené, musíte zaistiť uplatňovanie zásad rovnakého zaobchádzania, transparentnosti a proporcionality, požiadať o vysvetlenie od uchádzačov v prípade potreby na zabezpečenie, aby nedošlo k nespravodlivému prijatiu alebo odmietnutiu ponuky.

V kapitolách 4 a 5 sa overovanie ďalej rozoberá v kontexte podmienok účasti a kritérií na vyhodnotenie ponúk na základe príslušnej judikatúry Európskeho súdneho dvora.

⁵⁶ Nariadenie (EÚ) č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva (nariadenie EÚ o dreve).

⁵⁷ Článok 44 smernice 2014/24/EÚ, článok 62 smernice 2014/25/EÚ.

⁵⁸ Napríklad, ak uchádzač nebol schopný získať značku alebo iný dôkaz v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť.

Kapitola 4 – Vyber a vylucenie uchadzacov

Zhrnutie

- Vylúčiť možno spoločnosti, ktoré porušujú environmentálne právne predpisy alebo majú iné závažné nedostatky v oblasti environmentálneho správania, aj keď im treba poskytnúť tiež možnosť na „samoočistenie“ a nemožno ich na tomto základe vylúčiť na viac než tri roky.
- Minulé skúsenosti spoločnosti a odbornú kvalifikáciu jej zamestnancov možno posudzovať so zreteľom na environmentálne aspekty. Smernice z roku 2014 zavádzajú tiež novú možnosť, a to požadovať dôkaz o opatreniach riadenia dodávateľského reťazca, ktoré spoločnosti môžu uplatňovať a ktoré môžu byť relevantné pre GPP.
- Na overenie toho, či spoločnosti môžu vykonávať opatrenia environmentálneho manažérstva súvisiace so zmluvou, môžu verejní obstarávatelia požadovať, aby preukázali svoju technickú spôsobilosť na ich vykonávanie. Systémy environmentálneho manažérstva, ako napr. EMAS alebo ISO [REDAKOVANÉ], môžu slúžiť ako (nevýlučné) dôkazné prostriedky pre túto technickú spôsobilosť.

4.1 Úvod

Podmienky účasti sú zamerané na schopnosť hospodárskeho subjektu plniť zákazku, na ktorú predkladá ponuku. Pri posudzovaní schopnosti plniť zákazku môžu verejní obstarávatelia zohľadniť špecifické skúsenosti a kompetencie týkajúce sa environmentálnych aspektov, ktoré sa týkajú predmetu zákazky. Môžu požiadať o preukázanie schopnosti hospodárskych subjektov uplatňovať pri plnení zákazky opatrenia environmentálneho manažérstva a riadenia dodávateľského reťazca. Môžu tiež vylúčiť hospodárske subjekty, ktoré porušujú environmentálne právne predpisy.

4.2. Kritériá vylúčenia

Kritériá vylúčenia sú zamerané na okolnosti, v ktorých sa hospodársky subjekt môže nachádzať a spravidla v dôsledku ktorých s ním verejní obstarávatelia neobchodujú. Prípady, keď verejný obstarávateľ môže vylúčiť hospodársky subjekt, sú uvedené v plnom znení v smerniciach o verejnom obstarávaní. V niektorých obzvlášť závažných trestných prípadoch je vylúčenie povinné.⁵⁹

Najrelevantnejšími kritériami vylúčenia z hľadiska GPP sú:

⁵⁹ Napríklad, ak spoločnosť alebo niektorý z jej zástupcov bol odsúdený za účasť v zločineckej organizácii, korupciu, teroristické trestné činy, detskú prácu, obchodovanie s ľuďmi alebo pranie špinavých peňazí (článok 57 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ).

- nedodržanie platných vnútroštátnych, európskych alebo medzinárodných environmentálnych právnych predpisov⁶⁰,
- závažné odborné pochybenie, v dôsledku ktorého je spochybnená bezúhonnosť hospodárskeho subjektu⁶¹,
- významné alebo pretrvávajúce nedostatky pri plnení niektorej zásadnej požiadavky predchádzajúcej verejnej zákazky, čo viedlo k ukončeniu alebo iným porovnateľným sankciám⁶²,
- skreslenie akýchkoľvek z vyššie uvedených informácií alebo neschopnosť predložiť podporné dokumenty⁶³,

Verejní obstarávatelia môžu vylúčiť hospodársky subjekt, ak môžu akýmkoľvek vhodnými prostriedkami preukázať, že hospodársky subjekt porušil platné environmentálne povinnosti podľa právnych predpisov EÚ alebo vnútroštátnych právnych predpisov. Smernice z roku 2014 umožňujú vylúčenie aj za porušenie obmedzeného zoznamu medzinárodných dohôd v oblasti životného prostredia, a to:

- Viedenského dohovoru o ochrane ozónovej vrstvy,
- Bazilejského dohovoru o nebezpečných odpadoch,
- Štokholmského dohovoru o perzistentných organických látkach,
- Dohovoru o udeľovaní predbežného súhlasu po predchádzajúcom ohlásení (nebezpečné chemické látky a pesticídy)⁶⁴.

Niektoré členské štáty sa môžu rozhodnúť, aby vylúčenie za nedodržanie týchto predpisov bolo povinné. Porušenia environmentálnych právnych predpisov možno tiež použiť ako **dôvod na odmietnutie udeliť zákazku hospodárskemu subjektu, odmietnuť neobvykle nízku ponuku alebo požadovať nahradenie subdodávateľa** – tieto možnosti sa rozoberajú v kapitolách 5 a 6.

Na uvedené kritériá vylúčenia sa vzťahuje maximálne obdobie vylúčenia tri roky odo dňa príslušnej udalosti, pokiaľ nie je vnútroštátnymi právnymi predpismi stanovené kratšie obdobie alebo rozsudkom proti hospodárskemu subjektu nie je stanovené dlhšie obdobie.⁶⁵ Tiež sa na ne vzťahuje možnosť „samoočistenia“ zo strany

Vylúčenie z verejných súťaží za porušenie environmentálnych právnych predpisov

Ak hospodársky subjekt porušil platné environmentálne právne predpisy, verejný obstarávateľ ho môže z postupu obstarávania vylúčiť. Napríklad spoločnosť na likvidáciu odpadu, ktorá nelegálne skládkovala odpad, by mohla byť vylúčená z verejnej súťaže na služby zberu odpadu. Verejný obstarávateľ môže preukázať takéto porušenia akýmkoľvek vhodnými prostriedkami, prevádzkovateľovi sa však tiež musí poskytnúť možnosť preukázať, že splnil požiadavky na samoočistenie stanovené v smerniciach.

⁶⁰ Článok 57 ods. 4 písm. a) smernice 2014/24/EÚ.

⁶¹ Článok 57 ods. 4 písm. c) smernice 2014/24/EÚ.

⁶² Článok 57 ods. 4 písm. g) smernice 2014/24/EÚ.

⁶³ Článok 57 ods. 4 písm. h) smernice 2014/24/EÚ.

⁶⁴ Príloha X k smernici 2014/24/EÚ.

⁶⁵ Článok 57 ods. 7 smernice 2014/24/EÚ.

hospodárskych subjektov, čo znamená, že môžu preukázať svoju spoľahlivosť napriek existencii dôvodov vylúčenia. Na tento účel musí hospodársky subjekt preukázať, že:

- zaplatil alebo sa zaviazal zaplatiť náhradu za akúkoľvek škodu spôsobenú trestným činom alebo pochybením,
- aktívnou spoluprácou s vyšetrujúcimi orgánmi úplne objasnil skutočnosti a okolnosti a
- prijal konkrétne technické, organizačné a personálne opatrenia primerané na zabránenie ďalším trestným činom alebo pochybeniam.⁶⁶

Úlohou verejného obstarávateľa je posúdiť prijaté opatrenia a určiť, či sú dostatočné na to, aby umožnili hospodárskemu subjektu zúčastniť sa na postupe verejného obstarávania a v prípade vylúčenia uviesť hospodárskemu subjektu dôvody.

4.3 Podmienky účasti

Podmienky účasti slúžia na posúdenie, či je hospodársky subjekt vhodný na vykonávanie zákazky. V dvojfázových postupoch sú súčasťou počiatočnej fázy vyjadrenia záujmu a môžu sa tiež použiť aj na vytvorenie užšieho zoznamu alebo na zníženie počtu záujemcov vyzvaných na predloženie ponuky. Vo verejnej súťaži sa môžu posudzovať na základe kritérií typu „spĺňa/nespĺňa“ buď pred vyhodnotením ponúk alebo po ňom. Smernice o verejnom obstarávaní poskytujú vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré možno uplatniť na výber prevádzkovateľov, ako aj ma typy dôkazov, ktoré možno od nich požadovať.⁶⁷

Najrelevantnejšie podmienky účasti na účely GPP sa týkajú technickej a odbornej spôsobilosti:

- ľudské a technické zdroje,
- skúsenosti a referencie,
- vzdelávacie a profesijné kvalifikácie zamestnancov (za predpokladu, že nie sú hodnotené ako kritérium na vyhodnotenie ponúk)⁶⁸,
- systémy a schémy environmentálneho manažérstva a systémov (napr. EMAS alebo ISO [REDACTED]),
- systémy riadenia dodávateľského reťazca/sledovacie systémy,
- vzorky výrobkov,
- osvedčenia o posudzovaní zhody.

⁶⁶ Článok 57 ods. 6 smernice 2014/24/EÚ.

⁶⁷ Článok 58 ods. 1 a 60 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ. Podľa článkov 78 a 80 smernice 2014/25/EÚ verejní obstarávatelia môžu uplatňovať rovnaké kritériá vylúčenia a podmienky účasti alebo iný cieľ a pravidlá a kritériá, ktoré boli sprístupnené zainteresovaným hospodárskym subjektom.

⁶⁸ V prílohe XII, časť II písm. f) k smernici 2014/24/EÚ sa uvádza, že dôkazy o vzdelávacích a profesijných kvalifikáciách možno hodnotiť len vo fáze výberu za predpokladu, že nie sú hodnotené ako kritérium na vyhodnotenie ponúk.

Každé z nich môže pomôcť určiť, či hospodársky subjekt má primeranú spôsobilosť na vykonávanie environmentálnych aspektov zákazky, ako sa uvádza nižšie.

Prvoradou požiadavkou v súvislosti so všetkými podmienkami účasti je, že musia súvisieť s predmetom zákazky a byť primerané tomuto predmetu. To znamená, že by ste mali prispôbiť svoj prístup osobitným požiadavkám zákazky vrátane úrovne príslušného environmentálneho rizika. Napríklad rozsah environmentálnych podmienok účasti uplatnených na zákazku na uskutočnenie stavebných prác bude spravidla väčší ako jednoduchá zákazka na dodanie tovaru, pokiaľ tovar nebude predstavovať konkrétne riziko pre životné prostredie, napr. chemikálie alebo palivo, ktoré je potrebné bezpečne skladovať.

Ekologické kritériá pre služby údržby budov v Španielsku

Rada provincie Gipuzkoa zadala zákazku na údržbu budov na dve budovy, pričom v zmluve bolo stanovené zahrnutie environmentálnej udržateľnosti služieb. Súčasťou podmienky účasti bola požiadavka, aby uchádzači určili inžiniera alebo architekta-technika zodpovedného za koordináciu služieb údržby. Táto osoba má príslušné vzdelanie, znalosti a skúsenosti v environmentálnych záležitostiach súvisiacich s údržbou vrátane energetickej účinnosti a nakladania s odpadom.

4.3.1 Environmentálna technická spôsobilosť

Plnenie požiadaviek GPP môže byť zložité bez ohľadu na to, či sa týkajú projektovania a výstavby energeticky hospodárnych budov alebo poskytovania tlačiarenských služieb, ktoré minimalizujú odpad. Na potvrdenie toho, že hospodárske subjekty sú schopné splniť tieto požiadavky, sú vhodné otázky týkajúce sa ich predchádzajúcich skúseností a ľudských a technických zdrojov.

Environmentálna technická spôsobilosť môže zahŕňať technickú spôsobilosť na minimalizáciu tvorby odpadu, zabránenie úniku/priesaku znečisťujúcich látok, zníženie spotreby pohonných hmôt alebo minimalizáciu narušenia prirodzených biotopov. V praxi sa spravidla týka takýchto otázok:

- Má táto spoločnosť predchádzajúce skúsenosti s realizáciou environmentálnych zákaziek udržateľným spôsobom?
- Zamestnáva táto spoločnosť alebo má možnosť využívať pracovníkov s požadovaným vzdelaním a odbornými kvalifikáciami a skúsenosťami na riešenie environmentálnych aspektov zákazky?
- Má táto spoločnosť vlastné potrebné technické zariadenia na ochranu životného prostredia alebo má k nim prístup?
- Má táto spoločnosť prostriedky na zabezpečenie kvality environmentálnych aspektov zákazky (napr. prístup k príslušným technickým orgánom a opatreniam)?

Užitočným nástrojom na začlenenie environmentálnych kritérií sú záznamy o realizovaných zákazkách. Toto kritérium môžete použiť, keď budete od spoločností žiadať informácie o ich predchádzajúcich skúsenostiach pri realizácii zákaziek s podobnými environmentálnymi požiadavkami a osvedčenia o vyhovujúcej realizácii a výsledku (len pre zákazky na práce). V tejto súvislosti by ste mali zabezpečiť, aby sa jasne stanovilo, aký druh informácií sa považuje za relevantný a ako sa bude hodnotiť. V smerniciach je stanovené maximálne „spätné“ obdobie päť rokov pri zákazkách na práce a tri roky na tovar alebo služby, pokiaľ na zaistenie primeraných úrovní hospodárskej súťaže nie je potrebné dlhšie obdobie.⁶⁹

Zabezpečenie odbornej spôsobilosti pracovníkov odstraňujúcich azbest

V mnohých budovách v celej Európe sa ešte stále nachádza azbestová izolácia. Pri údržbe týchto budov je potrebné, aby azbest bezpečne odstránili kvalifikovaní dodávatelia týchto prác. Na zabezpečenie dôkazu o spôsobilosti pre tento druh prác majú niektoré členské štáty zavedené licenčné systémy pre dodávateľov, ktorí sa špecializujú na túto činnosť. V záujme maximálneho zníženia zdravotných, bezpečnostných a environmentálnych rizík spojených s touto prácou je dôležité, aby sa v podmienkach účasti požadovali zručnosti dodávateľov takýchto prác potvrdené licenciou vydanou príslušným úradom alebo inou rovnocennou formou dôkazu.

⁶⁹ Príloha XII, časť II písm. a) smernice 2014/24/EÚ.

Príloha G môže byť relevantné aj vzdelanie a odborné kvalifikácie zamestnancov. Napríklad, ak nakupujete služby cestnej dopravy, môžete chcieť skontrolovať, či boli vodiči vyškolení v oblasti ekologického spôsobu jazdy na zníženie spotreby paliva a emisií. Zamestnanci pracujúci na zákazke na služby hromadného stravovania budú musieť mať kvalifikáciu na správnu manipuláciu s potravinami v záujme zaistenia bezpečnosti a obmedzenia potravinového odpadu. Pamätajte však na to, že väčší zmysel môže mať posúdenie niektorých environmentálnych aspektov v rámci vašich kritérií na vyhodnotenie ponúk, v takom prípade by nemali byť súčasťou podmienok účasti.⁷⁰ Vo fáze kritérií na vyhodnotenie ponúk máte väčšiu flexibilitu v spôsobe stanovenia podmienok a typov dôkazov, ktoré požadujete (pozri kapitolu 5).

4.3.2 Systémy environmentálneho manažérstva

Každá organizácia (verejná alebo súkromná), ktorá chce zlepšiť svoje celkové environmentálne správanie, sa môže rozhodnúť zaviesť systém environmentálneho manažérstva. Systémy environmentálneho manažérstva predstavujú organizačné nástroje zamerané na skvalitnenie celkového environmentálneho správania organizácie, ktorá sa ho rozhodla zaviesť. Poskytujú organizáciám jasný obraz o ich vplyvoch na životné prostredie, pomáhajú im zamerať sa na tie, ktoré sú najvýznamnejšie a riadiť ich správne v zmysle neustáleho zlepšovania ich environmentálneho správania. Môžu sa zlepšiť napríklad také oblasti ako využívanie prírodných zdrojov, napr. vody a energie, vzdelávanie zamestnancov, využívanie environmentálne vhodných výrobných metód a nákup ekologickejších kancelárskych potrieb.

Organizácia so zavedeným systémom environmentálneho manažérstva môže požiadať o certifikáciu v rámci jedného z dvoch hlavných systémov environmentálneho manažérstva používaných v EÚ: „schéma pre environmentálne manažérstvo a audit“ (EMAS)⁷¹ alebo európska/medzinárodná norma pre systémy environmentálneho manažérstva (EN/ISO 14001).⁷² Systémy environmentálneho manažérstva využívajú predovšetkým organizácie so sídlom v EÚ alebo v Európskom hospodárskom priestore, aj keď ju môžu využívať aj organizácie a závody nachádzajúce sa inde (ale vždy je overovaná v rámci kontroly európskeho akreditačného orgánu). Norma ISO je otvorená pre organizácie na celom svete.

Na celom svete existuje asi 250 000 certifikovaných organizácií podľa ISO 14001 a viac než 4 000 organizácií a 7 500 závodov certifikovaných podľa schémy EMAS. Certifikácia podľa schémy EMAS zahŕňa požiadavky normy EN/ISO 14001 a jej súčasťou sú ďalšie prvky, ako napríklad overený súlad s environmentálnymi právnymi predpismi, záväzok neustáleho zlepšovania environmentálneho správania, zapájanie zamestnancov a povinné zverejnenie

⁷⁰ Príloha XII, časť II písm. f) k smernici 2014/24/EÚ.

⁷¹ Nariadenie (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

⁷² ISO 14001:2015 *Environmental management systems – requirements with guidance for use* (Systémy environmentálneho manažérstva – požiadavky s usmernením na použitie). Táto norma sa reviduje a nová verzia sa mala prijať do konca roku 2015.

správy ročnej činnosti (environmentálne vyhlásenie) validovanej overovacím orgánom. Tento posledný prvok výrazne odlišuje schému EMAS od iných systémov, pretože poskytuje verejný a transparentný prehľad environmentálneho správania registrovanej organizácie.

Podľa smerníc z roku 2014 môžu verejní obstarávatelia požadovať dôkaz o systéme environmentálneho manažmentu, ktorý má hospodársky subjekt zavedený pre každú zákazku, ak je to primerané a súvisí to s predmetom zákazky.⁷³ Rovnocenné osvedčenia musia byť uznané a rovnako ako v prípade značiek a skúšobných protokolov sa musia posúdiť iné formy dôkazov (napr. interný systém), ak hospodársky subjekt nemá prístup k certifikácii treťou stranou alebo nemá možnosť ho získať v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť (pozri oddiel 3.5.1).

Používanie systému environmentálneho manažérstva (EMS) sa neobmedzuje len na poskytovanie dôkazu o technickej spôsobilosti na vykonanie opatrení environmentálneho manažérstva. Ak verejný obstarávateľ stanoví iné environmentálne podmienky účasti, ako je uvedené v oddiele 4.3.1 (napr. požiadavky na technické zaradenia alebo odbornú prípravu), ako dôkaz spôsobilosti by mohol slúžiť systém EMS, ak obsahuje príslušné informácie o konkrétnych požiadavkách.

Opäť je dôležité posúdiť konkrétne prvky technickej spôsobilosti, na ktoré sa systém EMS vzťahuje a ktoré sa týkajú predmetu zákazky, a nielen existenciu certifikácie treťou stranou.⁷⁴ Pri stanovovaní požiadaviek na opatrenia environmentálneho manažérstva, ktoré sa majú použiť, by sa mala zohľadniť zásada proporcionality – zákazka s nízkou hodnotou a s malým vplyvom nemusí byť vhodná na uplatnenie týchto požiadaviek.

Litovská správa ciest požaduje spôsobilosť v environmentálnej oblasti

Pri verejných súťažiach na zadanie zákaziek na výstavbu ciest a diaľnic požaduje litovská správa ciest dôkaz o spôsobilosti uplatňovať opatrenia environmentálneho manažérstva. Posudzuje sa v rámci kritérií technickej spôsobilosti a uznáva sa schéma EMAS, ISO [REDAKOVANÉ] alebo iné rovnocenné systémy certifikácie alebo dôkazy.

4.3.3 Opatrenia riadenia dodávateľského reťazca

Mnohé environmentálne vplyvy nevznikajú pri dodaní konečného výrobku alebo služby, ale už skôr v rámci dodávateľského reťazca. N [REDAKOVANÉ] I [REDAKOVANÉ] zariadenia majú spravidla súčiastky zo zdrojov z viacerých častí sveta vrátane kovov a iných látok, ktoré predstavujú vysoké riziko environmentálnych škôd pri ich ťažbe a spracovaní. Dodávateľ v oblasti výstavby môže pracovať s mnohými menšími spoločnosťami, z ktorých každá bude musieť uplatňovať udržateľné postupy na projekte prác.

⁷³ Článok 62 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 81 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

⁷⁴ Vo veci T-331/06 *Evropaiki Dynamiki/Európska environmentálna agentúra*, (bod 76) Súdny dvor konštatoval, že existencia overenia treťou stranou môže opodstatňovať priznanie väčšieho počtu bodov pri hodnotení kvality podnikového systému EMS. V kapitole 5 sa táto vec rozoberá podrobnejšie.

V prípade tohto typu zmlúv je vhodné, aby verejní obstarávatelia v záujme zabezpečenia splnenia environmentálnych požiadaviek šli pri posúdení nad rámec primárneho alebo priameho dodávateľa. Jedným zo spôsobov, ako to dosiahnuť, je zahrnúť osobitné zmluvné ustanovenia týkajúce sa subdodávateľov. Tento prístup sa rozoberá v kapitole 6.

Vo fáze výberu môžu verejní obstarávatelia požadovať tieto informácie:

- uvedenie časti zákazky, ktorú hospodársky subjekt plánuje prípadne zadať subdodávateľom a
- informácie týkajúce sa riadenia dodávateľského reťazca a sledovacích systémov, ktoré hospodársky subjekt bude môcť použiť pri plnení zákazky.⁷⁵

Obidva typy týchto informácií môžu pomôcť zistiť, ako sa budú environmentálne vplyvy riadiť v rámci určitej zákazky a ako vybrať hospodárske subjekty, ktoré majú zavedené prísne systémy.

4.3.4 Vzorky výrobkov, kontroly a posudzovanie zhody

Ak je súčasťou zákazky dodanie výrobkov alebo materiálov, vo fáze výberu sa môže požadovať vzorka (alebo opis, prípadne fotografia). Požadovať sa môžu osvedčenia o zhode alebo kvalite.⁷⁶ Tie môžu byť užitočné pri overovaní, či výrobky spĺňajú niektoré špecifické environmentálne požiadavky pre obstarávanie, napríklad z hľadiska trvanlivosti alebo spotreby energie.

Zapájanie dodávateľov do účinného zeleného verejného obstarávania v Taliansku

V roku 2013 mesto Turín zaviedlo opatrenia a kritériá do svojej zákazky na hromadné stravovanie pre školy zameranej na zníženie uhlíkovej stopy, ktorá sa s ním spája. Dodávatelia boli požiadaní, aby poskytli údaje na identifikáciu súčastí dodávateľského reťazca s najväčším potenciálom úspor ekvivalentov CO₂. Napríklad mestská preprava zodpovedala len za 1 % celkovej uhlíkovej stopy v prípade piatich najčastejšie konzumovaných potravinárskych výrobkov. Na 75 % až 95 % celkovej uhlíkovej stopy sa podieľali výrobné postupy, čo poukazuje na význam poľnohospodárskych postupov pri uplatňovaní účinných opatrení GPP pre dodanie potravín a služieb hromadného stravovania.

„Výsledky monitorovania nás prekvapili, keďže dokazujú, aké dôležité je zaoberať sa dodávateľským reťazcom“. Elena Deambrogio, pracovníčka zodpovedná za politiku, mesto Turín

Ďalšou možnosťou dostupnou pre verejných obstarávateľov je vykonať kontrolu výrobných kapacít dodávateľov alebo technickej spôsobilosti poskytovateľov služieb, ako aj ich výskumných zariadení a opatrení na kontrolu kvality.⁷⁷ Toto možno urobiť, ak výrobky alebo služby, ktoré sa majú dodať, sú zložité alebo vo výnimočných prípadoch, ak sa vyžadujú na osobitný účel. Kontroly môže vykonať buď samotný verejný obstarávateľ, alebo príslušný orgán v krajine, kde je prevádzkovateľ usadený.

4.4 Dôkazné prostriedky

⁷⁵ Príloha XII časť II písm. d) a j).

⁷⁶ Príloha XII časť II písm. k).

⁷⁷ Príloha XII časť II písm. e).

Aj keď sa v smerniciach z roku 2014 uvádza rozšírený zoznam záležitostí, ktoré možno preskúmať vo fáze výberu, ukladajú sa tiež určité obmedzenia na typ dôkazov, ktoré možno požadovať v úvodných fázach postupu. Od verejných obstarávateľov sa predovšetkým požaduje, aby akceptovali jednotný európsky dokument pre obstarávanie ako predbežný dôkaz o tom, že sú v súlade s kritériami vylúčenia a spĺňajú podmienky účasti (<http://ec.europa.eu/growth/espdl>)⁷⁸. Je to formulár aktualizovaného vlastného vyhlásenia v štandardnom elektronickom formáte a hospodárskym subjektom umožňuje potvrdiť ich súlad s kritériami vylúčenia a splnenie podmienok účasti. Obsahuje tiež buď odkaz na databázu(-y), kde sa dajú získať podporné dokumenty, alebo potvrdzuje, že hospodársky subjekt bude schopný na požiadanie tieto podporné dokumenty bezodkladne poskytnúť.

Výhodou jednotného európskeho dokumentu pre obstarávanie ako vlastného vyhlásenia oprávnenosti je, že tento postup znižuje záťaž v súvislosti s predkladaním dôkazov a kontrolou dôkazov v prípade každého postupu. Verejní obstarávatelia môžu však aj tak požadovať originálne dokumenty vždy, keď je to potrebné, na zabezpečenie riadneho priebehu konania za predpokladu, že tieto dokumenty ešte nemajú⁷⁹. E-Certis (<http://ec.europa.eu/growth/ecertis>) je online služba, ktorá pomáha orgánom verejnej moci a hospodárskym subjektom identifikovať jednotlivé osvedčenia, ktoré sa často požadujú ako dôkaz oprávnenosti v postupoch verejného obstarávania v rámci E, T, na Islande, v Lichtenštajnsku a Nórsku.

4.5 Hodnotenie zoskupení

Ďalším aspektom pri hodnotení technickej spôsobilosti hospodárskych subjektov je, že im musí byť umožnené spoliehať sa na kapacity iných subjektov. To znamená napríklad, že ak sa dve alebo viaceré spoločnosti chcú uchádzať spoločne o zákazku bez ohľadu na to, či vytvorili formálne konzorcium, alebo majú nejaké právne väzby, musíte zohľadniť ich spoločnú kapacitu. Závisí to od spôsobilosti hospodárskeho subjektu preukázať, že bude mať k dispozícii zdroje iného subjektu na plnenie zákazky, napríklad predložením podpísaného záväzku na tento účel. Ak sa hospodársky subjekt spolieha na kapacitu iného subjektu (vrátane materskej alebo dcérskej spoločnosti), musí tiež preukázať súlad s kritériami vylúčenia a splnenie všetkých relevantných podmienok účasti, ktoré sa uplatňujú v súvislosti so zákazkou.⁸⁰

Zoskupenia a zelené zákazky

Spoločnosti predkladajúce ponuky na verejné zákazky sa môžu rozhodnúť prísť s odborným posudkom na riešenie ekologických požiadaviek. Napríklad spoločnosť zaoberajúca sa správou zariadení môže na účely udržateľnejšej správy budov spolupracovať s environmentálnym poradcom. V takomto prípade by sa technická spôsobilosť a odborné skúsenosti oboch spoločností mali vo fáze výberu vyhodnotiť.

⁷⁸ Článok 59 smernice 2014/24/EÚ.

⁷⁹ Článok 59 ods. 4 a 5 smernice 2014/24/EÚ.

⁸⁰ Článok 63 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ, článok 79 smernice 2014/25/EÚ.

Kapitola 5 – Zadanie zákazky

Zhrnutie

- Environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk možno uplatňovať, ak tieto kritériá:
 - súvisia s predmetom zákazky,
 - neopravňujú verejného obstarávateľa na neobmedzenú voľnosť výberu,
 - zaisťujú možnosť efektívnej hospodárskej súťaže,
 - sú výslovne uvedené v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania a súťažných podkladoch spolu s ich váhou a všetkými platnými čiastkovými kritériami a
 - sú v súlade so zásadami zmluvy.
- Vo fáze zadávania zákazky môžete prideliť body, keď sa uzná, že environmentálne správanie je lepšie, ako určujú minimálne požiadavky stanovené v technických špecifikáciách. Nie je stanovené, akú maximálnu váhu môžete priradiť environmentálnym kritériám.
- Na základe prijatia prístupu výpočtu nákladov na životný cyklus sa zistia skutočné náklady zákazky. Posúdením nákladov na spotrebu energie a vody, údržbu a nákladov na likvidáciu vo svojom hodnotení môžete zistiť, že v priebehu celého životného cyklu je ekologickejšia voľba aj lacnejšou možnosťou.
- Značky a iné formy dôkazov tretích strán vám môžu pomôcť posúdiť, ako ponuka spĺňa vaše vybrané kritériá na vyhodnotenie ponúk, ako aj overiť tvrdenia uchádzačov.

5.1 Všeobecné pravidlá pre zadanie zákazky

5.1.1 Kritériá na vyhodnotenie ponúk

Vo fáze zadávania zákazky verejný obstarávateľ hodnotí kvalitu ponúk a porovnáva ceny. Pri hodnotení kvality ponúk použijete vopred stanovené a zverejnené kritériá na vyhodnotenie ponúk, na základe ktorých vyberiete najlepšiu ponuku. Podľa smerníc o obstarávaní z roku 2014 všetky zákazky sa musia zadať na základe ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Pod týmto všeobecným označením môžu existovať rozmanité prístupy a niektoré z nich možno považovať za obzvlášť vhodné pre GPP.

Náklady alebo cena sa budú posudzovať v každom postupe⁸¹ a môžu sa vypočítať na základe nákladov životného cyklu, ako sa uvádza ďalej. Okrem nákladov môže hodnotu ponuky z pohľadu verejného obstarávateľa ovplyvniť celý rad faktorov vrátane environmentálnych aspektov.

Nie je potrebné uvádzať v prípade každého jednotlivého kritéria na vyhodnotenie ponúk ekonomický prínos pre verejného obstarávateľa.⁸² V prípade kritérií na vyhodnotenie ponúk

⁸¹ Článok 67 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

⁸² Pozri vec C-513/99 *Concordia Bus Finland Oy Ab/Helsingin kaupunki*, v bode 55 (vec Concordia Bus).

(ako aj podmienok účasti, technických špecifikácií a doložiek o plnení zákazky) je však potrebné, aby súviseli s predmetom zákazky. V smerniciach z roku 2014 sa uvádza, že kritériá na vyhodnotenie ponúk sa považujú za kritériá súvisiace s predmetom verejnej zákazky, ak sa z akéhokoľvek hľadiska v každej fáze ich životného cyklu týkajú uskutočnenia stavebných prác, dodania tovaru alebo poskytnutia služieb, ktoré sa majú vykonať v rámci danej zákazky, a to vrátane faktorov súvisiacich s:

a) konkrétnym procesom výroby, poskytovania uvedených prác, tovaru alebo služieb či obchodovania s nimi alebo

b) konkrétnym procesom pre inú fázu ich životného cyklu.⁸³

Takéto faktory nemusia tvoriť súčasť ich „materiálnej podstaty“, t. j. nemusia byť viditeľné alebo rozpoznateľné v konečnom výrobku alebo službe. To znamená, že pokiaľ ide o technické špecifikácie, kritériá na vyhodnotenie ponúk sa môžu vzťahovať na aspekty týkajúce sa

udržateľnosti, ako napríklad výroba založená na obnoviteľných zdrojoch alebo ekologická výroba alebo emisie skleníkových plynov súvisiace s konkrétnym výrobkom alebo službou.

Hlavný rozdiel medzi technickými špecifikáciami a kritériami na vyhodnotenie ponúk je v tom, že zatiaľ čo prvé sa posudzujú na základe hodnotenia typu „splňa/nespĺňa“, kritériá na vyhodnotenie ponúk sa posudzujú podľa váhy, ktorá sa im priradí, a počtu bodov tak, aby sa ponukám s lepšími environmentálnymi vlastnosťami mohlo poskytnúť viac bodov.

Každý verejný obstarávateľ si sám určí, aké kritériá použije a akú váhu každému z nich priradí. Na niektoré dôležité hľadiská týkajúce sa toho, aké environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk použiť a ako určiť príslušné váhy, sa poukazuje v tejto kapitole.

5.1.2 Formulovanie a oznámenie kritérií na vyhodnotenie ponúk

Smernice o verejnom obstarávaní stanovujú niektoré základné pravidlá týkajúce sa transparentnosti v kritériách na vyhodnotenie ponúk. Zohľadnená je v nich judikatúra Súdneho dvora vrátane ďalej uvedených prípadov, ktoré sa týkali environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk.

1. Kritériá na vyhodnotenie ponúk nesmú oprávňovať na neobmedzenú voľnosť výberu
Kritériá na vyhodnotenie ponúk nesmú nikdy oprávňovať verejných obstarávateľov na neobmedzenú voľnosť výberu.⁸⁴ To znamená, že musia poskytovať objektívny základ pre

Prítomnosť alebo neprítomnosť súvislosti

Vo veci týkajúcej sa nákupu autobusov (vec *Concordia Bus*) Európsky súdny dvor rozhodol, že kritériá na vyhodnotenie ponúk súvisiace s hladinou emisií oxidov dusíka a hladiny hluku autobusov určených na zabezpečenie mestskej dopravy spĺňali požiadavku, aby súviseli s predmetom zákazky.¹

Vo veci *E. W.* súd rozhodol, že kritérium na vyhodnotenie ponúk týkajúce sa množstva elektrickej energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov **nad rámec** predpokladanej spotreby verejného obstarávateľa je neprípustné, pretože nesúviselo s predmetom zákazky.¹ V tomto prípade nebol ani verejný obstarávateľ schopný účinne preveriť kritérium.

⁸³ Článok 67 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

rozlišovanie medzi ponukami a musia byť dostatočne konkrétne. Podľa vyjadrenia Súdneho dvora musia byť kritériá na vyhodnotenie ponúk formulované takým spôsobom, ktorý umožňuje všetkým „primerane informovaným a bežne obozretným uchádzačom“ vykladať kritériá hodnotenia ponúk rovnakým spôsobom.⁸⁵

Ďalší aspekt požiadavky na objektivitu v prípade kritérií sa týka **overiteľnosti**. Ak sa kritériá na vyhodnotenie ponúk týkajú faktorov, ktoré verejný obstarávateľ nemôže overiť, bude ťažké dokázať, že boli použité objektívne. To znamená, že by ste mali vopred posúdiť, aký dôkaz môžu uchádzači poskytnúť v rámci každého kritéria na hodnotenie ponúk a ako ho vyhodnotíte.⁸⁶

Vo veci C-19/2000 *SIAC Construction Ltd v. Council of the County of Mayo*, magistrát mesta Helsinki pred vyhodnotením ponúk stanovil a zverejnil systém pridelenia dodatočných bodov za nižšie hladiny hluku a emisií oxidov dusíka⁸⁷. Podľa názoru Súdneho dvora bol tento systém dostatočne konkrétny a objektívny.

2. Kritériá na vyhodnotenie ponúk by mali zabezpečiť možnosť efektívnej hospodárskej súťaže

Environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk by nemali byť formulované tak, aby umelo obmedzili trh. Keďže jedným z cieľov kritérií na vyhodnotenie ponúk je podporiť trh, aby vyvíjal a poskytoval environmentálne výhodnejšie riešenia, vždy by malo byť možné, aby jednotlivé hospodárske subjekty mohli získať body podľa takýchto kritérií. Dobrým spôsobom, ako toto zabezpečiť, je prediskutovať environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk s potenciálnymi uchádzačmi v rámci trhových konzultácií pred realizáciou verejného obstarávania, ako sa uvádza v kapitole 2.

⁸⁴ Pozri vec 31/87 *Gebroeders Beentjes BV/Staat der Nederlanden* v bode 26; vec C-513/99 *C-19/2000 SIAC Construction Ltd v. Council of the County of Mayo*, v bode 69.

⁸⁵ Vec C-19/2000 *SIAC Construction Ltd v. Council of the County of Mayo*, v bode 42.

⁸⁶ V smerniciach z roku 2014 sa uvádza, že „V prípade pochybností verejní obstarávatelia efektívne overia správnosť informácií a dôkazov, ktoré poskytli uchádzači.“ (článok 67 ods. 4 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 4 smernice 2014/25/EÚ). To znamená, že nie je potrebné vždy overiť tvrdenia uchádzačov, aj keď v prípade GPP sa môže považovať za obzvlášť dôležité zabrániť „greenwashingu“ a zabezpečiť, aby sa skutočne poskytovali prisľúbené úrovne environmentálneho správania.

⁸⁷ V tomto prípade boli dodatočné body pridelené (okrem iných faktorov) za používanie autobusov s emisiami oxidov dusíka pod 4 g/kWh (+ 2,5 bodu/autobus) alebo pod 2 g/kWh (+ 3,5 bodu/autobus) a hladinami vonkajšieho hluku pod 77 dB (+ 1 bod/autobus).

3. Kritériá na vyhodnotenie ponúk musia byť oznámené vopred

V smerniciach o verejnom obstarávaní sa požaduje, aby kritériá na vyhodnotenie ponúk a ich váhy boli uvedené buď v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, alebo v súťažných podkladoch.⁸⁹ Potrebné podobnosti týkajúce sa uverejnenia kritérií pomohla stanoviť judikatúra. V oznámení alebo súťažných dokumentoch musíte uviesť:

- kritériá, ktoré uplatníte na zistenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky,
- relatívne váhy, ktoré priradíte kritériám, buď ako presné čísla, alebo interval s príslušným maximálnym rozpätím⁹⁰ a
- všetky čiastkové kritériá, ktoré uplatníte a vo väčšine prípadov ich váhy.⁹¹

Rozdiel medzi konkrétnosťou a diskrimináciou vo veci

C [redacted] B [redacted]

Vo veci C [redacted] B [redacted] bola výslovne nastolená otázka diskriminácie. Jednou z námietok spoločnosti C [redacted] B [redacted] bolo, že kritériá stanovené magistrátom mesta Helsinki boli diskriminačné, pretože vlastná autobusová spoločnosť magistrátu HKL bola jedinou spoločnosťou s vozidlami poháňanými plynom, ktoré by mohli na základe tohto kritéria získať plný počet bodov. Súdny dvor rozhodol, že skutočnosť, že plný počet bodov podľa jedného z kritérií na vyhodnotenie ponúk stanovených verejným obstarávateľom dosiahla len jedna spoločnosť, nebola sama o sebe diskriminačná. Pri určovaní toho, či došlo k diskriminácii, je preto potrebné vziať do úvahy všetky skutočnosti daného prípadu.⁸⁸

5.2 Uplatnenie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk

Právny rámec poskytuje značný priestor na využívanie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk a možno použiť viaceré rôzne metódy a prístupy:

⁸⁸ Jednou zo skutočností v tejto veci bolo, že sťažovateľovi bola zadaná zákazka v inej časti, v ktorej bola uplatnená rovnaká požiadavka na vozidlá poháňané plynom.

⁸⁹ Príloha 5 časť C ods. 18 smernice 2014/24/EÚ.

⁹⁰ Článok 67 ods. 5 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 5 smernice 2014/25/EÚ. Z tejto požiadavky sú dve výnimky: i) ak sa zákazka zadáva len na základe ceny alebo ii) ak nie je stanovenie váhy možné z objektívnych dôvodov, potom kritériá musia byť uvedené v zostupnom poradí dôležitosti.

⁹¹ Súdny dvor posúdil požadovanú úroveň zverejnenia v súvislosti s čiastkovými kritériami vo viacerých veciach vrátane veci C-532/06, *Lianakis a iní*, vec C-331/04 *A [redacted] E [redacted] a Viaggi di Maio [redacted] V [redacted] S [redacted]* a vo veci T-70/05 *Evropaiki Dynamiki/EMSA*. Nepriradiť váhu čiastkovým kritériám je prípustné len v prípade, ak i) sa nimi nemenia hlavné kritériá, ii) neobsahujú prvky, ktoré by mohli ovplyvniť prípravu ponúk a iii) nie sú diskriminačné voči niektorému z uchádzačov (vec C-331/04 *ATI EAC*).

5.2.1 Technické špecifikácie alebo kritériá vyhodnotenia ponúk?

Pri posudzovaní toho, či by environmentálna charakteristika mala byť minimálnou požiadavkou (špecifikáciou) alebo prioritou (kritériom na vyhodnotenie ponúk), je potrebné zohľadniť celý rad aspektov. Uplatnenie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk môže mať zmysel napríklad vtedy, ak si nie ste istí, aká je cena a/alebo trhovú dostupnosť výrobkov, prác alebo služieb, ktoré spĺňajú určité environmentálne ciele. Zahrnutím týchto faktorov do kritérií na vyhodnotenie ponúk im viete priradiť váhu v porovnaní s inými faktormi vrátane ceny.

V technických špecifikáciách môžete nastaviť aj **minimálnu úroveň plnenia** a potom **prideliť dodatočné body** za ešte lepšie plnenie vo fáze zadávania zákazky. Tento prístup úspešne používajú mnohí verejní obstarávatelia na zachovanie flexibility pri uplatňovaní GPP.

5.2.2 Prístupy v oblasti priradovania váhy

Váha priradená každému kritériu na vyhodnotenie ponúk určuje jeho vplyv v konečnom hodnotení. Váha priradená environmentálnym kritériám na vyhodnotenie ponúk⁹² môže odrážať rozsah, v akom sú environmentálne aspekty už riešené v špecifikáciách. Ak sú použité prísne environmentálne požiadavky v špecifikáciách, v kritériách na vyhodnotenie ponúk sa im môže priradiť nižšia váha a naopak.

Kritériá na vyhodnotenie ponúk v rámci GPP v Holandsku

O [REDAKOVANÉ] R [REDAKOVANÉ] uskutočnila verejnú súťaž na rekonštrukciu a údržbu úseku diaľnice v Holandsku. Víťazná ponuka bola vybraná na základe ponukovej ceny a kvality. Jedným z kritérií kvality pre ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku bola udržateľnosť vrátane „výkonnostného rebríčka“ pre CO₂ z pracovných procesov a posudzovanie životného cyklu použitých výrobkov. Tieto úspory boli vyjadrené peňažne a odpočítali sa od ponukových cien. Víťazný uchádzač ponúkol celkovú optimalizáciu návrhu, ktorou sa ušetrí za 50 rokov 8 944 ton ekvivalentu CO₂.

„Uchádzači ocenili, že si mohli v rámci technického rámca slobodne zvoliť udržateľný návrh.“

Cuno van Geet, hlavný poradca pre efektívne využívanie zdrojov, Rijkswaterstaat

⁹² Vo veci E [REDAKOVANÉ] W [REDAKOVANÉ] (C-448/01) sa konštatovalo, že váha 45 % celkového počtu bodov, ktorá bola k dispozícii pre kritérium týkajúce sa výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, bola prijateľná pod podmienkou splnenia ostatných pravidiel týkajúcich sa kritérií na vyhodnotenie ponúk.

Nie je stanovené, aká maximálna váha sa môže priradiť environmentálnym kritériám. Na určenie príslušnej váhy by ste mali posúdiť:

- aké dôležité sú environmentálne ciele pre zákazku v súvislosti s ďalšími hľadiskami, ako napr. náklady a celková kvalita,
- do akej miery je tieto hľadiská lepšie riešiť v kritériách na vyhodnotenie ponúk, buď popri špecifikáciách, alebo namiesto nich, v podmienkach účasti a doložkách o plnení zákazky,
- koľko bodov si môžete vo fáze zadávania zákazky „dovoliť“ prideliť – toto sa bude líšiť v závislosti od výrobku/služby a trhových podmienok. Napríklad, ak v prípade výrobku dochádza k malému kolísaniu cien, ale environmentálne vlastnosti sa výrazne líšia, má význam prideliť viac bodov na posúdenie environmentálnych charakteristík.

5.2.3 Používanie značiek

Značky, ktoré sa vzťahujú na environmentálne charakteristiky výrobku, práce alebo služby, ktoré obstarávate, sa môžu použiť aj ako pomôcka na prípravu a posúdenie kritérií na vyhodnotenie ponúk. Rovnaké pravidlá sa vzťahujú na používanie značiek v kritériách na vyhodnotenie ponúk, ako aj v ostatných fázach procesu obstarávania, t. j.:

- môžete požadovať značku len vtedy, ak všetky jej požiadavky súvisia s predmetom zákazky a značka spĺňa určitú úroveň objektívnosti, transparentnosti a dostupnosti na trhu (pozri oddiel 3.5.1),
- dokonca aj v prípade, keď sa vyžaduje takáto značka, však musíte uznať značky spĺňajúce rovnocenné kritériá a v prípadoch, keď uchádzači nemôžu získať značku v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesú zodpovednosť, musíte uznať iné vhodné dôkazné prostriedky,
- v prípade iných typov značky môžete uviesť odkaz na jednotlivé kritériá, ktoré sú spojené s predmetom zákazky, nie však vyžadovať značku ako takú.

Ekologické a zdravé upratovacie služby, Toskánsko

Vo verejnom obstarávaní na upratovacie služby posudzovala Toskánska agentúra na ochranu životného prostredia (ARPAT) ponuky na základe ekonomicky a environmentálne najvýhodnejšej ponuky. Za cenu bolo pridelených 40 bodov a za kvalitu 60 bodov. Kritériá kvality zahŕňali využívanie ekologických čistiacich techník, obmedzenie obalov, environmentálne vlastnosti výrobkov (podiel výrobkov spĺňajúcich značky ISO typ I alebo rovnocenné) a kvalitu environmentálnych vzdelávacích programov.

Používanie značiek: vec Dutch Coffee

Vo veci C-368/10 uviedol holandský verejný obstarávateľ odkaz na určité sociálne a environmentálne značky v súťažných podkladoch pre dodanie čajových a kávových automatov. Súdny dvor rozhodol, že spôsob, akým sa uviedol odkaz na tieto značky, nespĺňa požiadavky smerníc z roku 2004.

Súdny dvor však tiež potvrdil zásadu, že je možné používať značky na stanovenie kritérií na vyhodnotenie ponúk a na pomoc pri hodnotení plnenia. Smernicami z roku 2014 boli pravidlá týkajúce sa značiek upravené tak, aby bolo možné požadovať konkrétne značky, ak spĺňajú určitú úroveň transparentnosti a objektívnosti a ak všetky kritériá súvisia s predmetom zákazky.

Environmentálne značky môžu byť užitočné na rozlíšenie výrobkov a služieb, ktoré budú šetriť energiu a vodu, alebo ktoré sú vyrobené udržateľnejším spôsobom. Začlenením niektorých alebo všetkých ich požiadaviek do vášho kritéria na vyhodnotenie ponúk môžete zväziť tieto aspekty oproti nákladom a iným faktorom, ako napr. dostupnosť výrobkov alebo dodacia lehota.

5.2.4 Používanie systémov environmentálneho manažérstva

Systém environmentálneho manažérstva môže slúžiť aj ako dôkaz pri posudzovaní kritérií na vyhodnotenie ponúk. Vo fáze zadávania zákazky posudzujete, ako sa bude zákazka plniť, takže ponuka na vykonanie určitých opatrení v súlade so systémom environmentálneho manažérstva môže byť relevantná. Potrebné je však zabezpečiť, aby ste nevykonávali duplicitné posudzovanie, ktoré sa už uskutočnilo vo fáze výberu. V oddiele 4.3.2 sa uvádza viac informácií o systémoch environmentálneho manažérstva, ako napr. EMAS alebo EN/ISO [REDACTED].

Hodnotenie environmentálnych záväzkov

Vo verejnom obstarávaní na poradenské služby v oblasti IT vyhradila Európska environmentálna agentúra (EEA) 10 % bodov vo fáze zadávania zákazky na posúdenie environmentálnych politík, ktoré by uchádzači uplatnili pri realizácii zákazky. Na základe tohto kritéria udelila agentúra viac bodov spoločnosti so systémom environmentálneho manažérstva certifikovaným tretou stranou než spoločnostiam bez takéhoto systému. Všeobecný súd na základe námietky rozhodol, že agentúra EEA bola oprávnená uplatniť svoju právomoc týmto spôsobom, pretože posudzovala každú ponuku v jej podstate.⁹³ Keďže smernice o verejnom obstarávaní sa na agentúru EEA nevzťahujú, je potrebné poukázať na to, že súd potvrdil kvalitatívny prístup k posudzovaniu environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk.

5.2.5 Použitie skúšobných protokolov a osvedčení

V niektorých prípadoch môžete orgán posudzovania zhody požiadať o skúšobný protokol alebo osvedčenie na preukázanie úrovne environmentálnych vlastností ponúkaných výrobkov. Napríklad v zákazke na osvetlenie môžete chcieť udeliť viac bodov riešeniam osvetlenia s dlhšou dobou na výmenu (buď ako samostatné kritérium, alebo ako súčasť nákladov na životný cyklus). V takomto prípade môžete uchádzačov požiadať, aby predložili skúšobný protokol alebo osvedčenie preukazujúce túto skutočnosť. Ak uchádzači nemajú prístup k takýmto protokolom alebo osvedčeniam z dôvodov, za ktoré nenesú zodpovednosť, potom musíte vziať do úvahy aj iné dôkazy, napr. technickú dokumentáciu, a rozhodnúť, či poskytujú primeraný dôkaz.⁹⁴

5.3 Náklady na životný cyklus

Náklady ponuky sú vo fáze zadávania zákazky v rámci verejného obstarávania jedným z najdôležitejších faktorov. Ako však definujete náklady?

⁹³ Súd uviedol, že agentúra EEA uskutočnila „... porovnávacie posúdenie ponúk na vyhodnotenie, či environmentálne politiky predložené uchádzačmi sú reálne, a že zistila, že len jeden z nich už takúto politiku zaviedol, zatiaľ čo ostatní uviedli v tomto smere iba dobré úmysly.“ (Vec T-331/06 *Evropaiki Dynamiki/Európska environmentálna agentúra*, v bode 76).

⁹⁴ Článok 44 smernice 2014/24/EÚ, článok 62 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

Keď si kúpite výrobok, službu alebo prácu, vždy zaplatíte určitú cenu. Nákupná cena je však len jedným prvkom nákladov v celkovom procese obstarávania, vlastníctva a likvidácie. Náklady na životný cyklus znamenajú posúdenie všetkých nákladov, ktoré vzniknú v priebehu životnosti výrobku, práce alebo služby:

- obstarávacia cena a všetky súvisiace náklady (dodanie, inštalácia, poistenie atď.),
- prevádzkové náklady vrátane spotreby energie, paliva a vody, náhradných dielov, údržby,
- náklady po ukončení životnosti, ako napr. vyradenie z prevádzky alebo likvidácia.

Náklady na životný cyklus môžu zahŕňať aj náklady na externé vplyvy (napr. emisie skleníkových plynov) za osobitných podmienok uvedených v oddiele 5.3.2. V smerniciach z roku 2014 sa požaduje, aby metóda výpočtu a údaje, ktoré musia poskytnúť účastníci v prípade, keď sa používajú náklady na životný cyklus, boli stanovené v súťažných podkladoch. V súvislosti s metódami priradovania nákladov na environmentálne externé vplyvy sa uplatňujú aj osobitné pravidlá, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby tieto metódy boli spravodlivé a transparentné.

5.3.1 Náklady na životný cyklus a environmentálne aspekty

Ekologickejšie autobusy v Rumunsku: prístup založený na nákladoch na životný cyklus

V roku 2012 vyhlásila mestská rada v B[] M[] verejnú súťaž na lízing 30 nových štandardných autobusov a 8 trolejbusov obzvlášť šetrných k životnému prostrediu. Použitý bol model nákladov na životný cyklus, ktorý pozostával z nadobúdacej ceny, spotreby paliva, nákladov na údržbu a prevádzku. Celkové náklady verejného obstarávania sú vyššie ako predchádzajúce nákupy, čiastočne to však kompenzujú nižšie náklady na životný cyklus nových vozidiel. Tieto autobusy sú prvými autobusmi obzvlášť šetrnými k životnému prostrediu v Rumunsku, pričom majú s výrazne nižšie emisie skleníkových plynov než predchádzajúce naftové autobusy.

Náklady na životný cyklus majú zmysel bez ohľadu na environmentálne ciele verejného orgánu. Použitím nákladov na životný cyklus zohľadníte náklady na využívanie zdrojov, údržbu a likvidáciu, ktoré nie sú zohľadnené v obstarávacej cene. Často to povedie k situáciám „win-win“, v ktorých sú víťazmi všetky strany, keď sú ekologickejší výrobok, práca alebo služba aj celkovo lacnejšie. Hlavný potenciál úspor v priebehu životného cyklu tovaru, práce alebo služby sa uvádza ďalej.

Úspora nákladov na využívanie energie, vody a paliva

Náklady na spotrebu energie a vody počas používania tvoria často významnú časť nákladov na životný cyklus výrobku, práce alebo služby a vplyvov na životné prostredie počas celého životného cyklu. Znižovanie tejto spotreby má jasný zmysel z finančného aj environmentálneho hľadiska.

Úspory nákladov na údržbu počas životnosti v Nemecku

Mesto Detmold začalo verejné obstarávanie na novú autobusovú stanicu v roku 2012. V rámci počiatočného výskumu a trhových konzultácií, ktoré uskutočnilo, sa vykonala analýza udržateľnosti na základe očakávanej životnosti stavby v trvaní najmenej päťdesiat rokov. Tým sa predurčilo, ktoré techniky sú pre tento projekt najvhodnejšie. Výsledkom verejnej súťaže bolo použitie fotokatalytického betónu, ktorý premieňa znečisťujúce látky z ovzdušia a odtoku z povrchu na neškodné soli. Znižuje sa tým potreba údržby a znižujú sa náklady a environmentálne vplyvy čistenia.

Úspora nákladov na údržbu a výmenu

V niektorých prípadoch bude najekologickejšou tá alternatíva, ktorá je navrhnutá tak, aby doba do výmeny bola čo najdlhšia a aby sa minimalizovalo množstvo práce potrebnej na údržbu. Napríklad výber materiálov na vonkajšiu úpravu budovy alebo mosta môže mať veľký vplyv na frekvenciu činností v oblasti údržby a čistenia. Najudržateľnejšie môže byť riešenie, ktoré pomôže zabrániť takýmto nákladom, toto možno posúdiť v rámci nákladov na životný cyklus.

Úspora nákladov na likvidáciu

Pri obstarávaní výrobku alebo zadávaní zákazky na stavebný projekt sa na náklady na likvidáciu ľahko zabudne. Náklady na likvidáciu sa nakoniec budú musieť zaplatiť, i keď niekedy s dlhším oneskorením. Nezohľadnenie týchto nákladov pri nákupe môže v niektorých prípadoch spôsobiť, že sa z výhodnej transakcie stane drahý nákup. Náklady na likvidáciu sa môžu pohybovať od nákladov na fyzické odstránenie až po zaplatenie za bezpečnú likvidáciu. Likvidácia sa často riadi prísnyimi predpismi, ako napr. v smernici o OEEZ⁹⁵. V niektorých prípadoch môže byť návratnosť pre majiteľa na konci životnosti pozitívna, napríklad ak sa vozidlá alebo zariadenia dajú výhodne predať alebo recyklovať.

Inteligentné plánovanie fázy likvidácie: príklad v odvetví stavebníctva

Odvetvie stavebníctva je oblasťou, kde sa tvorí veľké množstvo odpadov. Pri demolácii starých budov treba odstrániť nielen veľké množstvo sutín, ale treba zvládnuť aj prácu s nebezpečnými materiálmi, ako napríklad azbest. Takže vo vašej výzve na predloženie ponúk by ste sa staviteľov mohli pýtať, aké množstvo nebezpečného odpadu očakávajú pri demolácii a aké sú náklady na jeho odstránenie. V niektorých prípadoch, napr. pri výstavbe ciest, by sa mohli dať vypočítať aj úspory na základe používania recyklovaných odpadových materiálov, napr. použitého asfaltu alebo stavebných materiálov z demolácií.

⁹⁵ Smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (smernica o OEEZ).

5.3.2 Hodnotenie externých environmentálnych nákladov

Rovnako ako finančné náklady priamo uhrádzané verejným obstarávateľom môžete zohľadniť aj environmentálne externé vplyvy – náklady pre spoločnosť na základe osobitných environmentálnych vplyvov, ako napr. zmena klímy alebo acidifikácia pôdy alebo vody. Ak chcete priradiť náklady environmentálnym externým vplyvom v rámci vašich kritérií na vyhodnotenie ponúk, v smerniciach z roku 2014 sa vyžaduje, aby metóda, ktorú používate:

- vychádzala z objektívne overiteľných a nediskriminačných kritérií,
- bola dostupná všetkým zainteresovaným stranám a
- aby hospodárske subjekty konajúce s obvyklou obozretnosťou mohli s vynaložením primeraného úsilia poskytnúť požadované údaje.⁹⁷

Aj keď je možné vytvoriť individualizovanú metódu na výpočet nákladov na životný cyklus, ktorá je vhodná pre konkrétnu zákazku, nesmie sa tým žiadny hospodársky subjekt neprimerane zvýhodniť alebo znevýhodniť. Ak existuje povinná spoločná metóda výpočtu nákladov na životný cyklus podľa právnych predpisov EÚ, musíte túto metódu použiť.⁹⁸ V súčasnosti to platí len v súvislosti s vozidlami cestnej dopravy podľa smernice o ekologických vozidlách, v ktorej je uvedená spoločná metodika a minimálne náklady, ktoré sa majú pripísať určitým environmentálnym externým vplyvom, ak existujú v peňažnom vyjadrení (pozri rámček).

Externé vplyvy v hodnotení nákladov na životný cyklus: smernica o ekologických vozidlách

Podľa smernice o ekologických vozidlách sú verejní obstarávatelia povinní zohľadniť energetické a environmentálne vplyvy pri nákupe vozidiel cestnej dopravy – buď v špecifikáciách alebo kritériách na vyhodnotenie ponúk. V smernici je stanovená metodika na peňažné vyjadrenie týchto vplyvov na účely posúdenia nákladov prevádzkovej životnosti. V tomto modeli sa priradzuje peňažná hodnota niektorým druhom emisií – oxidu uhličitému (CO₂), oxidom dusíka (NO_x), bezmetánovým uhl'ovodíkom (NMHC) a tuhým časticami⁹⁶. Emisiám sa potom počas celej životnosti každého ponúkaného vozidla môžu priradiť náklady, ktoré by sa mali pripočítat' k ostatným priamym nákladom, ako napr. kúpna cena, náklady na palivo a údržbu.

5.3.3 Používanie hodnotenia nákladov na životný cyklus

⁹⁶ Verejní obstarávatelia môžu priradiť vyššie náklady všetkým emisiám znečisťujúcich látok za predpokladu, že tieto náklady neprekročia náklady uvedené v smernici viac než dvakrát (článok 6 smernice 2009/33/ES).

⁹⁷ Článok 68 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 83 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ. Pojem „hospodárske subjekty konajúce s obvyklou obozretnosťou“ zahŕňa hospodárske subjekty z tretích krajín, ktoré sú zmluvnými stranami D... W... o vládnom obstarávaní alebo iných medzinárodných dohod, ktorými je Únia viazaná.

⁹⁸ Článok 68 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ a článok 83 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ. V prílohách k smerniciam sa uvádzajú príslušné právne predpisy vzťahujúce sa na metódy týkajúce sa nákladov na životný cyklus a môžu sa z času na čas aktualizovať.

Náklady na životný cyklus používa pri hodnotení ponúk čoraz viac verejných orgánov v Európe a na ich výpočet bol vypracovaný celý rad zložitejších aj menej zložitých nástrojov rôzneho rozsahu. Prehľad a odkazy na niektoré relevantné nástroje na výpočet nákladov na životný cyklus sa uvádzajú na adrese

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>

Pri náležitom hodnotení nákladov na životný cyklus je potrebné zohľadniť určité aspekty:

Životnosť – Frekvencia nahrádzania výrobku bude mať hlavný vplyv na jeho náklady, najmä v dlhodobom horizonte. Lacný výrobok, ktorý je potrebné často nahradiť, môže stať z dlhodobého hľadiska oveľa viac než výrobok s vyššou cenou, ktorý vydrží mnoho rokov. Toto je potrebné zohľadniť pri určovaní, koľko rokov chcete vziať do úvahy pri porovnávaní nákladov na životný cyklus.

Diskontná sadzba - Náklady v budúcnosti nemajú takú „hodnotu“ ako náklady vynakladané dnes, pretože spoločnosť kladie väčší dôraz na pozitívne a negatívne vplyvy v súčasnosti než v budúcnosti. Dnes investovaných [] pri 5 % úroku by malo o rok hodnotu []. Teda [] vydaných o rok má v súčasnej dobe „hodnotu“ len [] – ich čistá súčasná hodnota. Čistú súčasnú hodnotu možno zohľadniť pri porovnávaní nákladov na životný cyklus pomocou sociálnej diskontnej sadzby na budúce náklady. Táto sadzba sa líši medzi jednotlivými krajinami, ale obvykle sa pohybuje od 3 % do 8 % (upravená tak, aby eliminovala vplyvy inflácie).⁹⁹

Dostupnosť a spoľahlivosť údajov – Hodnotenie nákladov na životný cyklus nevyhnutne zahŕňa prvok nepredvídateľnosti, pokiaľ ide o náklady, ktoré vzniknú v budúcnosti (napr.

Nástroje na výpočet nákladov na životný cyklus

Toto je neúplný zoznam nástrojov, ktoré sú k dispozícii na hodnotenie nákladov na životný cyklus:

- Komisia Európskej komisie na hodnotenie nákladov na životný cyklus na obstarávanie vozidiel <http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/vehicles/directive/>
- Spoločná metóda Európskej komisie na výpočet nákladov na životný cyklus v stavebníctve: http://ec.europa.eu/growth/sectors/construction/support-tools-studies/index_en.htm
- Nástroj na hodnotenie nákladov na životný cyklus aj emisií CO₂ vo verejnom obstarávaní vypracovaný v rámci projektu udržateľného obstarávania SMART: <http://www.smart-spp.eu>
- Nástroj hodnotenia nákladov na životný cyklus švédskej rady pre environmentálne manažérstvo (SEMCo): <http://www.upphandlingsmyndigheten.se/omraden/lcc/lcc-kalkyler/>
- Nástroj výpočtu nákladov na životný cyklus životného cyklu vypracovaný v rámci projektu BUY SMART: <http://www.buy-smart.info>

⁹⁹ Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre regionálnu a mestskú politiku odporúča vo všeobecnosti používať v členských štátoch čerpajúcich príspevky z Kohézneho fondu ako referenčnú hodnotu sociálnu diskontnú sadzbu 5 % (Belgicko, Česká republika, Estónsko, Gruzínsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko) a 3 % v ostatných členských štátoch (Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Nemecko, Rakúsko, Španielsko, Spojené kráľovstvo, Švédsko, Taliansko).

náklady na údržbu, spotrebu energie, ako aj skutočnej životnosti výrobku). Z tohto dôvodu je dôležité vyžiadať si od uchádzačov podrobné podkladové informácie pre odhad nákladov. V niektorých prípadoch, keď sú budúce náklady pod kontrolou dodávateľov (napr. sú zodpovední za údržbu alebo zneškodnenie), môžete do podmienok zákazky zahrnúť maximálne budúce ceny, čím zabezpečíte väčšiu určitosť pre vaše výpočty nákladov na životný cyklus.

5.4 Neobvykle nízke ponuky

Po posúdení nákladov pre každú platnú ponuku sa tieto náklady porovnajú a pridelia sa body. V niektorých prípadoch môžete dostať ponuku, ktorá sa javí ako neobvykle nízka oproti iným alebo oproti očakávaným nákladom tovaru, služby alebo práce. Z hľadiska GPP môžu nízke náklady ponuky vyvolávať pochybnosti týkajúce sa dodržiavania environmentálnych právnych predpisov a/alebo uskutočniteľnosti ponuky vo vzťahu k environmentálnym požiadavkám.

V takomto prípade verejní obstarávatelia musia uchádzača(-ov) požiadať o vysvetlenie dôvodu ich neobvykle nízkej ceny alebo nákladov. Legitímnymi faktormi, ako napríklad konkrétnym výrobným postupom alebo technickými riešeniami, ktoré použil uchádzač, alebo neobvykle priaznivými podmienkam, ktoré má k dispozícii, sa môžu tieto náklady vysvetliť. V iných prípadoch sa však v priebehu vyšetrovania môže zistiť, že neobvykle nízke náklady sú dôsledkom skutočnosti, že sa pri ponuke nedodrжали platné vnútroštátne právne predpisy, právne predpisy EÚ alebo medzinárodné environmentálne právne predpisy, napríklad z dôvodu, že určité súčiastky alebo materiály boli získané nelegálne.

V takýchto prípadoch sú verejní obstarávatelia **povinní** ponuku s neobvykle nízkou cenou zamietnuť¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Článok 69 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 84 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

Kapitola 6 – Doložky o plnení zakazky

Zhrnutie

- Zmluvné ustanovenia možno využiť na zahrnutie environmentálnych hľadísk vo fáze plnenia zákazky. Musia súvisieť s predmetom zákazky a musia byť vopred oznámené.
- Môžete stanoviť, že tovar má byť dodaný alebo služby/práce majú byť vykonané spôsobom, ktorý minimalizuje vplyv na životné prostredie, a na environmentálne správanie sa môžu v rámci zákazky vzťahovať sankcie alebo stimuly.
- Dodržiavanie zmluvných ustanovení je potrebné počas vykonávania zákazky starostlivo monitorovať, pričom v zmluve bude jasne uvedená zodpovednosť za dodržiavanie a podávanie správ. V záujme odradenia od porušovania environmentálnych záväzkov by sa v rámci zákazky mali uviesť primerané sankcie.
- Subdodávateľia by tiež mali niesť zodpovednosť za environmentálne aspekty práce, ktorú vykonávajú. Ak sa uplatňuje spoločná zodpovednosť s hlavným dodávateľom, potom by sa táto zásada mala rozšíriť na dodržiavanie platných environmentálnych právnych predpisov. Môžete požadovať nahradenie subdodávateľa, ktorý nespĺňa tieto právne predpisy.
- Doložky o plnení zákazky sa nesmú použiť na zahrnutie environmentálnych požiadaviek, ktoré znamenajú podstatnú zmenu zákazky v porovnaní s požiadavkami uvedenými vo verejnom obstarávaní, t. j. nelegálna úprava.

6.1 Pravidlá upravujúce zmluvné ustanovenia

Doložky o plnení zákazky sa používajú na špecifikovanie toho, ako je potrebné zákazku vykonať. Environmentálne aspekty sa môžu zahrnúť do doložiek o plnení zákazky za predpokladu, že sú uverejnené vo výzve na súťaž alebo v súťažných podkladoch a súvisia s predmetom zákazky.¹⁰¹

Všetky osobitné environmentálne podmienky by sa mali uviesť vopred s cieľom zaistiť, aby spoločnosti boli informované o týchto povinnostiach a mohli ich premietnuť do ceny svojich ponúk. Verejný obstarávateľ môže stanoviť, že hospodárske subjekty budú vylúčené z ďalšej účasti, ak nebudú súhlasiť s doložkami o plnení zákazky. Ak sú takéto povinné podmienky uvedené, je dôležité, aby sa uplatňovali na všetkých uchádzačov takým spôsobom, ako je stanovené v súťažných podkladoch.¹⁰²

¹⁰¹ Článok 70 smernice 2014/24/EÚ, článok 87 smernice 2014/25/EÚ.

¹⁰² Vec C-336/12 *Ministeriet for Fødder og Videregående Uddannelser/Manova A/S* („Manova“), bod 40 a vec C-561/12 *Nordec A and Ramboll Eesti AS/Rahandusministeerium* („Nordecon“) body 37 – 38.

Úpravy môžu byť v prípade GPP dôležité, napr. ak chcete prejsť na udržateľnejší model výrobu alebo služby sčasti prostredníctvom zadanej zákazky, alebo ak existuje ustanovenie týkajúce sa dodatočných platieb v prípade obmedzenia odpadu alebo zlepšenia energetickej účinnosti. Pamätajte na to, že v smerniciach z roku 2014 sú stanovené osobitné pravidlá týkajúce sa úprav zmlúv po zadaní zákazky, takže verejní obstarávatelia by mali zabezpečiť zmeny vopred, ak je to možné, a pripraviť následne dokumenty.¹⁰³ Zmluvné ustanovenia môžu zahŕňať aj osobitné záväzky, ktoré boli prijaté v rámci postupu verejného obstarávania (napr. presadzovanie dodržiavania úrovni environmentálneho správania navrhnutých v ponuke a hodnotených v rámci kritérií na vyhodnotenie ponúk).

Jedným zo spôsobov, ako to urobiť, je poskytnúť návrh súboru zmluvných podmienok s položkami vzťahujúcimi sa na rôzne environmentálne aspekty, ktoré sa podľa očakávania môžu objaviť pri plnení zmluvy, a umožniť uchádzačom navrhnúť konkrétne úrovne správania v rámci každej položky. Napríklad v zákazke na hromadné stravovanie sa môžete chcieť zamerať na poskytovanie udržateľných a ekologických potravín, obmedzenie obalov a odpadov a používanie zariadení a metód na prípravu potravín, ktoré sú energeticky účinné a hospodárne využívajú vodu. Uchádzačov môžete požiadať, aby sa zaviazali k plneniu konkrétnych cieľov v rámci každej z týchto položiek, ktoré sa budú posudzovať podľa kritérií na vyhodnotenie ponúk a budú tiež súčasťou konečnej zmluvy s úspešným uchádzačom.

6.2 Doložky o plnení zákazky na dodanie tovaru

V prípade zákaziek na dodanie tovaru môžu byť environmentálne doložky zahrnuté do dodacích podmienok. K jednoduchým spôsobom na zlepšenie environmentálneho vplyvu zákazky patrí:

- dodanie výrobku v dostatočnom množstve. Často to znamená hromadnú dodávku, pretože z environmentálneho hľadiska bude z hľadiska vplyvu dopravy na položku vhodnejšia ako častejšie dodávky menších množstiev. Ďalším spôsobom, ako dosiahnuť rovnaký výsledok, môže byť určenie maximálneho počtu dodávok za týždeň alebo mesiac,

Udržateľné obstarávanie kancelárskych potrieb v Belgicku

V roku 2013 vyhlásilo mesto Gent verejnú súťaž na novú štvorročnú rámcovú zmluvu na papier a kancelárske potreby. Na všetky výrobky vo verejnej súťaži sa vzťahovali aj ekologické kritériá a technické špecifikácie. Doložky o plnení zákazky obsahovali aj požiadavku na obmedzenie frekvencie dodávok o 85 % (z denných na jedenkrát alebo dvakrát mesačne). Dodatočné body boli pridelené za ekologické riešenia, ktorých výsledkom boli udržateľné možnosti balenia poskytnuté v ponukách. Vo verejnej súťaži sa dosiahlo zníženie emisií CO₂ na základe obmedzenia frekvencie dodávok a nových možností balenia.

„Jednoduché opatrenie môže mať výrazný dosah. V súčasnosti uplatňujeme v našom udržateľnom verejnom obstarávaní obmedzenie frekvencie dodávok systematicky“. Aline D. T. riaditeľka oddelenia udržateľného obstarávania

¹⁰³ Článok 72 smernice 2014/24/EÚ, článok 89 smernice 2014/25/EÚ. Úpravy zmlúv sú povolené, najmä ak boli uvedené v pôvodných súťažných podkladoch v jasných, presných a jednoznačných doložkách o preskúmaní, ktoré nemenia celkovú povahu zmluvy alebo rámcovej dohody.

- požiadavka, aby bol tovar dodaný mimo času dopravných špičiek na minimalizáciu podielu dodávok na preťažení dopravy,
- požiadavka, aby dodávateľ prevzal späť (na recykláciu alebo opakované použitie) všetky obaly, ktoré prichádzajú s výrobkom (je to výhodné z dvoch stránok – obaly sa pred opakovaným použitím alebo recykláciou sústredia na jednom mieste a dodávateľ mať motiváciu na to, aby obmedzil množstvo zbytočných obalov),
- požiadavka, aby dodávateľ poskytoval pravidelné informácie o emisiách skleníkových plynov vznikajúcich pri dodávkach výrobku a uviedol prijaté opatrenia na zníženie týchto emisií počas trvania zákazky (posledne uvedené by sa nevzťahovalo na zákazky jednorazového dodania tovaru).

Ak ste konkrétne materiály alebo výrobné postupy prípadne metódy zahrnuli do vašej špecifikácie, môžete ich zahrnúť aj do zmluvných ustanovení pre zákazky na dodanie tovaru. Napríklad v prípade zákazky na papierové výrobky by v zmluve mohlo byť uvedené, že tieto výrobky budú „bez použitia elementárneho chlóru alebo úplne bez použitia chlóru.“

Zákazky na dodanie tovaru často zahŕňajú určité prvky služieb alebo prác (napr. umiestnenie, inštaláciu alebo údržbu), pre ktoré môžu byť vhodné doložky uvedené na ďalšej strane.

6.3. Doložky o plnení zákazky na poskytnutie prác alebo služieb

Príklady možných doložiek o plnení zákazky na poskytnutie prác alebo služieb:

Spôsob, akým sa služba alebo práca vykonáva:

- uplatňovanie osobitných opatrení environmentálneho manažérstva v prípade potreby v súlade so systémom certifikovaným treťou stranou, ako napr. EMAS alebo ISO [REDACTED],
- podávanie správ o všetkých environmentálnych problémoch, ktoré sa objavujú pri plnení zákazky a podniknutie krokov na ich nápravu (napr. únik alebo používanie nebezpečných látok),
- efektívne využívanie zdrojov, ako napr. elektrická energia a voda, na pracoviskách,
- používanie ukazovateľov dávkovania na zabezpečenie primeraného množstva čistiacich prostriedkov a pod.

Vzdelávanie pracovníkov dodávateľa:

- pracovníci vyškolení v oblasti environmentálneho vplyvu ich práce a environmentálnej politiky orgánu, v ktorého budovách budú pracovať,
- vodiči vyškolení v oblasti techník ekologického jazdenia na účely zníženia emisií a úspory paliva.

Preprava výrobkov a nástrojov na pracovisko:

- dodávanie výrobkov na pracovisko v koncentrovanej forme a ich následné riedenie,
- používanie vratných nádob alebo balení na prepravu výrobkov,
- zníženie emisií CO₂ alebo emisií ďalších skleníkových plynov spojených s dopravou.

Likvidácia použitých výrobkov a obalov:

- Výrobky alebo obaly odoberané na opätovné použitie, recykláciu alebo vhodnú likvidáciu,
- ciele týkajúce sa obmedzenia odpadu posielaného na skládky.

Environmentálne správanie v zmluvných ustanoveniach, Toskánsko

Zákazka na upratovacie služby zadaná Toskánskou agentúrou pre ochranu životného prostredia (ARPAT) obsahovala doložku, podľa ktorej je úspešný dodávateľ povinný zaviesť na poskytovanú službu neformálny systém environmentálneho manažérstva. Dodávateľ bol povinný uskutočniť tieto tri kroky: 1) vykonať počiatočné environmentálne preskúmanie služby, 2) iniciovať environmentálny program, 3) zabezpečiť prijatie opatrení na monitorovanie programu.

Dodávateľ bol povinný poskytovať informácie o použitých objemoch výrobkov (každý polrok) s cieľom zabezpečiť zníženie množstva použitých výrobkov o určitý percentuálny podiel ročne, pričom bolo potrebné pravidelnými kontrolami kvality zabezpečiť, aby tým neupadla kvalita služby. Vyžadovalo sa aj školenie pre pracovníkov o udržateľných upratovacích technikách.

6.4 Monitorovanie plnenia zákazky

Zavedené environmentálne zmluvné ustanovenia sú účinné len vtedy, ak sa dodržiavanie týchto ustanovení riadne monitoruje. Možné sú rôzne formy kontroly dodržiavania:

- od dodávateľa možno požadovať predloženie dôkazov o dodržiavaní,
- verejný obstarávateľ môže vykonávať kontroly na mieste,
- kontrolu dodržiavania možno zadať tretej strane.

V zmluve by mali byť uvedené primerané sankcie za nedodržiavanie alebo odmeny za dobré plnenie. Napríklad mnohí verejní obstarávatelia zahŕňajú do zmlúv kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI), ktoré sa môžu spájať s nárokom dodávateľa na platbu. Keďže dobré výsledky v environmentálnych oblastiach prispievajú k reputácii dodávateľa, stimuly môžu byť vo forme pozitívnej propagácie, ktorá na toto upozorňuje verejnosť a iných verejných obstarávateľov.

Monitorovanie dodržiavania obmedzenia emisií CO₂ v Lotyšsku

Lotyšské ministerstvo životného prostredia poskytuje približne 50 miliónov EUR ročne z finančného nástroja týkajúceho sa zmeny klímy na udržateľné stavebné projekty. Financovanie sa poskytuje na základe výberového konania a uchádzači si môžu vybrať kritériá GPP z kontrolného zoznamu, aby mohli vo fáze hodnotenia projektovej prihlášky získať dodatočné body. Tieto kritériá sú potom pre príjemcu právne záväzné ako podmienka financovania. Pre všetky projekty financované na základe tohto finančného nástroja platí päťročné monitorovacie obdobie po ukončení. Ak monitorovanie projektu v priebehu prvého a druhého roku vykazuje nesúlad, pokiaľ ide o zníženie emisií CO₂, príjemca predloží plán na nápravu a realizuje ho z vlastných zdrojov. Ak nesúlad výsledkov projektu pokračuje, finančné prostriedky na uvedený projekt vyplatené z finančného nástroja možno považovať za neoprávnené a možno ich vymáhať.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti alebo iné formy monitorovania dodržiavania environmentálnych záväzkov by mali zohľadňovať čas a zdroje, ktoré budú potrebné na ich uplatňovanie v praxi. Zahŕnúť menší počet takýchto ukazovateľov, ktoré sa dajú zmysluplne uplatňovať, môže byť výhodnejšie, ak monitorovanie dlhého zoznamu záväzkov nie je reálne. Hlavné ukazovatele výkonnosti by mali vždy prekračovať rámec základného dodržiavania environmentálnych právnych predpisov alebo iných povinností, ktoré by dodávateľ musel v každom prípade splniť.

6.4.1 Monitorovanie subdodávateľov

Ak zmluva zahŕňa prvky subdodávateľských vzťahov, budete chcieť zabezpečiť, aby sa záväzky GPP uplatňovali v celom dodávateľskom reťazci a aby bola jasne určená zodpovednosť. V smerniciach z roku 2014 sa uvádzajú nové možnosti dohľadu nad subdodávateľskými vzťahmi vrátane možnosti:

- požadovať spoločnú zodpovednosť subdodávateľov a hlavného dodávateľa za dodržiavanie environmentálnych povinností, ak je to stanovené vo vnútroštátnych právnych predpisoch¹⁰⁴ a

¹⁰⁴ Článok 71 ods. 6 písm. a) smernice 2014/24/EÚ, článok 87 ods. 6 písm. a) smernice 2014/25/EÚ.

- požadovať nahradenie subdodávateľa, ak dodržiavanie jeho povinností v oblasti životného prostredia nie je možné overiť.¹⁰⁵

V prípade zákaziek na práce a služby vykonávané v zariadení pod priamym dohľadom verejného obstarávateľa musí hlavný dodávateľ uviesť údaje o všetkých subdodávateľoch a tieto informácie musí v prípade akejkoľvek zmeny aktualizovať.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Článok 71 ods. 6 písm. b) smernice 2014/24/EÚ, článok 87 ods. 6 písm. b) smernice 2014/25/EÚ.

¹⁰⁶ Článok 71 ods. 5 smernice 2014/24/EÚ, článok 87 ods. 5 smernice 2014/25/EÚ.

Kapitola 7 – Hlavne odvetvia GPP

V tomto oddiele sa vysvetľuje, akým spôsobom sa môžete zamerať na riešenie štyroch dôležitých kategórií verejného obstarávania na základe GPP – administratívne budovy, stravovacie služby a zásobovanie potravinami, vozidlá a výrobky využívajúce energiu. Tieto odvetvia boli vybrané na základe kritérií uvedených v kapitole 1 – ich vplyvu na životné prostredie, ich významu z hľadiska rozpočtu, potenciálu ovplyvnenia trhu, ako aj dostupnosti ekologickejších alternatív. Uvedené prístupy vychádzajú z kritérií EÚ pre GPP.¹⁰⁷

7.1 Budovy

Vzhľadom na environmentálny, hospodársky a sociálny význam tohto odvetvia sa mnohé verejné orgány usilujú o dosiahnutie trvalo udržateľnej výstavby. Najvýznamnejšie vplyvy na životné prostredie sa vzťahujú na užívanie budov a najmä na spotrebu energie. Ďalšími dôležitými faktormi, ktoré je potrebné posúdiť, sú materiály používané v stavebníctve, kvalita ovzdušia v budove, spotreba vody, vplyv na dopravu alebo využívanie pôdy a tvorba odpadu počas stavebných prác.

Budovy sú veľmi zložité systémy pozostávajúce z mnohých prvkov a všetky majú vplyv na celkové správanie stavby. Prístupy založené na GPP sa obvykle zameriavajú nielen na celkový vplyv budovy, ale aj na environmentálne charakteristiky jednotlivých prvkov. Na získanie uceleného pohľadu môže byť veľmi užitočné použiť špeciálny nástroj posudzovania vplyvov na životné prostredie.¹⁰⁸

7.1.1 Prístup založený na GPP

K [REDAKOVANÉ] E [REDAKOVANÉ] pre GPP sa konkrétne týkajú administratívnych budov (ďalšie kritériá sú k dispozícii na stavebné prvky, ako napr. izolácia a príslušenstvo) a vzťahujú sa na tieto aspekty:

- zahrnutie podmienok účasti aj v prípade projektových manažérov, architektov a inžinierov na základe skúseností v oblasti udržateľného projektovania budov a v prípade dodávateľov na základe skúseností v oblasti realizácie vylepšených projektov a špecifikácií,
- stanovenie minimálnych noriem energetickej hospodárnosti nad rámec požiadaviek smernice o energetickej hospodárnosti budov¹⁰⁹,

Udržateľná nová nemocnica vo Viedni

Výstavba novej nemocnice Viedeň Sever sa bude realizovať podľa charty udržateľnosti, ktorá sa použije v každej fáze procesu verejného obstarávania a výstavby a tiež na monitorovanie hospodárnosti po dokončení. V charte sú stanovené ambiciózne podmienky vrátane podmienok týkajúcich sa celkového energetického dopytu, ochrany životného prostredia na stavenisku, kvality vnútorného ovzdušia, dostupnosti, flexibility použitia, používania obnoviteľných zdrojov energie a odpadu a hluku počas výstavby.

¹⁰⁷ http://ec.europa.eu/environment/gpp/gpp_criteria_en.htm.

¹⁰⁸ K takýmto nástrojom patrí napríklad L [REDAKOVANÉ], B [REDAKOVANÉ] a klima:aktiv. Ďalšie informácie o používaní nástrojov posudzovania environmentálnych vplyvov vo verejnom obstarávaní prác na renováciu budov sú k dispozícii na adrese <http://www.sci-network.eu>.

- zahrnutie opatrení zameraných na posilnenie a zabezpečenie vysokej hospodárnosti do každej fázy postupu verejného obstarávania, zváženie udelenia ďalších bodov pri zadávaní zákaziek na projekty za plnenie nad rámec stanovený ako minimum,
- pri špecifikovaní materiálov aj zahrnutie kritérií na obmedzenie vplyvov na životné prostredie a využívania zdrojov, ktoré s nimi súvisia (môžu byť založené na posúdení životného cyklu),
- uprednostnenie projektov, ktoré zahŕňajú vysoko účinné systémy alebo systémy založené na obnoviteľných zdrojoch energie,
- prikladanie významu kvalite vnútorného ovzdušia, prirodzenému svetlu, príjemnej teplote pri práci a primeranému vetraníu,
- požiadavka, aby sa používali zariadenia na šetrenie vody (samostatné kritériá GPP pre zdravotnotechnické armatúry a záchody a pisoáre), montáž fyzických a elektronických systémov na podporu neustálej minimalizácie spotreby energie, spotreby vody a odpadov zo strany správcov zariadení a ich nájomníkov,
- zahrnutie zmluvných ustanovení týkajúcich sa montáže a uvedenia do prevádzky energetických systémov, odpadového hospodárstva a hospodárenia s materiálmi a monitorovanie kvality vnútorného ovzdušia,
- uloženie povinnosti dodávateľom, aby v rámci zákazky poskytl školenie užívateľom budovy o udržiavateľnom využívaní energie a ak majú priebežné povinnosti, uloženie povinnosti monitorovať energetickú hospodárnosť niekoľko rokov po dokončení stavby.

7.2 Stravovacie služby a zásobovanie potravinami

Verejný sektor je zodpovedný za každoročné obstarávanie veľkých objemov potravín a nápojov, či už pre školy, nemocnice alebo väznice, závodné jedálne, alebo za poskytovanie stravovacích služieb na stretnutia a podujatia. Poľnohospodárstvo je významnou súčasťou európskeho hospodárstva a zanecháva tiež značnú environmentálnu stopu, pokiaľ ide o emisie skleníkových plynov, degradáciu pôdy a vody, biodiverzitu a odpad. K tejto stope výrazne prispieva doprava, balenie a skladovanie potravinových výrobkov.

¹⁰⁹ V smernici 2010/31/EÚ o *energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie)* sú určité minimálne normy energetickej hospodárnosti povinné pre všetky projekty novostavieb a významných renovácií od roku 2013.

Mnohí spotrebitelia trvajú pri nákupe potravín na udržateľnejších možnostiach a verejný sektor nie je výnimkou. Ekologická výroba, voľba udržateľnejších alternatív a zníženie potravinového odpadu a odpadu z obalov môžu k tomuto cieľu výrazne prispieť. Napríklad sa odhaduje, že potravinový odpad zodpovedá za minimálne 170 miliónov ton ekvivalentov CO₂ ročne, čo sa rovná emisiám krajiny o veľkosti Rumunska alebo Holandska.¹¹⁰

7.2.1 Prístup založený na GPP

- Určiť minimálny percentuálny podiel potravín, ktoré musia byť vyrobené ekologicky,¹¹¹ prideliť dodatočné body vo fáze zadávania zákazky za percentá nad minimálnou požiadavkou,
- stanoviť minimálne percentuálne podiely a/alebo udeliť body za používanie sezónneho ovocia a zeleniny,
- zahrnúť zmluvné ustanovenia o minimalizácii potravinového odpadu a odpadu z obalov potravín,
- použiť také podmienky účasti pre poskytovateľov hromadného stravovania, ktoré sú založené na uplatňovaní vhodných opatrení environmentálneho manažérstva, ako napr. vzdelávanie zamestnancov.

Poznámka: nové kritériá EÚ pre GPP pre potraviny a služby hromadného stravovania majú byť uverejnené v roku 2016.

Udržateľné potraviny v Malmö (Švédsko)

Cieľom mesta Malmö je do roku 2020 podávať 100 % ekologických potravín vo všetkých jeho službách verejného stravovania. V rámci pilotného verejného obstarávania pre školu Djupadal sa stanovil celý rad požiadaviek, napr. aby do sortimentu boli zahrnuté ekologické produkty a aby sa dodávky uskutočňovali raz týždenne vozidlami spĺňajúcimi kritériá mesta na udržateľnosť dopravy. Ku koncu tohto pilotného programu bolo 97 % potravín podávaných v jedálni ekologických. Vplyv na rozpočet sa minimalizoval prechodom od mäsových výrobkov k sezónnej zelenine.

Ekologické potraviny pre školy vo Francúzsku

Mesto Lens požadovalo, aby bolo 20 % potravín poskytovaných v službách hromadného stravovania pre školy ekologických. Dodávané potraviny museli mať osvedčenie, že sú ekologické. Od poskytovateľov služieb sa požadovalo, aby zabezpečili výsledovateľnosť a v doložkách o plnení zákazky boli zahrnuté sankcie za neposkytnutie informácií o metódach výroby a výsledovateľnosti výrobkov na požiadanie. Táto verejná súťaž mala pozitívny vplyv na zdravie ľudí a životné prostredie a pomohla propagovať ekologické potraviny a zvýšiť dopyt po nich.

7.3 Vozidlá cestnej dopravy

¹¹⁰ Zdroj: Európska komisia (2010) *Food Waste Action Plan* the EU-27 k dispozícii na adrese: http://ec.europa.eu/environment/archives/eussd/pdf/bio_foodwaste_report.pdf

¹¹¹ Potravinársky výrobok, ktorý sa v EÚ má uvádzať na trh ako ekologický, musí spĺňať určité požiadavky a musí byť certifikovaný schváleným inšpekčným orgánom. Tieto požiadavky sú stanovené v nariadení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov.

Odvetvie dopravy sa podieľa na približne 25 % emisií skleníkových plynov v EÚ, pričom väčšinu týchto emisií má na svedomí cestná doprava.¹¹² Aj keď vozidlá sú teraz palivovo úspornejšie a ekologickejšie, objem dopravy naďalej narastá a znečistenie ovzdušia a iné vplyvy predstavujú v mnohých častiach Európy závažný problém. Existujú viaceré spôsoby na zníženie environmentálnych vplyvov vyplývajúcich z vlastníctva a užívania vozidiel, od elektrických vozidiel a vozidiel poháňaných alternatívnymi palivami až po car-sharing a iné druhy dopravy.

Ekologické vozidlá v Slovinsku

Agentúra pre verejné obstarávanie v Slovinsku vyhlásila verejnú súťaž na vozidlá cestnej dopravy so špecifikáciu, že všetky vozidlá musia spĺňať najnovšiu emisnú normu Euro alebo rovnocennú normu a nesmú presiahnuť určité maximálne úrovne emisií CO₂. V kritériách na vyhodnotenie ponúk bola priradená vysoká váha nákladom na životný cyklus. Prístup založený na nákladoch na životný cyklus a špecifikácii viedli dodávateľov k tomu, aby predložili ponuky na vozidlá s nižšími emisiami CO₂. Zníženie emisií CO₂ bolo v rozsahu od 3 g/km do 45 g/km na vozidlo v závislosti od položky.

¹¹² Zdroj: http://ec.europa.eu/clima/policies/transport/index_en.htm.

Ak sa tieto alternatívy prijímú, dajú sa prostredníctvom palivovej účinnosti, daní a dokonca zdravotných prínosov dosiahnuť významné úspory nákladov vo verejnom sektore. Verejný sektor okrem vozových parkov zodpovedná za veľký počet autobusov, vozidiel záchrannej služby a vozidiel na zber odpadu a pre tieto vozidlá boli vypracované osobitné prístupy založené na GPP.

7.3.1 Prístup založený na GPP

- Preskúmajte svoj vozový park, aby ste zistili, či je možné znížiť počet a/alebo veľkosť vozidiel a uprednostniť nahradenie starších vozidiel spôsobujúcich veľké znečistenie,
- špecifikujte vozidlá s najnižšou možnou úrovňou emisií CO₂ v ich triede¹¹³ a spĺňajúcich najnovšie normy EURO pre emisie častíc a NOx,
- podporte možnosti používania vozidiel poháňaných alternatívnymi palivami a elektrických alebo hybridných vozidiel,
- znížte spotrebu paliva ekologickou jazdou, pomocou systémov monitorovania tlaku v pneumatikách a ukazovateľov radenia, mazadiel s nízkou viskozitou a pneumatík s nízkym valivým odporom,
- obstarávajúte vozidlá s klimatizačnými systémami s chladičmi s nízkym GWP (potenciál globálneho otepľovania),
- obstarávajúte pneumatiky a regenerované mazacie oleje šetrné k životnému prostrediu a zabezpečte vhodný zber a hospodárenie s použitými mazacími olejmi a pneumatikami,

Zelená autobusová služba v Readingu

V roku 2012 uskutočnila rada mesta Reading verejnú súťaž na zmluvnú autobusovú dopravu. Vo výzve na predloženie ponúk na poskytnutie služieb adresovanej hospodárskym subjektom boli uvedené hodnotiace kritériá, ktoré podporovali inovačné možnosti vrátane lepších emisných režimov. V kritériách na vyhodnotenie ponúk sa priradila kvalite váha 75 % a cene 25 %. Najnovšie emisné normy Euro, environmentálne aspekty a inovácie predstavovali 8,6 % celkového počtu bodov za kvalitu. Víťazný uchádzač prevádzkuje službu premenovanú na *greenwave* a používa autobusy poháňané stlačeným zemným plynom (CNG), pričom biometán nakupuje z poľnohospodárskych zdrojov. E_{biometán} N_{biometán} biometánu sú o 30 % – 50 % nižšie ako emisie porovnateľných dieselových autobusov úrovne E_{diesel} V, pričom sa dosiahol dodatočný prínos v podobe zníženia hluku.

„Zákazka bola zadaná spoločnosti [ktorá] ponúkla ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku a jej súčasťou bolo vykonávanie služby autobusmi poháňanými CNG“
S_W, rada mesta Reading

¹¹³ Emisie CO₂ dostupných modelov vozidiel môžete skontrolovať prostredníctvom portálu o ekologických vozidlách (www.cleanvehicle.eu).

- uplatňujte náklady na životný cyklus vrátane nákladov environmentálnych externých vplyvov na porovnanie reálnych nákladov rôznych vozidiel¹¹⁴.

7.4 Výrobky využívajúce energiu

Väčšina orgánov verejnej moci uskutočňuje obstarávanie na počítače, tlačiarne, svietidlá a iné výrobky využívajúce energiu. Mnohé sú zodpovedné aj za nákup špecifickejších výrobkov, ako napr. medicínske vybavenie. Elektronické a elektrické spotrebiče majú značnú ekologickú stopu v dôsledku použitých surovín a energie, ktorú spotrebúvajú, ako aj ich likvidácie na konci životnosti. Keďže množstvo a rozmanitosť používaných prístrojov narastá, kontrola nákladov a vplyvu na životné prostredie spojená s týmito výrobkami sa stala prioritou.

Našťastie je to zároveň oblasť, kde môže GPP môže poskytovať reálny prínos a k dispozícii je množstvo environmentálne výhodnejších výrobkov. Tieto možnosti siahajú od vysoko účinných IT zariadení až po LED alebo iné nízkoenergetické riešenia osvetlenia. Navyše tieto možnosti možno prijať bez ohrozenia kvality užívateľského komfortu a ušetriť náklady počas ich životného cyklu.

Zavedením smernice o energetickej efektívnosti v roku 2012 sa stanovilo niekoľko povinných požiadaviek pre ústrednú vládu pri nákupe výrobkov využívajúcich energiu.¹¹⁵ Zahnuté sú do kritérií GPP pre príslušné skupiny výrobkov, podľa ich aktualizácie.

Energeticky účinné elektrické zariadenia v Rakúsku

Rakúska spolková agentúra pre verejné obstarávanie vyhlásila verejnú súťaž na čiernu a bielu techniku za 3,75 mil. EUR na 24-mesačnú rámcovú zmluvu s možnosťou predĺženia o 12 mesiacov. Podmienky účasti boli vypracované na základe:

- nariadení EÚ o ekodizajne a energetickom označovaní,
- kritérií rakúskeho akčného plánu pre udržateľné verejné obstarávanie a uplatňovanie environmentálnych značiek,
- trhového prieskumu výrobkov.

V porovnaní s predchádzajúcou verejnou súťažou bolo výsledkom tohto verejného obstarávania 20 % zníženie množstva ekvivalentov CO₂, úspory 124 ton a 20 % zníženie spotreby energie.

„Skúmaním toho, aké najlepšie normy existovali pri príprave našich kritérií, sme vylepšili našu predchádzajúcu verejnú súťaž na nízke emisie CO₂ výrobkov.“ J. N. Spolková agentúra pre verejné obstarávanie

7.4.1 Prístup založený na GPP

P a zobrazovacie zariadenia

- Zabezpečte, aby ste obstarávali zariadenia v najvyššej triede energetickej účinnosti dostupnej pre príslušnú kategóriu výrobkov,¹¹⁶

¹¹⁴ V smernici o ekologických vozidlách (2009/33/ES) je stanovená metóda priradovania nákladov na environmentálne externé vplyvy (emisie) pri nákupe vozidiel. Verejní obstarávatelia môžu použiť tieto náklady alebo náklady dvakrát vyššie ako hodnoty stanovené v prílohe k smernici.

¹¹⁵ Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. V prílohe III k smernici sú stanovené opatrenia, ktoré ústredné orgány verejnej správy musia prijať a ktoré môžu dobrovoľne prijať iné verejné orgány.

¹¹⁶ Pre ústredné orgány verejnej správy je toto zákonná požiadavka podľa smernice o energetickej efektívnosti pre zákazky nad prahovou hodnotou v prípade uplatňovania smerníc o verejnom obstarávaní. Vyžaduje sa to,

- obstarávajúte produkty, ktoré sú navrhnuté tak, aby boli efektívne z hľadiska využívania zdrojov a ktoré umožňujú opätovné použitie a recykláciu (napr. spôsobilosť na demontáž),
- stanovte minimálne požiadavky na životnosť výrobku, náhradné diely a záruky a/alebo udeľte viac bodov výrobkom s dlhšou/komplexnejšou zárukou,
- obmedzte úrovne nebezpečných látok nachádzajúci sa v elektronických a elektrických spotrebičoch,
- požadujte pokyny pre užívateľa a štandardné nastavenia na účely maximalizácie energetickej efektívnosti kupovaného zariadenia.

Pre osvetlenie

- Vo fáze projektovania zabezpečte, aby nové osvetľovacie zariadenia mali nízke rozloženie hustoty energie, pričom by mali spĺňať požiadavky na zrkovú záťaž (t. j. úroveň osvetlenia postačuje na úlohu(-y), ktoré sa majú v danej oblasti vykonávať),
- obstarávajúte náhradné svetelné zdroje s vysokou účinnosťou,
- využívajte ovládanie osvetlenia na ďalšie znižovanie spotreby energie a podporujte používanie stlmitel'ných predradníkov, ak to okolnosti dovoľujú.
- vo fáze montáže zabezpečte, aby systém fungoval energeticky účinne, ako bolo plánované,
- vyberte svetelné zdroje s nižším obsahom ortuti,
- opätovne využite alebo zhodnoďte odpad z montáže.

Energeticky účinné osvetlenie v Chorvátsku

Samosprávná oblasť Ž... D... uverejnila verejnú súťaž na nové pevné osvetlenie s cieľom nahradiť existujúce neefektívne zariadenia. V technických špecifikáciách vo verejnej súťaži bolo stanovené LED osvetlenie s kritériami zabezpečujúcimi súlad s environmentálnymi a technickými požiadavkami. Verejné obstarávanie viedlo k 36 % zníženiu emisií CO₂ ročne alebo odhadovaným 900 tonám CO₂ počas životnosti výrobkov 25 rokov.

Príloha – príslušne právne predpisy a politiky

Smernice a politiky EÚ

Právne predpisy/politika	Relevantnosť
Zmluva o fungovaní Európskej únie	Poskytuje základ pre reguláciu obstarávania EÚ a stanovené sú v nej základné zásady.
Smernica 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES	Smernica o verejnom obstarávaní.
Smernica 2014/25/EÚ o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES	Smernica o obstarávaní v sektore verejnoprospešných služieb.
Smernica 2014/23/EÚ o udeľovaní koncesií	Smernica o koncesiách (uplatňuje sa pre verejný sektor aj pre sektor verejnoprospešných služieb).
Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, COM(2010) 2020	S ██████ E ██████, v ktorej sa stanovujú konkrétne ciele, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2020. GPP sa uvádza ako jedno z opatrení na dosiahnutie udržateľného rastu a uvádza sa v iniciatívach Inovácia v Ú ██████, E ██████ efektívne využívajúca zdroje a Energia 2020 .
Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie COM (2008) 400	Poskytuje usmernenie k tomu, ako znížiť dosah na životné prostredie v dôsledku spotreby vo verejnom sektore a využiť zelené verejné obstarávanie na stimulovanie inovácií v environmentálnych technológiách, výrobkoch a službách.
Pracovný dokument útvarov Komisie priložený k oznámeniu COM (2008) 400 SEC (2008) 2126	Poskytuje užitočné usmernenia pre orgány verejnej moci na určenie a overenie environmentálnych kritérií, nástrojov na podporu GPP a príklady pre viaceré skupiny výrobkov. Poskytuje aj právne a operačné usmernenie.
Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo COM(2015) 614.	Identifikuje sa v nej GPP ako kľúčový prvok prechodu na obehové hospodárstvo, potreba riešiť otázky, ako napr. trvácnosť a opraviteľnosť v kritériách GPP a v prípade Komisie potreba podporovať uplatňovanie GPP.
Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím: podpora inovácií s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľné služby vysokej kvality v Európe – COM(2007) 799.	Stanovuje a v nej metodika na obstarávanie služieb v oblasti výskumu a vývoja, ktoré sú vyňaté spod pôsobnosti smerníc.

Požiadavky odvetví a iné relevantné nariadenia

Právne predpisy/politika	Relevantnosť
Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti	V smernici o energetickej efektívnosti sa vyžaduje, aby ústredné orgány verejnej správy obstarávali len vysoko energeticky účinné výrobky, služby a budovy. V prílohe III k smernici je stanovený prístup, ktorý sa uplatňuje na každé odvetvie výrobkov alebo služieb.
Smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy	V smernici o ekologických vozidlách sú stanovené povinné požiadavky GPP pre vozidlá cestnej dopravy týkajúce sa emisií a spotreby energie.
Nariadenie č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení	V nariadení o značke E [] S [] sú stanovené povinné požiadavky GPP na nákupy kancelárskych zariadení.
Smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov	V smernici o energetickej hospodárnosti budov sa uvádzajú ukazovatele a prahové hodnoty pre energetickú efektívnosť stavby vrátane budúcich povinných požiadaviek pre budovy s takmer nulovou spotrebou energie.
Smernica 2010/30/EÚ o udávaní spotreby energie a iných zdrojov energeticky významnými výrobkami na štítkoch a štandardných informáciách o výrobkoch.	V smernici o energetickom označovaní sa vyžaduje, aby sa určité výrobky (napr. klimatizácie, umývačky riadu, svietidlá) označovali štandardizovanou energetickou triedou. Tieto triedy sú v súčasnosti predmetom revízie na základe návrhu Komisie.
Nariadenie č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ	Environmentálna značka EÚ a kritériá EÚ pre GPP sú v maximálnej možnej miere harmonizované.
Smernica 2009/125/ES o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov (prepracované znenie)	Smernica o ekodizajne poskytuje hlavný rámec ES pre vypracovanie environmentálnych kritérií pre energeticky významné výrobky.
Nariadenie č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)	N [] E [] poskytuje odkaz na to, ako možno zohľadniť schému EMAS vo verejnom obstarávaní.
Nariadenie č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva	V nariadení o dreve sa poskytuje rámec na zabezpečenie zákonnosti dreva dostupného na trhu EÚ.
Smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ)	V smernici sa ustanovuje separovaný zber, spracovanie a zhodnotenie odpadu z elektrických a zariadení a stanovujú príslušné požiadavky na dizajn.
Smernica 2011/65/EÚ o obmedzení	Stanovujú sa v nej požiadavky pre výrobcov,

používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach	dovozcov a distribútorov elektrických a elektronických zariadení týkajúce sa nebezpečných látok uvedených v tejto smernici a pravidiel týkajúce sa označenia CE.
Nariadenie (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH)	Výrobcovia sú povinní registrovať podrobné údaje o vlastnostiach svojich chemických látok a bezpečnostné informácie v centrálnej databáze.
Smernica 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie	Stanovujú sa v nej záväzné vnútroštátne ciele podielu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, pravidiel pre záruky pôvodu a kritériá udržateľnosti pre biopalivá a biokvapaliny.
Smernica 2008/98/ES o odpade (rámcová smernica o odpade)	Stanovujú sa v nej základné pojmy a definície týkajúce sa nakladania s odpadmi, ako aj zásady pre nakladanie s odpadmi, napr. zásada „znečisťovateľ platí“ a „hierarchia odpadového hospodárstva“.

A ■ Z ■ P ■ E ■

Bezplatné publikácie:

jeden výťahok: prostredníctvom webovej stránky E ■ B ■ (http://bookshop.europa.eu), viac ako jeden výťahok alebo plagáty/mapy: na zastúpeniach Európskej únie (http://ec.europa.eu/represent_sk.htm); od delegácií v tretích krajinách (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sk.htm); prostredníctvom služby E ■ D ■ (http://europa.eu/europedirect/index_sk.htm) alebo na čísle ■ (bezplatné telefónne číslo odkiaľkoľvek z EÚ) (*).

(*) Za poskytnutie informácií sa neplatí, podobne ako za väčšinu hovorov (niektorí operátori, verejné telefónne automaty alebo hotely si však môžu účtovať poplatok).

Platené publikácie:

prostredníctvom webovej stránky E ■ B ■ (http://bookshop.europa.eu).

Predplatné:

prostredníctvom obchodných distribútorov Úradu pre vydávanie publikácií Európskej únie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

Športové dotácie mesta Žilina 2018 - vyhodnotenie

ŠD1	K N	plávanie	75	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	169,884	14 150,00
ŠD2	K N	triatlon	15	1,3	1,1	1,1	1	1,2	28,314	2 360,00
ŠD3	K N	vodné pólo	25	1,2	1,1	1,1	1	1,1	39,930	3 230,00
ŠD4	Gymnastika a fitness Žilina	gymnastika	75	1,2	1,1	1,2	1	1,2	142,560	11 870,00
ŠD5	Gymnastika a fitness Žilina	fitness	25	1,3	1	1	1	1,2	39,000	3 250,00
ŠD6	S Ž univerzita	džudo	25	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	56,628	4 720,00
ŠD7	S Ž univerzita	orientačný beh	35	1,3	1	1,1	1	1,2	60,060	5 000,00
ŠD8	S Ž univerzita	atletika	25	1,3	1,1	1,1	1	1,2	47,190	3 930,00
ŠD9	TJ Mladosť Žilina	džudo	50	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	113,256	9 430,00
ŠD10	TJ Mladosť Žilina	šach	35	1,2	1	1,2	1	1,2	60,480	5 040,00
ŠD11	A Ž univerzita	džudo	50	1	1,1	1,1	1	1,1	66,550	5 550,00
ŠD12	A Ž univerzita	lyžovanie	25	1,2	1,1	1,2	1	1,2	47,520	3 960,00
ŠD13	A Ž univerzita	volejbal	15	1,2	1,1	1,1	1	1	21,780	1 820,00
ŠD14	A Ž univerzita	basketbal	15	1,2	1,1	1,1	1	1	21,780	1 820,00
ŠD15	A Ž univerzita	bedminton	25	1,2	1,1	1,1	1	1,2	43,560	3 630,00
ŠD16	A Ž univerzita	silový trojboj	15	1,3	1	1,1	1	1,1	23,595	1 970,00
ŠD17	A Ž univerzita	florbal	50	1,3	1	1,2	1,1	1,2	102,960	8 580,00
ŠD18	ŠK JUVENTA Žilina	bedminton	15	1,1	1,1	1,2	1	1,2	26,136	2 180,00
ŠD19	ŠK JUVENTA Žilina	atletika	35	1,2	1,1	1,2	1	1,2	66,528	5 540,00
ŠD20	ŠK JUVENTA Žilina	florbal	50	1,2	1	1,2	1,1	1,2	95,040	7 920,00
ŠD21	C T de Selinan	his. lukostreľba	10	1,1	1	1,1	1,1	1,2	15,972	1 350,00
ŠD22	C T de Selinan	historický šerm	15	1,3	1	1	1	1,1	21,450	1 790,00
ŠD23	TJ Sokol Žilina	kanoistika	25	1,3	1,1	1,2	1	1,2	51,480	4 290,00
ŠD24	TJ Sokol Žilina	karate	15	1,3	1,1	1,1	1	1,2	28,314	2 360,00
ŠD25	Kraso klub Žilina	krasokorčuľovanie	25	1,2	1,1	1,2	1	1,1	43,560	3 630,00
ŠD26	SKI CLUB SEVER Žilina	zjazdové lyžovanie	10	1,1	1,1	1,1	1	1,1	14,641	1 250,00
ŠD27	Š Ž	basketbal	15	1,2	1,1	1,1	1	1,1	23,958	2 000,00
ŠD28	ŠKP Žilina	atletika	50	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	104,544	8 700,00
ŠD29	MBK VICTORIA Žilina	basketbal	50	1,2	1,1	1,2	1	1,2	95,040	7 920,00
ŠD30	MŠK Žilina, a. s.	futbal	75	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	169,884	14 150,00
ŠD31	Tenisový klub Žilina	tenis	50	1,2	1,1	1,2	1	1,2	95,040	7 920,00
ŠD32	OZ Reflex Žilina	lukostreľba	35	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	67,082	5 590,00
ŠD33	Volleyball Academy Žilina	volejbal	50	1,2	1,1	1,2	1	1,2	95,040	7 920,00
ŠD34	O D G	bojové športy	35	1,3	1	1,2	1,1	1,2	72,072	6 000,00
ŠD35	Karate klub Žilina	karate	50	1,3	1,1	1,2	1	1,2	102,960	8 580,00
ŠD36	T H Ž	futbal	25	1	1,1	1	1	1,1	30,250	2 520,00
ŠD37	M S club Žilina	zjazdové lyžovanie	10	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	17,569	1 480,00
ŠD38	ŠPORTCENTRUM ŽILINA	silový trojboj	25	1,3	1	1,2	1,1	1,1	47,190	3 940,00

SPOLU	350 000,00
-------	------------

číslo ŠD	Názov žiadateľa	Športové odvetvie/olympijský šport	počet členov body	úspechy	OŠ	tréneri	spolupráca	mládež	body spolu	dotácia v €
2	Hogo	hokejbal/nie	35	1,2	1,0	1,2	1,1	1,2	66,5	
4	Juventa Žilina	atletika/áno	75	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	156,8	
6	T D	tanec/nie	25	1,3	1,0	1,2	1,0	1,1	42,9	
7	Bowlingový klub Žilina	bowling/nie	25	1,2	1,0	1,2	1,0	1,2	43,2	
8	Kraso Klub Žilina	krasokorčuľovanie/áno	15	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	28,7	
9	Juventa Žilina	florbal/nie	50	1,1	1,0	1,1	1,1	1,2	79,9	
10	Mladosť Žilina	džudo/áno	35	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	79,3	
11	Victoria Žilina	basketbal/áno	50	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	104,5	
12	M S club Žilina	lyžovanie/áno	10	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	17,4	
13	AKAZA	atletika/áno	25	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	47,9	
14	T Ž	futbal/áno	25	1	1,1	1,0	1,1	1,1	33,3	
15	Mladosť Žilina	šach/nie	35	1,3	1,0	1,2	1,0	1,2	65,5	
16	Skate Žilina	krasokorčuľovanie/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	26,1	
17	Č	rýchlokorčuľovanie/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	26,1	
18	Cyklistická detská tour	cyklistika/áno	25	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	43,9	
19	Žilinský klub vodákov	kanoistika/áno	50	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	87,8	
20	Žilinsko - rajecký golfový klub	golf/áno	35	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	61,0	
21	ŠŠK Žilina Budatín	basketbal/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	24,0	
22	R B	futbal/áno	35	1	1,1	1,2	1,0	1,1	50,8	
23	Atletický oddiel Žilina	atletika/áno	35	1	1,1	1,1	1,0	1,2	50,8	
24	Prvý žilinský petangový klub	pétanque/nie	15	1,2	1,0	1,0	1,0	1,2	21,6	
25	D G	bojové športy/nie	25	1,3	1,0	1,2	1,1	1,1	47,2	
26	F Ž	futbal/áno	25	1	1,1	1,0	1,0	1,0	27,5	
27	ŠKP Žilina	atletika/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	26,1	
28	TK Žilina	tenis/áno	35	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	79,3	
29	CYS Žilina	cyklistika/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	113,3	
30	Nereus	plávanie/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	113,3	
31	T L	tanec/nie	35	1,3	1,0	1,1	1,0	1,2	60,1	
32	Nereus	vodné pólo/áno	25	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	39,9	
33	A Ž	silový trojboj/nie	15	1,3	1,0	1,1	1,0	1,1	23,6	
34	Nereus	triatlon/áno	15	1,3	1,1	1,1	1,0	1,2	28,3	
35	S Ž	atletika/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	26,1	
36	S Ž	orientačné športy/nie	35	1,3	1,0	1,1	1,0	1,2	60,1	
37	Prvý žilinský golfový klub	golf/áno	10	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	14,5	
38	ŠKST - centrum	stolný tenis/áno	25	1,2	1,1	1,0	1,0	1,2	39,6	
39	A Ž	volejbal/áno	25	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	43,6	
40	V A	volejbal/áno	50	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	104,5	
41	MŠK Žilina	futbal/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	113,3	
42	TJ Sokol Žilina	kanoistika/áno	35	1,2	1,1	1,2	1,0	1,2	66,5	
43	Ski club Sever	lyžovanie/áno	10	1,2	1,1	1,0	1,0	1,1	14,5	
44	T T B	futbal/áno	35	1	1,1	1,2	1,0	1,2	55,4	
45	Gymnastika a fitness	fitness/nie	10	1,3	1,0	1,1	1,1	1,2	18,9	
46	A Ž	florbal/nie	50	1,2	1,0	1,2	1,0	1,2	86,4	
47	Reflex Žilina	lukostreľba/áno	25	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	43,6	
48	A J	futbal/áno	50	1,2	1,1	1,2	1,0	1,2	95,0	
49	T P C	futbal/áno	35	1	1,1	1,1	1,1	1,2	55,9	
50	C T de Selinan	hist.lukostreľba/nie	35	1	1,0	1,1	1,1	1,2	50,8	

[illegible]

číslo ŠD	Názov žiadateľa	Športové odvetvie/olympijský šport	počet členov body	úspechy	OŠ	tréneri	spolupráca	mládež	body spolu	dotácia v €
1	Bowlingový klub Žilina	bowling/nie	25	1,2	1,0	1,2	1,0	1,1	39,6	
2	TJ Sokol Žilina - vodácky oddiel	vodáctvo/áno	10	1,3	1,1	1,2	1,0	1,2	20,6	
3	Tanečno-športový klub TOP DANCE Žilina	tanec/nie	25	1,3	1,0	1,2	1,0	1,2	46,8	
4	Telovýchovná jednota Mladosť Žilina oddiel džudo	džudo/áno	35	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	73,2	
5	ŠK Juventa Žilina - atletika	atletika/áno	75	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	143,7	
6	ZŠ Žilina N.Š.Š. I.Š.Š.	tanec/nie	35	1,3	1,0	1,1	1,0	1,2	60,1	
7	Karate klub O.Z.	karate/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,0	1,2	103,0	
8	ŠK Juventa Žilina - florbal	florbal/nie	50	1,2	1,0	1,2	1,1	1,2	95,0	
9	Mládežnícky klub Viktoria - basketbal	basketbal/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,0	1,2	103,0	
10	Volejbalový oddiel A.Š.Š. Žilina	volejbal/áno	35	1,2	1,1	1,2	1,0	1,2	66,5	
11	TJ Žilina	futbal/áno	25	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	33,3	
12	Inline Club Žilina	rýchlokorčuľovanie/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	26,1	
13	Telovýchovná jednota Mladosť Žilina oddiel šach	šach/nie	35	1,2	1,0	1,2	1,0	1,2	60,5	
14	ŠKST centrum	stolný tenis/áno	25	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2	36,3	
15	Prvý žilinský golfový klub	golf/áno	15	1,3	1,1	1,1	1,0	1,2	28,3	
16	Klub plaveckých športov Nereus - plávanie	plávanie/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	113,3	
17	Klub plaveckých športov Nereus - vodné pólo	vodné pólo/áno	25	1,2	1,1	1,1	1,0	1,2	43,6	
18	Klub plaveckých športov Nereus - triatlon	triatlon/áno	15	1,3	1,1	1,1	1,0	1,2	28,3	
19	Diamond gym	bojové športy, box/áno	25	1,3	1,1	1,1	1,1	1,1	47,6	
20	Atletický oddiel Žilina	atletika/áno	35	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	79,3	
21	OZ Šport Žilina	volejbal/áno	25	1,2	1,1	1,2	1,0	1,2	47,5	
22	Plavecký klub Tenax	plávanie/áno	25	1,3	1,1	1,1	1,0	1,2	47,2	
23	Tenisový klub Žilina	tenis/áno	35	1,3	1,1	1,2	1,0	1,2	72,1	
24	TJ Žilina B.Š.Š.	futbal/áno	35	1	1,1	1,2	1	1,2	55,4	
25	Žilinsko - rajecký golfový klub	golf/áno	35	1,3	1,1	1,1	1,0	1,2	66,1	
26	MŠK Š.Š. klub Žilina	lyžovanie/áno	15	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	28,7	
27	F.Š.Š. Žilina	futbal/áno	25	1,0	1,1	1,0	1,1	1,0	30,3	
28	Horolezecký klub James Šarpoš Žilina	horolezectvo/áno	25	1,3	1,1	1,1	1,0	1,2	47,2	
29	Tanečný klub MINI	tanec/nie	35	1,2	1,0	1,1	1,0	1,2	55,4	
30	MŠK Žilina a.s.	futbal/áno	75	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	169,9	
31	C.Š.Š. T.Š.Š.	cyklistika/áno	25	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	52,3	
32	Žilina bears - rugby club	rugby/áno	25	1,2	1,1	1,2	1,0	1,1	43,6	
33	S.Š.Š. M.Š.Š. F.Š.Š.	hádzaná/áno	35	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	51,2	
34	A.Š.Š. Žilina	silový trojboj/nie	15	1,2	1,0	1,1	1,0	1,2	23,8	
35	C.Š.Š. P.Š.Š.	cyklistika/áno	50	1,3	1,1	1,2	1,0	1,2	103,0	
37	TJ P.Š.Š. C.Š.Š.	futbal/áno	35	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	55,9	
39	F.Š.Š. Žilina	futbal/áno	50	1,0	1,1	1,2	1,0	1,1	72,6	
40	O.Š.Š. Žilina	hokejbal/nie	25	1,2	1,0	1,1	1,0	1,1	36,3	
41	Kraso klub Žilina	krasokorčuľovanie/áno	15	1,2	1,1	1,2	1,0	1,2	28,5	

[illegible]

S [REDACTED] Z [REDACTED]

uzatvorená podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka medzi

1. SPONZOR

Názov: SOFTIP, a.s.
so sídlom: Krasovského 14, 851 01 Bratislava
zastúpený: [REDACTED] D [REDACTED] G [REDACTED]
IČO: [REDACTED]
IČ DPH: SK2022390942
bankové spojenie: [REDACTED]
číslo účtu: [REDACTED]

2. OBDAROVANÝ

Názov: Slovenská akadémia vied
so sídlom: Štefánikova 49, 814 38 Bratislava
zastúpený: [REDACTED] J [REDACTED] M [REDACTED], vedúci Ú [REDACTED] S [REDACTED]
IČO: [REDACTED]
bankové spojenie: [REDACTED]
číslo účtu IBAN: [REDACTED]

I.

Predmet zmluvy

- a. Predmetom zmluvy je poskytnutie sponzorského príspevku na podujatie „Ceny SAV“, ktoré sa bude konať v priestoroch Smolenického zámku. Príspevok sa poskytuje v celkovej výške 1 000 € [REDACTED], jednorazovo v lehote 5 dní od podpisu zmluvy.
- b. Príspevok sa poskytuje na úhradu nákladov súvisiacich so zabezpečením a organizáciou podujatia.

II.

Záverečné ustanovenia

- a. Zmluvné strany sa oboznámili s obsahom tejto zmluvy, súhlasia s ním a svoj súhlas vyjadrujú vlastnoručným podpisom oprávnených zástupcov zmluvných strán.
- b. Zmluva je platná dňom jej podpisu zmluvnými stranami.
- c. Táto zmluva je v zmysle ustanovenia § 5a zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov povinne zverejňovanou zmluvou.

- d. V zmysle ustanovenia § 47a ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov táto zmluva nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia v Centrálnom registri zmlúv.
- e. Zmluva je vyhotovená v štyroch vyhotoveniach s platnosťou originálu, z ktorých dve obdrží obdarovaný a dve sponzor.

V Bratislave dňa [REDACTED]

Sponzor

[REDACTED]
[REDACTED] D [REDACTED] G [REDACTED]
[REDACTED] dseda predstavenstva

V Bratislave dňa [REDACTED]

Obdarovaný

[REDACTED]
.....
Ing. Ján Malík, CSc.
vedúci Úradu SAV

(Konec prihodnjšč.)

vlado, da izjavita, ali je to v skladu s členom 74. ustave. Kajti v današnji kraljevini SHS, pravi g. Wilder, ni drugega parlamenta, razen takuške narodne skupščine. Govor g. Wilderja je bil burno pozdravljen s viharim ploskanjem radikalov in samostojnih demokratov. V tem je nastal zopet v skupščini velik nemir v medsebojnem prerekanju radičevcev in radikalov ter samostojnih demokratov. Ta burja je trajala dobrih pet minut, predno se je moglo preiti na dnevni red. Pred prehodom na dnevni red je bila prečitana interpelacija gosp. Kumanudija na ministra financ o sklepanju posojila v Angliji, interpelacija g. Dimitrijeviča na ministra notranjih del o zabrani političnih zborovanj od strani političnih organov, prečitala se je resolucija z zborovanja vpokojencev v Celju o reševanju vprašanja vpokojencev, dalje resolucija, ki je bila sprejeta na sestanku SLS in ki govori o razmerah v slovenskih bolnicah, končno protest zagrebške novinarske sekcije proti ustavitvi »Primorskega lista«.

Predsedniku skupščine g. Ljubi Jovanoviću je komaj uspelo, da je umiril poslance, na kar je prešla skupščina na dnevni red: pretrus vladne deklaracije.

G. Ljuba Jovanović je podelil besedo kot prvemu g. Grisogonu, ki je imel v imenu kluba samostojnih demokratičnih poslancev velik patrijični govor. Ko je nastopal v svojem govoru za edinstveno državo kraljevine SHS, je izrazil med radičevci veliko ogorčenje in proteste. Kakor pred vojno, poudarja govornik, tako imamo tudi danes samo dve ideji, idejo edinstva in idejo separatizma. Naša država se ni ustvarila na osnovi pismenih dokumentov, ampak ustvarjena je bila onega dne, ko je propadlo habsburško cesarstvo, ko je ves naš narod začutil veliko avtoriteto sedanlega regenta, sedanlega našega kralja Aleksandra I. (Vse kliče: Živio kralj Aleksander! Radičevci molče.) Naša država je bila ustvarjena onega dne, ko je prodrla v zadnji vasi Hrvatske in Slavonije prepričanje, da imamo svojo domovino kot organizirano celoto.

V nadaljnjem se je g. Grisogono v svojem govoru dotaknil vprašanj našega nacionalnega in državnega življenja in vprašanj naše notranje politike v zvezi s sestavo nove vlade. Njegova kritika vladne deklaracije in vladne politike je bila neobičajno jaka. Izjavila je burno ploskanje in odobravanje v vrstah opozicije, z druge strani pa proteste klerikalcev in radičevcev. Kritiko joč vlado, ki je prišla do oblasti, poudarja, da je bil storjen s tem opasen političen preokret za našo državo in bodočnost naroda. Do oblasti so po-

vzpeli anacionalni elementi, ki so ne razpoložljivi za našo državo. Baš ob desetletnici vojne napovedi, ko se je uničevala srbska domovina, je pred par dnevi streljal vodja radičevcev na sreci kega poglavarja v Metkoviću. To je torej tisti zakon, katerega namerava vlada provesti. V južni Srbiji vlada danes dejansko minister za južno Srbijo, Ferat beg Draga. Narod se v južni Srbiji vprašuje, ali je mogoče, da ministruje po našem nacionalnem kumanovem v tamošnjih krajih Ferat beg Draga. V tem nastane prepričanje med radikali, zemljoradniki in radičevci. Skoraj je prišlo do dejanskega spopada med radikalom Krsto Majkićem in zemljoradnikom Kokanovićem. Gosp. Grisogono govori o kapitulaciji vlade pred Radičevci in citira posamezne članke iz »Slobodnega doma«, ki ga naziva službenim organom sedanje vlade, ki povzdiguje tretjo internacionalo in sovjetsko Rusijo, a napada Srbijo. Današnja vlada ne kaže nobenega namena voditi borbo proti korupciji in proti aferam, ker je baš vlada g. Davidoviča postavila na ministrske stole one ljudi, ki jih je g. Davidovič svojčas osebno obtoževal afer. (Pri tem misli na g. dr. Korošca!) Od te jake kritike, polne državne in nacionalne misli, preide govornik g. Grisogono na kritiko vladne deklaracije. O njej pravi, da je polna fraz in besedičenja brez vsebine. O velikih notranjih vprašanjih naše države, da ni v njej niti besede. V deklaraciji, da ni niti besede o tem, smo li eden narod ali trije narodi. (Burno ploskanje). V skupščini se pojavi ponovno kričanje semintja in splošen nemir. Govornik nadaljuje: Prvič, gospoda moja, od narodnega osvobodjenja in ujedinjenja smo dobili vlado, ki ne sme priznati, da smo en narod. (Odobravanje in ploskanje.)

V deklaraciji se nikjer ne omenja vidovdanska ustava. Narod se vprašuje, kako je mogoče, da le na čelu najvišje prosvetne ustanove, prosvetnega ministrstva, mož, ki trdi s svojimi pristajali, da smo trije narodi, ki napada Sokolstvo in hoče sokolsko delo vreči iz šole. To je treba poudariti, ker je zaradi tega razburjeno vse javno mnenje.

V vsem svojem skoro dveurnem govoru je g. Grisogono izrazil mnogokrat burne momente in razpravljanja v skupščinski dvorani. Govori se, da je njegov govor v marsikaterem oziru omajal stališče vlade. Njegova kritika je bila tako silna in jasna, da bo gotovo primorala osebo odgovarjati na nje ministrski predsednik g. Davidovič.

Skupščinska seja je bila zaključena ob 3 četrti na 12 in se nadaljuje ob 16. Kot drugi govornik nastopi Svetozar Pribičević.

Odmev vladne deklaracije v beogradski javnosti.

Vlada ne pove jasno, kakšne namene ima z vidovdansko ustavo.
— Sumljivo stališče vlade napram separatistom in avtonomistom.
— Ogorčenje beogradskega tiska in javnosti.

— Beograd, 7. avgusta. (Izv.) Kakor se je dopoldne koncentriral interes celokupne javnosti na vladno deklaracijo, tako so popoldne poedini parlamentarni klubi ter politično interesirani javni krogi diskutirali o vsebini vladne deklaracije in o njenih političnih momentih.

Poslaniški klub NRS je takoj popoldne prešel k podrobni razpravi vladne deklaracije ter kritiziral njene posamezne odstavke. Najprvo je v zelo obširnih izjavah obdelal deklaracijo šefa NRS, g. Nikoļa P a š i č a, ter razvil program kritike in taktike, ki jo naj zavzame radikalni klub na današnji seji. — V deklaraciji vlada ne govori odkrito in jasno. Niti z besedico ne omenja vidovdanske ustave. Pač pa na zaviti način razpravlja o naših notranjih vprašanjih, nastavlja vprašanje ustavne revizije ter popušča zahteve federativistov in avtonomistov. Radikalni poslanci naj kritizirajo deklaracijo, ki nudi dovelj gradiva, toda kritika bodi dostojna in na način, ki odgovarja tradiciji NRS, resna ter polna odgovornosti. Za Pašičem so nastopili še drugi govorilci, ki so enako kritizirali brezbarvnost deklaracije v najvažnejšem državnem vprašanju, v vprašanju ohranitve ali neohranitve državnega in narodnega edinstva. Nato je klub postavil vprašanje, ali naj govore samo oficijelni govorilci. Klub je imenoval g. Marka Trifkoviča, bivšega ministra za konstituant, ter Jovana Radonića, narodnega poslanca, za oficijelna govorilnika NRS. Klub pa tudi prepušča ostalim poslancem, da govore v svojem imenu o deklaraciji. Ni izključeno, da bo NRS na koncu debate prečitala izjavo, v kateri bo formulirala svoje stališče k sedanjim zgodovinskim dogodkom.

Istotako so večer popoldne razpravljali o vladni deklaraciji tudi samostalni demokrati, ki so sklenili, da bo do vladne deklaracije z ozirom na njene nepričakovane jasne hibe in slabosti zelo ostro kritizirali. V imenu samostalnih demokratov bosta govorila šef stranke, Svetozar Pribičević in poslanec dr. Grisogono. Nemara bo Pribičević govoril kot prvi v Narodni skupščini.

Ostali klubi so takisto razpravljali o vladni deklaraciji ter določali svoja stališča. Značilno je, da so sklenili n. pr. poslanci HRSS, da se debate ne udeležijo. Isto je sklenil tudi muslimanski klub iz Bosne. Džemijetski poslanci pa so se rašje podvzvali, da razpravljajo o pogojih za podpiranje vlade. Nemška poslanca dr. Kraft in Moser pa sta se popoldne napotila k notranjemu ministru Petroviću, od katerega sta zahtevala točnih obvez glede zahtev, ki so jih stavili kot pogoj za podpiranje vlade.

Vlada deluje na to, da bi bila debata čim krajša. Pozvala je voditelje posamičnih grup, ki stojijo za njo, naj omejeje število govornikov. Vlada se očitno boji predolge diskusije in bi raje odločila Narodno skupščino dosledno s stališčem tajnega delovanja in brezprogramatičnosti, ki ga je zavzela od vsega začetka napram javnosti in sedita s popolnoma brezbarvno deklaracijo tudi napram parlamentu.

V ostali javnosti je vladna deklaracija napravila zelo slab vtis. Povsod komentirajo dejstvo, da se je vlada izognila povedati javno in jasno, kaj hoče in kakšno stališče zavzema napram avtonomistom in federalistom, kakšne koncesije bo dajala radičevcem in kaj zahtevajo klerikalci za svojo pomoč! Ta nedolžnost je značilna za politični program sedanje vlade, je pa tudi karakteristična za njeno moralno obilježje. Niti na enem mestu vlada v deklaraciji ne omenja narodnega in državnega edinstva ter vidovdanske ustave!

Na te glavne nedostatke vladne deklaracije opozarja tudi časopisje, ki skoro brez izjeme kritizira vlado. Tako komentira nezavisna »Politika« vladno deklaracijo, podčrtava dobro voljo, kateri pa odreja vsako opredeljenost v naših državnih in nacionalnih vprašanjih. V deklaraciji se nahajajo besede o »skupnem domu« ter o njegovi skupni in odgovorni ureditvi, kar pomenja koncesijo federalistom in revizionistom. »Skupni dom« pomeni lahko skupni hotel. Stjepan Radić zagovarja stališče treh narodov. Mi smo na stališču enega naroda. Treba počakati, kako bo vlada izvajala program teh besedi. Z

njimi je vlada storila vsekakor svoje prve žrtve.

»Samouprava« objavlja uvodnik »Otvorjanje ustavnega vprašanja«, v katerem naglašja, da je g. Davidovič v deklaraciji otvoril vprašanje ustavne revizije. V deklaraciji je postavil nesimpatično besedo »pokrajina«, kar naj je koncesija Mehmedu Spahu in njegovim bosanski avtonomiji ter Korošcu in njegovi nedeljivi Sloveniji. Vladna deklaracija dokazuje, da ne gre več za vprašanje podrobnega parlamentarnega dela, marveč za vprašanje ustave. S tem ogroža vlada življenje našega naroda v njegovih bitnih elementih. Ali meni g. Davidovič, da bo srbski narod in da bodo napredni Slovenci, ki so se zvesto oklenili nove države, pristali na njegovo načrte? Ali meni Davidovič s svojimi prijatelji, da bo mogel do kraja izvesti strašen udarec, ki ga pripravlja narodnemu edinstvu? Iz deklaracije izhaja, da je Radić vladar situacije in da se z njo uva v ustavno borbo.

»Beogradske Dnevnik« imenuje deklaracijo pripravo terena za revizijo ustave.

»Vreme« komentira deklaracijo in misli, da se z deklaracijo učine obstoječega skupnega življenja. Vlada pletira za plemenski federalizem.

»Beogradske Novosti« izjavljajo, da vlada ni smela niti v svoji deklaraciji povedati, na kakšen način si predstavlja ureditev naših notranjih vprašanj in da je boljša in sramežljiva obliha vprašanja, zaradi katerih je dobila mandat. »Novosti« apelirajo na legendarni in patrijični žut krone, da napravi sramoti sedanje vlade konec.

RADIĆ POTUJE!

— Subotica, 7. avgusta. (Izv.) Te dni je potoval iz Zagreba preko Subotice za Budimpešto poslanec HRSS, dr. Košutić, ki je nosil s sabo predpisano potnico za g. Stjepana Radića. Za danes se pričakuje povratek Stjepana Radića v našo državo. Iz Subotice bo takoj nadaljeval pot v Zagreb.

— Zagreb, 7. avgusta. (Izv.) Za jutri dondane se pričakuje prihod voditelja HRSS, Stjepana Radića.

PROTEST NAŠE VLADE PRI REPARACIJSKI KOMISIJI.

— Paris, 7. avgusta. (Izv.) Zastopniki Jugoslavije in Japonske so vložili pri reparacijski komisiji protest, ker so se njihova mesta ukinila. Zastopniki Jugoslavije povdajajo v protestu, da je odstranitev jugoslovenskih zastopnikov iz reparacijske komisije napravila v jugoslovenski državi skratno mučen vtis. V protestu navajajo nadalje, da imajo zapadne velike države teriatve, ki jih na Jugoslavijo pod nobenimi pogoji ne bo mogla izpolniti, ako se neeli ne zadostne njene reparacijske zahteve. Protest jugoslovenskih zastopnikov je napravil na londonski konferenci globok vtis.

NESOGLASJA V FAŠISTOVSKI STRANKI.

— Rim, 7. avgusta. (Izv.) Na velikem zboru fašistovske stranke so se pojavila resna nesoglasja. Med delegati je zavladala velika nevolja, ker se je nad strankarskim aparatom in nad njegovim vodstvom pojavil odboj, to je fašistovski svet, ki obstoja iz ministrskega predsednika Mussolinija, iz ministrov ter poslancev in ki preko stranknega vodstva odloča samostavno v vseh vprašanjih stranke in Italije. Neki delegati so se hoteli iznesti to delikatno vprašanje na sedanjem zboru fašistovske stranke, vendar je Mussolini iz bojazni pred nevarnostjo, ki preti stranki radi diktature fašistovskega sveta, razpravo o tem vprašanju preprečil. Kljub temu pa ostane to vprašanje še nadalje zelo važen moment za nadaljni razvoj internih razmer v fašistovski stranki.

— Rim, 7. avgusta. (Izv.) Tu so zborovali zastopniki opozicije na Montecitorio ter sklenili, da se opozicija ne bo udeležila dela v parlamentu, kot je prvotno sklenila dotlej, dokler se ne izpolnijo njene temeljne zahteve po državljanski in tiskovni svobodi. Sestanku so prisostvovali poslanci Rimena, dola, Trevesa, Modigliani, general Beniceni, ga, Gonzales in drugi.

GORIŠKA BREZ SLOVENSKEGA SODNIKA.

— Gorica, 7. avgusta. (Izv.) Premišle nja slovenskih sodnikov na Goriškem so zaključena. Na vsa sodniška mesta so se nastavili italijanski ali nemški sodniki, slovenski sodniki pa so se premostili na Tirolsko. Izjemo dela le sodni svetnik dr. Ferjančič, ki so ga italijanske oblasti radi lepšega pustile v Ajdovščini.

Italijanska Krajina.

— Iz Gorice, Italijanski odvetoik Bassi je bil te dni aretiran. Aretacija je vzbudila senzacijo in ugiba se to in ono. Sodna oblast pa o vsaj zadevi molči. Odvetoik Bassi je prišel v Gorico po končani vojni. Nje gova pisarna se je mnogo počela z odškodninskimi zadevami. — Iz goriških zaporov je pobegnil kaznjeneec Karol Delpin. Med delom je udaril čuvaja, ki ga je nadzoroval da se je zvrnil in onevestil, nato pa je ušel. Predsedeti ima šestletno kazen. — V Rimu se muči fašistovski tajnik Caprara, kamor je odšel s polno torbo že povsem dobro znanih pritofeb. Caprara poroča, da se mu je glede vojne odškodnine posrečilo doseči, da se bo nadaljevalo z izplačevanjem predjudov. Glede zaostalih davkov bo najbrže mogoče doseči nekake olajšave za dohodninski davek pa k večjemu ugodnejše obroke. Vojna odškodnina za one, ki so optirali, se še vedno »proučuje«.

— Do: Sturzo v Gradežu. Don Sturzo, vodja popularne stranke v Italiji, se muči že dva tedna v Gradežu v morskem kopališču.

šča. Prve dni so ga nadzorovali dva orožnika in en policijski agent. Sedaj sta orožnika izginila in za njegovo varstvo skrbi poseben komisar.

— Za stolnega kanonika v Gorici je imenovan dekan Lučović Kumar iz Biljane. — Prva hazenaška tekma v Juljski Krajini se bo vršila v nedeljo 10. tm. na športnem prostoru S. A. »Adrije« in sicer med S. D. Adrija in M. M. Prosveta Sv. Ja. Kob.

— Morski volk v tržaški luki. Zopet se je pojavil pri tržaški luki morski volk dolg okoli 7 metrov. Morski volkovi najna. varnejše vrste so se zadnje čase pojavili blizu Trsta in večkrat zato se priporoča pri kopanju največja previdnost.

Politične vesti.

— »V slovo.« Na isti strani, kjer poroča o »mirni in dostojanstveni seji narodne skupščine«, o novi vladi, ki »bo napela vse sile, da se v državno upravo uvede več absolutnega neustrankarstva« priobčuje »Slovenec« nesramen pa na naslov bivšega velikega župana Baltiča, v katerem kar mrgoli srbske neustrankarstva in klerikalne politične zagrizenosti. Oseba dr. Baltiča je tu postranska stvar. Mož, ki mu nihče ne more očitati, da je začel v svoji službi še tako malenkosten prestop, ne potrebuje nobene zaščite. On gre lahko mirno preko klerikalnih pompi, ker dobro ve, odkod prihajajo in kakšen je njihov namen. Pač pa gre v tem slučaju za princip, ki ga klerikalci praktično negirajo, teoretično pa branijo z vsemi štirimi. Absolutno neustrankarstvo bi ne smelo poznati niti klerikalnih strankarskih eksponentov. Če bi bila SLS dosledna, bi morala predlagati za velikega župana celokupne Slovenije moža, ki se doslej politično še ni eksponiral. Ker pa tega ne stori, smatramo tudi napad na dr. Baltiča za dokaz klerikalne neložnosti in dvoreznosti.

— Takl so! Pred meseci, ko je navedel bivši finančni minister trošarino na alkohol, je kričal »Slovenec« o srbski hegemoniji in o izžemanju prečasnih krajev, ker se je ta trošarina pobirala samo v naših krajih, opustila pa v srbskih. Tedaj ni zalegla nobena beseda o dosegljivih finančnih zahtevah. »Slovenec« je trobil svojo demagogijo in razširjal načrtni strup proti srbskemu selaku in proti državi. Sedaj ima »Slovenec« priliko, da prične na svoje ministre in da zahteva od njih, naj to trošarino lepo odpravijo. Smo bili in smo za to, da se trošarina odpravi, ali pa vsaj izenači po celi državi. Upamo, da »Slovenec« v svrhu podkrepitve te zahteve ponatisne svoje tedanje članke in da energično zahteva od nove vlade ta korak! Bojimo se pa, da bo ostalo pri starem! »Slovenec« ne bo storil ničesar, ministri v Beogradu pa se bodo z vsemi štirimi branili, da izpostavijo g. Davidoviča splošni nezadovoljnosti v Srbiji in bodo raje trpeli, čisto v smislu programa vladne zakona, reda in pravičnosti (!), da se pobira trošarina na alkohol samo v prečasnih krajih. Taki so klerikalci!

— Prejšnji ministri so bili barabe in korupcionisti, ker so tako — štedili, da niti novinarjem niso hoteli izdati prostih in stalnih vozovnic. Sedaj so na vladi »poštenjaki«, kakor jih imenuje režimsko časopisje. Predsednik novinarskega združenja je tudi že interveniral. Toda g. minister si je — pridržal rešitev tega vprašanja, ker mora stvar še preštudirati (!). Potrebe polovičnih voženj za orlovsko društva in za klerikalne ženske organizacije ni bilo treba študirati! Prometni minister je bil razen tega še tako »kunjstene«, da je novinarjem obečal posebne vagone za pot na kongres na Sušak.

— Neuspeh angleško - sovjetske konference. Po poročilih iz Londona se je zaključila angleško - sovjetska konferenca, ki je trajala štiri mesece, s popolnim neuspehom. Ker se zastopniki obeh držav niso mogli sporazumeti glede pogojev za vzpostavitev normalnih trgovinskih, gospodarskih, pravnih in političnih odnosov med Anglijo in sovjetsko Rusijo, pogodba ne bo podpisana. Macdonald je napovedal ta neuspeh v spodnji zbornici že pred enim tednom. Sovjetski delegat Rakovsky je odpotoval v Moskvo, da bi osebno inter-

veniral pri vladi, toda njegovo posredovanje ni imelo uspeha. Angleška neče odstopiti od svojih zahtev glede garancij za privatna podjetja in angleško imetje v Rusiji ter je pripravljena skleniti s sovjetsko vlado pogodbo samo pod pogoji, ki pomenijo za Rusijo kapitulacijo. V zvezi s tem neuspehom je pričakovati, da zadene enaka usoda tudi francosko - sovjetska pogajanja. V francoskih političnih krogih je vzbudila vest o neuspehu angleško - ruske konference živahno zanimanje. Splošno smatrajo, da je to zelo važen dogodek, ker je bil od izida konference odvisen tudi preokret v politiki vseh evropskih držav napram Rusiji. Pristaši vzpostavitve normalnih odnosov z Rusijo niso hoteli verjeti prvim privatnim vestem, ki so prihajale iz Londona in šele komunikacije angleškega zunanjega urada jih je prepričal, da so vsi upi zaman. Angleška vlada si je na vse načine prizadevala, da sklene pogodbo z Rusijo, pripravljena je bila celo na popuščenje, ki je nasprotovale angleškimi interesom. Toda vse prizadevanje je bilo zaman, ker sovjetska vlada ni hotela dati garancij glede zunanje posojila v znesku 50 milijonov funtov, ki bi ga dali Rusiji angleški kapitalisti. V Parizu pripisujejo posebno važnost okolnosti, da je bila situacija za uspešno pogajanja zelo ugodna, ker ima Angleška socialističnega ministrskega predsednika, ki je bil sovjetom na roko veliko bolj, kakor bi storila to katerakoli druga vlada. Navzlic temu pa so se pogajanja razbila, kar lahko služi evropski javnosti v dokaz, da je sodelovanje s komunisti nemogoče. Rusija bo čutila težke posledice tega neuspeha.

— Interpelacija zaradi »Radičevega narodnega zastopništva«. Poslanec Samostalne demokratske stranke, Večeslav Wilder, je vložil interpelacijo, v kateri zahteva odgovor, ali je vladi znano, da se gotova frakcija v zbornici naziva »hrvatsko narodno zastopstvo«, in ali je vladi znano, da tak naziv nasprotuje določbam državne ustave, zlasti členu 74., po katerem v naši državi poleg parlamenta ne sme obstojati še kak drugo telo z enakimi pravicami.

— Slovesna služba božja ob peti obletnici propada boljševskega režima na Madžarskem. Dne 1. avgusta je bila peta obletnica propada boljševskega režima na Madžarskem. V nedeljo je bila v cerkvi velike jetnišnice spominjska maša, h kateri so bili povabljeni vsi oni, ki so jih komunisti gnali v zapore. K maši so prišli vojvode, škofi, duhovniki, ekscelence, visoki funkcionarji, bankirji, novinarji.

— Fašisti proti framazonским organizacijam. Zbor fašistovske stranke, ki se vrši v Rimu, je zaključil ostre resolucije proti framazonским organizacijam ter proti antifašistovskim tendencam v društvu kombatenov.

— »Koruptnost« prejšnje in »pravičnost« sedanje vlade. Pred tedni se je vršila v Krškem pokrajinska skupščina UJU, poverjeništvu Ljubljana, na katero pa so morali potovati učitelji, dasi so stali na državnem in nacionalnem stališču tedanje Pašič-Pribičevićeve vlade, s celimi vozniimi listki. Vlada je odbila prošnjo za železniško ugodnost z motivacijo, da se ta iz srlošnih varnostnih ozirov ne more dovoliti pokrajinskim organizacijam, nego samo splošnim državnim kongresom. Napredni nacionalni učitelji so molčali in so se pokorili stališču prosvetnega in prometnega ministrstva. Med tem pa je »Slovenec« kričal o »koruptnosti« in »partizanstvu« tedanje vlade. Danes so »Slovenčevi« somišljeniki na vladi. Na vse strani razdaža prometni minister g. Sušnik proste vozovnice in vozne olajšave od Orla do udeleženk dokliskih dnevoj v Mariboru. Na takem postopanju ne najde »Slovenec« trilehe nepravilnosti, nego poje slavo vladi »reda, zakona in pravice«. Javnost bo na takih primerih kmalu uvidela »koruptnost« prejšnje in »pravičnost« sedanje vlade!

— Najcenejše in najnovejše obleke se dobe samo Selenburgova ulica št. 3 pri Gričar & Mejac.

Neizmerno užalostena naznanja Marija Senica v svojem in v imenu svojih otrok Olge, Milke, Francita, Vilija in Ivana ter vseh ostalih sorodnikov prečlastno vest, da je njen iskreno ljubljani soprog in nepozabni oče, gospod

Franc Senica,
trgovec in gostilničar

dne 6. t. m., kot žrtev svetovne vojne, po dolgotrajni, težki bolezni, previden s sv. zakramenti, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb prerano umrlega bo v petek 8. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Motnik, dne 7. avgusta 1924.

Posebna naznanila se ne bodo izdala.

Vlada in železniške legitimacije državnih uslužbencev.

Svoječasno so bili državni uradniki in vpokojenci v posesti tako zvanih železniških legitimacij, ki so imele upravičevalce k poljubnemu številu voženj po železnicih s 50% popustom tarife v vseh razredih. Zajedno so pa služile tudi še kot legitimacijski izkaz.

Tega vsega ni več sedaj. Po prevratu so odvzeli te legitimacije uradnikom in uradništvu (le žužna železnica, dokler je bila še samostojna, do konca leta 1923, je še izdajala zelo kulantno neomejene legitimacije).

To se je zgodilo per nefas. Juristi pravijo namreč, da so si imetelji teh legitimacij pridobili s tem, da so plačali kolek, — danes pravimo takso — pravico, katere bi se dala pri sodišču iztožiti in najmanj kar bi bili mogli doseči, bi bila odškodnina za kolek pro rata parte.

A pustimo to plat stvari v stran. Vsa prizadevanja uradniških organizacij, da bi pridobile uradništvu te legitimacije nazaj, so ostale dolgo vrsto let brez vsakega uspeha: organizacije so našle v ministrstvu gluha ušesa. Še le lansko leto je prišla miloščina o obliki železniških legitimacij, ki so pa omejene letno na 3 vožnje. Trikrat na leto imajo torej državni uradniki in upokojenci pravico se poslužiti železnice!

Take omejene legitimacije so toliko kot nič. Kaj naj uradnik, če je primoran iz kateregakoli vzroka potovati večkrat na leto, kakor trikrat? Ali pa n. pr. če uradnik-turist izčrpa svojo pravico že meseca januarja s tremi izleti, recimo na Šmarno goru?

Postulat državnega uradništva je, pridobiti si svoje prejšnje, neomejene železniške legitimacije nazaj. V to ni potreba prav nič drugega nego interne odredbe prometnega ministrstva, da veljajo sedaj že izdane legitimacije ne samo za 3 vožnje letno, marveč za neomejeno število voženj. Pa je stvar v redu.

Če drugodi niso poznali takih legitimacij, nič ne da, jih bodo pa sedaj spoznali.

Imamo novo vlado: imenuje se sama vlada zakona, reda, pravice in poštenosti. Pravica zahteva, da se uradništvu, če se ga že ne plača, kakor bi se ga moralo plačati, da vsaj na polju železniških voženj gotove ugodnosti.

Morebitni ugovor, da bi s tem železnica izgubila toliko in toliko dohodkov, prav nič ne drži. Trdimo obratno, da bi železnica ne imela ne samo nobene izgube, marveč da bi celo napravila še dobiček.

Danes si mora vsak uradnik v obče, preden nastopi kako, še tako neobhodno potrebno potovanje in vsak uradnik — turist, predno se odloči za kak izlet, — to desetkrat poprej premisliti in v devetih slučajih ostati doma, ker pri svojih bajnovskih dohodkih ne more zmagovati bajnovskih železniških tarifov.

Mnogo uradnikov — turistov n. pr. je bilo že prisiljeno opustiti vse daljše izlete radi drage železniške vožnje ter se zadovoljiti s pešizletmi.

Na tem ne more izpreminjati prav nič okolnost, da imajo člani „Slovenskega planinskega društva“ v skupinah po najmanj pet oseb pri potovanjih 50% popusta železniške tarife, kar je v praksi zelo težko izvedljivo. Kje dobiti pet različnih ljudi skupaj, ki bi imeli isti dan isti cilj in kdo naj jih organizira? Saj tudi niso vsi uradniki člani „Slovenskega planinskega društva“, ne glede na to, da so slučajno vožnje, pri katerih je vsaka „kompanija“ več ali manj izključena, n. pr. udeležba pri kakem smrtnem slučaju, pogrebu v družini, pri vožnji v kake toplice itd.

V slučaju, da je pa uradnik v posesti prave, neomejene železniške legitimacije, se bo gotovo lažje odločil za potovanje, za izlet, in železnici prične večje število potnikov gotovo tudi, če že ne večje dohodke, pa vsaj one, katere bi bila imela, če bi ne bilo neomejenih legitimacij. „Die Menge macht's“, pravi Žid in to velja gotovo tudi za železnico.

Pomagano bi bilo železnici, a še bolj uradništvu.

Nimamo ne samo nove vlade, imamo tudi novega prometnega ministra. Slovenca, ki je bil sam državni uradnik, oziroma je še, ter bil sam zainteresiran na takih legitimacijah.

Radovedni smo, ako pokaže ta več zanimanja za uradniške težnje, kakor njegovi predniki. Naj torej dovolj uradnikom take vozne legitimacije, kakršne so imeli svoje dni!

Nočno lekarniško službo imajo:

Uster, Sv. Petra cesta. — Prohaska, Jurčičev trg; Jošt, Šiška.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: „Prokletstvo slovečev.“ (II. del.)

Kino Ljubljanski dvor: „Starl zakon.“ Predstava v cirkusu „Bruno“ (Ob 8.)

Prosveta.

PARISKA GLEDALISKA SEZONA.

(Od našega pariškega poročevalca.)

V Parizu, 4. avgusta.

Comédie Française je bila začela svojo letošnje sezono s klasično dramo, z Orestom g. Renéja Bretona, po Evripidu. Hotela je sezono harmonično končati in zato je dala ob nje sklepu spet klasično dramo, Ojdpida na Kolonu, od g. Georgesa Rivolleta, po Sofokleju.

Zadnje in znamenito delo Sofoklejevo, Ojdpida na Kolonu, je vzbudilo živahno zanimanje v antičnem svetu, postaviti ga pa na moderni oder, je precej smela stvar. Razen tega v tej drami ni skoraj nobenega dejanja, kajti najbolj dramatski in zares privlačni deli Ojdpidove zgodovine se že ves nahaaja v drami Kralj Ojdpid. Izvršitev prerokovanja je edina vsebina druge drame. — Glavni namen, ki ga je Sofoklej imel z njo, je bila patriotska želja dvigniti slavo Aten, kar pa nas precej malo zanima. Razen tega je razlagal v tej drami svojim vrstnikom moralne resnice, ki so jih pa stoletja napravila banalne in danes na odru že ne učinkujejo več.

Težko je, s takimi elementi vzbuditi zanimanje in sočustvo modernega občinstva. G. Rivolletu je preostala samo še magija verzov, da bi priklenil poslušalce na igrjo, toda reči moramo, da ni ženiolen pesnik, čeprav so verzi prav spretno kovani. In tako ta lepa klasična drama ni imela uspeha. Čeprav so ob istem času klasične olimpijske igre žele toliko lavorik...

Med tem, ko je večina gledališč zaprla svoja vrata, celo ona, katerih ravnatelji so računali na številni obisk zaradi olimpijskih iger, služilo tri ali štiri pravi leni denarje.

V gledališču Palace, na primer, večer za večerom ni moglo dobiti sedeža. Igrajo „dunaisko“ revijo-opereto „Yo t' aime“ od W. Brommea, ki je v resnici komedija opereta, „dunaisko“ jo pa zato nazivljejo, ker se neke v njej nahaaja en valček. Menda španska diva Raquel Meller bolj privlače ljudi kot igra sama. Med 2. in 3. prizorom poje s svojo tako enostavno in vendar čudovito umetnostjo, razen svojih znamenitih pesmi La Violetera in Flor del Mal. Še tri nove melodije: Manola, Nena in Noi de la mare. Uspeh je seveda velikanski.

Dejanje igre se prične na Kubi in se nadaljuje v Parizu, kar daje priložnost za krasno inscenacijo (Kubanska zaroka, Premikaloča se košara), ki jo še povečajo ljubke angleške pesalke, Fisher Girls in Mademoiselle Roselli... Gledališče Palace izgleda na odru kot v dvorani kakor mednarodna konferenca. Čisto posebne vrste Društvo narodov!

Isto moremo reči od sosednega gledališča Folies-Bergères, ki daje svojo novo super-revijo „Coeurs en folie“. To je baia, bogata feerija, ki funkcijonira kot mehanizem ure: prizori si sledijo nepretrgoma z matematično točnostjo. Tu so skeči, dešifriji, komični intermezzi, čudoviti baleti, krasne žive slike in apoteoze... Tu nastopa na stopni najlepši Parizank, prekrasno oblečenih in slečenih, in človek se lahko nagleda toliko, da ima res dovolj...

Gledališče Ambassadeurs, ki igra pod milim nebom, je tudi izborna obiskano. To daje revijo „C'est d'un chic“, in to pot nastopa tudi znamenita Napierkovska, s katero je uspeh že zagotovljen.

— „Jadranska Straža“ sveska za kolovoz. Izašla je svezak za kolovoz pomorske smotre „Jadranska Straža“ sa probnim sadržajem te zanimljivim i aktualnim ilustracijama. Na uvodnom je mestu pozdrav redakcije engleskoj eskadri koja sad boravi u našim vodama, upotpunjen sa slikom drednota „Marlborough“ koji također dolazi u naš grad, u momentu kad je pogoden od nemackih topova u bitki kod Julanda, pa ipak nastavlja borbu. Dale je članak „Interesi Jadrana ne mogu čekati“ koji sadržava govor predsjednika Narodne Skupštine i beogradskog Odbora Jadranske Straže g. Ljube Jovanovića, na skorašnjoj godišnjoj skupštini tog odbora, pa članak M. Viskovića o Bakeliskoj Mornarici. M. P. o Strojarskoj Skoli Ratne Mornarice itd. Slijedi rubrika „Veslački Sport“, sa brojnim ilustracijama sa skorašnjih prvenstvenih regata u Splitu, reprodukcijom u modroj boji, i zvaničnim vijestima Jug. Vesl. Saveza, Stati slika brodovlja Jadranske Plovidbe, prikaz značajne svečanosti u Valparaisu prilikom dolaska parobroda „Izgled“ kao prve ladje sa jugoslovenskom zastavom, sa tri ilustracije, Lstak, Avijatič, Društvene vijesti, imenici članova i pretplatnika itd. itd. Od daljnjih slika spominjemo kombinacije i jednu karakterističnu veću sliku iz rada škole strojarstva naše mlade mornarice, dvije slike iz Korčule, snimci iz američke flote sa modernim podmornicama i dr., pa letni život na našim kupalištima u Dubrovniku i Splitu u punoj sezoni itd. Na omotu je reprodukcija bakropis Crnčević „Kormilar“. Naredni broj „Jadranske Straže“ bit će u najvećem dijelu posvećen slikama i prikazu boravka engleske mornarice na našem Jadranu. „Jadranska Straža“ izlazi u Splitu, jednom mjesечно, godišnja pretplata Din 100. — Za inostranstvo Din 150.—

— Charles Selznobos: HISTORIJA SUREMENE CIVILIZACIJE. U prevodu dra. Slavka Ježića izašlo je ovo odlično djelo francuskog pisca, koje bi trebao da pozna vsaki naš inteligent. Autor počinje sa prikazom 18. stoljeća, kada pada početak savremene civilizacije, očrtava kolonijalna vladanja i borbu kolonija za oslobodjenje, nastavlja sa pokretom oko reformu u Evropi i francuskom revolucijom, iznosi rezultate revolucije i borbu revolucije s Evropom, pa restauraciju u Evropi i napokon izlaže ustavno vladanje u evropskim državama u 19. stol. Knjiga obuhvaća 10 stamp. raka a stoji samo Din 25. Komisionalni raspodaju obavlja Hrv. štamparski zavod d. d. u Zagrebu, Marovska ul. 30.

— Davorin Trstenjak: DARVINIZAM U UZGOJU. Pokriva Trstenjak, naš odlični pedagoški pisac i slobodni mislilac, koji je obogatio našu književnost sa 44 knjige raznoga štva, dao nam je ovim izvršnim djelom dvostruko vrijednost, znanstvenu i odgojnu. Kao osnov služe mu znanstveni rezultati prirodni nauka i moderni nazor o životu i svjetu. Tako se čovjek upoznaje i s umnim tekovinama velikoga Davorina i s modernim uzgojnim načelima. Prvo izdanje ove knjige bilo je tako reći razgrabljeno, pa je sada pred nama drugo izdanje, koje će bez sumnje jednako zainteresovati našu inteligentnu publiku. Knjiga sadrži ova Poglavlja: Promjenljivost — Prilagodljivost — Nasledstvo — Filogenija i ontogenija — Atavizam — Rudiment — Izbor i borba za — Oblici ljudskog izbora — Miješanje krvi — Uzgoj talenta i genija — Izumiranje talenta muške loze — Brak i potomstvo genija — Navike i nagoni — Učenje — Moral — Krivo shvaćanje darvinizma. — Komisionalno raspodavanje ove knjige obavlja Hrvatski štamparski zavod d. d. u Zagrebu, Marovska ulica 30. Cilena loj je Din 15.—

Sokolstvo. PRED ZAGREBSKIM ZLETOM.

Još ima samo nekoliko dana do 15. o. m. kada će se u Zagrebu započeti velike sokolske slavnosti, koje su spojene sa II. ovogodišnjim Sokolskim Saborom. Jugoslovensko Sokolstvo našlo se pred teškim zadatkom, ne hvala energiji i radu odlične zagrebačke sokolske braće, taj je golem posao posvećava vladan i danes možemo javiti, da su sve pripreve za zagrebački Slet dovršene u potpunom redu. Izgradnja tribine, do dovršena je i sada se jedino radi na dekoraciji i uređenju zabavnog prostora, koji će za cijelo vrijeme boravka u Zagrebu biti stalnim stjecištem Sokolstva. Slet, koji je našio na opštu dopadnost radi svoje jednostavnosti i okusnosti. Prijave na sam Slet, kako izveštava sletska kancelarija, dolaze u tolikom broju, da se već da nas može ustvrditi, da će broj gostiju i Sokola doći preko deset tisuća, dakle najblijih znak, da će — kako Sokolski Sabor, tako i Sokolski Slet — biti jedna velika manifestacija. Interes za Slet porasao je u tolikoj mjeri, da se u velikom broju jav. Haju i vanguardne sokolske organizacije. Češka Sokolska društva iz Bugarske dolaze na Slet u velikom broju. Naravno bit će brojni zastupani češka sokolska društva iz Sofije i gornje Oranovice. Jedno sa drugima: danas se jasno vidi, da će zagrebački Slet svojim dimenzijama biti velik. Kao je vrijeme kratko, to neka svatko vrši svoju dužnost, a naročito neka sokolska društva hitno obavljaju sve poslove i hitno odgovaraju na sve upite i dopise sletске kancelarije u Zagrebu. To se naročito tiče onih društava, koja još nisu pripisala odgovora na upitne arke. Vodstvo Sleta ovim putem ujedno upućuje topli apel na sve Sokolske župe, da u Zagreb dan prije Sleta pošalju svoga delegata, koji bi u sletskoj kancelariji uredio sve glede prehrane, nastambe i uopće sudjelovanja na Sletu.

Ovih su dana izašla Sletska upute, otisnute u posebnom knjižicu. U tim je uputama sadržano sve, što se tiče Sleta, pa će svatko naći svaku i najmanju uputu, tako, da je, ako će se ravniati prema odredbama Centralnog Sletskog odbora i vodstva Sleta, isključena svaka zabuna ili manjkavost. Jednako i najnoviji broj „Sletskog Vjesnika“ donosi upute u skraćenoj obliku, pa je vrlo potrebno, da ih po mogućnosti svatko, koji će sudjelovati sokolskim danima u Zagrebu pročita.

Na svoje strane na našu javnost i ponovno upućujemo apel, da ustanovi oko toga, da iz naše okoline bude što više učesnika tih dana u Zagrebu, da budu sudionici velikog sokolskog slavlja. Kako smo već jednom javili, najbolje je, da se svatko ja, vi kod svoga najbližeg sokolskog društva i da s njime pođe na Slet. U Zagrebu je u dovoljnoj mjeri pobrinuto za prehranu i nastambu, samu se svatko mora pravodobno javiti. To neka bude dužnost naših sokolskih društava, koja treba da porade na tome, da zagrebački sokolski dan budu velika slavlje ne samo našega Sokolstva, nego i naše države i nacionalne misli. A to im više, jer na Slet dolaze u hiljadima gosti iz inostranstva, pred kojima treba, da pokažemo našu snagu, vrijednost i moć. U Zagrebu, da slavlje bude potpuno, da bude opšte narodno!

— Tehnički odbor Zve kralja Petra Sva. čija napose umoljava sve ona bratska društva, koja još nijesu povratila arke sa pl. tanjima glede sudjelovanja na javnim vježbama i u poverci, da to s mjestu učine, da se nemoguće sastavi definitivni program i ustanovi mjesta vježbičama u gardero.

— Župa Ljubljana I. opozarja vse svoje članstvo, katero se udeležiti pokrajinskega zleta v Zagrebu, da se točno ravna po navodih svojih društvenih načelnikov, kateri jih dobe pri svojih okrožnih načelnikih, oziroma župnem načelniku. Zbirališče župnih društev izven Ljubljane je v petek dn 14. tm. popoldne na Taboru, od kjer otko, kakajno skupno na kolovoz. čas slika v. ka se razlagati p. st. Bratje in sest

udeležiti se zleta v največjem številu v krajih. Nihakor ne smemo dopustiti, da bi nastali na udeležbi za drugimi brati, ki pridejo iz najoddaljenjših krajev naše domovine. Vsakdo ki ima kraj naj gre v Zagreb, da na ta način najbolje reprezentira, mo našo župo. Društva storite svoje dolžnosti! Zdravo! T. O. Župa Ljubljana I.

Turistika in sport.

Skavtski »Jamboree« v Kodanju

Vsako četrto leto prireditelj skavti vseh narodov neke vrste mednarodni »camping« (tabor), ki ga imenujejo »Jamboree«, kar pomeni v zuluškem jeziku: sestanek vseh rodov. Prvi Jamboree se je vršil l. 1920. v Londonu. Na njem je bilo zastopanih 33 dežel. Zedinjene države imajo največ skavtov, namreč 600.000; za njimi pride Anglija s 350.000. V Franciji jih je mnogo manj, okroglo 15.000. Tudi pri nas se je že začel skavtizem lepo razvijati.

Beseda skavt (scout) prihaja od staro francoskega escoter, kar pomeni poslušati, opazovati. Skavti pa nikakor niso organizacija za pripravo k vojaškemu stanu, ali telovadno društvo, temveč hočejo biti velika mednarodna bratovščina, nova vrsta starega viteštva.

Teh modernih vitezov je danes že okoli dva milijona na svetu. S svojo vzgledno dobroti in pegumnostjo (vsak boy-scout mora napraviti najmanj eno dobro delo na dan) hočejo postati velika mednarodna armada, ki bo neki dan rešila svet vsega zla in barbarstva.

Letos so se zbrali, da prežive štirinajst dni v svojih letovih v bližini Kodanja, glavnega mesta Danske. Tu se bodo vršile tekme med skavti vseh narodov. Vendar se Nemčija tega neke udeležiti, trdeč da je skavtizem militaristična naprava, kar seveda ne drži.

Oni, ki bo najbolje postavili svoj šotor, postal svojo posteljo, pripravili in skuhali svojo hrano, prišli gumb ali napravili mišico iz lesa, posekanega v gorzdu, tekli, plaval ali streljal, bo dobil nagrado.

Skavt mora biti med drugim tudi obenem gošenik, ognjenosce, botanik, telegrafist in prijatelj živali.

Po preteku enega tedna bodo smeli skavti zapustiti svoj tabor in si ogledati Kodanj, kakor tudi prebiti v danskih družinah, če jim bo to moglo.

Potem se bo vršila velika parada pred svetovnim poveljnikom skavtizma, Angležem g. Baden-Powellom in danskim kraljem, nakar se bodo posamezne skupine vrnile vsaka v svojo domovino.

— Hašk na Poljskem. Včeraj se je vrnil zagrebački Hašk s turneje na Poljskem. Moštvo je odigralo samo dve tekmi: »sleer« s »Pogonom« v Lovu. Prvi dan je zmagal »Pogon« s 4:2. Drugi dan je konča. la tekma s 2:1 za »Pogon«. Hašk je predvedel krasno, ekshibicijsko igrjo in je zabil še dva gola, katere je sodnik najprej priznal; na protest publike pa priznanje prekliče. Pravilni rezultat bi se moral gl. aliti 3:2 v korist Haška.

PRVENSTVO PROVINCE Z. N. P.

Orijent (Sušak) — S. K. Čakovac 3:2 (0:1). V nedeljo se je odigrala na Sušaku semifinálna tekma za prvenstvo province Z. N. P. Zmagal je Orijent nad Čakovcem s 3:2.

— Prvenstvene plavalne tekme. Zagreb, plivačke podsvetke so se vršile na Sušaku. Rezultati so bili sledeči: 1500 m: Ventrin 27:38.6, 100 m hrbtno: 1. Halavanja 1:44.4, 2. Jurković, 3. Jotić: 50 m prsto: 1. Smokvina 31.7, 2. Vrančić, 3. Chytká; 400 m prsto: 1. Smokvina 6:27.3, 200 m prsto: 1. Mohovič 3:25, 300 m dame: Podborski 6:12.5; 100 m prsto: Smokvina 1:10.1, 100 m prsto: Mohovič 1:28.6, štafeta 4x200 m: Viktorija 11:47.3, 2. Viktorija, 3. Hašk, 200 m prsto: Smokvina 2:49, Water polo: Viktorija:Hašk 3:1.

— Avtomobilska tekma. Že površen pregled nam pokaže, da se je tudi v naših krajih v poslednjem času število motornih vozil zelo dvignilo. Jeli to dejstvo staviti na ravno večjemu sportnemu interesu ali je posledica zahtev praktične življenja, ki tudi pri nas pričenja s tihim, a resnim pritiskom konkurence, to ugotoviti bi bilo zanimivo. Povsodi drugod pa je opazati nekak sile, matak razvoj avtomobilistike, pri nas pa se je do danes žal le malo storilo v tem oziru. Razvoj gradbene tehnike motornih vozil za naše kraje ni neposredne važnosti, ker nam nedostaje lastnih tvornic. Vso pozornost pa moramo posvetiti praktični uporabi motornih vozil. Važna je uporabljivost posameznih tip, a važna je tudi spretnost vozača. Ta dva momenta pa se da ugotoviti le na tekmah večjega ali manjšega obsega ter raznih pogojev. V drugih državah so se med raznimi tekmi ali se posamezne povsem ustale kot vsakoletne prireditve, ki jih ves sportnik svet priznava kot nekeke očiščene prekušnje vozi in vozačev. Našim krajem blizu se vrše vsako leto n. pr. sledeče tekme: v Avstriji: Ries pri Gradcu, Semmering, Riederberg; v Čehoslova: Ški: Jilovšče; v Italiji: Monza, Coppa delle Alpi, Targa Florio v Siciliji. V Franciji se vrši vsako leto Grand prix de France, v Ameriki je znamenita dirka v Indianopolis. Kolikor so te tekme ne samo prekušnja vozi ampak tudi vozača, je skrajni čas, da pričnemo i pri nas s intenzivnejšim delom. Prisranceljivo s odkritorčno moramo priznati, da na umetnost vožnje do danes pri nas nismo obračali tiste pozornosti, ki jo ta sport zahteva in tudi zasluži. Treba i našim sportnikom postaviti naloge, ki jih prišljijo, da se docela pogloblje v funkcijo vozi ter v sebi samemu razvijajo potrebno spretnost ter vse one moralne lastnosti, do vlaka, ki naj dičijo vsakega popolnega sportnika. Naloga in namen sportnih organizacij je, da posameznikom ustvarjajo take prilike udejstvovanja. Posameznik v tem oziru ne more pomeniti mnogo. V resnem namenu, da koristi sportu in športnikom namerava prireditelj A...

Društvene vesti.

— Prostovoljno gasilno društvo v Mostah uljudno naznanja, da se je namenjena vesolica 3. avgusta t. l. radi slabega vremena preložila na 10. avgusta t. l. Tem potekom se društvo pripravlja za številno udeležbo.

— Prva mestna ženska podruž. Druž. bo sv. Cirila in Metodja v Ljubljani prireditelj vseh mladinskih pisateljev tekmujejo za vsebino mladinskih, z nacionalnim duhom prepjenih knjižnic; najboljši slikarji si štejejo v ponos, da se njihovi umetvori nastanejo v teh knjižnicah. „Sudmarka“ in „Schulverelne“ sta pokrovitelja te literaturne. Čas jo, da oskrbuje tudi ml svojo mladino s čitovom, ki bo utrjevalo mlade otro. Ake duše v narodni zavesti in ponosu, ter razpadi nlih area v plemeniti idealni tju. beani do svojega rodu in domovine. Zače. ek je tu vsa hvala našim narodnim da. Pozdravljamo topio to idejo.

Petletnica osvobojenja Prekmurja.

Proslava dne 10. avgusta 1924. v Beltincih.

1. Na predvečer v soboto dne 9. avgusta 1924. v Murski Soboti.

a) ob 18. sprejem delegatov in društev; b) ob 20. slavnostni spreved z bakljado in vojaško godbo skozi mesto na grobove za osvobojenje padlih junakov; sodeluje pevski zbor (zbira lišče pred poslopjem srezkega gospodarstva); c) zvečer koncert z vojaško godbo.

2. V nedeljo dne 10. avgusta v Beltincih:

a) ob 5. budnica; b) ob 8-9. sprejem gostov; c) ob 9. skupen pohod na slavnostni prostor; d) ob 10. slovesna služba božja na trgu pred cerkvijo; mašo daruje škofov odposlanec, pri maši poje pevski zbor in svira vojaška godba; d) po maši ljudski tabor, nato obhod po Beltincih; e) ob 14. naprej splošna ljudska veselica, sodelujejo dve godbi; f) ob 15. zborovanje delegatov v dvorani hotela »Krona«.

Sveta dolžnost vsakega je, da se udeležijo proslave.

Pripravljalni odbor.

Svarilo pred Kubo.

Newyork, konec julija.

V usmiljenja vrednem položaju se nahajajo oni siromaki, ki so se dali zapeljati na Kubo, da bi od tam prišli v Združene države. Med onimi več tisoč broječimi priselenci, ki životarijo v Havani brez pravega zaslužka, stanovanja in hrane je tudi nekaj ljudi iz Jugoslavije. Novi priselenci. Aki zakon jih stavi v obupne razmere. Oni niso nič na boljšem glede možnosti do priselitve v Združene države, kakor ako bi ostali doma, da še celo na slabšem.

Novi priseljenški zakon določa, da oni izozemelci, ki pridejo v Združene države skozi sosedne (contiguous) ozemlja, morajo dokazati, da so prišli v to deželo potom parobrodne družbe, ki ima posebno pogodbo s ameriško priseljenško oblastjo; drugače se jim dovoli vstop le potem, ko so stanovali v dotični sosedni deželi vsaj dve leti. Razun tega morajo seveda izpolniti vse priseljenške predpise. Tako pogodbo imajo le linije, ki prevajajo v Kanado, Linije, ki prevajajo v Kubo in Mehiko, nimajo tega dogovora.

Sejda je priseljenška oblast izjavila, da Kubo ni sosedno ozemlje v amisu za kono; radi tega onim priselencem ni treba tam čakati dve leti, predno zaprosijo za vstop v Združene države. Ali to priinese le malo tolažbe onim nezvečnikom. Oni morajo zadovoliti določbam novega priseljenškega zakona, ravnotako kot priselenci ki prihajajo iz drugih dežel. Prekršitvi at morajo priseljenško vizo in v to svrbo se morajo obrniti na Ameriškega konzula v Havani. Soročniki ameriških državljanov, ki so izven kvote (sena in otroci) onkoma, ki li uživajo prednost v okvirju kvote, imajo upanje, da se jim kmalu poreši priti v Združene države; ostali pa imajo ravno toliko upa kakor oni neštetí drugi, ki čakajo v starem kraju na priliko, da bi mogli priti v Združene države. Poleg tega se bo ameriški konzul le s težko ontraj na prošnje onih, ki niso vsaj leto dni v Havani, kajti po pravilu se vse daleje le onim, ki stanujejo vsaj leto dni v delokrogu dotičnega konzulata. — F. L. I. S.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 7. avgusta 1924.

Kdo je pokopal Avstrijo?

Dasi je poteklo deset let, odkar je izbruhnila svetovna vojna, vendar so mnjenja o pravem povodu te vojne še danes različna, v eni točki pa soglašajo vsi zgodovinarji, da je zakrivila vojno Avstro-Ogrska. To je vsekakor dejstvo, ki se ne da izpodbijati, ker ga je ugotovila na eklatanten način nepristranska zgodovina. Ker je ta fakt nepobitno ugotovljen, se nam vsiljuje vprašanje, kdo je bil v avstrijskih vladnih krogih osebnost krivec, da je pred desetimi leti izbruhnila vojna? O tem je že mnogo pisalo in imenovali so se že najrazličnejše osebe, a resnici se doslej še ni prišlo do dna. Cesar Fran Josip sam, nadvojvoda Friderik, Hoetendorf? Vsem tem so pripisovali osebno krivdo, a kakor se zdi, po krivici. Najnovejša razkritja kažejo na to, da sta prava osebna krivca, da je izbruhnila svetovna vojna, avstrijski poslanik v Beogradu baron Giesl in minister zunanjih del grof Berchtold. Ta v prvi vrsti!

V tem oziru navaja zanimive podrobnosti polkovnik Emil Seliger, ki je bil ob izbruhu vojne šef tiskovnega urada v predsedstvu vojnega ministrstva na Dunaju s svojim člankom: »Kako je prišlo do vojne napovedi?«

Seliger pripoveduje: Bilo je tri tedne po sarajevskem atentatu. Poslanik Giesl je prispel iz Beograda na Dunaj. Po konferenci z grofom Berchtoldom in baronom Maschijem se je izrazil napram Conradu pl. Hötzendorfu takole: »Hvala Bogu, končno je vendar zavlada drug ton v ministertvu zunanjih del. Srbija stavi lenih ji pogojev ne bo sprejela, pride do vojne. Trenutek v to se silajeta!«

Iz teh besed je razvidno, da je Giesl z vsemi sredstvi deloval na to, da pride do krvavega razračunavanja med Avstrijo in Srbijo. Drugo vprašanje je seveda, ali je Giesl deloval za oborožen konflikt iz svoje inicijative ali samo pod pritiskom od zgoraj; zdi se, da je bil ipak samo sluga svojega gospodarja — grofa Berchtolda. Baron Giesl je danes naš državljani in živi na svojem posestvu pri Redgoni. V njegovem interesu je, da stvar pojasni in razčisti!

Drugačnja je stvar z grofom Berchtoldom. O tem ni prav nobenega dvoda, da je vedoma in zavestno storil vse, da pride do vojne med Avstro-Ogrsko in Srbijo. In da izpolnjuje vojno napoved Srbiji, je posegel celo po orožju laži in potvora, kar je posebno jasno razvidno iz razkritij polkovnika Seligerja. Za grofa Berchtolda je bila vojna proti Srbiji po sarajevskem atentatu takoj sklenjena stvar, treba je bilo za to idejo pridobiti samo še starega Frana Josipa, ki pa za vojno ni malo ni bil navdušen. Berchtold si je nadel nalogo, da za vsako ceno pridobi cesarja za vojno napoved. To svojo nalogo je rešil z vso pretkanostjo in brezskrupuloznostjo. Dne 25. julija 1914. se je napotil v Ischl. Poročal je cesarju, da je Srbija nepovoljno odgovorila na ultimati predložil vladarju v podpis vojno napoved. Fran Josip se ni mogel odločiti za ta usodopolni korak. Berchtold je sedaj nastopal s težkimi topovi. Prečital je vladarju brzojavko iz Sarajeva, da so srbski četaši udri na bosansko ozemlje ter izzvali krvavo borbo. Na avstrijski strani, da je padlo 400 obmejnih vojakov in orožnikov. Ta vest je učinkovala. Fran Josip je konstantno vzkliknil: »Kaj, toliko krvi se je že prelilo? Po tem seveda je postala vojna neizogibna.« Cesar se je vsedel k pisalni mizi ter podpisal ukaz za mobilizacijo in napoved vojne...

Ta brzojavka, ki jo je Berchtold cesarju prečital, pa je bila falsificirana. Seliger ugotavlja v tem oziru, da je še isti večer, ko je dobil iz Ischla službeno zaupno obvestilo o brzojavki, ki jo je Berchtold predložil vladarju, kot šef tiskovnega urada v predsedstvu vojnega ministrstva osebno pregledal vse akte, tudi rezervatne, ter dognal, da si je grof Berchtold poročilo o krvavi spopadu srbskih četašev in avstrijskih obmejnih vojakov na bosanskih tleh gladko izmislil.

Ta Seligerjeva ugotovitev je nadvse dragocena, ker je nepobiten dokaz za to, da je osebni in neposredni krivec izbruh svetovne vojne — grof Berchtold!

★ ★ ★

Velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« naznanja, da se vrši letošnja Velika skupščina dne 7. septembra v Celju. Vse ceneje podružnice prosimo, da antimirajo vse svoj član in članice za obilno udeležbo. Obenem prosimo tudi, da nam pošljijo izkaze delegatov in število podružničnih članov. Družbeno vodstvo je prosilo za znižano vožnjo po železnicah. Ko dobimo tozadevno dovoljenje, bomo po

časopisih obvestili podružnice, da si oskrbe za to potrebe izkazuje. V Celju ni še družba nikoli zborovala, ker je bilo za časa Avstrije proglašeno za »šremdes Gebiete« — pokažimo s svojo navzočnostjo, da je Celje pristna naša gruda.

Dr. Korošec postruže centralizem. Bliža se pričetek šolskega leta. Na osnovnih šolah je popolniti mnogo služb vsled upokojitve starih učnih moči. Prošnje so bile že zbrane pri šolskem oddelku velikega županstva v Ljubljani, in referent je gotovo pričakoval, da dobi pooblastilo ministrstva prosvete, da se izvrši imenovanja vsaj provizornega učitelstva, kar je spadalo nekoč v področje okrajnih šolskih nadzornikov. Toda prava skrb novega prosvetnega ministra je bila, da je zahteval, naj se pošljejo vse prošnje v Beograd, da jih bo rešil centralizem v imenu reda, zakonitosti in poštenosti. Vse pa kaže, da ima dr. Korošec še bolj hromega uradnega šimelja, kakor ga je imela prejšnja vlada.

Nov apostol socialne pravičnosti. Ni bolj agabne lastnosti, kakor je ona sitega, lepo oblečenega in dobro situiranega človeka, ki pod pritiskom razmer kriči v svet o svoji ljubezni do siromakov. Tak človek zasluži, da si siromaki zahtevajo od njega točnega odgovora, s kakšno pravico vlačijo njihovo bedo po zobeh in kdo ga je pooblastil, da oznanja in zagovarja v teoriji to, kar praktično dosledno pobija. Pri nas so gotovi listi, ki dosledno čvekajo o skrbni za blagor nižjih in srednjih slojev, ki pa jih izdajajo in financirajo ljudje, katerim se že na nosu pozna, da so kapitalisti z dušo in telesom. Med take liste, ki spekulirajo z ljudsko neumnostjo, spada tudi »Narodni Dnevnik«. Ta dvomna odkritosrčnost nam očita, da zastopamo v uradniškem vprašanju logiko sitih. Naj nam »Narodni Dnevnik« imenuje samo enega gospoda iz krogov njegovih gmotnih podpornikov, ki je lačen ali pa živi v takšnih razmerah, kakor naše uradništvo, na mu takoj priznamo, da zastopa logiko lačnih. Če tega ne stori, mu odrekamo pravico kritike.

Avstriji prisloveni Slovenci na Stajerskem so večinoma z dušo še vedno na naši strani, posebno kar se tiče njihovega verskega življenja. Slej kot prej prihajajo čez mejo v svoje bivše župne cerkve k maši, spovedi itd. In to je tudi umilivo, ker v novi domovini nimajo duhovnikov, ki bi znali oziroma smeli znati slovensko. Priznati je treba, da avstrijske oblasti v tem pogledu našim rojakom ne delajo ovir. Mnogi Slovenci tam preko bi radi tudi svoje otroke pošiljali v naše šole, posebno v hribovju med St. Iljem, Svečino in Sv. Jurjem na Pesnici, ker imajo do avstrijskih šol predaleč. Toda v tem so avstrijske oblasti nelzprosne. Ganiljivo je poslušati tu na meji, kako prihajajo glasovi naše pesmi od tam preko, ko polejo delavci v vinogradih, pastirji na paši. Toda kako dolgo pa še? Da izmirje današnji rod. Ob nedeljah so takozvane »gostilne pod veje« na naši strani polne avstrijskih državljanov obeh narodnosti. Zabavalo se z našinci v najlepši harmoniji, da ne pride nikoli do sporov.

Deputacija velesejma v Beogradu. V Beograd je prispel delegat velesejma, član glavnega odbora, ravnatelj Trgovske akademije v Ljubljani dr. L. Böhm, da kakor vsako leto vzajemno z glavnim tainikom Centrale industrijskih korporacij v Beogradu, dr. Cvetkom Gregorijem osebno povabita k slavnostni otvoritvi letošnjega velesejma odlične osebnosti naše prestolice.

Poziv! Javno pozivljamo vsakogar, bodisi od te, bodisi od ene politične stranke, kojemu sem za časa svojega službovanja pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani, kjer sem bil šef posamnih odsekov — pri večini celo po dvakrat, trikrat — namenoma ali samo vedoma storil krivico, da stopi v javnost s svojim imenom in dokazi. Skrivati se za imuniteto odgovornega uradnika in blatiti na ta način višjega državnega uradnika, ne da bi bilo treba odgovarjati za svoje podlo dejanje, smatram za dokaz nizkosti in moralne propalosti. Pričakujem od najvišje instance, ki se baje bori proti korupciji, da takoj dvigne vse spise glede mojih preiskav pri moji oblasti, in videlo se bo, ali sem ali nisem kot zagrizen sovražnik tatov, goljufov in vnemarnih državnih uslužbencev korektno in objektivno postopal. — Dr. Janžekovič, tačas še šef odseka direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani.

Volitev podbora Glavnega odbora za osuševanje Barja v Ljubljani. Volitev podbora Glavnega odbora za osuševanje Barja v Ljubljani se vrši za kot občino Trnovo, Karlovske predmestje, Gradisce ter za kat. obč. Štepanja vas dne 13. avgusta od 9. do 11. ure dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani. Volilno pravico imajo vsi oni, ki so vpisani v tozadevno volilnem imeniku. Izvoljen sme biti kot odbornik ali namestnik le oni volilci, ki ni član glavnega odbora za osuševanje Barja. Natančnejši podatki so razvidni iz pravil.

Jovan Hranilović. V torek zjutraj je umrl v visoki starosti 70 let grško-katoliški dekan in predsednik novosadske sekcije novinarskega združenja Jovan Hranilović. Njegov pogreb se je vršil danes v četrtke dopoldne v Novem Sadu. Pokopni Jovan Hranilović je bil rojen v Dornu v Dalmaciji in je dokončal svojo teološko študijo na Dunaju. Kasneje je deloval kot duhovnik v Keresturu v Bački, a je bil nato premeščen v Novi Sad. Ker se je leta 1890, sprl s škofom Drohobickim, je bil odpuščen s svojega mesta, dokler ni leta 1902 robil potom sodišča popolno zadoščenje. Med tem časom je deloval kot sodrudiški zagrebškega »Obzora«. Udeleževal se je tudi literarno in je star komaj 20 let priobčil v zagrebški reviji »Vijenac« svoje prve pesmi. Znano njegovo delo so »Zamberske Elegije«. Bil je predsednik novinarske sekcije v Novem Sadu, član občinskega sveta, glavni urednik »Jedinstva«, član literarnega oddelka »Matice Srpske« in »Matice Hrvatske«. V političnem življenju je igral veliko vlogo. Bil je član Narodnega sveta, ki se je dne 26. novembra leta 1918. izrekel za priključitev Volvodine Jugoslaviji. Pokopni je užival v vseh slojih in strankah velike simpatije. Večnaja jemu pamjati!

Generalni konzulat poljske republike v Zagrebu opozarja vse moške državljane poljske republike, rojene 1. 1903. da se brez pogojev in v najkrajšem času prijavijo pri generalnem konzulatu v Zagrebu radi vpisa v vojaške spiske.

Gluhonemi kot svetovni popotnik. Včeraj nas je obiskal gluhonemi Stojan Martin iz Moravskega Šumperka. On je prvi češkoslovaški gluhonemec, ki potuje okoli sveta. Stojan, ki je svoje potovanje nastopil leta 1919, je prepotoval že Avstrijo, Nemčijo, Jugoslavijo, Italijo, Švico, Francijo, Holandsko, Anglijo in Čečoslovaško. Obvlada plemenito osem jezikov. Po tovanje bo trajalo okoli 10 let in znaša pot, ki jo bo prepotoval okoli 95.000 kilometrov.

Akademie, ki vseh težkih življenjskih razmer ne morejo stalno bivati v vse, nečisti mestu, opozarjamo na razpis prejetkovskih mest v dijaškem domu v Prutu v našem današnjem iseratu.

Francoski dijak v Zagrebu. Na potu v Carigrad so prispeli včeraj v Zagreb francoski dijak in dijakinja iz Mousona v Alzaciji. Dijak so si odedali muzej, knjižnico in dr. Bil je tudi na pokopališču Mi. rožar na grobu francoskih vojakov. Snoli so dijaki odpotovali v Beograd.

Kongres proti tuberkulozi. Na mednarodnem kongresu, ki se vrši od 5. do 16. tm. v Lausanni, zastopa našo državo dr. Ljuba Stojanović, šef antituberkuloznega dispanzerja v Beogradu.

Popravek. V včerajšnji notici o desetletni abiturijentu Slov. trg. Šole ob.

javljeno vest o namestjenju Fr. Pozniča, za tajnika razveljavljamo, ker mesta iz tehničnih ozirov sploh ne morem sprejeti. Tudi se nikakor ne strinjamo z vsebino in načinom celoga omenjenega poročila. Vse tozadevne prijave na tajništvo naj se pošiljajo na: Bačfura & Benčina, lesna trg., Sv. Petra cesta, tu.

Glas iz občinstva. Čitali smo v nekem listu, da se namerava nasaditi po Mirju dreve in tako olepšati sedaj zapuščen del mesta. Prav je tako, da se je spomnilo na koristno olepševanje zgodovinskega dela Mirja, a pri tem bi se ne smelo pozabiti na zamarnjene ulice okraj Gradacišče od takozvanega »Kerna« dalje. Dosedaj so bile neke vrbe, a te je lastnik prodal za drva in so tako ondotni prebivalci izpostavljeni žgočemu soncu ali pa hudemu vetru. Umestno bi bilo, da bi se na ta del mesta pri olepševanju Mirja ne pozabilo. — Valjeveva ulica je bila lamsko leto samo nasuta, a izvršena ne, zato je danes od daleč videti zaraščena kot travnik in pazi moraš, da si ne zlomiš noge, gotovo pa zgubiš peto, če hodiš po njej. V tej ulici je sedem ličnih zgradb, a ulica je še vedno neurejena. Čas je že, da bi se enkrat zladila, kar je gotovo bolj potrebno kot Oorupova ulica od Mirja do Gradacišče, kjer stoji samo dve hiši in še tisti ob glavni cesti. Prosimo za ureditev tega dela mesta. Neki posestnik na Valjevčevi ulici meče plevel, čepinje itd. na ulico. Ljudje bi pač morali tudi sami imeti nekoliko čuta, da se kaj takega ne sme delati ne v vasi, še manj pa v mestu. Drugi življajo vodo na cesti, da je potem na poti blato. Čestni vozniki, ki vozijo smeti v Mestni loč, nič ne pazijo na pasant. Vozijo ponavadi po pešpoti namesto po cestnem kolovozu. Voznik, kateri škropi z vodo ceste, prihaja samo še na Kopališko ulico, po Zelenci poti pa nikdar. Vsal do Centralnega vrta bi moral škropiti. Prosimo, da se merodajni čimtelji spomnijo tudi na dosedaj pozabljene kraje.

Tragična usoda naših rudarjev v tujini. V rudniku Ironona pod Jezerom Foley v Ameriki se je dogodila pred kratkim strahna nesreča. Voda je udrla v rove, pri čemur je bilo usmrčenih 41 rudarjev. Med rudarje je bilo tudi 16 naših rojakov. Dosedaj so potegnili iz rova šele 11 trupel naših rojakov. Imena ponesrečenih rojakov so sledeča: Jurij Hočevar, Mle Bifali, Ivan Mlačar, Mihajlo Tomac, Ivan Malnarčič, Franjo Zajc, Franjo Hrovat, Grzo Butković, Martin Valenčič, Ivan Jaklič in Ivan Mavrič. Trupla teh ponesrečenecv so že potegnili iz rovov, dočim se nahajalo v rudniku še: Ivan Snaider, Marko Toljan, Anton Slak, Peter Magdič in Nikola Radulović. In koncu pripominjamo, da so moglo te imena nečesa in popačenja, ker ameriški listi niso priobčili o ponesrečenih nikakih podrobnosti.

Mrtvec na progi čalinice Zagreb. Pri čuvancu 67 na progi Čalinice—Zagreb so našli truplo nekoga neznanca, čegar identiteta se je ugotovila sedaj. Ponesrečenec se piše Lovro Paler, tramvajski delavec iz Zagreba, rojen leta 1886.

Preiskava proti Čarugi v Zagrebu. Zagrebško sodišče je uvedlo preiskavo proti Čarugi in sicer je obdolžen starih roparskih umorov. Preiskavo vodi dr. Bratič, vendar se bo Čaruga zasliševal v Osijeku.

Smrt v tujini. Kakor javlja »Hrvat. ski Glasnik« iz Loraina v Ameriki, je bilo povodom strahovitega ciklona, ki je divjal nad mestom, ubitih pet naših rojakov in alcer: Stefan Koa, Imbro Zavor, Nikola Piškurič, Karlo Mužina in njegova žena.

Sokolsko društvo v Šiški je moralo vzile temu, da se je razvijati naraščajkega prapora izvršilo v nedeljo pri skrajno slabem vremenu, odpovedati javno telovadbo in veselicu. Vsalet tega se vrši v nedeljo 10. t. m. ob starih popoldne javna telovadba in veselica z istim sporedom, kakor bi se morala vršiti v nedeljo. Pred telovadbo povorka po Šiški. Narodne noče dobrodošle. Sodeluje godba Dravske divizijske oblasti pod osebnim vodstvom g. dr. Cerina. Bratska društva se vlnudno vabijo, da se udeležijo te prireditve. Za odpovedano prireditve dne 3. avgusta kupljene vstupnice so veljavne za 10. avgust. — Zdravo!

Tombola z nad 300 dobitki se vrši v nedeljo dne 10. avgusta ob 2. uri popoldne na glavnem trgu v Kamniku. Tombolo priredi delovna podružnica Jugoslovanske Matice v Kamniku. Posamne tablice stanejo 1 dinar ter so naprodaj po vsem Kamniku.

Legitimacija za ljubljanski velisej. Jem se dobe pri Tourist-Office (Putnik), Ljubljana, Aleksandrova cesta.

Najlepše pokrajinske razglednice (fotografije) Slovenije in Srbije nudí Tourist-Office (Putnik), Aleksandrova cesta.

Vremenska napoved: Nestanovitno vreme.

Policijske ovadbe: Tekom zadnjih 24 ur so prispеле sledeče ovadbe: radi goljufije 1, kaljenja nočnega miru 1, cestno, policijskega reda 4, pajskega kontumaca 4, nedovoljenega plesa 1 in izglaševalnih predpisov 1.

Samomur v Zagrebu. Na podstrešku hiše št. 3 v Meduličevi ulici v Zagrebu se je obesila 67 letna Terezija Nula. Vzrok samomora ni znan, zdi se pa, da se je starka obesila v pijanosti.

Mrtvec na železniški progi. Na progi Čalinice—Zagreb pri čuvancu 66 so našli truplo nekoga človeka, srednje starosti. Neznanece je moral biti delavec. Vlak mu je skoraj odtrgal glavo.

Arrestacija. Radi harenjenja je bil aretiran Josip Čebulj; radi nevarne grotoje je bila aretirana Alojzija Jančar in radi tatvine ne je bil prijet Marko Deruh.

Sleparija a kartami. Po Ljubljani se klatita dva potepuha stara 35 do 40 let, ki sta izvršila že več goljufij z igro treh kart. Prvi ima svo obliko, zeleni klobuk, je velike postave in gladko oblet; drugi pa čisti modro obleko in črne, sivo oblate čevlje. Oba govorita nemško in sta zasledovana radi različnih goljufij.

IZ CELJA.

V Savino je skočil in utonil dne 4. t. m. 83letni starček Anton Jeretin, stanjoč v Prešernovi ulici. Vzrok, ki je 83letnega starčka pognal v smrt, ni znan; so rodniški pravijo, da je bil še več časa zamisljen in otočen.

Prekmurski dijak iz Murske Sobote v Celju. Pod vodstvom g. prof. Orožna je prispelo včeraj na svojem poimnem potovanju po Sloveniji 26 prekmurskih dijakov v Celje. Ogledali so si mesto in bližnjo okolico in nato odpotovali v Rogaske Slatine.

Orfuna v Celju pridedi v soboto dne 9. avgusta ob 20. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma za članstvo družabni večer.

Koncert »Save« iz Zagreba se vrši v soboto 9. in ne v nedeljo 10. t. m., kakor je bilo javljeno.

Lastniki vozilskoz poznal Orožništvo v Celju je zaplenilo več ročnih vozilskoz, ki jih je pokradel Josif Hamenšek. Lastniki, ki moreše pogrešajo kakšen ročni vozilšek, naj se obrnejo na omenjeno žandarmerijsko postajo.

Izraz kužnih bolezni v mestu Celju od 27. julija do 3. avgusta 1924. Škrlatice: od prejšnjega tedna: ostali 4, ostali v nadali: ni okrahi: 4. — Davica: Na novo oboleli: 1, ostal v nadalini okrahi 1. — Dujilvi kačeli: na novo obolela 2, ostala v nadalini okrahi 2.

Ispredd sodišča. Pred okrožnim sodiščem v Celju so se 5. t. m. zacet vršile razprave. 28letni delavec Peter Čoklič iz Loke pri Zavrju, se večkrat predkaznovan radi tatvine, je izjavljal tatvine po raznih krajih Slovenije. Ponekod si je razne stvari prilastil tudi na druge goljufive načine. Obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe. — 30letni Vinko Zeme iz Trbovlje je istakoto kradel po Sloveniji in Hrvaški ter se brez dela potepal okrog, dokler ga ni zaslišala roka pravice. Sodišče mu je prisodilo dve leti težke ječe.

IZ MARIBORA.

Muščev večer v Narodnem gledališču. Pravzaprav je bilo to, kar se nam je nudilo v torek večer v Narodnem gledališču, prvi srbski večer v tem hramu. Še nikdar, odkar imamo svoje gledališče, nismo videli toliko srbskega občinstva, kakor smo ga to pot. To večje zanimanje smo pogrešali doslej celo pri onih vpriizoritvah, ki bi bile morale zanimati vse v Mariboru živeče brate Jugoslovane. Nuščev večer nas je iznenadil. Komaj smo v ponedeljek večer pozitivno zvedeli, da poseti naše obmejno mesto priznana igralska družba Spasičeva. Razen v lokalnem dnevniku kratka vest in par gledaliških lepakov samo na gledališkem prostoru ni bilo nobene reklame, sicer bi bilo gledališče še bolj polno, kakor je itak bilo. Bil je to lep večer, poln prostodušne zabave posebno za one, ki poznajo Nuščeva dela in Spasičeva družbo. Bratje Srbi so se prvič počutili v Mariboru kakor bi bili doma, sledili so z vsem svojim temperamentom vsaki kretnji, vsaki besedi igralcev — tako da smo imeli Slovenci pravzaprav kar dve gledališči, eno na odru, drugo v opazovanju srbskega poslušalstva. Vprizorile so se: »Detto«, šala, »Ratna ošteta«, komedija (Nuščeva dela) in »Čudo od žene«, burka (Spasičeva dela). Vsi trije umetniki: ga. Stefa Spasič in gg. M. L. Spasič ter Robert Matijević so želi seveda ponovna burna odbravanja. Bilo bi umestno, da se taki večeri do sezone ponove.

— V vsi vesti o uklinjenju mariborske oblasti. Čeprav se je v informiranih krogih za slučaj preokret v Beogradu pričakovalo, da bo s tem tudi konec samostojnosti mariborske oblasti in čeprav je bilo glede obstoja samostojne oblasti mnjenje še vedno deljeno, vendar je zadela prva vest o koncu samostojnega velikega župana v Mariboru v splošnem presenetljivo. Že radi ljubega miru in da se sploh prične enkrat resno delo tudi na severnem obmejnem ozemlju, so se v zadnjem času tudi nasprotniki te razdelitve že sprijaznili z obstoječim dejstvom. Da je z novim režimom zapečaten usoda g. dr. Pirkanlerja kot velikega župana, to je bilo vsem jasno. Ker prve vesti ne povedo nič, kaj bo zdaj z raznimi oddelki pri mariborski oblasti, obstoja splošna nejasnost, ali bo sploh še obstala mariborska oblast kot taka. Na nepoučeno javnost vpliva ravno v tem slučaju zelo neugodno zagotovilo sedanje vlade, da hoče strogo čuvati — zakon.

Izpred sodišča.

Treske boate vozili za balli, tako so zagorski fantje, ko so nalagali balli Marije Slovskeve in Samotarcov, da jo pe. Išlo na dom ženina Pavla Bradeske. »Treske boate vozili!« če nas ne povabite, da nakladamo ml. Vse bomo stokili in kri bo tekla po treskah. Ko je zvedel ženin o tej grozljivi bratovi Francetu in Poldeu Kocca, na, ki sta vodila skupino fantov, je poklical orožnike in jih je poslal, da ga ščitijo pred napadom. Kocanova sta in strahu pred orožniki sicer odnehala, toda eden je zagro. ml, da bo šlo sedaj pri nalaganju sicer mir. no, toda kasneje, kasneje — pa bo malo drugace. Ko sta orožnika naslila brata pri. jela, jih je nahrnila še njihova sestra Marija. Ozmrljala jih je s hudiči neumnimi in drugimi ne baš izbranimi poskumi. Ko so končno balli odpeljali, je skočil Franco Kocanov na starega Kuclerja in ga je po. šteno opraskal. Pri tem se je obregnil tudi ob orožnika in mu je rekel, da naj molči, ker je bil pri vojakih samo infanterist, on pa je bil »Cuccolirara«. Senat je obsojil ob. toženca, ki sta se zagovarjala a pijanostjo, in sicer Franceta na 1 tedna, Poldeata na 5 dni in sestro Mleko pa na 150 Din ali pa 3 dni zapore, če ne bo kazni plačala.

Čudna družba je vstopila nato v sod. no dvorano. Razsvetlilo se se na obtožni klo. pi in sicer dva komaj 12 letna zanikana, zamarnjena, umazana, ekubirana fanti, da jih človek ne more pogledati brez pomilo. vanja. Njima so se pridružili obe enega iz. med fantov bajtar na Moravski gori, ki ima tudi mal vizegrad, ki pa nič ne nosi, ker se noče sam obdelovati, dalje njegov sin Jože in pa bajtarica Neža, val iz Moravske gore. Obtožena sta bila prvoobtožena fan. talina Poldek Zavri »Peterčkova in Jože Golob »Kovčevca, da sta ukradla v raznih vinogradih čez 1000 mladit trt — po drugi verziji 210 trtnih kufusov na 6 koth — An. tonij Hostenkovi pa sta ukradla, med tem ko so bili domači v hiši, okrog 40 kg slani. ne in mesa. Ostali trije obtoženci pa so bili obtoženi, da so dajali mladim tatitcem potuho in da so jih celo nagovarjali k tat. vini. Fantalina, katerih eden je okusil še tudi poboljševalnico, pa je pobegnil, sta tatvine priznala, zagovarjala pa sta se, da so jih drugi anšurali. Obsojeni so bili oba fantalina in sicer eden na 1 mesec dru. gi na 14 dni samotnega zapore in pa Mar. tin Golob na 3 dni zapore, kor si je pridobil ukradeni slano. In odšla je ta čudna družba ropet nazaj v goro Moravsko.

Neznani »Gusteln«. Prod zeleno mizo stopi že 7 krat radi goljufije kaznovano. ni znani delomurniš France Wohlgemuth. Ta mož je hodil po kranjski okolici in se je izdajal za trgovca s fižolom. Imel pa je to navado, da se je v gostilni ustavil, češ da čaka kmete, ki mu pripeljejo fižol. Med tem se je počleno najedel in napil in je iz. ginil. Poleg tega pa je pokradel tudi več oblike in pa srebrno oro a verzičco. Obto. ženec se je poslužil stare vrliče, starih lumpov in je hotel overiti senat, da mu je izročil oblike in uro neki neznanec, kate. rega pozna samo pod imenom »Gusteln« in ne ve kako se piše. Ker pa sodišče takim »Gustelnom« še toliko ne verjame kot praznim bajkam in je navajal zagovornik v zagovor obtoženca samo, da je bil v voj. ni v glavo udarjen in da so ga povozili v Ameriki tramvaj in bi obsojen podjeten fižolar na 6 mesecev težke ječe in mora po. ravnavi vso dolžno jed in pijačo.

Odnevi iz zadnjega porotnega zne. danja. Poročali smo svojočasno, da sta bila meseca junija t. l. pred celjako poroto ob. sojena Ciril Koprivce, pristajen v St. Jurij ob južni železnici in Fran Bevc, pristajen v Mokronogu, zaradi hudodelstva rona, iz. vršenege pri Valentinu Brečku v Kalobju, pri Neži Skobernu, Jurju Podgorškem in Marji Vrabčič v Šibeniku pri št. Jurju prvi na 5 let, drugi pa na 4 leta težke ječe, ka. tera kazni se je zdelo javnosti in celo po. rotnikom daleko prenizka. Višje deželno so. dišče v Ljubljani je sedaj na pritožbo drž. pravdnštva v Celju te kazni vsloko zviša. Jo in prisodilo Cirilu Koprivcu 11 let, Fran. cu Bevcu pa 10 let težke ječe, kakor sta to zaslužila. Ravnatoke se je zvišala na pri. tožbo drž. pravdnštva kazni Ivanu Primo. zliču iz Soštanja, ki je bil zaradi hudodel. stva tatvine kot tat iz navade obsojen pred poroto v Celju na 2 in pol leta težke ječe. Višje dež. sodišče v Ljubljani je doodilo to kazni na 3 in pol leta.

Povodom velesejma

bo izhajal

„Slovenski Narod“

v pomnoženi nakladi in večjem obsegu, na kar prijazno opozarjamo gg. trgovce, obrtnike, gostilničarje itd. itd.

Gospodarstvo.

Industrija poljedelskih strojev v Ameriki.

Iz New Yorka.

Ko so se Združene Države ustanovile, so kmetovalci tamkaj rabili ista poljedelska orodja, ki so bila v rabi še pred Kristusom. Dandanes pa ima farmer na razpolago tisočero raznih priprav, ki mu omogočajo, da utegne opravljati več dela v krajšem času, z manjšim trudom in z nižjim stroškom kot kedaj poprej.

V kolonialnih dnevih, ko je bilo samo poljsko orodje malo surovega ročnega orodja, se je devetdeset odstotkov vsega prebivalstva moralo baviti s poljedelstvom, da si je pridelo najpotrebnejši živež. Dandanes živijo na kmetih manj nego polovica prebivalstva Združenih držav in mesto pomikanja poljedelskih pridelkov pridelamo lahko toliko, da izvažamo ogromne količine za prehranjevanje drugih narodov sveta. Razvoj industrije poljedelskih strojev je to dosegel.

Ta industrija je izvršila pravcato revolucijo v poljedelstvu. Posledica je bila, da je usoda farmerja postala mnogo bolj prijetna in manj težavna. Ob enem pa je ta industrija prihranila ljudem, delovnih sil, energije in časa za druge svrhe, zlasti za razvoj industrijalnega življenja in tako omogočila, da so Združene države postale največja industrijska dežela na svetu. V deželah, kjer so moderni poljedelski stroji v splošni rabi, dobite vse ugodnosti moderne civilizacije: napredna mesta, industrije, moderne priprave, izobrazbo in udobnost. Kjer se moderni poljedelski stroji ne rabijo, tam najdete primitivno življenje, nevednost, siromaštvo in stradanje.

Razvoj modernih poljedelskih priprav počiva ponajveč na ameriških izumih in iznajdbah; ameriška podjetnost in kapital sta razvila industrijo poljedelskih strojev. Nikak drug narod na svetu ne izdeluje niti polovice toliko modernih poljedelskih priprav kot Združene države. Nobena druga dežela ni uspela, da bi izdelovala boljših produktov te vrste. Ogromni uspehi te industrije je pripisati okolščini, da je ona brez ozira na takojšnje dobičke vedno stremela za tem, da ustvari ob najmanjši možni ceni vedno popolnejše priprave, ki naj razbremenjajo kmetovalca, skrajšajo njegov delovni čas in povečajo njegov pridelek.

Ogromna površina orne zemlje in možnost poljedelskega razvoja v tej deželi je bil brezdvomno važen činitelj v napredovanju industrije poljedelskih strojev. Ameriški farmer, prost tradicionalnih predsodkov, se je z navdušenjem oprijel novih sistemov. Dandanes imamo v Združenih državah industrijo poljedelskih priprav s skupno glavno 300 milijonov dolarjev. Normalno je 50.000 delavcev zaposlenih v 500 tovarnah, ki izdelujejo poljedelske priprave in stroje. V dobi 1919—1922 je povprečna letna produkcija poljedelskih priprav znašala 400 milijonov dolarjev, dočim je vrednost produkcije v letu 1919, in 1920, segala nad 500 milijonov in je leta 1922 znašala 210 milijonov. Avstralijski in južni Afriki so ameriški stroji pospešili razvoj. Celo na Angleškem, v Franciji in v drugih industrijskih deželah, ki negotavljajo svoje poljedelske stroje, se ameriški stroji dobe vsepoved. Trgovci in zastopniki te industrije se obračajo edaj proti vzhodu, kjer nešteti milijoni človeške in indijske še vedno ohledujejo zemljo kot pred tisočletji. Kake posledice bo imelo zboljšanje usode teh ogromnih milijonov človeštva vsled razne modernih metod poljedelstva, tega si naša domišljija še predstavljati ne more.

Tekom leta 1923, so Združene države izvozile poljedelskih priprav v vrednosti nad 50 milijonov dolarjev. Današnji razvoj izvoza kaže na čim dalje večjo rabo ameriških poljedelskih strojev po vsem svetu. F. L. I. S.

—g Novosadska blagovna borza 6. avgusta. Na produktivni borzi notirajo: Pšenica barška 360—370; ječmen 310—320; koruza 275—280; oves 300—310; moka baza 50—52. Celokupni promet 45 in pol vagona, od tega 24 vagonov pšenice, 5 ječmena, 2 moka in 1 oves. — Tendence mlačna.

—g Mleko v Italiji je bilo dolejšalo zelo drago. Hektoliter je stal 64.90 litr. Sedaj se je cena za 3.30 lire pri hektolitr. Tako je stal liter mleka v Italiji v naši valuti 2.22. V Italiji imajo posebne komisije za določevanje cen.

—g Vsem razstavljalcem velesejma. Sejmski urad ponovno prosi, da vsi razstavljalci tudi s svoje strani napravijo čim večjo propagando za obisk velesejma, da bo uspeh popoln.

—g Otvoritev ljubljanske borze. Službena otvoritev ljubljanske borze za blago in vrednote bo dne 16. t. m. ob 10. predpoludne v borznih prostorih na Kongresnem trgu št. 9 v poslopiju Filharmonične družbe.

—g Cena kruha v Beogradu znižana. V sredo so peki v Beogradu znižali ceno kruha za 0.50 Din pri kilogramu. Tako stane bel kruh 6 Din in črn 5 Din kilogram.

—g Izvoz goveje živine in svinjskega mesa. Govejše živine se je izvozilo iz naše države meseca januarja za 76.5 mil. Din, meseca februarja za 41.1, marca za 39.5, aprila za 52.6, maja za 54.9, in junija za 63.9. Svinjskega mesa se je izvozilo: januarja za 62.7 mil. dinarjev, februarja 65.3, marca 26.2, aprila 21.3, maja 18.9 in junija 17.7. Tako gredo ogromne množine naše goveje živine v inozemstvo. Ni čuda, da se pri nas čujejo dan na dan pritoke, kako je slabo goveje meso in iz njega napravljeno jedi, ker slaba živina se ne izvaža, marveč ostane doma, dobra pa gre preko vseh obmejnih postaj. V tem oziru bi trebalo res korenite remende.

—g Naš izvoz za prvo letošnje polletje znaša po uradnih podatkih 4175.9 mil. Din, narjave, torej za 824 milijonov dinarjev ali 25% več nego je znašal izvoz v istem času lanskega leta. Izvoz sadnega lesa, jabolka, svinje, goveda, svinjskega mesa, pripr. mesa, ko. nje, pšenice, turščice, suhe slive in kože od divjadi. Lesa se je izvozilo meseca januarja za 134 mil. dinarjev februarja za 141, marca za 176, aprila za 144.6, maja za 196.3, junija za 184 milijonov dinarjev.

—g Cene kožam na svetovnih tržnicah naraščajo. Tako se poročila iz Londona, Amsterdama, Bruselja in Stockholma. Enaka je tendenca cen v južni Ameriki in Kitajski. Nemčija nakupuje velike količine kož v svrhu, da bo mogla zadoščati reparaciji skrim obveznostim. Zato je pričakovati le še naraščanja cen kožam.

—g Trgovina z usnjem se je razvijala v zadnjem tednu živahnost, nego doslej. Grovisti so začeli kupovati iz naših tovarov večje množine, da si izpopolnijo svoje zalo. ge. Kakor se zdi, smo dosegli najnižjo stopnjo v cenah usnja, četudi se nadrobna trgovina še ni povzpela do večjega prometa. Razlog k temu je dejstvo, da je kmetstvo prebivalstvo preveč zaposleno s poljskim delom. Ko bo končano, je pričakovati tudi v detajlni trgovini živahnost. Cene surovih kož v Sloveniji to velja za goveje in telečje, je, so se v zadnjih tednih nekaj znižale in prilagodile tržnim cenam svetovne parite, te, ker pri nas so bile cene za iste vrste nego v sosednjih državah. Beležimo danes za usnje: vaškrunpni, lahki 4 Din 75—80 za kg, vaškrunpni, srednje teški 82—85, vaškrunpni, teški 86—88, vaškrunpni v polovicah, lahki 60—62, vaškrunpni v polovicah, teški 65—70, vratovi 40—45, okrajne 22—25, notranji 35—60, kravine rjave 95—100, kravine črne 90—95, kipe črne gladke 110—120, boksetine črne 25—28 kvadr. črno črn inozemski 35—40 kvadr. Te cene veljajo pri prodaji na dohelo in proti ta, košalemu plačilu. Cene za surove kože: goveje lahke Din 15—16 za kg, teške 17—18 za kg, telečje 20—22 za kg, za rhdno te. 20, čisto izdelanih.

—g Odpuščenje bančnih uradnikov na Dunaju. Z avgustom je bilo na Dunaju odpuščenih veliko število bančnih uradnikov. Po odpustu 1200 uradnikov Depositarne banke je sledil odpust 136 uradnikov pri Trgovski banki. Pri večjem številu manjših zavodov je bilo uradnikom naznanjeno, da se po preteku odpustnega roka ne reflektira več na njihovo službo. Mnogo se komentira odpust 300 uradnikov in 100 slug pri splošni prometni banki. Pri banki »Mercur« odide 120 uradnikov. Tudi velebanke hočejo zelo omejit število svojih uradnikov.

—g Preliminarni zakonski načrt za prireditelje. V Rimskih Toplicah se je vršilo posvetovanje zastopnikov trgovsko-obrtni zbornice iz Zagreba, Beograda in Ljubljane o zakonskem načrtu za prireditelje. Preliminarni načrt se razpošilje v proučevanje vsem poklicnim korporacijam, nato bo sledila koncem septembra konferenca v Beogradu in na tej se sestavi definitivni tekst omenjenega zakonskega načrta.

—g Nove predilnice. V Nevesinju v Hercegovini se gradi nova moderna predilnica.

—g Telefonska mreža. V naši državi je bilo koncem leta 837 telefonskih central in javnih govornic s 27.009 telefoni pri privatnih. Dolžina telefonskih črt znaša 27.268 km.

—g Prodaja raznih odpadkov. Uprava državnih monopolov v Beogradu bo prodala dne 8. septembra t. l. na javni dražbi okoli 300.000 kg odpadkov od cigaretnega papirja, za kartona in tekstilnega materialja. Predmetni karton s natančnejšimi pogoji je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Znižana vozilna za spavarje. M. liststvo soglašaja je odobrilo znižanje vozne cene po železnici za vse spavarje, kateri se vračajo po železnici v Slovenijo. Znižanje velja samo za tretji razred.

—g Sprejem gojenk v Kmetijsko go. spodnje šole Kmetijske družbe v Ljub. ljeni. Ta zavod se nahaja v Marjaniču in prdne novo šolako leto s 1. oktobrom 1924. Šola traja 11 mesecev. Gojenke, ki morajo biti najmanj 16 let stare, plačujejo mesečno za hrano, stanovanje in razvedila in sploh za vse Din 500. Pouk sam je brezplačen. Deklice, ki se želijo v gospodinjstvo, morajo predložiti svoje lastnorodno spisanje in nekolokovane prošnje zadnji čas do 25. avgusta t. l. Kmetijski družbi v Ljubljani. Prošnje je priložiti kratki list, zadnje šolske spričevalo, zdravniško spričevalo, posestni list in obvezno pismo staršev ali varuha, s katerim se zavaruje plačati vse stroške šolanja. Vsa potrebna pojasnila daje Kmetijska družba za Slove. nijo v Ljubljani.

—g Nezaposlenost na Madžarskem na. račda od dne do dne. Nekatere tovarne so reducirale delovni teden na samo 3 delov. ne dni. V lesni industriji je zaposlenih 24.6% v mesni 11.4, v grafični 30.1. Parla. ment se ima baviti v prvi vrsti z vpraša. njem nezaposlenosti.

—g Železniški promet naše države v preteklem letu na državnih železnih iz. kazuje 575.545 vlakov. Ljubljansko ravna. telstvo je odpravilo 75.190 vlakov, od tega 6570 brcih, 14.600 potniških, 17.520 mešanih in 36.500 tovornih. — Skupno število brcov. vlakov je bilo 28.740, potniških 102.545, mešanih 184.915 in tovornih 259.615.

—g Banatski žilini. V Vojvodini name. ravajo otvoriti šole za izdelovanje žil. mov (preprok). Prva šola bo v elemirski občini. V Banatu se razvija ta stroka do. mače industrije vedno bolj. V inozemstvu se povprašuje v vedno večji meri po banat. skih žilinih, za katere se v zadnjem času interesoira tudi Zedinjene države. Obeta se ugoden izvoz.

—g Svinjski sejem na Dunaju dne 5. avgusta. Na svinjski sejem na Dunaju dne 5. avgusta se je prijavilo 11.517 svinj, od tem 3220 komadov debelih svinj 7797 kom. me. snatih svinj in 164 komadov, neprodanih na zadnjem sejmu. Prišlo se je: iz Rumun. ske 1593 kom. debelih in 367 kom. mesna. tih svinj, iz Jugoslavije 892 debelih, iz Dun. ske 117 debelih in 2 mesnatih, iz Poljske 578 debelih in 7428 mesnatih in 40 debelih ter 100 mesnatih domačih svinj. Cene (av. str. kronah) so bile sledeče: Prva de. bele svinje 23.000—23.500; srednje debele svinje 22—23.000; stare debele svinje 20—22.000, lahke teške svinje 21.000—22.000; lahke teške svinje 22.000—23.500; ane. ske mesnate svinje 19—22.000.

—g Iz Dalmacije. Te dni je bilo odob. reno delo za elektrifikacijo Malega Rata, Dugega Rata in Supetra od tvornice »Su. fida« na poljsko Primorje. Tako se dose. že lep napredek v teh prijetnih selih, kjer stoji nekoliko modernih hotelov za letovi. šče. Trebalo bi ob bregovih skrbeti za go. ljeve goščice. — V Dalmaciji se je plače. valo 35 dinarjev za hišna tuda pri uvozu v zatvorjene kraje. Na intervencijo spliške trgovske zbornice je sedaj ministertvo ukl. nilo vse doslej tozadevno izdane naredb.

—g Gospodarsko prijateljstvo med Ru. sijo in Nemčijo se zopet javlja in dokazu. je, da so tisti toliko naglašeni spori med obema državama že končani. V krajšem sle. de velika naročila za stroje, električne in kemikalne predmete iz Rusije v Nemčiji. An. glij, Švedska in zlasti Holandska, ki so imele zadnje čase mnogo naročil, bodo s tem najbolj zadete.

—g Rumunski izseljenci za Ameriko. Okoli 3000 Rumunov se napoti te dni v Ameriko. Ministertvo soglašaja je izdalo na vse postaje, mimo katerih se vozijo, ukaz, da se ima z njimi ravnati na najlepši način.

—g Dobava drv. Direkcija državnih ž. leznih v Ljubljani razpisuje dobavo 90.000 kilogramov, suhih drv (odpadkov, kraknjak) 1 m dolge v zvezkih. Natančnejša pojasn. la daje ekonomsko odeljenje te direkcije. Ponudbe do 11. avgusta 1924.

—g Finačna delegacija objavlja, da iz. de »Izkaz o stanju hranilnih vlog (po knji. žicah in v tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za II. četrtletje 1924« v eni prihodnjih 8 evilk Uradnega lista.

—g Dobave. Dne 4. septembra t. l. se bo. do vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnih v Subotici glede dobave bakra ter glede dobave jekla; pri ravnateljstvu državnih železnih v Zag. grebu glede dobave raznega jekla in jekle. ne pločevine; pri ravnateljstvu državnih železnih v Sarajevu glede dobave raznega stekla; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 2770 m³ desk iz mehkega lesa. Dne 5. septembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnih v Subotici glede dobave pisarniškega materialja; pri ravnateljstvu državnih železnih v Zagrebu glede dobave indigo papirja, telegrafске barve za žige, telegrafskih trakov in blaz. nic za žige; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave embalažnega ma. terijala za poverovanje tobaka (platno, špag, plombe itd). Predmetni oglasi z n. tančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice interesentom na vpo. gled.

—g Dobave. Pri ravnateljstvu državnih železnih v Zagrebu se bo vršila dne 28. avg. t. l. ofertalna licitacija glede dobave 6150 šarnice (protno raspisana na dan 11. avg.).

—g Dne 6. septembra t. l. se bodo vršile na. slednje ofertalne licitacije: pri ravnatel. stvu državnih železnih v Subotici glede do. bave akretne ter glede dobave bandaz za kolese; pri ravnateljstvu državnih želez. nih v Zagrebu glede dobave raznih tisko. vln. Dne 9. septembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravna. telstvu državnih železnih v Sarajevu glede dobave mvoja in usajatih jermenov; pri ravnateljstvu državnih železnih v Subotici glede dobave 1500 kg olja ter glede do. bave raznih podvoznih in žoljev za trač. nice ter lufrednja; pri upravi državnih mo. nopolov v Beogradu glede dobave 60.000 kilogramov čistega bencina. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisar. ni trgovske in obrtniške zbornice v Ljub. ljeni interesentom na vpogled.

To in ono.

Edison.

(Dalje)

S tem nesrečnim dogodkom se sačenja za Edisona pestro življenje. Moral se je potikati od brzojava do brzojava, vendar pa je porabil ves svoj denar za knjige in instrumente. Nekoč se mu je posrečilo do. biti Faradayjevo delo o elektriki. Ko se je vrnil ob štirih jutraj iz svojega urada, je čital nepretrgoma do obeda. Sedel za mizo se je obrnil k enemu svojih prijateljev, ki je bil povabljen na kosilo, rekoč: »Adam! Toliko moram napraviti, življenje pa je tako kratko, da ne smem izgubiti niti mi. nute.« S temi besedami je ostavil kosilo in hitel na delo. V tej dobi Edisonovemu živ. ljenju se pojavi prva njegova iznajdba, za katero je dobil nagrado. V službi telegrafi. sta je moral poročati po brzojavu o parla. mentarnih zasedanjih. Pri tem se je pogo. sto čudil, da je treba izgubljati toliko časa za štetje glasov in da se pogosto prakticira tudi s prevaro. Ta okolnost ga je napeljala na misel, da bi iznašel stroj za glasovanje. Njegova iznajdba predstavlja to udobnost, da poslanec ni treba dvigati rok temveč da zadostuje pritisk na gumb, ki se nahaja na levi ali drugi strani sedišča in na ta način označi njegovo ime »da« ali »ne« na ke. mično proporcionarjem papirju lente. V tem času pa presteva električni aparat oddane glasove.

Edison se je napolil s svojim aparatom v Washington k predsedniški komisiji ame. riškega parlamenta. Ko si je predsednik natančno ogledal aparat, je dejal mlademu izumitelju: »Dragi dečko, vaš aparat delu. je izborni, nič boljšega si ni mogoče izmi. liti. S takim aparatom je nemogoča vsaka svijača ali prevara pri glasovanju. Toda to ni ono, kar potrebujemo. Včasih je edi. ni pripomoček za odklonitev slabega zaka. na, ta, da skrijemo glasove in preprečimo nji. šteje. Divin se vašemu gentlu in moti. vom, ki so vas vodili pri iznajdbi in kon. strukciji tega aparata, vendar na vam mo. ram odkrito priznati, da ne vemo kaj po. četi s njim — vzemite ga nazaj.« — Ves potrt je položil Edison svoj aparat na ra. me in odšel iz parlamenta. Toda to razosa. ranje mu je mnogo koristilo. Seveda je de. jal večkrat sam — to mi je bilo zelo ne. prijetno, ker sem upal, da dobim solidno nagrado za iznajdbo, toda ta slučaj je bil zame dobra šola. Že takrat v parlamentu sem prisegel, da nikoli ne bom iznašel na. kaj, kar ni nujno potrebno. Moje iznajdbe morajo biti koristne za vse. In doslej ni. sem prelomil svoje besede.

Kmalu po brezuspešni iznajdbi stroja za štetje glasov je odpotoval Edison v Bo. ston in New York. Tu je ostal brez fikla v žepu, zakaj vse denar, ki ga je imel, je izdal za knjige in aparate, tako da je ko. maj plačal stanovanje. Nekega jutra se je sprehajal po bulvarju Lower Broadway. Slučajno je začel v lokal, kjer so bili elek. trični aparati za posredovanje med borzo in bankirji. Aparati niso delovali dobro in vprav tisti hip, ko si je Edison ogledoval glavno dvorano, so bili vsi navzoči zelo razburjeni. Pravkar so se bili aparati po. kvarili. Vsak hip so vpraševale banke, kaj je s aparati in kdaj začne iznova funkcion. irati. To je bil moment, ko je bila cena zata zelo visoka in verjetnost je napejala vse moči. Ravnatelj družbe se je trudil s svojimi pomočniki na vse načine, da ugo. ti varok tega nepričakovane zastoja, to. da ves trud je bil zaman. Bil je ves obu. pan. Edison je opazoval vse to in prošil bankirja, naj mu dovolijo popraviti apar. te. Dovolili so mu. Približal se aparatu, po. tegne iz njega prožino, ki je bila padla med kolese, in aparat je začel takoj funkcion. irati. Navzoči so se v silnem začudenju spogledali.

Edisona so takoj povabili naj vstopi v dotično podjetje v službo. Po kratkem po. ganjanju je dobil mesto pomočnika ravn. telja z mesečno plačo v znesku 1500 fran. kov. To je pomenilo za mladega iznajditel. lja rešitev. Pozneje je pri neki priliki iz. javil, da bi se skoraj onesvestil, ko so mu povedali, koliko bo imel plače. Potem si je Edison lepo uredil svoje življenje. Imel je svojo delavnico, kjer je eksperimental cel poel. Značilno za Edisona je to, da bi bil težko dosegel take uspehe, da ni del celice noči.

V novi službi je posvetil spočetka vse svoje moči aparatu, ki so ga bili upravitel. iz gmojne tiske. Bil jim je hvaležen in zato se je lotil dela, da jih izpopolni. Po ne. štetih polkruhah je iznašel avtomatični re. gulator. Svoj model je demonstriral pred predsednikom upravnega sveta dotične ak. cijske družbe in dobil nagrado v znesku 200.000 frankov. S to vsekakor posrečeno iznajdbo konča Edison prvo dobo svojega življenja. Od tedaj dne, ko mu je svoja naklonila tako bogata nagrada, je postalo Edisonovo življenje zgodovina cele vrste iz. najdb. Njegove prve iznajdbe so bile na. ravno na polju brzojava. Tako je iznašel aparat »Duplex«, s pomočjo katerega je mogoče poslati dve brzojavki istočasno po isti progi v nasprotnih smereh. Leta 1874. se je »Duplex« spremenil v »Quadruplex«, po kateri pošiljamo dve brzojavki na vsako stran. Ta patent je prodal Edison brzojav. ni družbi »Western Union«, ki si je izgo. vorila tudi pravico, da kupi vse njegove bodoče iznajdbe. Da pokažemo praktično stran te iznajdbe, moramo omeniti, da pomeni podaljšanje 100.000 km br. zojavne žice do 400.000 km brez dodatnih stroškov. Na ta način si je družba prihran. la težke milijone, ker je plačala Edisonu za iznajdbo samo 150.000 frankov. Takrat je bil Edison star 30 let. Pozneje so se poja. vile ena za drugo iznajdbe: avtomatični brzojav, telefon, električne šarnice, foto. graf, liteskopi itd. Odveč bi bilo razlagati pomen vseh iznajdb — velikega čarovanja, ker so itak dobro znane. Omeniti se hočemo le na nekatere, ki jih širša javnost večino. ma še ne pozna.

(Konec prihodnjic.)

MIROVNO DELO.

V spomin na izbruh svetovne vojne se vrše povsodi na Holandskem mirovni tedni in protimilitaristična zborevanja. Posebno se odlikujejo v tem mladinski organizacije. Mednarodna ženska liga za mir in svo. bode je priobčena 29. julija 1924. okoli, v katerem govori o razdajanju in kaosa, ki ga je povzročila svetovna vojna. Blaznost ljudi pa je še tako velika, da nas takli, ki ne nosijo odgovornosti in ki si iščejo le do. bička, stavlja pred možnost nove vojne, ki bi bila še groznejša od pretekle in nam bi vse uničila. Na kaj se čakamo? Ali ni zadnji trutek še tu? 29. julija 1914: sploš. na priprava vlešeli za svetovno vojno: 29. julija 1924: splošno pripravljanje vseh moč in žena za mirovno delo. Liga za mir in svobodo apelira na vest in razum vseh so. močanov in somoščank, da se pridružijo mirovnemu gibanju.

KOLIKO JE VREDNA ŽENA?

Senzacionalen proces v Londonu.

Koliko je vredna soproga kot ženska družica in gospodinja? S tem ne baš lahkim vprašanjem se je imela baviti pred krat. kim porota v Londonu pod predsedstvom sodnika Rochea. Vrhla se je namreč raz. prava o tožbi tovarnarja Edvarda Kryana, ki je zahteval od zapeljivca svoje žene, ma. jorja Rouna, 10.000 funtov odškodnine.

Sicer je v Angliji na dnevnem redu vedno dovolj takih slučajev in porotne so. dišča imajo vedno določiti vsoto, ki jo mo. ra dobiti prevarani soprogi, vendar je bil toplot slučaj bolj zanimiv kot običajni. Predsednik Roche je namreč eden najbolj naprednih sodnikov v Londonu, ki boče odpraviti vse zastarela zakonska pravila. Roche je hotel porotnike in tožitelja pra. pričiti, da je napačno shajevati odškodnino za izgubljen zakonski srečo.

»Ne ujemem vaših nazorov« je rekel sodnik tožitelju. »Vaša žena vam je po. stala nezvesta. Radste se hočete od nje ločiti. Prav je tako in poceni. Kako pa mo. rete od moča, ki vam je odvedel ženo, za. htevari denar?«

Kryan je bil vled sodnikovega vpraša. nja presenečen: npril pa je svoje zahtevo na razpode višjih sodšč, ki so vedno po. tordila zahtevo moča. Sodnik pa s tem od. govorom ni bil zadovoljen.

Kryan je nato izjavil: »Major mi je zares povzročil veliko škodo, ker mi je zapeljal in odvredel moje ženo. Moja soproga je bila kot gospodinja nenadomestljiva. Vodi la gospodinjstvo, skrbel je, da sem bil to. no postrane moje oblike in moje perilo so bile vedno v redu. Razven tega mi je nudila zabavo, delila je z menoj skrb in veselje... Vse to predstavlja neprecenljivo vrednost.

Bil bi še vedno v posesti tega zaklada, če mi ne bi major odpeljal soproge.

Predsednik mu je nato svetoval, da se poroči še enkrat, na kar je Kryan odvrnil, da mu njegove prve soproge ne nadomesti nobena druga. Zahteval je, da mu mora major plačati 10.000 funtov.

Predsednik ga je nato savrnil, nagla. fajdel, da ženo vedno vega moč. Žena pa. metnega in premetnega človeka je običaj. no pametna in premetena. — Nato je pred. sednik imel še daljši nagovor na porotnike in jih pozval, da odklonijo zahtevo glede odškodnine za odpeljano ženo. Porotniki, ki pa niso bili tako radikalnega mišljenja so odredili, da mora major tovarničarja Kryanu plačati 500 funtov šterlingov.

ZANIMIVE ŠTEVILKE.

O iznajditelju šaha pripovedujejo, da je šel s svoje iznajdbe h kralju svoje de. žele. Ta je bil šaha tako vesel, da je ob. ljubil iznajditelju izpolniti vsake želje. »Toda želja«, je rekel iznajditelj, »da mi za prvo polje šahove deske daruje eno pšenice zrno, za drugo dve, za vsako na. daljno polje pa dvojno število zrn. Na prvi pogled se zdi ta prošnja skromna: če pa si stvar natančneje ogledamo, uvidimo, da jo skoraj ni bilo mogoče izpolniti. Ker ima namreč šahovska deska 8×8=64 polj, tedaj znaša vedna podvojeno število od polja ko polja ogromno množico.

16.446.744.073.709.551.615
zrn. Izračunali so, da bi ta množina zrna. stovala, da bi jo pokrile površina zemlje en centimeter visoko.

Drugi primer: Ker anala povprečna starost človeka 30 let, in živl na svetu člo. vi 1500 milijonov ljudi, bi moralo vsakih trideset let tudi toliko ljudi umreti, torej v enem letu nad 50 milijonov, v enem t. d. nu nad milijono. Dnevno torej umre 143.000 oseb, vsako uro 6000, vsako minuto 100, vsako sekundo eden ali dva človeka. Če ra. čunamo, da je bilo število prebivalstva na. ta v vseh časih enako, kar seveda ni bil slučaj, ker stalno narašča, tedaj je od Kr. rojstva pa do danes umrlo 95.000 milijonov ljudi.

Zopet drugi primer: Najfinjši stroj, ki brez defekta in prenehanja teče 70 ali 80 let in še več, je človeško srce. V vsaki uri bije okoli 5000, kar znaša do starosti 60 let 2 milijardi 630 milijonov in 800.000 krat.

Letna produkcija piva je znašala leta 1913 46.000.000.000 litrov. Če prenesemo to v silko, bi to tvorilo rsko v dolžini Rima, 200 čevljev široko in 6 čevljev globoko. Ena najstrašnejših elementarnih neogod je tajfun. Leta 1337 je bilo povodni tajfuna v dolini Ganza usmrtilih 400.000 oseb, leta 1554 na indijskem obrežju pri Andamanih 40.000. Tajfun na otoku Formosa je leta 1911 uničil in porušil 26.000 hiš, v oktobru leta 1913 je vihar usmrtil 40.000 oseb. Pre. teklo leto je uničil tajfun luko Svatofo v Kitajski, pri čemur je bilo usmrtenih 50. tisoč oseb.

Darujte za sokolski Tabor!

Miran Jarc:

Gledanja.

9. Sedmi dan.

Kadar se ustavijo šumeča kolesa delavnikov, se nad ulicami, po katerih so se pred nekaj urami vrela in gostole množice, preliva svoje hropno razgibanost z ropotom in šumotom vozov avtov, vlakov in uspravank, ki se edina tolaži neskončno bolnega človeka dvajsetega stoletja... se nad ulicami razpne čudovit obok solca in tišine in mirovanja, ki ga prebadajo le še sijoči zvoniki cerkva. O, kaj čutiš ob tem miru, ki te najbrž zgrozeva kot dih bližajoče se smrti, kot molčanje brezkrayne Sahare ali pa blodno strmenje v živo brezkončnost osamelosti? Mir in molk sedmega dne! Brezbesedje Nedelje! Ne beži v pokrajine, ki bi ti prikrile grozo s haljami in tancami gostih selesenj, ki so polna ljubavni nemirov in dihov razvalovane krvi! Ne zatekaj se v parke, kjer od vsepovsod sije magnetizem zadržanih strasti, fluid drhtečih teles, zapeljiva in lokava domačnost pastoral in idil, ki imajo navidez podobo nedolžnih starih holandskih bakrorezov, a se še v prihodnjem hipu utegnejo razrasti in zgostiti v peto dejanje blazno grozne žaligre. Ostanj doma in čakaj! O, tišina Sedmega dne! Solnčen je obok, toda ali ni njega soj palec kot pradačni glas, ki je zaklical iz — gorečega grma?! Hiše so hiše, cerkve so cerkve, ulica je ulica, ti si ti — in vendar: kakor, da je vsaka hiša privzela na svoje obrise še odsev nečesa drugega in je cerkev žugajoča kakor ogromen prst — zvonik, ki peče v nebo, in je ulica kot prazen, brezodmeven labirint, ki se v njem izgublja sleherno čustvo, sleherna misel, sleherna utrip srca.

O, težko je nam sveto Gledanje Bogu posvečenega dne, ker moramo biti sami s seboj. Sebe smo pozabili, izgubili. Izgubili smo Se davno kje, davno kdaj: morda pri prvem sestanku ob rastočem mesecu in v gaju, ki je nalikoval bivališču gozdnih vil, morda pri prvi bojeviti kretnji, ki je hotela zavesti poslušno in omamljeno množico za seboj, morda na prvem plesu, ki je bil šele skromen uvod v omotične noči godbe, obljud, poljubov in objemov; pozabili smo na Sebe: morda ob prvem ženketu novcev, morda ob zmagoviti himni dinamične tovarne, morda ob obhodu vedno rastoče lestvice imenitnih osebnosti v socialnem življenju. Toda, ta glupi opoj je le trenoten! Najsi bo njegova trajnost še tako dolga, resnična

ni. Vedno jo moramo umetno hraniti, vedno znova jo moramo, sami sebe slepeči in preglušajoči, oživetvarjati z veseljami, z izleti, z zabavami, z delom, z vinom, pesmijo in z ljuboznimi. Toda vedno in vedno preži skrit sovražnik — v resnici blag angel — oznanjevalec višjega življenja — in nas ustavi s tišino, z mirovanjem Nedelje.

Kajti v svetli knjigi Stare zaveze stoji pisano: »Sedmega dne pa je Bog dovršil svoja dela in se odpočil od svojih dejanj. In je sedmi dan posvetil in ga blagoslovil...« da bi tudi človek ta dan posvetil Sebi — Njemu in ga preživel veličastno-radostno, brezmejno ljubeče in bi vsaka beseda, vsaka kretnja bila molitev.

Ali človek je Sebe izgubil. Grozno je samevati, kadar je v srcu praznota. In praznota je v srcu, ki je leta in leta pelo, dihalo in živelo le za stvari, ki je sužnjevalo stvarom strasti neodrešenega telesa. Topo sklonjeno bitje, podoba izmučenega ujetnika, ki so ga zapirli v ječo samo za en dan: to je slika današnjega človeka: bitja brez srca, brez Sebe, brez življenja.

In ti upornik, ki meniš, da je mogoče odrešiti bolni svet z bakljami bojevitih krikov, z ročnimi granatami in

samokresi, z nasiljem vseh vrst, ti, ki podpihuješ narod na narod, združajoč oamljena ljudstva v zmedenost, v sovraštvo proti sosedu, ki nima tvoje govornice, — a še bolj ti obsedeni upornik, ki hočeš izenačiti ves svet s pogromi in požari, z ropi in pustošenji v imenu »Enakosti« — kaj res misliš, dvolični upornik, da si na pravem, posmehujoč se moji Besedi? Bori se z mečem, ti, ki veruješ le v telo, le v stvar! Jaz se borim z Besedo, ki je most med človekom in človekom, ki pa je tudi tako močna in glasna, da jo zaslišijo živali in drevesa in zemlja sama, ker je Beseda božja darilo v spomin na visoko stvarjenje človeka. Da je vsaka beseda zama, se mi rogaš? Če je to res, čemur pa ne verujem, da bi imel dovolj vzroka za to, potem pa se ne imenujmo več »Človek« in smo manj kot vsaka blodna, razdivjana zver... in potem nimaš tudi ti pravice boriti se za zmagajo — zver!

O, da je slehernemu od nas dano vsaj vsaki sedmi dan stopiti pred zrcalo in se zreti in premagovati občutek strahote osamelosti in si v izpovedavanju, v najgloblji in najtišji odkritosrčnosti ustvarjati podobo Samega Sebe! Dokler ne bomo doživljali Nedelje, kot nam jih je pokazal Bog, je ves

napor zama, je ves napor ostudna laž, gnila krinka — civiliziranca, ki ima pod belimi rokavicami krupne, ki mu črna obleka pokriva zverstvo telo in mu ustulice drhte, žejne gorke krvi, žejne teles...

Velik je sicer zlevek v svoji razdivjanosti in širen je obseg njegovega razdejavanja in dolga so leta njegove obsedenosti, toda še silnejši je železna neispravnost zakon življenja, ki ga uravnava božja tehnika: zob za zob, oko za oko in na katere vrhu žurijo beseder: »Kdor besni z mečem, za bo meč posekal.«

Svoj večni telitnice pa je vse jasnejši in Sodba morda ni več daleč...

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Konzulati v Ljubljani:

Českoslovaški: Breg 8/I.
Belgijski: Urad Ljubljanskega veleposlana.
Avstrijski: Turjaški trg 4/II.
Italijanski: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalski: Dunajska cesta 33.
Francijski: Dunajska cesta (Ljubljanska kreditna banka).

Darujte za „Sokolski Tabor!“

Vaše potrebe u lanenem sjemenu, koščicah od bundeva i sunčanica, te grahu obavljate kod

Zvonko Rubetič,
trgovina zemaljskih plodina
Ivaničgrad kod Zagreba. 5069

NAPREDNO OBRATNIŠKO DRUŠTVO V LJUBLJANI

priporoča sl. občinstvu naslednje obrtnike:

Kleparji:
Pičman Lovro, Strelška ulica 29.

Mizarji:
Primožič Ferdo, Trnovski pristan 4;
Perko Matija, Zgornja Slika (tel. 372);
Senica Jožef, Za Bežigradom 5;
Skafar Franc, Rimska cesta 16.

Zaloga pohištva:
Skafar Franc, Rimska cesta 16.

Ključavničarji:
Gajer Rudolf, Cesta na gorensko železnico;
Rebek Josip, Cankarjevo nabrežje 9.

Vodovodni inštalaterji:
Pičman Lovro, Strelška ulica 29.

Soboslikarji:
Rožič brata, Vegova ulica 8;
Špetič Stefan, Rimska cesta 16.

Pleskarji:
Rožič brata, Vegova ulica 8.

Parketarji in zaloga parketov:
Puh Josip, Gradaška ulica 16;
Primožič Ferdo, Trnovski pristan 4.

Krojači in krojačice:
Iglič Fran, Kolodvorska ulica 23;
Kersnič Ivan, Resljeva cesta 1.

Brivci:
Franchetti Engelbert, Dunajska cesta 20;
Loborec Franc, Rimska cesta 21;
Zajc Franc, Dunajska cesta 12;
Gjud Ivan, Stari trg 28.

Fotografi:
Hibšer Hugon, Valvazorjev trg 7.

Knjižovezi:
Jakopič Ivan, Cankarjevo nabrežje 8.

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
(popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6-

Zobozdravnik
dr. Ivan Oblak
zopet redno ordinira
Miklošičeva cesta
(Vzajemna posojilnica) 5070

TRGOVINA
mešanega blaga v sredi
mesta na zelo dobrem prostoru

se prodaja

radi družinskih razmer in
preselitve. Stanovanje kupcu
na razpolago.
Potrebno dinarjev 180.000.
Ponudbe pod Maribor 1886-
5059 na upr. Slov. Naroda.

IMATE LI
KURJA OČESA?
potem uporabljajte
CLAVEN!
Ime „Claven“ je zakonito
zavarovano!
„Claven“ je mast (torci) no-
bena tekočina ali obliž, katere ta-
koj po nemem mazanju bolečine
ublaži in po 6 dneh kurja
očesa, žulji, trdo kožo
itd. popolnoma in brez bo-
lečin, s koreninami od-
strani!
Dobiva se v vseh lekarnah
in drogerijah, a kjer bi tega
ne bilo, se prosil, obrniti
se naravnost na proizvajatelja:
Lekarna in kosmet, laboratorij
Mr. M. Hrnjak,
Sušak (Hrvatsko). 5014

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5 —

Službe

Plačilni natak
se sprejme za hotel v
Ljubljani. — Ponudbe na
upravo »Slov. Naroda«
pod »Hotel/5073«.

Likarice
za konfekcijsko podjetje,
večje tudi v likanju dam-
skega perila — se iščejo
za takoj. — Naslov: Be-
lihar i Velepič, Spodnja
Slika, Kolodvorska ulica
št. 150. 5062

Samostojna gospa,
večja vseh pisarniških del
— išče za čimprej pri-
mernega mesta. — Po-
nudbe pod »Ekstencija
5011« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Deklica,
16 let stara, močna, do-
bra računarka, precej iz-
urjena in živahna — gre
kot učenka v trgovino z
mešanim blagom na de-
želo. — Ponudbe na upr-
vo »Slov. Naroda« pod
»Učenka/5065«.

Prefekti.
Dijaški dom v Ptuj
razpisuje dvojne mest-
pektov. — Kvalifikacija:
Srednješolska matura, po
možnosti znanje franco-
ščine. — Prednost imajo
akademiki. Stanovanje in
popolna oskrba v zavo-
du, plača po dogovoru.
Nekolkovane prošnje s
curr. vitae vsaj do 15. av-
gusta na vodstvo dijaške
ga doma v Ptuj. 5052

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Posetite od 15. — 25. avg.
IV. VZORČNI VELESEJ
V LJUBLJANI
NAJUGODNEJŠA PRILIKA
za nakup vsakovrstne najboljše in najcenejše robe tu-
in inoslovne.
Velesejске legitimacije se prodajajo v denarnih zavodih
vseh mest in dajejo pravo
na 50 % znižano vožnjo
tudi na brzovalskih (razen S. O. E. in br. 3, 6).
PRIRODNE KRASOTE SLOVENIJE
STANOVANJA PRESKRBLJENA.
Dnevne vstopnice se dbe pri blagajni za ceno Din 10—

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta 46
Telefon 379 mestni tesarski mojster Telefon 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostreža za pa-
lače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Grabla lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. **Tovarna furnirja.**

Učenca

poštenih staršev, z ljud-
skošolsko izobrazbo, po-
vsem zdravega in moč-
nega sprejme takoj in
pod ugodnimi pogoji —
večja trgovska tvrdka
špecerijske stroke v več-
jem mestu na Gorenj-
skem. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.« 5038

Sokali

Iščem lokal

v Ljubljani za trgovino
na drobno. Vzemem tudi
soba, ki je v pritličju na
prometni cesti v sredi
mesta. Plačam nagrado.
Predelam proti kontraktu
in najemniki na lastne
stroške. — Ponudbe pod
»Lokal/5069« na uprvo
»Slov. Naroda«.

Prodam

Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Damsko kolo

v prav dobrem stanju —
naprodaj. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 5060

Pianino

(eleganten) in pristna
perzijska prepro-
ga — ceno naprodaj. —
Naslov pove uprava »Sl.
Naroda«. 5067

Stanovanja

Stanovanje
(soba in pritličje) — se
oddaja proti predplačilu. —
Ponudbe pod »Stanova-
nje/5063«.

Meblovano sobo
išče za stalno soliden go-
spod. — Ponudbe pod
»Stalno/5072« na uprvo
»Slov. Naroda«.

Meblovana soba,
po možnosti predsoha s
posebnim vzhodom — se
išče za bojišega gospoda. —
Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 5053

Sobo
išče mirna gospodična, ki
je ves dan odsotna. —
Gre event. tudi kot so-
stanovalka. — Ponudbe
pod »Uradnica/5056« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Na stanovanje
z zajtrkom, event. s celo
hrano — v središčni mesta
— se sprejmeta takoj dva
gospoda. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.« 5058

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Osební avto,
šestdesedežen, eleganten —
se jako ceno odda. —
Ogleda se pri: Stupica,
Ljubljana, Slomškova ul.
5054

Javljamo, da Eduard Lagus nije član tt. Hermes,
Sarajevo, te nije ovlašten za nas poslove sklapati niti
novaca primiti.
Eduard Lagus morati će sudbeno da odgovara.
Sarajevo, dne 23. avgusta 1924.
5068 **HERMES, agent i kom. radnja.**

Prodam
Zapravičevček,
lahak, v dvema sedežema
— prodam. Cena po do-
govoru. — Ivan Lah, ko-
vač, Lesce. 5021

Tri lepe sobe

v III. nadstropju (lift)
takoj — in tri v I. nad-
stropju s 1. novembrom
— odda Pokojniški za-
vod v Ljubljani. 5061

Dve lepe

meblrovani sobi
s kopalnico pri firi ro-
bini, po možnosti s pre-
hramo — išče gospa za
takoj. — Ponudbe pod
»Centrum« naz. Aloma
Company, Ljubljana. 5061

Nepremičnine

Proda se lepa nova
pritlična
hiša z vrtom
in gospodarskim poslop-
jem v bližini mesta. Kup-
cu stanovanje takoj na
razpolago. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 5055

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se hiša
v mestu s lokalom ter
prostori za delavnico ali
za manjše tovarniško
podjetje. Tudi stanova-
nje kupcu na razpolago. —
Cena, ponudbe pod
»Trgovska hiša 5006« na
uprvo »Slov. Naroda«.

Proda se

**o výkone činností zabezpečenie ochrany pred
požiarom, bezpečnosťou zdravia pri práci
č. 040/2014**

(ďalej len „zmluva o výkone činností OPP a BOZP“)
uzavretá podľa § 536 a nasl.

Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov

1. Zmluvné strany

1.1. Objednávateľ: Obec Krušetnica
Krušetnica 69
029 54 Krušetnica

Štatutárny orgán : Jozef Stančík - starosta obce

Identifikačné údaje:

- a) IČO: 00314595
- b) DIČ : 2020571663
- c) Bankové spojenie: 4056133003/5600

1.2. Dodávateľ: PYROKOMPLEX s.r.o.
Štefániková 264/30
029 01 Námestovo

Štatutárny zástupca: Mgr. Balcerčík Štefan – konateľ spoločnosti

Zástupca na rokovanie vo veciach

- a) technických: Ing. Balcerčík Peter – špecialista OPP a BOZP
- b) zmluvných: Mgr. Balcerčík Štefan – konateľ spoločnosti

Identifikačné údaje:

- a) IČO: 36421901
- b) IČ DPH: SK2021904027
- c) Bankové spojenie: Prima banka Slovensko a.s., č. ú.: 4050332001/5600

2.

3.

dú vykonávané v objektoch a na pracoviskách
h rozsahu podľa prílohy č.1.

zmluvne dohodnuté činnosti podľa prílohy č. 1
mluvy. Cieľom vykonávania týchto činností je
anie zmluvných objektov, pracovísk v súlade
v v oblasti OPP a BOZP a zabezpečenie
ch.

a pracovísk tvorí prílohu č.2 tejto zmluvy.
ladne a preukázateľne bude informovať

Objednávateľ sa zaväzuje k zaplateniu ceny za vykonané práce, a to za ďalej špecifikovaných podmienok.

4. Podmienky plnenia zmluvy

- 4.1. Zmluvné činnosti zahŕňajú vykonávanie činností a služieb v rozsahu, ktorý je dodávateľovi známy v čase podpisu tejto zmluvy.
- 4.2. Objednávateľ môže písomne požadovať od dodávateľa aj vykonanie ďalších prác a služieb. Požiadavka na vykonanie takýchto prác, pokiaľ ju dodávateľ prevezme, sa vždy považuje za jednorazovú objednávku nad rámec tejto zmluvy.
- 4.3. Dodávateľ je povinný vyjadriť sa k písomnej požiadavke objednávateľa na vykonanie ďalších prác v lehote do 3 pracovných dní.
- 4.4. Termíny vykonávania periodických školení, nácvikov a ďalších aktivít dodávateľ oznámi objednávateľovi písomne s dostatočným predstihom, aby tento mohol zabezpečiť potrebnú súčinnosť, alebo prijať potrebné organizačné opatrenia.
- 4.5. Dodávateľ prehlasuje, že si je vedomý možnosti vymáhania škôd objednávateľom z titulu nedodržania predmetu tejto zmluvy, v prípade preukázania pochybenia zo strany dodávateľa.

5. Čas plnenia

- 5.1. Činnosti a služby v zmluvne dohodnutom rozsahu sa vykonávajú v termínoch, ktoré sú určené v prílohe č. 1.
- 5.2. Prevádzková doba dodávateľa je: Pondelok – Piatok v čase od 07:00 – 15:00 hod.,

6. Spolup

- 6.1. Objednávateľ zabezpečí, aby pracovníci dodávateľa dodržiavali predpisy o bezpečnosti práce a ochrane zdravia pri práci, o čom budú včas informovaní.
- 6.2. Objednávateľ umožní dodávateľovi vykonávať školenia a ďalšie vzdelávacie aktivity. Objednávateľ umožní dodávateľovi vykonávať nácvikoch vo vopred dohodnutých termínoch. Objednávateľ poskytne dodávateľovi potrebné informácie, ktoré sú potrebné na vykonávanie činností podľa zmluvy.
- 6.3. Objednávateľ zabezpečí prístup do svojich objektov za účelom vykonávania činností podľa zmluvy, vykonávať potrebné práce, získať potrebné materiály, požadovať potrebné informácie, ale aj ostatných činností podľa zmluvy.
- 6.4. Objednávateľ zabezpečí dodávateľovi bezodkladne poskytnutie pracovísk oproti stavu pred zmluvou.
- 6.5. Objednávateľ poskytne dodávateľovi elektronicky dodatky k zmluve a k príloham, ktoré sú potrebné na vykonávanie činností podľa zmluvy, a to s uvedením pracovného zaradenia, dátumov nástupu, prehlások, školení, počtu zamestnancov atď.,
- 6.6. Objednávateľ umožní dodávateľovi bezplatné parkovanie vozidla na parkovisku a v priestoroch prevádzok objednávateľa.

- 6.7. Objednávateľ sa zaväzuje pred prvým nástupom na výkon činností, že poučí zodpovedných pracovníkov dodávateľa o pravidlách a predpisoch platných v areáli prevádzok, ktoré je dodávateľ povinný dodržiavať.

7. Cena

- 7.1. Cena činností a služieb je 42,00 € (Slovom: štyridsaťdva eur) za kvartál. Ceny sú vrátane DPH.
- 7.2. Cena podľa ods. 7.1. platí na neurčito.
- 7.3. Dodávateľ má v nasledujúcich rokoch písomne požiadať o úpravu ceny dohodnutú podľa ods. 7.1. vždy od 1. dňa nasledujúceho kvartálneho obdobia, a to na základe zvýšenia výdavkov na zabezpečenie výkonu zmluvne dohodnutých služieb a činností v OPP a BOZP a medzročného rastu inflácie.
- 7.4. Objednávateľ má povinnosť úpravu ceny, ktorú v zmysle čl. 7.3 požaduje dodávateľ, odsúhlasiť alebo pripomienkovať v lehote do 10 pracovných dní odo dňa doručenia písomného oznámenia o navrhutej zmene ceny.
- 7.5. Po odsúhlasení úpravy ceny majú obidve strany povinnosť bez zbytočného odkladu podpísať dodatok k tejto zmluve.
- 7.6. Nové ceny nadobudnú platnosť a účinnosť podpísaním dodatku k tejto zmluve oboma zmluvnými stranami a budú pevné do konca kalendárneho roka.

8. Platobné podmienky

- 8.1. Cenu za vykonané práce uhradí objednávateľ na základe faktúr dodávateľa.
- 8.2. Dodávateľovi vzniká právo fakturovať:
- cenu za činnosti a služby, ktoré sú predmetom tejto zmluvy na konci príslušného kvartálu vo výške ceny za výkon zmluvných činností podľa ods. 7.1., t.j. 42,00 € (Slovom: štyridsaťdva) vrátane DPH,
 - cenu za dodatočné služby, činnosti a produkty, ktoré nie sú predmetom tejto zmluvy a ich dodanie bolo vopred odsúhlasené objednávateľom po ich vykonaní na konci bežného mesiaca,
- 8.3. Ako podklad pre fakturáciu slúži podľa ods. 8.2. táto zmluva.
- 8.4. Faktúry sú splatné do 30 dní od ich doručenia objednávateľovi. Záväzok uhrádzaný prostredníctvom banky sa v zmysle Obchodného zákonníka považuje za splatený dňom pripísania úhrady na účet dodávateľa.
- 8.5. V prípade, že bude objednávateľ v omeškaní so splnením peňazí, ktoré má byť dodávateľ oprávnený v súlade s ustanovením Obchodného zákonníka podľa § 502 požadovať úrok z omeškania vo výške 0,05 % z hodnoty peňazí, ktoré sú splatené za každý začatý deň.
- 8.6. V prípade nedodržania splatnosti faktúr zo strany objednávateľa, ktorý je povinný poskytovať zmluvne dohodnuté činnosti a služby podľa bodu 3.1. tejto zmluvy. Zo strany dodávateľa sa to nepovažuje za porušenie zmluvných podmienok.

9. Zodpovední pracovníci

- 9.1. Kontaktními pracovníky ze strany objednatel, oprávněným rokovat' a objednávat' služby a činnosti nad rámec této zmluvy, je starosta obce resp. ním poverená osoba.
- 9.2. Kontaktním pracovníkom zo strany dodávateľa, oprávněným rokovat' vo veci technického a organizačného zabezpečenia služieb, je Mgr. Balcerčík Štefan – tel. č.: 0905/106 021 a Ing. Balcerčík Peter - tel. č.: 0907 242 850
- 9.3. Kontaktným telefónnym číslom na nahlasovanie požiadaviek objednatelja je v prevádzkovej dobe dodávateľa tel. č.: 0905 106 021, 0907 242 850, e-mailom: info@pyrokomplex.sk.

10. Závěrečné ustanovenia

- 10.1. Zmluvné strany sa dohodli, že informácie, ktoré si navzájom poskytnú v súvislosti s činnosťou podľa tejto zmluvy, ako aj zmluvné podmienky, považujú za dôverné a zaväzujú sa, že ich nevyužijú v rozpore s ich účelom pre svoje potreby a neprezerajú j osobe.
- 10.2. [redacted] nezodpovedá za škodu na zdraví, živote osôb a za škodu na majetku na objednatelja, ktorá vznikne z toho, že porušil povinnosti vyplývajúce mu z zmluvy o OPP a BOZP.
- 10.3. [redacted] a [redacted] sú takto označené a podpísané zmluvou.
- 10.4. Táto zmluva ale [redacted] a po vzájomnej dohode oboch strán. Dodatok k tejto zmluve je rovnako platný ako táto zmluva potvrdené a [redacted] oprávnenými osobami.
- 10.5. Táto zmluva nadobúda platnosť [redacted] na dobu neurčitú.
- 10.6. Táto zmluva [redacted] s výpovednou lehotou 3 mesiacov. Zmluvu možno vypovedať len písomne a výpovedná lehota začína plynúť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po dni doručenia výpovede druhej zmluvnej strane.
- 10.7. Táto zmluva je vyhotovená v dvoch rovnopisoch. Každá zmluvná strana obdrží po jednom rovnopise.

V Námestí

Mgr. Štefan
konateľ spoločnosti
Pyrokomplex

Pyrokomplex s.r.o.
Stefánikovo nám. 1
IČO: 3642 0000
Tel. [redacted]

V Námestí

Jozef S.
starosta

Príloha č. 1
Súpis zmluvných činností a služieb

Dodávateľ bude vykonávať nasledovné zmluvné činnosti:

1. Ochrana pred požiarom

- a) Určovanie požiadaviek požiarnej bezpečnosti pri zmenách stavieb, pri rekonštrukciách technologických zariadení, pri opravách zariadení, odstávkach a pri začatí výroby,
- b) Aktualizovať dokumentáciu OPP v zmysle zákona NR SR č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom a vyhl. MVSR č. 121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov:
- Požiarne štatút právnickej osoby,
 - Požiarne poriadky pracovísk so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru,
 - Požiarne poplachové smernice,
 - Požiarne evakuačné plány,
 - Dokumentáciu o školeniach zamestnancov a odbornej príprave protipožiarnej hliadky,
 - Viest' p [redacted]
 - Návrh [redacted] druhu hasiacich prístrojov a ďalších požiarnej techniky [redacted] zariadení.
- c) V zmysle vyhl. č. 121/2001 Z. z. zabezpečiť po odbornej a organizačnej stránke pre zamestnancov objednávateľa nasledujúce školenia o ochrane pred požiarom:
- Vstupné a opakované školenie ostatných zamestnancov,
 - Vstupné a opakované školenie vedúcich zamestnancov,
 - Školenie zamestnancov zabezpečujúcich ochranu pred požiarom v mimopracovnom čase,
 - Odborné [redacted] hliadok.
- d) Zabezpečiť p [redacted] vykonanie preventívnych protipožiarnych prehliadok v [redacted] súčinnosti s ním vykonanie cvičného požiarneho po [redacted]
- e) V súčinnosti [redacted] nastaviť protipožiarne asistenčné hliadky z [redacted] radov zamestnancov [redacted] tých osôb, na ktorých sa s odberateľom dohodne a stanoví rozsah práv a povinností týchto hliadok pri ich preventívnej činnosti a pre prípad zásahu.
- f) Zastupovať objednávateľa po odbornej stránke pri konaní a kontrolách štátneho požiarneho dozoru,
- g) Poskytovať požadované informácie a poradenstvo v oblasti pred požiarom.

Technik BOZP s príslušnými [REDACTED]uje:

- Strana 6 z celkom 8 strán

- k) Vypracovanie záznamov a správ [redacted]
- l) Vypracovanie pravidiel a pokynov [redacted]ovanie ich plnenia,
- m) Kontrolovanie dodržiavania predpisov BOZP a bezpečnosti technických zariadení,
- n) Posúdenie rizika a vypracovanie zoznamov zostatkových pracovných nebezpečenstiev na pracoviskách objednávateľa,
- o) Zabezpečenie výmeny skúsenosti a informácií z oblasti BOZP a bezpečnosti technických zariadení [redacted]ormou porád a školení,
- p) Navrhovanie [redacted] strojov, zariadení alebo prác, pri ktorých hrozí bezprostredné ohrozenie vážneho poškodenia zdravia alebo iných dôvodov uvedených v príslušných predpisoch, o čom písomne informuje zodpovedných pracovníkov,
- q) Odborné riešenie, zabezpečenie podpory pri riešení náročných úloh vedúcich k zvyšovaniu úrovne bezpečnosti a hygieny práce,
- r) Kontrola zabezpečenia prostriedkov prvej pomoci,
- s) Kontrolovanie plnenia opatrení prijatých spoločnosťou a opatrení uložených štátnym kontrolným orgánom,
- t) V prípade stavebných úprav zabezpečenie koordinácie bezpečnosti práce na stavenisku,
- u) Kontrolovanie dodržiavania podmienok stanovených zvláštnymi predpismi pre prácu žien, tehotných žien a mladistvých,
- v) Sledovanie vývoja a stavu bezpečnosti práce a uplatňovanie požiadaviek nových predpisov,
- w) Poradenská činnosť v oblasti BOZP,

V Námestove, dňa: 01/10/2014

V N [redacted]

Mgr. Štefan Bal
konateľ spoločnosti
Pyrokomplex s

Jozef
starosta

Pyrokomplex
Štefánikova 264/30, 010 01 Námestovo
IČO: 36421901 / IČ DP: 421 09 0000
Tel.: +421 (0)9 421 09 0000

Príloha č. 2 Zoznam objektov a pracovísk k výkonu zmluvných činností

priestory obce Krušetnica:

- obecný úrad č. 69, 029 54 Krušetnica

V Námestove, dňa: 01/10/2014

V Námestove

Mgr. Štefan Balcerčík
konateľ spoločnosti
Pyrokomplex s.r.o.

Jozef Stančík
starosta obce

Pyrokom

Štefánikova 264/
IČO: 36421901/1
Tel.: +421

ZMLUVA O DIELO

č. 2770/2021/LSR

uzatvorená podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka v platnom znení, zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zák.č. 18/1996 Z.z. o cenách v znení neskorších predpisov

Článok č. I. Zmluvné strany

- 1.1 Objednávateľ: **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**
 Organizačná zložka: Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Odštepný závod Čadca
 so sídlom: Ľ. Podjavorinskej 2207, 022 01 Čadca
 IČO: 36038351
 IČ DPH: SK2020087982
 Zapísaný v Obch. regist. Okresného súdu Banská Bystrica, oddiel: Pš, Vložka č. 155/S
 Zastúpený: Ing. Michal Kardoš, riaditeľ OZ
 Project manager: Ing. Tomáš Káčerík, referent technickej prípravy výroby OZ
 Mobil: +421 918 335 014
 E-mail: tomas.kacerik@lesy.sk
 Fakturačná adresa: LESY Slovenskej republiky, š. p, Odštepný závod Čadca, Ľ. Podjavorinskej 2207, 022 01 Čadca
 Bankové spojenie: Všeobecná úverová banka, a.s.
 IBAN: SK73 0200 0000 0000 0080 7322
 (ďalej len „objednávateľ“)

- 1.2. Zhotoviteľ: **VIA OPTIMA, spol. s r.o.**
 so sídlom: Jedľová 1/1364, 960 01 Zvolen
 Zastúpený: Ing. Marián Böhmer, PhD. – konateľ
 IČO: 44314132
 DIČ: 2022661597
 IČ DPH: SK2022661597
 Zapísaný v: zapísaný v obchodnom registri Okresného súdu Banská Bystrica dňa 26.07.2008, oddiel Sro, vložka č. 15169/S
 Bankové spojenie: Tatra banka, a.s.
 Číslo účtu IBAN: SK11 1100 0000 0026 2019 2145
 Mobil: +421 905 751 070
 E-mail: viaoptima@azet.sk
 (ďalej len „zhotoviteľ“)

Článok č. II. Predmet zmluvy

- 2.1.1 Zhotoviteľ sa zaväzuje, že za podmienok dojednaných v tejto zmluve pre objednávateľa vypracuje v šiestich vyhotoveniach (papierových sadách) a 1 x na CD projektovú dokumentáciu pre stavebné povolenie a realizáciu stavby: „**LC Čertež, rekonštrukcia – PD**“. Jedná sa o aktivitu v rámci projektu CLIMAFORCEELIFE (LIFE19 CCA/SK/001276), ktorý je financovaný z podprogramu Európskej únie LIFE Ochrana klímy.

Projektová dokumentácia (ďalej aj „PD“) bude spracovaná v rozsahu stanovenom sadzobníkom UNIKA, v súlade s doporučeným obsahom jednotlivých častí realizačného projektu uvedených v prílohe č. 3 sadzobníka UNIKA a to: 1. Sprievodná správa, 2. Prehľadná situácia, 3. Technická správa, 4. Vzorové priečne rezy, 5. Priečne rezy, 6. Odvodňovacie objekty, 7. Výkaz výmer, 8. Rozpočet, 9. Doklady. V sade č. 1 a 2 bude položkový rozpočet a v sadách č. 3, 4, 5 a 6 bude doložený výkaz výmer. Výkaz výmer musí byť spracovaný tak, aby sa dal použiť pre výber zhotoviteľa stavby podľa zákona o verejnom obstarávaní, tzn. v prípade že sa uvádza konkrétny výrobca a typ je potrebné uviesť aj technické parametre použitých materiálov alebo výrobkov. Rozpočtové položky ako aj jednotkové ceny rozpočtu musia byť aktuálne v čase vyhotovenia PD. V prípade „R“ položiek, ktoré sa nenachádzajú v cenníkových databázach požadujeme priložiť rozbor takýchto položiek elektronicky na CD. Súčasťou projektovej dokumentácie budú vyjadrenia vlastníkov (prevádzkovateľov) dotknutých sietí a ich prípadné podmienky technického charakteru budú zapracované do projektovej dokumentácie.

Na CD nosiči bude výkresová časť projektovej dokumentácie vo formáte DGN a PDF, popisná časť vo formáte DOC a PDF, výkaz výmer a rozpočet vo formáte MS Excel.

- 2.1.2 Predmetom zmluvy je aj následný **výkon autorského dozoru** na stavbe v trvaní **pätnásť hodín**, ktorý je zhotoviteľ povinný vykonať na základe výzvy objednávateľa (do času sa započítavajú iba hodiny strávené na mieste plnenia podľa odseku 5.2 tejto zmluvy).
- 2.2 Objednávateľ sa zaväzuje, že riadne dokončené projektové práce prevezme a zaplatí za ich zhotovenie dohodnutú cenu podľa článku č. III. tejto zmluvy a poskytne zhotoviteľovi dojednané spolupôsobenie. Obdobne uhradí aj autorský dozor po jeho vykonaní.
- 2.3 Zhotoviteľ sa zaväzuje, že predmet zmluvy nebude obsahovať žiadne vady, ktorým sa dalo pri vynaložení potrebnej odbornej starostlivosti zhotoviteľa predísť. Zhotoviteľ je z tohto dôvodu na základe vlastného rozhodnutia podľa potreby povinný vykonať všetky potrebné merania, zriadiť kontrolné sondy, vykonať potrebné rozbory atď. a to tak, aby vykonaný predmet zmluvy podľa ods. 2.1 tohto článku vychádzal z náležite zisteného skutočného stavu vecí.

Článok č. III. Cena predmetu plnenia a platobné podmienky

- 3.1 Cena za dielo zhotovenia predmetu zmluvy v rozsahu článku č. II. je stanovená dohodou strán v zmysle zákona č. 18/1996 Z.z. o cenách ako cena pevná, úplná a záväzná, pričom

je doložená cenovou ponukou, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy. Prípadné práce navyše budú ocenené osobitne a vypracuje sa k nim dodatok k ZoD.

- 3.1.1 Cena predmetu zmluvy podľa bodu 2.1.1 tejto zmluvy predstavuje **6750,- €** bez DPH, slovom: šesťtisíc sedemsto päťdesiat € bez DPH.
- 3.1.2 Cena predmetu zmluvy podľa bodu 2.1.2 tejto zmluvy predstavuje **1245,- €** bez DPH, Slovom: jedentisíc dvestôštyridsať päť € bez DPH.
Cenu za výkon autorského dozoru objednávateľ zaplatí po jeho vykonaní podľa skutočného rozsahu hodín autorského dozoru na stavenisku, príp. inom mieste určenom objednávateľom. V prípade ak by si podmienky na stavbe vyžadovali kratší alebo dlhší čas výkonu stavebného dozoru, tak sa skutočná cena za výkon autorského dozoru určí prepočtom cez v tejto zmluve dohodnú ceny a čas na hodinovú sadzbu. Zhotoviteľ môže vykonať kratší alebo dlhší autorský dozor oproti dojednanému rozsahu len na základe písomného súhlasu zhotoviteľa, ktorý zhotoviteľ môže udeliť na základe písomnej a vecne odôvodnenej požiadavky zhotoviteľa.
- 3.2 Podkladom pre úhradu ceny predmetu zmluvy podľa 3.1.1 bude faktúra vystavená zhotoviteľom po odovzdaní predmetu plnenia a pre úhradu ceny podľa 3.1.2 bude obdobne faktúra po vykonaní autorského dozoru. Faktúra sa považuje za doručenie objednávateľovi, ak bola doručená ako doporučená zásielka alebo bola osobne prevzatá Project Managerom. Lehota splatnosti je 30 kalendárnych dní od doručenia faktúry objednávateľovi za predpokladu, že ju objednávateľ schváli.
- 3.3 Objednávateľ neposkytuje zhotoviteľovi žiadne zálohové platby.
- 3.4 Faktúra musí obsahovať náležitosti podľa § 71 Zák. č. 222/2004 Z. z.
- 3.5 Zhotoviteľ je oprávnený písomne požiadať o vykonanie úhrady faktúry pred uplynutím lehoty splatnosti. V prípade, že je žiadosť schválená, vykoná objednávateľ úhradu, pričom zhotoviteľ zároveň súhlasí s poskytnutím skonta vo výške 1 % z fakturovanej ceny bez DPH za úhradu od 5 do 30 dní pred uplynutím lehoty splatnosti.
Zhotoviteľ zároveň súhlasí, že zo strany LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik bude už úhrada ponížená o alikvotnú výšku skonta, t.j. bude vykonaný zápočet. Zhotoviteľ sa zároveň zaväzuje bezodkladne vystaviť a poslať objednávateľovi doklad o vyčíslení skonta – finančného bonusu.
Pri poskytnutí zľavy z pôvodnej ceny po vzniku daňovej povinnosti formou finančného bonusu, tzv. skonta, obidve zmluvné strany súhlasia s postupom v zmysle zák. č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, § 25, ods. (6), t.j. zhotoviteľ vyhotoví v súvislosti s DPH len nedaňový doklad - tzv. finančný dobropis, za účelom finančného vyrovnania uplatnenej zľavy.

Článok č. IV. Čas plnenia

- 4.1 Zhotoviteľ sa zaväzuje, že vypracuje a odovzdá objednávateľovi predmet plnenia podľa odseku 2.1.1 najneskôr do **dvoch mesiacov odo dňa účinnosti tejto zmluvy.**

- 4.2 Zhotoviteľ je povinný vykonať na stavenisku autorský dozor podľa odseku 2.1.2 tejto zmluvy po dobu úplnej realizácie stavby „**LC Čertež, rekonštrukcia - PD**“.

Článok č. V. Miesto plnenia záväzkov

- 5.1 Miestom plnenia záväzku podľa odseku 2.1.1 je sídlo odštepného závodu objednávateľa: LESY Slovenskej republiky, š. p., OZ Čadca Ľ. Podjavorinskej 2207, 022 01 Čadca
- 5.2 Miestom plnenia záväzku podľa odseku 2.1.2 je stavenisko, príp. iné miesto určené objednávateľom.
- 5.3 O odovzdaní a prevzatí diela podľa odseku 2.1.1 bude spísaný preberací protokol.

Článok č. VI. Zodpovednosť za vady

- 6.1 Zhotoviteľ zodpovedá za to, že predmet tejto zmluvy je zhotovený podľa tejto zmluvy a že bude spĺňať všetky požiadavky objednávateľa a ak nie sú tak požiadavky obvyklé aby dielo, ktoré sa má v budúcnosti zhotoviť na základe projektu spĺňalo všetky zákonné a technické požiadavky pre jeho riadne zhotovenie a užívanie.
- 6.2 Zhotoviteľ zodpovedá za vady, ktoré má projekt v čase jeho odovzdania objednávateľovi.
- 6.3 Zhotoviteľ nezodpovedá za vady, ktoré boli spôsobené použitím nesprávnych podkladov prevzatých od objednávateľa, ak zhotoviteľ na to písomne upozornil objednávateľa a ten na ich použitie trval.

Článok č. VII. Spolupôsobenie a podklady objednávateľa

- 7.1 Spolupôsobenie bude spočívať v umožnení vstupu na budúce stavenisko podľa harmonogramu dohodnutého medzi zhotoviteľom a objednávateľom.
- 7.2 Objednávateľ poskytne zhotoviteľovi bezodplatne všetky podklady, ktoré má k dispozícii a súvisia s predmetom zmluvy, najmä skutkovým stavom, napríklad už realizovanými stavebnými prácami na dotknutých objektoch a podobne.

Čl. VIII. Sankcie a zmluvné pokuty

- 8.1 Zmluvná pokuta za omeškanie zhotoviteľa s odovzdaním diela podľa odseku 4.1 je dohodnutá vo výške 0,5 % z ceny diela podľa odseku 3.1.1 za každý deň omeškania.

- 8.2 V prípade, ak odstúpi objednávateľ v zmysle článku č. X., ods. 10.4 od tejto zmluvy z dôvodu jej porušenia na strane zhotoviteľa, môže si objednávateľ uplatniť zmluvnú pokutu vo výške 1.000,- €.
- 8.3 Pri omeškaní objednávateľa s úhradou faktúry je zhotoviteľ oprávnený účtovať úrok z omeškania v zmysle príslušných ustanovení Obchodného zákonníka.
- 8.4 Zmluvná pokuta v zmysle tohto článku je splatná do 5 dní odo dňa jej písomného uplatnenia zo strany objednávateľa, pričom ju možno aj kumulovať. Nárok na náhradu škody prevyšujúci výšku dohodnutej zmluvnej pokuty nie je týmto dotknutý.

Článok č. IX. Vlastníctvo

- 9.1 Veci určené na vykonanie diela, ktoré sú vlastníctvom objednávateľa a tento ich poskytol zhotoviteľovi sa najneskôr v deň odovzdania diela vrátia objednávateľovi.
- 9.2 Vlastnícke právo k dielu nadobúda objednávateľ jeho riadnym odovzdaním v zmysle článku č. V., ods. 5.3 tejto zmluvy.

Článok č. X. Záverečné a ostatné ustanovenia

- 10.1 Objednávateľ je oprávnený použiť dielo – predmet zmluvy výlučne iba pre účely vyplývajúce z tejto zmluvy. Jeho iné využitie najmä prípadné prenechanie na využívanie tretím osobám je podmienené výslovným súhlasom zhotoviteľa.
- 10.2 Prevod / postúpenie práv a/alebo pohľadávok vzniknutých alebo vyplývajúcich z tejto zmluvy zhotoviteľovi voči objednávateľovi je možný len s predchádzajúcim písomným súhlasom objednávateľa.
- 10.3 Východiskové podklady a spracované matrice zostávajú v archíve zhotoviteľa. Na požiadanie zhotoviteľa, ak zariadenie investorských záležitostí bude vyžadovať konanie v mene objednávateľa, je objednávateľ povinný vystaviť zhotoviteľovi včas písomné splnomocnenie.
- 17.1 Zmeny textu a údajov tejto zmluvy a dodatky k tejto zmluve je možné urobiť len písomnou formou a budú platné len ak sú potvrdené podpismi oprávnených zástupcov obidvoch zmluvných strán.
- 10.4 Od tejto zmluvy môže ktorákoľvek zo zmluvných strán odstúpiť v súlade s § 344 a nasl. Obchodného zákonníka. Za podstatné porušenie zmluvy zo strany zhotoviteľa sa považuje najmä jeho omeškanie s riadnym plnením predmetu zmluvy podľa odsekov 2.1.1 a 2.1.2 a tiež strata oprávnenia na výkon činnosti v zmysle predmetu zmluvy. Účinky odstúpenia nastávajú dňom jeho doručenia druhej zmluvnej strane.

- 10.5 Ostatné práva a povinnosti zmluvných strán touto zmluvou neupravené sa budú riadiť príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka v platnom znení.
- 10.6 Doručovanie: Zásielka odoslaná poštou ktoroukoľvek zo zmluvných strán sa v zmysle tejto zmluvy považuje za doručenie aj v prípade, ak sa ako neprevzatá vráti odosielateľovi. Zásielka sa doručuje ako doporučená na adresu druhej zmluvnej strany v obchodnom/živnostenskom/ registri. Zásielka sa považuje za doručenie deň nasledujúci po jej vrátení poštou ako neprevzatej odosielateľovi.
- 10.7 Táto zmluva je vyhotovená v štyroch rovnopisoch, z ktorých dva rovnopisy objednávatel' a dva rovnopisy obdrží zhotoviteľ.
- 10.8 Zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpísania obidvomi zmluvnými stranami a účinnosť dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia v zmysle § 47a Občianskeho zákonníka a strany súhlasia s jej úplným zverejnením.

V Čadci, dňa: 17.5.2021

Vo Zvolene, dňa 05.05.2021

Objednávatel' :

Zhotoviteľ :

miesto, dňa: Zvolen, 05.05.2021
vybavuje: Ing. Marián Böhmer, PhD.
mobil: +421 905 751070
email: viaoptima@azet.sk

LESY SR, š.p.
Odštepňý závod Čadca
Podjavorinskej 2207
022 01 Čadca

Vec

Cenová ponuka

Na základe Vašej výzvy zo dňa 19.04.2021 a obhliadky stavby konanej dňa 28.04.2021 Vám predkladáme cenovú ponuku na:

Vypracovanie projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie a na realizáciu stavby pre stavbu „Lesná cesta ČERTEŽ – rekonštrukcia“.

Cenová ponuka je **7 995.00 EUR bez DPH** podľa kalkulácie uvedenej v prílohe.

Cenová ponuka zahŕňa zameranie cesty pre potreby vypracovania projektovej dokumentácie, vybavenie vyjadrení správcov sietí a výkon autorského dozoru v trvaní 15 hod. Vyhotovená bude v 6 tlačných súpravách a 1 krát v elektronickej forme na CD, obsahovať bude tieto prílohy:

1. Sprievodná správa
2. Prehľadná situácia
3. Technická správa
4. Vzorové priečne rezy
5. Priečne rezy
6. Odvodňovacie objekty
7. Výkaz výmer
8. Rozpočet
9. Doklady

Výkresové prílohy budú v elektronickej forme spracované vo formáte PDF a DGN, textové prílohy vo formáte PDF a DOC a rozpočtová dokumentácia vo formáte PDF a XLS.

Projektová dokumentácia bude odovzdaná do dvoch mesiacov od uzatvorenia zmluvy.

S pozdravom

Ing. Marián Böhmer, PhD.
konateľ spoločnosti

Prílohy: 1. Kalkulácia ceny projektovej dokumentácie

Príloha č. 1

Kalkulácia ceny projektovej dokumentácie:

Lesná cesta ČERTEŽ - rekonštrukcia

Príloha, činnosť:	Počet hodín v sadzbe (€/Nh)				Spolu:
Terénne práce	8,00	14,50	22,50	33,00	
Prehliadka trasy, jednanie s investorom, výber staveniska			2,0		45,00 EUR
Vytyčovanie a meranie			24,0		540,00 EUR
Pomocné práce - figurantské		8,0	8,0		296,00 EUR
Cestovné náklady	km:	1200	€/km:	0,29	348,00 EUR
Ubytovanie	nocí:		€/noc:		- EUR
Terénne práce spolu:		8,0	34,0		1 229,00 EUR
Kancelárske práce	8,00	14,50	22,50	33,00	Spolu:
Spracovanie prílohy "Sprievodná správa"			8,0		180,00 EUR
Spracovanie prílohy "Prehľadná situácia"			8,0		180,00 EUR
Spracovanie prílohy "Technická správa"			8,0	4,0	312,00 EUR
Spracovanie prílohy "Vzorové priečne rezy"			8,0	10,0	510,00 EUR
Spracovanie prílohy "Priečne rezy"		17,0	32,0		966,50 EUR
Spracovanie prílohy "Odvodňovacie objekty"		25,0	50,0	10,0	1 817,50 EUR
Spracovanie prílohy "Perspektívne zobrazenia"					- EUR
Spracovanie prílohy "Výpočet plôch a kubatúr zemných prác, hmotnice a konštrukčných vrstiev vozovky"			10,0	10,0	555,00 EUR
Spracovanie prílohy "Výkaz výmer"			8,0		180,00 EUR
Spracovanie prílohy "Rozpočet"			6,0		135,00 EUR
Spracovanie ďalších príloh					- EUR
Tlač a rozmnožovanie príloh		6,0			87,00 EUR
Adjustácia príloh	10,0				80,00 EUR
Spracovanie digitálnej verzie projektovej dokumentácie			4,0		90,00 EUR
Inžinierska činnosť súvisiaca s vybavovaním stavebného povolenia			16,0		360,00 EUR
Kancelárske práce spolu:	10,0	48,0	158,0	34,0	5 453,00 EUR
Materiál a ostatné náklady					Cena:
Meračské kolíky					- EUR
Signalizačná farba					5,80 EUR
Obaly					0,97 EUR
Papier, tlač a kopírovanie					58,73 EUR
Poštovné					2,50 EUR
...					- EUR
Materiál a ostatné náklady spolu:					68,00 EUR
Za projektovú dokumentáciu spolu:					Cena:
					6 750,00 EUR
Autorský dozor:					Spolu:
					495,00 EUR
Cestovné náklady: 5x Zvolen - Ošadnica a späť					750,00 EUR
Za autorský dozor spolu:					1 245,00 EUR
Cena celkom					7 995,00 EUR
DPH 20%					1 599,00 EUR
K fakturácii:					9 594,00 EUR

Vo Zvolene dňa: 29.04.2021

Zmluva o poskytovaní služieb v rámci klinického skúšania

uzatvorená podľa ustanovenia § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb.

Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zmluva“)

Zmluvné strany:

obchodné meno: **Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s.**
sídlo: Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava
IČO: 35971126
DIČ: 2022105107
IČ DPH: SK2022105107
v zastúpení: Ing. Mongi Msolly, MBA, predseda predstavenstva
doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., MPH, podpredseda predstavenstva
registrácia: Obchodný register Okresného súdu Bratislava I, odd.:Sa, vložka číslo: 3774/B
bankové spojenie:
číslo účtu:
(ďalej len „objednávateľ“)

a

obchodné meno: **Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o.**
sídlo: Heydukova 10, 812 50 Bratislava
IČO: 35 681 462
DIČ: 2020812343
IČ DPH: SK2020812343
v zastúpení: doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc., konateľ
RNDr. Ing. Pavol Švec, CSc., konateľ
registrácia: Obchodný register Okresného súdu Bratislava I, odd.: Sro, vložka č. 10184/B
bankové spojenie:
číslo účtu:
(ďalej len „poskytovateľ“)

uzatvárajú nasledovnú zmluvu:

Článok 1 **Úvodné ustanovenia**

- Objednávateľ ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti zabezpečuje vo svojom zdravotníckom zariadení vykonanie klinického skúšania s názvom:
„Prospektívne, randomizované, dvojito zaslepené, multicentrické, placebom kontrolované, adaptívne skúšanie 3. fázy v súbežných skupinách s odslepeným predĺžením na vyhodnotenie účinnosti a bezpečnosti macitentanu 75 mg pri neoperovateľnej alebo pretrvávajúcej/recidivujúcej chronickej tromboembolickej pľúcnej hypertenzii“
protokol číslo: 67896062CTP3001
číslo EUdraCT : 2019-004131-24 (ďalej len „klinické skúšanie“)
na pracovisku: Klinika kardiológie a angiológie LF SZU a NUSCH, pod vedením skúšajúceho: Prof. MUDr. Iveta Šimková, CSc.
- Zadáateľom klinického skúšania je spoločnosť: Janssen Research & Development, LLC , spoločnosť so sídlom na adrese 920 Route 202 South Raritan, NJ 08869 USA, v zastúpení spoločnosti Actelion Pharmaceuticals Ltd.

3. Realizácia klinického skúšania vyžaduje vykonanie špecializovaného vyšetrenia, **ventilačno-perfúznej scintigrafie pľúc** (ďalej len „vyšetrenie“). Vyšetrenie sa má vykonať počas trvania klinického skúšania nasledovne:
doba klinického skúšania: február 2021 – júl 2026
pravdepodobný počet účastníkov: 2 randomizovaní pacienti, max. 7 screenfail pacientov, t.j. 9 x ventilačno-perfúzna scintigrafia pľúc (V/Q) počas trvania klinického skúšania.
Objednávateľ vyšetrenie podľa tohto bodu vo svojom zdravotníckom zariadení nevykonáva.
4. Poskytovateľ prevádzkuje zdravotnícke zariadenie, ktoré je materiálne, technicky a personálne vybavené na vykonanie vyšetrenia podľa bodu 3. tohto článku, a je pripravený vykonať predmetné vyšetrenie pre potreby klinického skúšania podľa podmienok dohodnutých v tejto zmluve.

Článok 2

Predmet zmluvy

1. Predmetom tejto zmluvy je záväzok poskytovateľa vykonať vo svojom zdravotníckom zariadení vyšetrenia uvedené článku 1, bode 3. tejto zmluvy pre účastníkov klinického skúšania na základe žiadanky objednávateľa, ako aj záväzok objednávateľa zaplatiť za riadne vykonané vyšetrenie dohodnutú cenu.
2. Poskytovateľ zabezpečí vykonanie objednaných vyšetrení na jeho pracovisku: Klinika nukleárnej medicíny LFUK a OÚSA a SZU a OÚSA, pod vedením povereného pracovníka: doc. MUDr. Soňa Balogová, PhD., prednostka Kliniky nukleárnej medicíny LF UK a OÚSA.
3. Zmluvné strany budú pri realizácii tejto zmluvy dodržiavať príslušné právne predpisy, najmä ustanovenia zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj ustanovenia Správnej klinickej praxe vydané 1.5.1996 Medzinárodnou konferenciou pre harmonizáciu (Smernica ICH E6).
4. Obe zmluvné strany sa zaväzujú poskytovať si navzájom potrebnú súčinnosť pri plnení záväzkov z tejto zmluvy a navzájom si bezodkladne oznamovať všetky okolnosti a informácie, ktoré môžu akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť plnenie tejto zmluvy.

Článok 3

Podmienky vykonávania vyšetrení a poskytovanie výsledkov z vyšetrení

1. Poskytovateľ bude vykonávať vyšetrenia uvedené v článku 1, bode 3. tejto zmluvy na základe samostatných žiadaniek na vyšetrenie. Vzor žiadanky je uvedený v prílohe č. 1 tejto zmluvy. Všetky údaje požadované v žiadanke musia byť kompletne, správne a čitateľné. V žiadanke je nutné uviesť typ požadovaného vyšetrenia „ventilačno-perfúzna scintigrafia pľúc“ aj číslo klinického skúšania, v rámci ktorého sa má vyšetrenie zrealizovať.
2. Poskytovateľ berie na vedomie, že protokol klinického skúšania uvedeného v článku 1. bode 1 tejto zmluvy nestanovuje na vykonanie vyšetrenia osobitné podmienky, preto bude vyšetrenie vykonané v súlade s príslušnými právnymi predpismi platnými v Slovenskej republike, s podmienkami bežnej klinickej praxe a platnými štandardnými pracovnými postupmi poskytovateľa, s čím objednávateľ súhlasí. Poskytovateľ sa zaväzuje zabezpečiť vykonanie vyšetrenia prostredníctvom odborne spôsobilých osôb, so zachovaním všetkej odbornej starostlivosti.
3. Podmienkou vykonania vyšetrenia je písomný informovaný súhlas zo strany účastníka klinického skúšania, ktorý má vyšetrenie u poskytovateľa absolvovať, udelený po predchádzajúcom poučení.
4. Poskytovateľ vykoná vyšetrenie v lehote do 14 dní odo dňa doručenia riadne vyplnenej žiadanky. O termíne vyšetrenia bude poskytovateľ informovať objednávateľa v dostatočnom časovom predstihu telefonicky, na č.
5. Poskytovateľ vyvinie maximálne úsilie, aby vyšetrenie vykonal v rámci jedného dňa.
6. Poskytovateľ poskytne objednávateľovi výsledky z vyšetrenia v lehote do 5 pracovných dní od vykonania vyšetrenia. Ak koniec prípadne na sobotu, nedeľu, deň pracovného pokoja alebo na sviatok, lehota uplynie najbližší nasledujúci pracovný deň.

7. Poskytovateľ poskytne výsledky z vyšetrení formou:
- obrazová dokumentácia sa zasiela:
 1. elektronicky do systému PACS,
 2. na CD/DVD nosiči v DICOM formáte označený číslom pacienta a riadne zaslepený (bez mena a rodného čísla pacienta)
 - popis k vyšetreniu sa zasiela:
 1. popis/nález v tlačenej forme (podpísaný a opečiatkovaný) sa posiela doporučené na meno hlavného skúšajúceho: prof. MUDr. Iveta Šimková, CSc., Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, Klinika kardiológie a angiológie LF SZU a NÚSCH, Pod Krásnou hôrkou 1, 833 41 Bratislava,
 2. popis k vyšetreniu/nález elektronicky sa posiela v zaheslovanom PDF súbore na e-mail hlavného skúšajúceho
8. Objednávateľ sa zaväzuje, že výsledky z vyšetrení použije len na účely realizácie klinického skúšania uvedeného v článku 1, bode 1. tejto zmluvy a s tým spojenej zdravotnej starostlivosti dotknutým účastníkom klinického skúšania.
9. Objednávateľ zodpovedá za to, že účastník klinického skúšania sa dostaví na termín vyšetrenia riadne a včas a vyšetrenie absolvuje. Objednávateľ sa zaväzuje oznámiť poskytovateľovi, že účastník klinického skúšania sa na objednaný termín vyšetrenia nedostaví min. 2 pracovné dni vopred.
10. Ak vznikne objektívna prekážka, ktorá bude brániť poskytovateľovi vykonať objednané vyšetrenie (napr. porucha prístroja, výpadok elektrickej energie, epidemiologické a iné opatrenia a obmedzenia počas krízovej situácie či núdzového stavu a pod.), poskytovateľ je povinný bez zbytočného odkladu, najneskôr do 24 hodín od jej vzniku, písomne alebo telefonicky informovať o tejto skutočnosti objednávateľa s uvedením predpokladanej lehoty na vykonanie vyšetrenia a vyhotovenia správy o výsledku. Po dobu trvania tejto objektívnej prekážky nie je poskytovateľ v omeškaní s vykonaním vyšetrenia a poskytnutím výsledkov.

Článok 4

Cena vyšetrenia a platobné podmienky

1. Zmluvné strany sa v súlade so zákonom č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov a vyhláškou MF SR č. 87/1996 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o cenách v znení neskorších predpisov dohodli na nasledovnej cene za vyšetrenie:
- Cena bez DPH:
- perfúzna gamagrafia	150,-EUR/osoba
- ventilačná gamagrafia	300,-EUR/osoba
komplexná ventilačno-perfúzna scintigrafia pľúc	450,-EUR/osoba
2. Cena vyšetrenia podľa ods. 1 tohto článku zmluvy je cenou konečnou a pokrýva všetky ekonomicky oprávnené náklady poskytovateľa vynaložené v súvislosti s realizáciou vyšetrenia.
3. K cene nebude fakturovaná daň z pridanej hodnoty, keďže v zmysle § 29 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov je poskytovanie zdravotnej starostlivosti od dane z pridanej hodnoty oslobodené.
4. Objednávateľ sa zaväzuje zaplatiť dohodnutú cenu za vyšetrenie do 30 dní odo dňa doručenia faktúry prevodom na účet poskytovateľa uvedený vo faktúre.
5. Poskytovateľ vystaví objednávateľovi faktúru po vykonaní vyšetrení v príslušnom kalendárnom mesiaci, a to najneskôr do 10 dní po uplynutí kalendárneho mesiaca, v ktorom boli vyšetrenia vykonané.
6. Faktúra musí obsahovať náležitosti podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ak faktúra nebude obsahovať všetky náležitosti, objednávateľ je oprávnený takúto faktúru vrátiť poskytovateľovi s označením nedostatkov, pre ktoré bola vrátená. V tomto prípade plynutie lehoty splatnosti takejto faktúry sa prerušuje a nová lehota splatnosti začne plynúť dňom nasledujúcim po dni doručenia opravenej alebo doplnenej faktúry objednávateľovi.

7. V prípade omeškania objednávateľa s úhradou faktúry si poskytovateľ vyhradzuje právo ďalšie vyšetrenia nezrealizovať, a to až do času splnenia peňažných záväzkov objednávateľa.

Článok 5

Zodpovednosť za škodu

1. Každá zmluvná strana zodpovedá druhej zmluvnej strane za škodu, ktorá bola spôsobená porušením jej povinností podľa tejto zmluvy alebo zákona.
2. Zmluvná strana sa zbaví zodpovednosti za škodu, ak preukáže, že nesplnenie jej povinností bolo spôsobené prekážkou, ktorá nastala nezávisle od jej vôle a bránila jej v splnení povinnosti, ak nemožno rozumne predpokladať, že by povinná zmluvná strana túto prekážku alebo jej následky odvrátila alebo prekonala, a ďalej, že by v čase vzniku záväzku túto prekážku predvídala. V prípade vzniku tejto prekážky sa doba plnenia zmluvných záväzkov zmluvnej strany predlžuje o dobu trvania prekážok vylučujúcich zodpovednosť.
3. Ak bude poskytovateľovi znemožnené splnenie jeho povinností vyskytnutím sa prekážky v zmysle tohto článku po dobu viac ako 2 mesiace, môže poskytovateľ od zmluvy odstúpiť. To isté právo má aj objednávateľ, ak sa poskytnutie vyšetrenia v dôsledku posunutia termínu stalo bezpredmetným. Odstúpenie od zmluvy musí byť písomné, podpísané oprávneným zástupcom odstupujúcej strany a doručené druhej zmluvnej strane. Doručením nastávajú účinky odstúpenia. Zmluvné strany si vysporiadajú prípadné vzájomné nároky do 45 dní odo dňa doručenia odstúpenia.
4. Dovoľávať sa nemožnosť plnenia v dôsledku prekážky v zmysle bodu 1. tohto článku môže len zmluvná strana, ktorá vznik prekážky v zmysle bodu 1. tohto článku druhej zmluvnej strane písomne oznámila bezodkladne potom, čo tieto skutočnosti zistila.
5. Poskytovateľ vyhlasuje, že má ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti uzatvorené zákonné poistenie jeho zodpovednosti za škodu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v rozsahu povolenia vydaného príslušným orgánom. Poskytovateľ zodpovedá za to, že má na vykonanie vyšetrení podľa tejto zmluvy potrebné povolenie a že toto povolenie udržiava v platnosti. Poskytovateľ vyhlasuje, že jeho zamestnanci majú všetky potrebné oprávnenia v súlade s právnymi predpismi, ktoré im umožňujú vykonávať vyšetrenia podľa tejto zmluvy.

Článok 6

Ochrana osobných údajov a mlčanlivosť

1. Zmluvné strany vystupujú pri spracúvaní osobných údajov dotknutých osôb v rámci plnenia tejto zmluvy ako samostatní prevádzkovatelia. Každá zo zmluvných strán je povinná pri spracúvaní osobných údajov poskytnutých druhou zmluvnou stranou, najmä osobných údajov pacientov (účastníkov klinického skúšania) ako aj zamestnancov zmluvných strán, postupovať v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) a zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zmluvné strany sú ako poskytovatelia zdravotnej starostlivosti povinné pri spracúvaní osobných údajov pacientov dodržiavať aj príslušné ustanovenia zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov týkajúcich sa poskytovania a sprístupňovania údajov zo zdravotnej dokumentácie pacientov.
2. Každá zo zmluvných strán je povinná zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa pacientov (účastníkov klinického skúšania), o ktorých sa zmluvné strany pri plnení svojich záväzkov podľa tejto zmluvy dozvedeli a nepoužiť ich na iné účely, ako sú určené touto zmluvou. Zmluvné strany berú na vedomie, že zdravotnícki pracovníci zmluvných strán sú v zmysle § 80 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s výkonom svojho povolania, ak neboli tejto povinnosti zbavení oprávnenou osobou.

Článok 7

Osobitné ustanovenie

1. Zmluvné strany poverujú za účelom realizácie tejto zmluvy nasledovné kontaktné osoby:
Za objednávateľa:

Za poskytovateľa:

Článok 8

Spôsoby ukončenia zmluvy

1. Túto zmluvu možno ukončiť písomnou dohodou zmluvných strán ku dňu, na ktorom sa zmluvné strany dohodnú.
2. Okrem prípadov uvedených v tejto zmluve alebo zákone je odstúpenie od tejto zmluvy možné aj v prípade jej podstatného porušenia niektorou zo zmluvných strán. Za podstatné porušenie tejto zmluvy sa považuje porušenie akejkoľvek povinnosti zmluvnej strany vyplývajúcej z tejto zmluvy a/alebo omeškanie so splnením jej povinnosti o viac než pätnásť (15) dní, pričom k náprave nedôjde ani na základe písomného upozornenia druhej zmluvnej strany na možnosť odstúpenia od zmluvy. Odstúpenie je účinné dňom jeho doručenia. Odstúpením od zmluvy táto zmluva zaniká s účinkami *ex nunc*.
3. Táto zmluva automaticky zaniká aj ukončením klinického skúšania, o čom bude objednávateľ písomne informovať poskytovateľa.

Článok 9

Záverečné ustanovenia

1. Táto zmluva vzniká a nadobúda účinnosť dňom jej podpisu zmluvnými stranami. *Alternatíva:* Táto zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpisu oboma zmluvnými stranami, pričom účinnosť nadobúda dňom nasledujúcim po jej zverejnení v zmysle § 47a Občianskeho zákonníka, ak tak stanovuje osobitný predpis.
2. Vzťahy zmluvných strán založené touto zmluvou, ktoré zmluva výslovne neupravuje, sa riadia príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka a ostatných platných právnych predpisov Slovenskej republiky.
3. V prípade, že ktorékoľvek ustanovenie tejto zmluvy bude súdom alebo príslušným štátnym orgánom z akéhokoľvek dôvodu vyhlásené za neplatné, nedostatočne určité alebo nevykonateľné, zmluvné strany sa zaväzujú odstrániť dodatkom tejto zmluvy takúto neplatnosť, nedostatočnú určitosť alebo nevykonateľnosť takým spôsobom, aby bol zmysel tejto zmluvy naplnený.
4. Akékoľvek zmeny tejto zmluvy je možné vykonať výlučne na základe písomnej dohody zmluvných strán formou písomných dodatkov podpísaných zmluvnými stranami.
5. Zmluva je vyhotovená v dvoch rovnopisoch, pričom každá zo zmluvných strán obdrží po podpise zmluvy jeden rovnopis.
6. Zmluvné strany vyhlasujú, že ich zmluvná voľnosť nie je obmedzená, zmluvu uzatvorili na základe ich slobodnej vôle, zmluva nebola uzatvorená v tiesni, ani za nápadne nevýhodných podmienok, zmluvu si prečítali, jej obsahu rozumejú a na znak súhlasu ju podpisujú.

V Bratislave, dňa

V Bratislave, dňa

Za objednávateľa:

.....
In
pr

Za poskytovateľa:

.....
doc. MUDr. Juraj Kaušitz, CSc.
konateľ

.....
doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., MPH
podpredseda predstavenstva

.....
RNDr. Ing. Pavol Švec, CSc.
konateľ

Príloha č. 1 – Vzor žiadanky

ZMLUVA O DIELO

č. 2770/2021/LSR

uzatvorená podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka v platnom znení, zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zák.č. 18/1996 Z.z. o cenách v znení neskorších predpisov

Článok č. I. Zmluvné strany

- 1.1 Objednávateľ: **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**
 Organizačná zložka: Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Odštepný závod Čadca
 so sídlom: Ľ. Podjavorinskej 2207, 022 01 Čadca
 IČO: 36038351
 IČ DPH: SK2020087982
 Zapísaný v Obch. regist. Okresného súdu Banská Bystrica, oddiel: Pš, Vložka č. 155/S
 Zastúpený: Ing. Michal Kardoš, riaditeľ OZ
 Project manager: Ing. Tomáš Káčerík, referent technickej prípravy výroby OZ
 Mobil: +421 918 335 014
 E-mail: tomas.kacerik@lesy.sk
 Fakturačná adresa: LESY Slovenskej republiky, š. p, Odštepný závod Čadca, Ľ. Podjavorinskej 2207, 022 01 Čadca
 Bankové spojenie: Všeobecná úverová banka, a.s.
 IBAN: SK73 0200 0000 0000 0080 7322
 (ďalej len „objednávateľ“)

- 1.2. Zhotoviteľ: **VIA OPTIMA, spol. s r.o.**
 so sídlom: Jedľová 1/1364, 960 01 Zvolen
 Zastúpený: Ing. Marián Böhmer, PhD. – konateľ
 IČO: 44314132
 DIČ: 2022661597
 IČ DPH: SK2022661597
 Zapísaný v: zapísaný v obchodnom registri Okresného súdu Banská Bystrica dňa 26.07.2008, oddiel Sro, vložka č. 15169/S
 Bankové spojenie: Tatra banka, a.s.
 Číslo účtu IBAN: SK11 1100 0000 0026 2019 2145
 Mobil: +421 905 751 070
 E-mail: viaoptima@azet.sk
 (ďalej len „zhotoviteľ“)

Článok č. II. Predmet zmluvy

- 2.1.1 Zhotoviteľ sa zaväzuje, že za podmienok dojednaných v tejto zmluve pre objednávateľa vypracuje v šiestich vyhotoveniach (papierových sadách) a 1 x na CD projektovú dokumentáciu pre stavebné povolenie a realizáciu stavby: „**LC Čertež, rekonštrukcia – PD**“. Jedná sa o aktivitu v rámci projektu CLIMAFORCEELIFE (LIFE19 CCA/SK/001276), ktorý je financovaný z podprogramu Európskej únie LIFE Ochrana klímy.

Projektová dokumentácia (ďalej aj „PD“) bude spracovaná v rozsahu stanovenom sadzobníkom UNIKA, v súlade s doporučeným obsahom jednotlivých častí realizačného projektu uvedených v prílohe č. 3 sadzobníka UNIKA a to: 1. Sprievodná správa, 2. Prehľadná situácia, 3. Technická správa, 4. Vzorové priečne rezy, 5. Priečne rezy, 6. Odvodňovacie objekty, 7. Výkaz výmer, 8. Rozpočet, 9. Doklady. V sade č. 1 a 2 bude položkový rozpočet a v sadách č. 3, 4, 5 a 6 bude doložený výkaz výmer. Výkaz výmer musí byť spracovaný tak, aby sa dal použiť pre výber zhotoviteľa stavby podľa zákona o verejnom obstarávaní, tzn. v prípade že sa uvádza konkrétny výrobca a typ je potrebné uviesť aj technické parametre použitých materiálov alebo výrobkov. Rozpočtové položky ako aj jednotkové ceny rozpočtu musia byť aktuálne v čase vyhotovenia PD. V prípade „R“ položiek, ktoré sa nenachádzajú v cenníkových databázach požadujeme priložiť rozbor takýchto položiek elektronicky na CD. Súčasťou projektovej dokumentácie budú vyjadrenia vlastníkov (prevádzkovateľov) dotknutých sietí a ich prípadné podmienky technického charakteru budú zapracované do projektovej dokumentácie.

Na CD nosiči bude výkresová časť projektovej dokumentácie vo formáte DGN a PDF, popisná časť vo formáte DOC a PDF, výkaz výmer a rozpočet vo formáte MS Excel.

- 2.1.2 Predmetom zmluvy je aj následný **výkon autorského dozoru** na stavbe v trvaní **pätnásť hodín**, ktorý je zhotoviteľ povinný vykonať na základe výzvy objednávateľa (do času sa započítavajú iba hodiny strávené na mieste plnenia podľa odseku 5.2 tejto zmluvy).
- 2.2 Objednávateľ sa zaväzuje, že riadne dokončené projektové práce prevezme a zaplatí za ich zhotovenie dohodnutú cenu podľa článku č. III. tejto zmluvy a poskytne zhotoviteľovi dojednané spolupôsobenie. Obdobne uhradí aj autorský dozor po jeho vykonaní.
- 2.3 Zhotoviteľ sa zaväzuje, že predmet zmluvy nebude obsahovať žiadne vady, ktorým sa dalo pri vynaložení potrebnej odbornej starostlivosti zhotoviteľa predísť. Zhotoviteľ je z tohto dôvodu na základe vlastného rozhodnutia podľa potreby povinný vykonať všetky potrebné merania, zriadiť kontrolné sondy, vykonať potrebné rozbory atď. a to tak, aby vykonaný predmet zmluvy podľa ods. 2.1 tohto článku vychádzal z náležite zisteného skutočného stavu vecí.

Článok č. III. Cena predmetu plnenia a platobné podmienky

- 3.1 Cena za dielo zhotovenia predmetu zmluvy v rozsahu článku č. II. je stanovená dohodou strán v zmysle zákona č. 18/1996 Z.z. o cenách ako cena pevná, úplná a záväzná, pričom

je doložená cenovou ponukou, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy. Prípadné práce navyše budú ocenené osobitne a vypracuje sa k nim dodatok k ZoD.

- 3.1.1 Cena predmetu zmluvy podľa bodu 2.1.1 tejto zmluvy predstavuje **6750,- €** bez DPH, slovom: šesťtisíc sedemsto päťdesiat € bez DPH.
- 3.1.2 Cena predmetu zmluvy podľa bodu 2.1.2 tejto zmluvy predstavuje **1245,- €** bez DPH, Slovom: jedentisíc dvestôštyridsať päť € bez DPH.
Cenu za výkon autorského dozoru objednávateľ zaplatí po jeho vykonaní podľa skutočného rozsahu hodín autorského dozoru na stavenisku, príp. inom mieste určenom objednávateľom. V prípade ak by si podmienky na stavbe vyžadovali kratší alebo dlhší čas výkonu stavebného dozoru, tak sa skutočná cena za výkon autorského dozoru určí prepočtom cez v tejto zmluve dohodnú ceny a čas na hodinovú sadzbu. Zhotoviteľ môže vykonať kratší alebo dlhší autorský dozor oproti dojednanému rozsahu len na základe písomného súhlasu zhotoviteľa, ktorý zhotoviteľ môže udeliť na základe písomnej a vecne odôvodnenej požiadavky zhotoviteľa.
- 3.2 Podkladom pre úhradu ceny predmetu zmluvy podľa 3.1.1 bude faktúra vystavená zhotoviteľom po odovzdaní predmetu plnenia a pre úhradu ceny podľa 3.1.2 bude obdobne faktúra po vykonaní autorského dozoru. Faktúra sa považuje za doručenie objednávateľovi, ak bola doručená ako doporučená zásielka alebo bola osobne prevzatá Project Managerom. Lehota splatnosti je 30 kalendárnych dní od doručenia faktúry objednávateľovi za predpokladu, že ju objednávateľ schváli.
- 3.3 Objednávateľ neposkytuje zhotoviteľovi žiadne zálohové platby.
- 3.4 Faktúra musí obsahovať náležitosti podľa § 71 Zák. č. 222/2004 Z. z.
- 3.5 Zhotoviteľ je oprávnený písomne požiadať o vykonanie úhrady faktúry pred uplynutím lehoty splatnosti. V prípade, že je žiadosť schválená, vykoná objednávateľ úhradu, pričom zhotoviteľ zároveň súhlasí s poskytnutím skonta vo výške 1 % z fakturovanej ceny bez DPH za úhradu od 5 do 30 dní pred uplynutím lehoty splatnosti.
Zhotoviteľ zároveň súhlasí, že zo strany LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik bude už úhrada ponížená o alikvotnú výšku skonta, t.j. bude vykonaný zápočet. Zhotoviteľ sa zároveň zaväzuje bezodkladne vystaviť a poslať objednávateľovi doklad o vyčíslení skonta – finančného bonusu.
Pri poskytnutí zľavy z pôvodnej ceny po vzniku daňovej povinnosti formou finančného bonusu, tzv. skonta, obidve zmluvné strany súhlasia s postupom v zmysle zák. č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, § 25, ods. (6), t.j. zhotoviteľ vyhotoví v súvislosti s DPH len nedaňový doklad - tzv. finančný dobropis, za účelom finančného vyrovnania uplatnenej zľavy.

Článok č. IV. Čas plnenia

- 4.1 Zhotoviteľ sa zaväzuje, že vypracuje a odovzdá objednávateľovi predmet plnenia podľa odseku 2.1.1 najneskôr do **dvoch mesiacov odo dňa účinnosti tejto zmluvy**.

- 4.2 Zhotoviteľ je povinný vykonať na stavenisku autorský dozor podľa odseku 2.1.2 tejto zmluvy po dobu úplnej realizácie stavby „**LC Čertež, rekonštrukcia - PD**“.

Článok č. V. Miesto plnenia záväzkov

- 5.1 Miestom plnenia záväzku podľa odseku 2.1.1 je sídlo odštepného závodu objednávateľa: LESY Slovenskej republiky, š. p., OZ Čadca Ľ. Podjavorinskej 2207, 022 01 Čadca
- 5.2 Miestom plnenia záväzku podľa odseku 2.1.2 je stavenisko, príp. iné miesto určené objednávateľom.
- 5.3 O odovzdaní a prevzatí diela podľa odseku 2.1.1 bude spísaný preberací protokol.

Článok č. VI. Zodpovednosť za vady

- 6.1 Zhotoviteľ zodpovedá za to, že predmet tejto zmluvy je zhotovený podľa tejto zmluvy a že bude spĺňať všetky požiadavky objednávateľa a ak nie sú tak požiadavky obvyklé aby dielo, ktoré sa má v budúcnosti zhotoviť na základe projektu spĺňalo všetky zákonné a technické požiadavky pre jeho riadne zhotovenie a užívanie.
- 6.2 Zhotoviteľ zodpovedá za vady, ktoré má projekt v čase jeho odovzdania objednávateľovi.
- 6.3 Zhotoviteľ nezodpovedá za vady, ktoré boli spôsobené použitím nesprávnych podkladov prevzatých od objednávateľa, ak zhotoviteľ na to písomne upozornil objednávateľa a ten na ich použitie trval.

Článok č. VII. Spolupôsobenie a podklady objednávateľa

- 7.1 Spolupôsobenie bude spočívať v umožnení vstupu na budúce stavenisko podľa harmonogramu dohodnutého medzi zhotoviteľom a objednávateľom.
- 7.2 Objednávateľ poskytne zhotoviteľovi bezodplatne všetky podklady, ktoré má k dispozícii a súvisia s predmetom zmluvy, najmä skutkovým stavom, napríklad už realizovanými stavebnými prácami na dotknutých objektoch a podobne.

Čl. VIII. Sankcie a zmluvné pokuty

- 8.1 Zmluvná pokuta za omeškanie zhotoviteľa s odovzdaním diela podľa odseku 4.1 je dohodnutá vo výške 0,5 % z ceny diela podľa odseku 3.1.1 za každý deň omeškania.

- 8.2 V prípade, ak odstúpi objednávateľ v zmysle článku č. X., ods. 10.4 od tejto zmluvy z dôvodu jej porušenia na strane zhotoviteľa, môže si objednávateľ uplatniť zmluvnú pokutu vo výške 1.000,- €.
- 8.3 Pri omeškaní objednávateľa s úhradou faktúry je zhotoviteľ oprávnený účtovať úrok z omeškania v zmysle príslušných ustanovení Obchodného zákonníka.
- 8.4 Zmluvná pokuta v zmysle tohto článku je splatná do 5 dní odo dňa jej písomného uplatnenia zo strany objednávateľa, pričom ju možno aj kumulovať. Nárok na náhradu škody prevyšujúci výšku dohodnutej zmluvnej pokuty nie je týmto dotknutý.

Článok č. IX. Vlastníctvo

- 9.1 Veci určené na vykonanie diela, ktoré sú vlastníctvom objednávateľa a tento ich poskytol zhotoviteľovi sa najneskôr v deň odovzdania diela vrátia objednávateľovi.
- 9.2 Vlastnícke právo k dielu nadobúda objednávateľ jeho riadnym odovzdaním v zmysle článku č. V., ods. 5.3 tejto zmluvy.

Článok č. X. Záverečné a ostatné ustanovenia

- 10.1 Objednávateľ je oprávnený použiť dielo – predmet zmluvy výlučne iba pre účely vyplývajúce z tejto zmluvy. Jeho iné využitie najmä prípadné prenechanie na využívanie tretím osobám je podmienené výslovným súhlasom zhotoviteľa.
- 10.2 Prevod / postúpenie práv a/alebo pohľadávok vzniknutých alebo vyplývajúcich z tejto zmluvy zhotoviteľovi voči objednávateľovi je možný len s predchádzajúcim písomným súhlasom objednávateľa.
- 10.3 Východiskové podklady a spracované matrice zostávajú v archíve zhotoviteľa. Na požiadanie zhotoviteľa, ak zariadenie investorských záležitostí bude vyžadovať konanie v mene objednávateľa, je objednávateľ povinný vystaviť zhotoviteľovi včas písomné splnomocnenie.
- 17.1 Zmeny textu a údajov tejto zmluvy a dodatky k tejto zmluve je možné urobiť len písomnou formou a budú platné len ak sú potvrdené podpismi oprávnených zástupcov oboch zmluvných strán.
- 10.4 Od tejto zmluvy môže ktorákoľvek zo zmluvných strán odstúpiť v súlade s § 344 a nasl. Obchodného zákonníka. Za podstatné porušenie zmluvy zo strany zhotoviteľa sa považuje najmä jeho omeškanie s riadnym plnením predmetu zmluvy podľa odsekov 2.1.1 a 2.1.2 a tiež strata oprávnenia na výkon činnosti v zmysle predmetu zmluvy. Účinky odstúpenia nastávajú dňom jeho doručenia druhej zmluvnej strane.

- 10.5 Ostatné práva a povinnosti zmluvných strán touto zmluvou neupravené sa budú riadiť príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka v platnom znení.
- 10.6 Doručovanie: Zásielka odoslaná poštou ktoroukoľvek zo zmluvných strán sa v zmysle tejto zmluvy považuje za doručeníu aj v prípade, ak sa ako neprevzatá vráti odosielateľovi. Zásielka sa doručuje ako doporučená na adresu druhej zmluvnej strany v obchodnom/živnostenskom/ registri. Zásielka sa považuje za doručeníu deň nasledujúci po jej vrátení poštou ako neprevzatej odosielateľovi.
- 10.7 Táto zmluva je vyhotovená v štyroch rovnopisoch, z ktorých dva rovnopisy objednávatel' a dva rovnopisy obdrží zhotovitel'.
- 10.8 Zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpísania obidvomi zmluvnými stranami a účinnosť dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia v zmysle § 47a Občianskeho zákonníka a strany súhlasia s jej úplným zverejnením.

V Čadci, dňa: 17.5.2021

Vo Zvolene, dňa 05.05.2021

Objednávatel' :

Zhotovitel' :

miesto, dňa: Zvolen, 05.05.2021
vybavuje: Ing. Marián Böhmer, PhD.
mobil: +421 905 751070
email: viaoptima@azet.sk

LESY SR, š.p.
Odštepňý závod Čadca
Podjavorinskej 2207
022 01 Čadca

Vec

Cenová ponuka

Na základe Vašej výzvy zo dňa 19.04.2021 a obhliadky stavby konanej dňa 28.04.2021 Vám predkladáme cenovú ponuku na:

Vypracovanie projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie a na realizáciu stavby pre stavbu „Lesná cesta ČERTEŽ – rekonštrukcia“.

Cenová ponuka je **7 995.00 EUR bez DPH** podľa kalkulácie uvedenej v prílohe.

Cenová ponuka zahŕňa zameranie cesty pre potreby vypracovania projektovej dokumentácie, vybavenie vyjadrení správcov sietí a výkon autorského dozoru v trvaní 15 hod. Vyhотовená bude v 6 tlačných súpravách a 1 krát v elektronickej forme na CD, obsahovať bude tieto prílohy:

1. Sprievodná správa
2. Prehľadná situácia
3. Technická správa
4. Vzorové priečne rezy
5. Priečne rezy
6. Odvodňovacie objekty
7. Výkaz výmer
8. Rozpočet
9. Doklady

Výkresové prílohy budú v elektronickej forme spracované vo formáte PDF a DGN, textové prílohy vo formáte PDF a DOC a rozpočtová dokumentácia vo formáte PDF a XLS.

Projektová dokumentácia bude odovzdaná do dvoch mesiacov od uzatvorenia zmluvy.

S pozdravom

Ing. Marián Böhmer, PhD.
konateľ spoločnosti

Prílohy: 1. Kalkulácia ceny projektovej dokumentácie

Príloha č. 1

Kalkulácia ceny projektovej dokumentácie:

Lesná cesta ČERTEŽ - rekonštrukcia

Príloha, činnosť:	Počet hodín v sadzbe (€/Nh)				Spolu:
Terénne práce	8,00	14,50	22,50	33,00	
Prehliadka trasy, jednanie s investorom, výber staveniska			2,0		45,00 EUR
Vytyčovanie a meranie			24,0		540,00 EUR
Pomocné práce - figurantské		8,0	8,0		296,00 EUR
Cestovné náklady	km:	1200	€/km:	0,29	348,00 EUR
Ubytovanie	nocí:		€/noc:		- EUR
Terénne práce spolu:		8,0	34,0		1 229,00 EUR
Kancelárske práce	8,00	14,50	22,50	33,00	Spolu:
Spracovanie prílohy "Sprievodná správa"			8,0		180,00 EUR
Spracovanie prílohy "Prehľadná situácia"			8,0		180,00 EUR
Spracovanie prílohy "Technická správa"			8,0	4,0	312,00 EUR
Spracovanie prílohy "Vzorové priečne rezy"			8,0	10,0	510,00 EUR
Spracovanie prílohy "Priečne rezy"		17,0	32,0		966,50 EUR
Spracovanie prílohy "Odvodňovacie objekty"		25,0	50,0	10,0	1 817,50 EUR
Spracovanie prílohy "Perspektívne zobrazenia"					- EUR
Spracovanie prílohy "Výpočet plôch a kubatúr zemných prác, hmotnice a konštrukčných vrstiev vozovky"			10,0	10,0	555,00 EUR
Spracovanie prílohy "Výkaz výmer"			8,0		180,00 EUR
Spracovanie prílohy "Rozpočet"			6,0		135,00 EUR
Spracovanie ďalších príloh					- EUR
Tlač a rozmnožovanie príloh		6,0			87,00 EUR
Adjustácia príloh	10,0				80,00 EUR
Spracovanie digitálnej verzie projektovej dokumentácie			4,0		90,00 EUR
Inžinierska činnosť súvisiaca s vybavovaním stavebného povolenia			16,0		360,00 EUR
Kancelárske práce spolu:	10,0	48,0	158,0	34,0	5 453,00 EUR
Materiál a ostatné náklady					Cena:
Meračské kolíky					- EUR
Signalizačná farba					5,80 EUR
Obaly					0,97 EUR
Papier, tlač a kopírovanie					58,73 EUR
Poštovné					2,50 EUR
...					- EUR
Materiál a ostatné náklady spolu:					68,00 EUR
Za projektovú dokumentáciu spolu:					Cena:
					6 750,00 EUR
Autorský dozor:					Spolu:
					495,00 EUR
Cestovné náklady: 5x Zvolen - Ošadnica a späť					750,00 EUR
Za autorský dozor spolu:					1 245,00 EUR
Cena celkom					7 995,00 EUR
DPH 20%					1 599,00 EUR
K fakturácii:					9 594,00 EUR

Vo Zvolene dňa: 29.04.2021

Č. smlouvy objednatele : 000698 00 16
Č. kontraktu objednatele : 9002002037

SMLOUVA O DÍLO

1. SMLUVNÍ STRANY

Dopravní podnik hl.m. Prahy, akciová společnost

se sídlem: Sokolovská 217/42, 190 22 Praha 9
zastoupená: Mgr. Martinem Gillarem, předsedou představenstva
Ing. Ladislavem Urbánkem, místopředsedou představenstva
IČO: 00005886
DIČ: CZ00005886, plátce DPH
bankovní spojení: Česká spořitelna a.s., Rytířská 29, Praha 1
číslo účtu: 1930731349/0800
OR: MS Praha, sp. zn.: oddíl B, vložka 847
(dále jen „objednatel“)

a

AZ-MAN s.r.o.

se sídlem: Křišťanova 643/9, 130 00 Praha 3
zastoupená: Ing. Jiřím Zemanem, jednatelem
IČO: 25088742
DIČ: CZ25088742, plátce DPH
bankovní spojení: Raiffeisenbank a.s.
číslo účtu: 8104019001/5500
OR: MS Praha, sp. zn.: oddíl C, vložka 48670
(dále jen „zhotovitel“)

(společně dále jako „smluvní strany“, jednotlivě také jako „smluvní strana“)

Smluvní strany se na základě výsledku poptávkového řízení ze dne 1.9.2016,
č. j. 400120/1240/16, dohodly na uzavření této

SMLOUVY O DÍLO

podle ustanovení § 2586 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen
„Občanský zákoník“)
(dále jen „smlouva“)

Handwritten signature and date: 1. 9. 2016

2. PŘEDMĚT SMLOUVY

- 2.1. Zhotovitel se zavazuje provést pro objednatele **opravu odvodnění mezihalí v garážích Řepy v rozsahu dle následujícího odstavce (dále jen „dílo“)** a objednatel se zavazuje uhradit cenu díla za podmínek dále stanovených v této smlouvě.
- 2.2. Podrobná specifikace požadovaných prací je uvedena v **příloze č. 1** této smlouvy.

3. CENA A PLATEBNÍ PODMÍNKY

- 3.1. Cena za dílo dle článku 2 této smlouvy je stanovena ve výši **1 615 000 Kč bez DPH** (slovy: Jedenmilionšestsetpatnáctisíckorunčeských).
- Uvedená cena (bez DPH) zahrnuje všechny náklady na kompletně dokončené dílo v rozsahu dle článku 2 této smlouvy po celou dobu realizace, uvedená cena je sjednána jako nejvýše přípustná a konečná. Cena díla může být měněna pouze v souvislosti se změnou sazeb DPH či jiných daňových předpisů majících vliv na cenu předmětu plnění této smlouvy. Z jakýchkoliv jiných důvodů nesmí být cena díla měněna a to i za cenu zvýšeného úsilí zhotovitele k provedení díla.
- 3.2. DPH bude účtována dle daňových předpisů platných ke dni uskutečnění zdanitelného plnění (dále jen „DUZP“).
- 3.3. Cena za dílo se sjednává dohodou dle zákona č. 526/1990 Sb. o cenách, v platném znění.
- 3.4. Jakékoliv případné vícepráce či méněpráce mohou být realizovány a fakturovány pouze po uzavření příslušného dodatku ke smlouvě. Případné změny rozsahu předmětu plnění určuje objednatel v souladu s příslušnými smluvními podmínkami.
- 3.5. V oceněném položkovém rozpočtu, který je v **příloze č. 1** této smlouvy, jsou stanoveny jednotkové ceny prací, dodávek a veškerých dalších položek, které jsou součástí předmětu plnění díla. Tyto jednotkové ceny jsou závazné pro fakturaci a oceňování případných víceprací nebo méněprací. Zhotovitel je povinen akceptovat jakýkoliv požadavek na redukci prací a dodávek dle této smlouvy, pokud dotčené práce nebyly dosud zhotovitelem provedeny. Pro vyloučení jakýchkoliv pochybností se výslovně uvádí, že cena není určena odkazem na rozpočet. Položkový rozpočet slouží pouze pro účely fakturace a oceňování případných víceprací a méněprací.
- 3.6. Strany vylučují použití všech dispozitivních ustanovení platných právních předpisů upravujících zvýšení ceny, včetně ustanovení § 2620 odst. 2 Občanského zákoníku.
- 3.7. Oceňování případných víceprací, u kterých nelze využít jednotkových cen položkového rozpočtu se provede dle jednotkových cen Katalogu popisů a směrných cen stavebních prací ÚRS Praha, a.s., v aktuální cenové úrovni. Nebude-li obsažena jednotková cena v katalogích ÚRS Praha, a.s., stanoví se její výše na základě individuální kalkulace dle Oborového kalkulačního vzorce, používaného v ÚRS Praha s tím, že přímé náklady budou přiměřeně doložitelné (hmoty, mzdy, stroje). O přiměřenosti přímých nákladů rozhodne pověřený zástupce objednatele. Oceňování nepřímých nákladů (režie výrobní, režie správní a procento zisku) bude převzato z metodiky ÚRS Praha – tzv. SPON v posledním znění pro daný obor stavebních prací.

- 3.8. DUZP je poslední kalendářní den příslušného měsíce a u konečné faktury je to den podpisu předávacího protokolu. U stavebních a montážních prací zařazených do CZ-CPA 41 až 43 bude uplatněn zvláštní režim ve smyslu § 92e zákona o DPH.
- 3.9. Fakturace ceny díla bude prováděna na základě dílčích měsíčních faktur - daňových dokladů, vystavených v zákonné lhůtě ode DÚZP na základě zjišťovacího protokolu a soupisu skutečně provedených prací v příslušném kalendářním měsíci, odsouhlaseného zástupcem objednatele do výše 90% ceny díla bez DPH. Přílohou faktury bude odsouhlasený soupis provedených prací. Zbývajících 10% ceny díla bude uhrazeno ve lhůtě 30 dnů po odstranění všech případných vad a nedodělků uvedených v protokolu o předání a převzetí díla.
- 3.10. Konečnou fakturu – daňový doklad na zbývajících 10% ceny díla bez DPH vystaví zhotovitel v zákonné lhůtě ode dne uskutečnění zdanitelného plnění. Předávací protokol bude přílohou konečné faktury.
- 3.11. Faktura bude mít veškeré náležitosti obchodní listiny, účetního a daňového dokladu. Kromě náležitostí stanovených zákonem č. 235/2004 Sb. o DPH a zákonem č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, musí obsahovat ještě tyto údaje:
- číslo smlouvy objednatele a zhotovitele,
 - číslo objednávky,
 - název díla,
 - kopii potvrzeného soupisu provedených prací
 - kopii předávacího protokolu,
 - vyznačení splatnosti,
 - IČO objednatele a zhotovitele,
 - bankovní spojení zhotovitele,
 - razítko a podpis oprávněné osoby,
 - v případě stavebních a montážních prací zařazených do číselníku kódů klasifikace produkce (CZ-CPA 41-43) dle § 92a a 92e zákona o DPH.
- 3.12. Faktura bude zhotovitelem odeslána ve dvojím vyhotovení na adresu sídla objednatele uvedenou v záhlaví této smlouvy.
- 3.13. Splatnost faktury bude **30 dní** ode dne prokazatelného doručení faktury do dispozice objednatele.
- 3.14. V případě, že zasláná faktura nebude mít náležitosti daňového dokladu nebo na ní nebudou uvedeny údaje specifikované v čl. 3 této smlouvy, nebo bude neúplná a nesprávná, je jí (nebo její kopii) objednatel oprávněn vrátit ve lhůtě splatnosti zhotoviteli k opravě či doplnění. V takovém případě se objednatel nedostává do prodlení a platí, že nová lhůta splatnosti faktury běží až od okamžiku doručení opravené faktury objednateli.
- 3.15. Faktura je uhrazena řádně a včas, je-li fakturovaná částka nejpozději v poslední den lhůty splatnosti připsána k účtu zhotovitele uvedeného v čl. 1 této smlouvy.
- 3.16. Objednatel bude hradit přijaté faktury pouze na bankovní účty zhotovitele zveřejněné v registru plátců a identifikovaných osob ve smyslu § 98 písm. d) zákona o DPH. V případě, že zhotovitel nebude mít daný účet zveřejněný, zaplatí objednatel pouze základ daně a DPH uhradí až po zveřejnění příslušného účtu v registru plátců a identifikovaných osob. Objednatel se v takovém případě nedostává do prodlení s úhradou části ceny představující nezaplacenou DPH.

- 3.17. Stane-li se zhotovitel nespolehlivým plátcem ve smyslu ustanovení § 106a zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, zaplatí objednatel pouze základ daně. Příslušná výše DPH bude uhrazena až po písemném doložení zhotovitele o jeho úhradě příslušnému správci daně.
- 3.18. Zhotovitel odpovídá za správné zařazení poskytovaných plnění do číselného kódu klasifikace produkce CZ-CPA platného od 1. ledna 2015.

4. DOBA PLNĚNÍ

- 4.1. Dílo musí být provedeno **do 3 měsíců od předání staveniště**. Podrobnosti provádění prací jsou stanoveny v harmonogramu prací uvedeného v **příloze č. 2** této smlouvy. Objednatel je povinen na výzvu zhotovitele, nejpozději však poslední den sjednané lhůty, hotové dílo bez zjevných vad převzít.
- 4.2. Doba provedení díla bude prodloužena, jestliže přerušení prací bude zaviněno vyšší mocí (např. přírodní nebo průmyslové pohromy). Běžné nepříznivé vlivy počasí nejsou důvodem k prodloužení doby provádění díla. Prodloužení doby provádění díla se určí podle délky trvání překážky s přihlédnutím k době nutné na obnovení prací. Nebude-li možné dodržet termín dokončení díla z provozních důvodů objednatele, je nutné projednat posunutí termínu dokončení.
- 4.3. Případné prodloužení termínu dokončení díla z důvodu obsažených v odstavci 4.2. tohoto článku musí být písemně potvrzeno objednatelem a bude řešeno smluvním dodatkem na základě zápisu ve stavebním deníku o přerušení prací. Zhotovitel se zavazuje, že v případě vzniku nutnosti přerušení provádění díla z důvodu uvedených v odstavci 4.2. tohoto článku vyvine maximální úsilí proto, aby termín dokončení a předání díla byl ovlivněn co nejméně, respektive prodloužen pouze o nezbytně nutnou dobu.

5. ODPOVĚDNOST ZHOTOVITELE ZA VADY

- 5.1. Zhotovitel odpovídá za řádné, včasné a kvalitní provedení díla v rozsahu stanoveném touto smlouvou. Zhotovitel je oprávněn provést dílo zcela nebo zčásti prostřednictvím třetí osoby, a to na svoji odpovědnost. Pokud k plnění této smlouvy použije jiné osoby, odpovídá jakoby plnil sám. Objednatel má právo odsouhlasit výběr subdodavatele.
- 5.2. Zhotovitel se zavazuje provést dílo řádným a odborným způsobem a prohlašuje, že provedené dílo bude mít vlastnosti požadované touto smlouvou, pokyny objednatele, právními předpisy, rozhodnutími orgánů veřejné správy a příslušnými technickými normami a dílo bude zcela funkční a bezpečné pro určený způsob užívání, a to jak při převzetí objednatelem, tak i v záruční době, která činí **min. 60 měsíců** ode dne převzetí díla objednatelem. Zhotovitel se poskytnutím záruky za jakost zavazuje, že dílo bude po dobu záruky způsobilé ke smlouvenému účelu a zachová si po tuto dobu smlouvené vlastnosti, tj. především plnou funkčnost.
- 5.3. Po dobu trvání záruky se zhotovitel zavazuje k opravě vad a výměně vadných částí díla za bezvadné. Práce na odstraňování reklamovaných vad je zhotovitel povinen nezávisle na tom, zda reklamaci uznává, zahájit okamžitě a ukončit je do 24 hodin od obdržení reklamace u vad bránících provozu a nejpozději do 10 dnů od obdržení reklamace u ostatních vad nebo vad vyžadujících zajištění materiálu, pokud se strany v konkrétním případě písemně nedohodnou jinak.

- 5.4. Pro vyloučení pochybností se sjednává, že objednatel je oprávněn notifikovat jakoukoliv vadu (zjevnou nebo skrytou) kdykoliv po jejím zjištění (bez omezení doby) a nemusí tak učinit bez zbytečného odkladu poté, kdy se o vadě dozvěděl nebo mohl dozvědět.
- 5.5. Důvodnost reklamace vady v případech, kdy ji zhotovitel neuzná, bude zjištěna znaleckým posudkem, který zajistí objednatel. V případě, že reklamace bude uznána důvodnou, ponese zhotovitel náklady na jeho vyhotovení. Pokud bude reklamace neoprávněná, uhradí objednatel zhotoviteli všechny náklady, které v souvislosti s odstraněním neoprávněně reklamované vady účelně vynaložil.
- 5.6. V případě, že zhotovitel ne zahájí odstraňování vad či neodstraní vady v termínech stanovených v odst. 5.3. tohoto článku, je objednatel oprávněn zajistit odstranění vad jinou osobou, a to na náklady zhotovitele.

6. SMLUVNÍ POKUTY

- 6.1. Zhotovitel se zavazuje uhradit objednateli smluvní pokutu v následujících případech:
 - 6.1.1. Pro případ prodlení zhotovitele s předáním dokončeného díla v termínu dle odst. 4.1. anebo prodlení s odstraněním vad v termínu dle 5.3., se zhotovitel zavazuje uhradit objednateli smluvní pokutu ve výši 0,3% z celkové ceny díla za každý byt i jen započatý den prodlení.
 - 6.1.2. Pro případ porušení povinnosti zhotovitele mít uzavřeno pojištění podle odst. 9.14 této smlouvy nebo pro případ, kdy zhotovitel neumožní objednateli si existenci a platnost tohoto pojištění ověřit, se zhotovitel zavazuje uhradit objednateli smluvní pokutu ve výši 10.000,- Kč za každý byt i jen započatý den prodlení se splněním této povinnosti.
- 6.2. Závazek splnit povinnosti zajištěné v této smlouvě zaplacením smluvní pokuty nezaniká.
- 6.3. Pro vyloučení pochybností se sjednává, že povinnost zaplatit smluvní pokutu není závislá na zavinění. Smluvní pokuty mohou být navzájem kombinovány a uplatněním jedné smluvní pokuty nezaniká nárok uplatňovat jinou smluvní pokutu dle této smlouvy.
- 6.4. Zaplacením smluvní pokuty není dotčeno právo oprávněné strany požadovat náhradu škody způsobené v důsledku porušení sankcionované povinnosti, a to zvlášť a v plné výši a za tímto účelem smluvní strany vylučují aplikaci § 2050 Občanského zákoníku.

7. FAKTURACE SMLUVNÍCH POKUT

- 7.1. Veškeré případné smluvní pokuty budou fakturovány samostatně. Smluvní pokuty, jsou splatné do 30 dnů od doručení faktury objednatele k jejímu uhrazení zhotoviteli, a to na účet objednatele uvedený na faktuře.
- 7.2. Faktura k uhrazení smluvní pokuty bude obsahovat popis a časové určení události, která v souladu s uzavřenou smlouvou zakládá právo objednatele na smluvní pokutu.

8. POVINNOST SOUČINNOSTI OBJEDNATELE

- 8.1. Objednatel umožní zhotoviteli přístup na místo provádění díla.